GÜL'den
Bülbüllere

Tasavvuf Sohbetleri 1

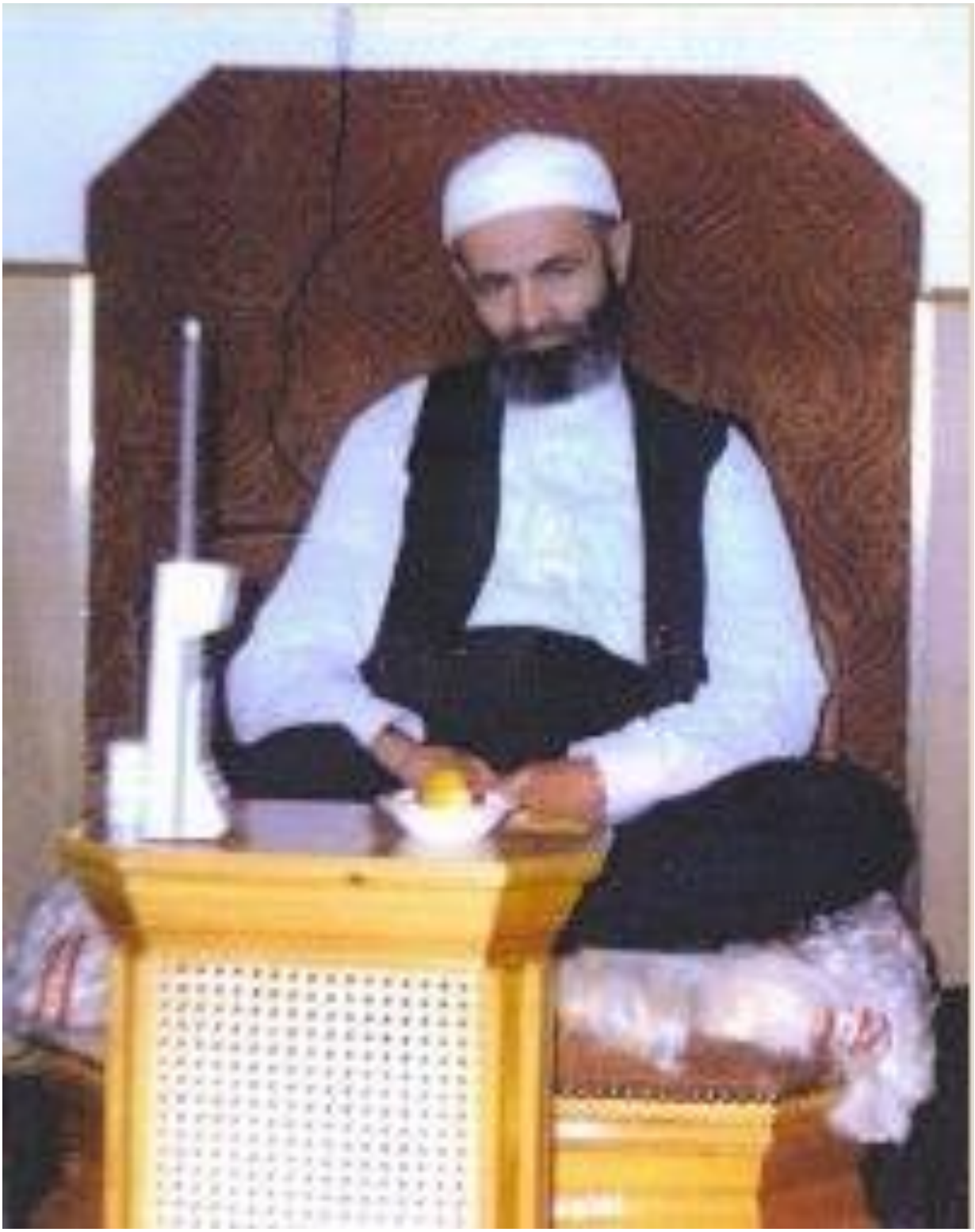

1. Giriş..... 3
2. Sen benim herşeyimsin, Canımsın candan yakın..... 4
3. İnsan yakınlaştıkça yakınlarından ayrı, Belli ki yakınımız yoktur Allah'tan gayrı..... 9
4. Öl ve ol..... 18
5. İlim bildirir, amel yakınlaştırır, ihlas kazandırır. İhlası veren Allah'tır..... 24
6. Tasavvuf seni senden alır, seni sana sensiz verir..... 31
7. Tasavvuf nefsin hezimeti, ruhun zaferidir..... 33
8. Gel canını terkeyle ki canan doğa senden..... 42
9. Ömür bahçesinin gülü solmadan uyan, gel gözlerim gafletten uyan..... 46
10. Kimi görsen hızır bil, her geceyi kadir bil..... 64
11. Allah de, ötesini bırak..... 76
12. Sev.. Mürşitler benzer güle, Müridler benzer bülbüle, Sev Hakk'ı seven ile..... 83
13. Aldadı aldadı dünya beni aldadı, Dibinde zehir dolu, yüzünde var bal tadı..... 87
14. Sen çık aradan, kalsın YARADAN..... 93
15. Efendim, derdimin dermanı SEN'sin..... 97
16. Muhabbet bağına girdim bu gece. Açılmış gülleri derdim bu gece..... 106
17. Işık bağışlamak için, önce ışık alan olmalısın..... 121
18. Nasıl ki bağrı yanar gün kızınca sahranın, Benim de ruhumu yaktıkça yaktı hicranın..... 126
19. HAK'la oturanı ara, onunla otur..... 133
20. Mü'minin hayırlısı, mü'minlerin kalbine sürur verendir..... 141
21. Sabrın evveli acı, sonu tatlıdır..... 145
22. Senden utanmadım heman, Ettim günah gizli ayan, Vurma yüzüme el eman..... 148
23. SEV..... 151
24. İdrak ve iraden maddeden yüksek ise, sen maddeye hakim olursun..... 155
25. İnsanların hatalarını görmemek, Allah ahlakı ile ahlaklanmanın başlangıcıdır..... 159

GİRİŞ

İnsan...Yaratılmışların en şereflisi. Yani eşref-i mahlukat. Nefsinin hakimiyetiyle esfel-i sahifine, ruhunun hakimiyetiyle ru'yetullaha gidecek yaratıktır.
Büluğdan ölume kadar süren imtihan...Mezar hayatı...Ve mahşer...

Zaman tunelinin düsturunu kutsal kitablar'in sonuncusunda bildirmiş Yaradan: ***"Ey iman edenler! Allah'ın razı olmadığı işlerden sakının ve sadıklarla beraber olun."*** (Tevbe suresi, 119. ayet). Öyleyse insana düşen, bir sadık aramak, O'nunla beraber olmaktır. Sadık'ın götüreceği yol, ALLAH'a ulaştıracak yoldur. ALLAH'a ulaşacak olan ruhtur. Ama ahlak-ı zemimelerle malul insan ulaşamaz Allah'a, pisliklerden temizlenmedikce varılamaz yüce huzura. Ruhun paklanması, eğitilmesi gerek!

ALLAH, insanların imtahanda olduklarını bildirmek için peygamberler göndermiş. Sonuncusu Hz. Muhammed (s.a.v.). Peygamberlerin dayandığı iki büyük güç var: Nübüvvet ve Velayet. Gerçek alimler nübüvvet varisileridir. Velayetteki varisler ise velilerdir.

ALLAH'a ulasmış ve ALLAH'tan gelerek kulları irşad etmekle vazifelendirilmiş seçkin veliye mürşit denir. Murşit, kulların ruhunu eğitmek görevini almış sadık kişinin diğer adıdır. İrşad edildikce değer kazanır mürit. Ruhu eğitildikce meydana gelen gelişme, dıstan da fark edilir. Zahir batının aynasıdır.

Bilinen dört hak dinde de tarikat mevcuttur. İslami tarikatlarin tarihi 622 yılına kadar iner. İlk mürşit Peygamberimiz, ilk mürit sadık iman arkadaşi Hz. Ebubekir'dir.

Bütün büyük İslam alimleri bir mürşide bağlanıp, O'nun batını eğitiminden feyz alma yoluna girmişlerdir. Hatta, asıl adı Numan olan İmam-ı Azam bu yola geç girdiğini ima ederek: ***"Son iki sene olmasaymış, Numan helak olurmuş"*** buyurmuştur.

Tarikatlarla ilgili bilim dalina tasavvuf adı verilir.

Tarikat, mürşit önderliğinde ALLAH'a ulaşma yoludur. Bu hedefe ulaşmaya layık olanlar, herşeyden önce iyi insan, iyi anne, iyi baba, iyi evlat, iyi vatandaştırlar. Onların gözü dünya nimetlerinde değildir. Halk içinde Hakk'ın rızasını kazanmaya çalışırlar.

Bu yolda verilen kıyasıya mücadelede esas hasım, nefis denilen ve ruhun gelişmesine engel teşkil eden unsurdur.

Kişinin cüz'i iradesiyle nefsini terbiye edip ruhunu yüceltmesi zor iştir. Ögretmensiz okul bitirip diploma almaya çalısan ögrencinin işi gibi zor.

Allah her maksada bir kapı tayin etmiştir. Bu zorlu yolun kapısıda mürşit kapısıdır. Müridin nefsini törpüleyip ruhunu geliştirme işinin ustası, mürşittir.

Arayan bulur. Arayana bulması ihsan edilir.
Hakiki mürşit mütevazidir.
Söhretten kaçınır. Keramete ne kadar az başvuruyorsa o ölçüde büyük mürşittir. Menfaat bekl emez. O'na hizmet eden kazanır.
Hakiki tarikat Kur'an ve sünnete sıkısıkıya bağlıdır.
Belli bir zümreye dayanmaz. Çesitli meşrep, görgü, tahsil, yaş ve zenginlik seviyesindeki müritlerden oluşur. Yani, Allah'ın çesitli özellikteki kullarının örnek topluluğudur. Muritlerin en azından bazılarında cezbe görülür. Cezbe, ilahi nurun tecellisidir.
Derleyen.

(Sohbet 2) "Sen benim her şeyimsin,
Canımsın candan yakın.
Unutur sanma sakın,
Unutmam, unutamam..."

Elhamdülillah, bir meşâyihe gidip nefsini teslim edersen, o senin nefsini zulmetten kurtarır. Tarîkatte bütün azalara zikir yaptırmak lâzımdır.

Geniş zamanlarımızda onunla beraber olalım ki, dar hâlimizde o bizi bilsin. Her hâlimizde Allah Azimüşşan'la beraber olalım. "Her hâlinizde bana sığının" diyor. İnsanların iyi günleri olur, dar günleri, hasta günleri olur. Her hâlimizde biz Allah Azimüşşan'a sığınalım. İyi günlerde de sığınalım, dar günlerde de... Sığınmak da zikirle oluyor. Geniş günde sığınınca, dar günümüzde de O bizi bilir.

Bir genç ile yaşlının hikâyesi :

Bir kimse uçurumlu bir yerden gidiyormuş. Bir tanesi önceden şarkı söyleyerek geçmiş. İkincisi geçerken çok zikretmiş, salavat getirmiş, tevhit getirmiş, şükretmiş, ama uçuruma yuvarlanmış. Ehlûllah'ın bir tanesi sormuş:

- *Ya Rab! Herşeye kâdirsin. Önce geçen kabadayı bir şekilde geçti, onu düşürmedin. İkincisini düşürdün"* demiş. Evvel giden seni hiç zikretmedi, ama sonraki sana çok yalvardı.

Cenâb-ı Hakk'tan nidâ geliyor:

- *"Ey benim kulum! Evvel geçen her ne kadar sana hâkir göründüyse de Ben onun daima kalbindeydim. Geniş zamanlarında o Beni hiç unutmuyor. Ama diğeri dar yere gelinceye kadar beni hiç hatırlamadı. Onun için onu düşürdüm."* diyor.

İşte bundan dolayı geniş günlerimizde Allah'a sığınalım, yani safâlı günlerimizde de Allah'ı unutmayalım. O gün gelmeden o güne hazırlanalım. Safâlı ve iyi günlerimizde Allah'ı unutmayalım. Ölümü düşünelim. Ölümü düşünmek dar günlerimizi düşünmektir. İnsanlara en büyük nasihat ölümü düşünmektir. Cenâb-ı Allah buyuruyor:

"Kulum iste vereyim."

Ama her isteyene vermez. Hepimizin böyle günü var. Her zaman Rabbimizi hatırlayalım. Ölümü düşünelim. Kendimiz için, müslümanlar için, ihvanlar için her şeyi veriyor. Ama biz yine de maddî şeyleri istemeyelim. Maddiyatı her isteyene vermez. Veren yine Allah. O vermezse hiç kimse mal sahibi olamaz. Ama biz maddî şeyleri istemeyelim. Biz dünyada her şeyi istiyoruz. Maddî isteklerle avlanmayalım.

Biz kulluğumuzu yapalım, emir ve yasaklara uyalım. Veren Allah ne verirse ona uyalım (şükredelim). Tecelli neyse ona rıza gösterelim. Bizi müslüman halk etmiş. Maddî istekler istemeyelim.

Hak tecelli etmeyince nutka gelmez bir ahad
İzn-i Bâri olmayınca nutka gelmez bir ahad

Hayır ve şer fermanı var. İnanmak müslümanlığın bir parçasıdır. O zaman inancımızı hayra yoralım. Hayır ve şer Allah'tan gelir. Cüz'î irâdemizle şerre yönelmeyelim. Şer istemeyelim. Hayrı isteyelim. Bize şer görünenler hayırlıdır, biz bilmeyiz. Cenâb-ı Hakk'ın şerre rızası yoktur.

Hadis-i Şerif:

"Sizin için güzel görünen şeyler, sizin için çirkin olabilir."

Onun için biz hayırlısını isteyelim. Ne gelirse Allah'tan, hayır da şer de Allah'tan.

Hayır ne? Bizi her yönden mesut eden, varlık, sağlık, itibar, insanlardan görmüş olduğumuz kıymet, sıhhat, âfiyet, zenginlik. Ticaret sevaptır. Allah'ın emridir. Bütün ticaret yapanlar zengin olmaz, kimisi az kazanır, kimisi çok kazanır. Kimisi zarar eder. Evet bunun bir say'ı var. Niçin böyle oluyor. Bir beklediği var. 5 kuruşa aldığını 6 kuruşa satarsa 1 kuruş kâr eder. Ama 100 lirada 100 lira kâr etse kanaat etmez, yüzde 100 kazanca bile kanaat etmiyor.

İnsanlar kanaat etmiyor. Bir şey haddini geçince haram oluyor. Tahmin ettiği bir şey var, 10 liraya satacağı bir şeyi 15 liraya sattı. İsteyerek değil, pahalı olduğunu bilerek değil, piyasa değişmiş. Burada veren kim? Cenâb-ı Hakk. Alan kim? Cenâb-ı Hakk. İnsanlar zarar ederse zarar ettiren kim? Cenâb-ı Hakk. "Vebil kaderi hayrihi ve şerrihi" fermanında kâr, zarar, hepsi var. Hastalık, sağlık hepsi var.

Bizim için büyük zarar, manevî zarardır. Büyük kârımız amelle olur. Büyük zararımız da isyanla olur. Manevî kârımız, büyük kârımız Allah'a itaatle olur. Allah'a itaatta ölçü yoktur. Zâhirde bizim bildiğimiz beş vakit namazdır. Namazdan başka ibadetler de vardır. Cenâb-ı Hakk:

"Kulum bana nafile ibadetlerle yaklaşır." buyuruyor.

Nafile ibadetlerin de çeşitleri vardır. Herkesin görüşü bir değildir. Çeşitli mezhepler vardır. Şafî mezhebi, Hanefi mezhebi, Hanbeli mezhebi, Maliki mezhepleri var. Bunlarda başka ameller eftal olmuş. Biz de başka ameller eftal olmuş.

Şafilerle, hocaları, meşâyihleri hepsi orada iken toplu yatsı namazı kıldık. Kaamet okuyorlar, sünneti kılmıyorlar, hemen farzı kılıyorlar. İmam olan hoca efendi de ayağından çorapları çıkarıyor. Halbuki bizde çorapsız namaz kılmak eftal değil. Namaz kıldıktan sonra duayı da yaptılar. Fakat Horasan Müftüsü Muhammed Sıddık Efendi:

- *"Her zaman biz size tâbi oluyoruz. Bu sefer de siz bize tâbi oldunuz. Duanın evvelinde fazilet var, âhirinde de fazilet var"* dedi.

Biz önce sünnet; farz, son sünnet, vitri vâcib kılarız. Onlar ne yaptı? Farzı kılıp dua ettiler sonra da tekrar iki rekat sünnet kıldılar. Ama sünneti herkes kendi kendine kıldı. Başka da dua etmediler. Vitri hiç kılmıyorlar. Yatsıdan ayrı olarak, gece namazı olarak vitr kılıyorlar. Şimdi burada farklılıklar var. Bütün ameller seçildikten sonra bir fazilet aranmış. Edille-i Şeriyye ile aranmış. *"Kulum bana nâfile ibadetle yaklaşır"* buyuruyor ya Cenâb-ı Hakk. Büyüklerden birisi buyuruyor:

Savm, salat, hac ile sanma biter zâhid işin
İnsan-ı kâmil olmaya lâzım olan irfân imiş

Bu da bir ilimdir. Kalb ilmini bilenler meşâyihlerdir. Çünkü onlar kalb ilmi okurlar. Cenâb-ı Hakk bizi inanmış olarak göndermişse bize kâr ve zarar bildirmiş. Manevî kârımız itaat, zarar ise Allah'a isyan etmektir. Fakat isyan edenler müsavi değiller, itaat edenler de müsavi değiller. İtaat edenler müsavi olsalar bile, birisi daha makbul olur. Diğerinin ki o kadar olmaz.

İlim, amel, ihlas ile itaatlar tamam oluyor. İlim: Allah'ı bilmektir. Amel: Bildiğini işlemektir. İhlas: İlmini de, amelini de Allah'tan bilmektir.

Bu ilmi, Allah verdi, bu ameli Allah verdi. Cenâb-ı Hakk fırsat verdi, kuvvet ve gayret verdi. Onun verdiği güçle ben bu ameli işledim. İşte ihlas budur. Esas ihlasın anlamı: Ben yapamadım, işlemedim, bilemedim.

Onun için, itaatı makbul olan kimse yaptığıyla övünmeyendir. Yapamadım zannedendir. Diğeri de itaat işlemiştir. Ama makbul olanı yapamadım diye düşünüyor. Onun için Cenâb-ı Hakk amelinizi, ibadetinizi rızası dahilinde istiyor. Benim ilmim yok diye üzülmeyin, ilim Allah'ı bilmektir. Herkes bildiğinin âlimidir. İlmimiz inancımızdan.

"Herkes bildiği ile amel ederse, biz bilmediklerini ona öğretiriz."

Burada *"bilmediklerini biz ona öğretiriz"* diyen Cenâb-ı Hakk, insanlara ilhâmı kalbinden doğduruyor. Hoca ilmi, medrese ilmi de inkâr edilmez. Hoca ve medrese ilmi ile de tasavvuf bulunmuştur. Fazîlet var. Amellerin makbulleri, amellerin kıymetlileri bunlarla bilinmiştir. Bir zâhir ulema kendi bildiği ile kalırsa, ilminden, amelinden dolayı bir kâmile kendini teslim etmezse, bir kâmil insan bulamazsa onun ilminden, amelinden ledünnî doğmaz. İlmi olsa bile. Eğer bir kâmile teslim olmazsa, ilmi yüksek de olsa ondan ledünnî doğmaz. Çünkü:

Söz ile bir kalbe doğmaz ledünni
Bütün azaları dil olmayınca
Nefsi emmârenin bilinmez fendi
Gönül şehri bahr-i Nil olmayınca

Her kalbe ledünni doğmaz, bütün azaları dil olmayınca. Evet, bütün azaları yasaklardan korumalıdır zâhirde. Ama mâneviyatta, tarîkatta anlamı bu değildir. Bütün azalara zikir yaptıracaksın. Bütün azalar denilince vücudunda kılların dahi zikir yapacak. *"Çok zikredin"* diye Cenâb-ı Allah'ın bir emri var. Rakam vermiyor. Çok zikredin diyor. Bunu tasavvuf alimi nasıl izah ediyor? Diyor ki:

"Zikren kesîrâ"

Bunun manası ancak müntehide olana tecelli eder. Bir de kesîrin manası tecelli etmez. Kesîr demek, rakam yok demek. Sabahtan akşama kadar zikretmek demek. Müptedi irâde sahibi. Bunda rakam var. Kelâm-ı kibârda buyurulmuş:

Özün bir pîre teslim et müdâvim ol kapısında
Meşâyihten murad şâhım mürebbî kâmil olmaktır

Mürebbî kâmil: Mürşit, en üstün terbiye edici.

Hem mürebbîdir, O'nu bir yetiştiren var ama kendiliğinden yetişmemiş. Mevlânâ'yı o kadar ilmi ile bir yetiştiren var. Eğer kendiliğinden yetişmiş olsaydı Abdurrahman Câmi Hazretleri, o kadar ilmi ile yetiştirdi. Nice âbidler amelleri ile kendilerini yetiştirirlerdi. Yetiştirememiş bunlar. Yarıda kalmış. *"Mûtû kable en temûtû"* sırrına mazhar olamamışlardır.

Mürebbi olmak kimdedir? *"Mûtû kable en temûtû"* sırrına mazhar olmaktır. *"Mûtû kable en temûtû"* sırrına ermemişse bir insan, yetişmemiştir. Yetiştirici değildir.

"Mûtû kable en temûtû" sırrına kimler mazhar olur? Ancak râbıta sahipleri mazhar olur.. Yani kâmil mükemmil mürşidi kendisine hakikat aynası yaparsa.. Evliyaullah hakikat aynasıdır. Hak aynasıdır. Orda kendisini bilir, aynada kendi eksiklerini görür ve tamamlar. Başka yerde tamamlayamaz.

Bu denli ilme mâlik iken iblis
Senin ilmin bilmedi o telbis

Bu kadar ilmi ile imansız gitmiş. Öyle ise insan bir hakikat aynasının karşısına geçecek ki noksanını bilsin. Zaten Cenâb-ı Hakk bizi noksan yaratmış ama biz noksanımızı bilemiyoruz. "Kişi noksanını bilmek gibi irfan olamaz" Ama sen ârif olmak için noksanını bileceksin. Noksanını bilemiyorsan, sen kendini çok mahâretli, hünerli, marifetli biliyorsun. Noksanını nasıl bileceksin? Hakikat aynasının karşısına geçersen, yani bir râbıta sahibi olursan.

Bakın, kelâmlara bakın:

Mn aref sırrına vakıf olmadın
Çok muhbire vardım haber almadım
Her giz bundan eşed bir derd görmedim
Aslımdan bir haber vern yok bana

Çok habercilere gittim de onlardan kıymetli bir söz alamadım. Nereden geldiğimi onlar bana bildiremediler. Nereye gideceğimizi de söyleyemediler. Nereden gelip nereye gideceğimizi bilememek ise, benim için bundan daha büyük dert bundan daha büyük ihtilaf olamaz.

Bak ne diyor:

Râbıtamda Hazreti Pîre dedim Ey Sâmi'yâ
Geldiğim bilmem ne içindir bu dünyadan garaz

Râbıta yapmış, hakikat aynasının karşısına geçmiş. Bu dünyaya niye geldiğini bilmiş ama nasıl bilmiş? Bak:

Hep zuhûrat pîrimindir yazdığım aklamiye
Dedi ikmâl-i meratibdir bu süflâdan garaz

Aklamiye: Sözler.

Anasır-ı zıddıyet var sende. Çok muhalif olan dört madde var. Sen bu dört muhalif maddeyi çevirdin, tebdil ettinse işte o zaman sen nerden geldiğini de bildin, nereye gideceğini de bilirsin.

Bu gelmek gitmek, sadece doğmak, ölmek değil efendiler. Zaten herkes doğuyor, ölüyor. Bu herkesin gördüğü bildiği bir şey. Bu gelmek, gitmek bizim bürhânımız (Bürhân: Kurtuluş).

Nerden gelmiş, niye gelmiş, nereye gidecek bilmektir.

Bunu herkes bilmez. Ancak bunu bildiren meşâyihtir. Bildirmekten maksat, seni ulaştırıyor. Senin ruhun çok yüksek, ulvî bir makamdan geldi. Fakat, o yüksek, o ulvî makama sen çıkamıyorsun. Gidemiyorsun, ancak seni götüren kim oluyor? Meşâyihin oluyor.

Canım kurban olsun Resulullah'a
Bizi kabul etti âli dergâha
Emreyledi şeyhim Muhammed Şâha
Çıkardı zulmetten bâlâya bizi

Bâlâ nedir ? Yüksek demek. Zulmet bu dünya, zemin. Zulmet bu dünyadır. Anasır-ı zıddiyetimizi çeviremedikse zulmetteyiz. Noksan sıfatımızı çevirmedikse cesedimiz de zulmettedir. Cesedimiz de

nefsimizin, vücudumuzun zindanı.. Bu ruhu zindandan kurtarmak lâzımdır. Nasıl kurtaracaksın ? Bir meşâyihe gider nefsini teslim edersen o senin ruhunu nefsinden kurtarır. Bunun için, insandan, bir kimse de sultanî zikir meydana gelirse, onun sadece kalbi zikretmiyor, bütün azâları zikrediyor. Onun vücudundaki bütün kılları zikrediyor. Bir de eğer onda kalp alemi açılıyorsa, kalp alemi açılınca kalbin hakikatinde bütün mükevvenâtta halkıyyeti, Cenâb-ı Allah'ın hakikatı var o kalpte.

Bütün nebatâtın büyümesi gibi, onların hepsi bir vücut gösteriyorlar. Onlar harekete geliyorlar, canlanıyorlar. Onlar canlanınca bu sefer... Bir nefeste bütün kâinatın nefesi kadar zikreder bir evliyaullah. Ne ile ? Manevî büyüklük ile. Kalbinin açılması ile. Bir insanın kalbi açılırsa büyük varlık oluyor bu insan. Cenâb-ı Hakk:

"Arşa kürse hiç bir yere sığmam Ben. Mü'min kulumun kalbine sığarım." diyor. Onun için kalp Beyt-i Celîl'dir. Bütün insanların mı? Haşa, bazı insanların. Gâfil olan insanların kalbi nedir? Onların kalbi de, affedersiniz bir mezbeleliktir, pistir. Onların kalbi pistir. Ama Allah'ı zikreden kalp, temizdir. Allah'ı zikreden kalp büyüktür. Allah'ı zikreden kalp geniştir. Ne kadar büyük? Ne kadar geniş? Akıllar onu idrak edemiyor. Ama ne kadar dar? Ne kadar pis? Dar dediğimizden daha dar. Tahmin ettiğimizden daha pistir, affedersiniz. Niye? Çünkü, bak Cenâb-ı Hakk ne buyuruyor? Peygamber Efendimiz hadisinde ne buyuruyor?

"Gönlünüzde neyi beslerseniz ma'budunuz odur."

Mabut puttur. Bir insan putperest olursa bundan daha pis bir şey olur mu? Ondan daha habis bir kimse olur mu? Ama kelâmda:

Ey tahâretten habersiz râbıta bilmez habîs

Tahâreti olmayanın cesedi temiz olmadığı gibi, râbıtası olmayanın da kalbi temiz olmaz. Çünkü râbıta kalpten herşeyi atar, çıkartır. Râbıta olmazsa o kalpte çok şeyler var. Onlar mâsivâ ile kirlenmiştir, paslanmıştır, mülevves olmuştur.

(Sohbet3 " İnsan yakınlaştıkça yakınlarından ayrı,
Belli ki yakınımız yoktur Allah'tan gayrı"

Elhamdülillah!

Şeriat cisimle, cesetle olan bir şey. Kalbimizi bütün kötü niyetlerden kötü düşüncelerden muhafaza etmek lâzımdır.

Allah'ın emirlerini yaparsak şeriatı işlemiş oluyoruz. Cesetle olan ibadete ŞERİAT diyoruz.

Tarîkat'a gelince, kalb ve ruh çok önem taşıyor. Daha ziyâde kalbimizi gafletten koruyacağız. Gaflet hangisidir? Allah'tan başka, Resulullah'tan başka, kalbimizde ne varsa bunların hepsi muhâliftir. Bunları atmaya çalışacağız. Niçin? Çünkü kalbimiz vücudumuzun padişahıdır. Herşey kalbimize geliyor ondan sonra vücudumuzu fiiliyata geçiriyor. Bunun için

"*Din nasihattır, din nasihattır*" buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Nasihat ise ikidir:

1. Vaaz vardır (Zâhir).
2. Sohbet vardır (Bâtın).

Sohbet insanların kalbinden. Sebep ne oluyor buna, sohbeti kim çekiyor, kim meydana getiriyor?

Sohbeti ancak dinleyenlerin ruhu çeker. Mesela şöyle ki: Hasta gider, doktora hastalığını söyler. Doktor onu dinler, kitaplarına bakar, senin derdin şuymuş, hastalığının ilacı da şu der. İşte bunun gibi, ruhumuz da bir hastalık içerisinde, kalbimiz de bir hastalık içerisinde olduğu için, biz de burada toplanmışız. Sanki muayenehaneye gelmişiz. Doktor bizi ne yapıyor? Dinliyor. Ama bu ruh muamelesidir. Beşeriyette insanlar ayrı ayrıdır. Hani bir müptedi var bir de müntehi var. Bir avam var. Bir de havas var. Fakat mâneviyata gelince, tarîkata gelince bunlarda ayrılık yoktur. Ruhlar birbirleriyle anlaşıyorlar Burada sohbeti ruhlar cezbediyor.

Bakın kelâm-ı kibârda şöyle:

Bahr-i aşkın katresi ol sohbet-i mevlâ ile
Katreler deryâ olur cemiyet-i kübrâ ile

Bahr-i aşk : Allah için birbirlerini sevenler. Allah için birbirleriyle buluşanlar.

Niçin geldik buraya? Allah için geldik. Herhangi bir maddî iş değil. Birimizin menfaati değil veya bir akraba ziyâreti değil. Bu cemaatin her birisi bir memleketten gelmiş. Hiçbir kuvvet tutamaz bunları. Bunları bir araya Allah sevgisi toplamış.

Buraya Allah için gelmişler. Âlimdir. Kâdirdir Cenâb-ı Hakk. Toplamaya kâdirdir. Toplananların da ne için geldiklerinden haberdardır. Âlimdir Cenâb-ı Hakk. Ehl-i aşklar, bir araya gelirlerse onların sözleri Hak'tan tecelli eder. Ruhtan tecelli eder. Ruhlar cezbeder. Cezbeder ama, bir cemaatta 100 tane insan varsa bir tanesi konuşur. Ama konuşturan kim olur onu? O cemaat konuşturur. Fakat cemaat ne kadar çok olursa orada cezbe o kadar fazla olur.

Katreler derya olur cemiyet-i kübrâ ile

Büyük cemiyetler olunca katreler deryâ olur. Buradaki katrenin anlamı ne? O cemaatin muhabbetleri, sevgileri... Muhabbetler birleşince ne yapıyor? Bir cüz'î irâde sahibinde, bir kişide tecelli e den sözler deryalar gibi çoşturuyor. Söylenen sözler deryalar gibi coşturuyor. Allah diye bağırıyorlar. Bunlar kendileri mi bağırıyorlar? Onları bağırtan ne oluyor? Konuşulan kelâmlar. Bu kelâmlar nerden zuhur etti . Ruhtan. Ruhu konuşturan kim oldu ? Cemaatin isteği oldu.

Kibrid-i ahmerdir şeyhin nefesi
Yakar dil şehrinde bırakmaz pası
Beraberdir Pir-i Tâgi Mevlâsı
Daim cezbederler me'vâya bizi

Yani bu cemaati buraya toplamışsa kim toplamış? Bizim şeyh efendimiz. Dede Paşa Hazretleri. Onunla tanıdık birbirimizi. O'nunla tanıdık. O zaman demek ki bu günahkâr, Abdurrahîm konuşmuyor. Abdurrahîm ne demek? Rahîm'in kulu demek, bu günâhkâr, Rahîm'in kulu konuşmuyor. O hâlde konuşturan kim oluyor? Sizin arzunuz. Sonra Mübarek Dede Paşa'nın bize zâhirde ola n bir emri var. Bir de mâneviyatta da bizim ruhumuz O'ndan alıyor. O bizim ruhumuza veriyor gücü, kuvveti, ilmi, bilgiyi. Konuşturan O oluyor. Biz konuşmuyoruz. Onun için bir kelâm-ı kibârda:

Ey birâder sözlerime tut kulağ
Sanma anı söyleyen dil ya dudağ

Hey dinleyenler diyor sanma ki bunu dil, dudak konuşuyor. Bunu ruhu konuşuyor. Ruhu kim? Ruhu râbıtasıdır.

Efendim sultanım ruhu revânım
Vermezem terkini bin kan olursa
Ne mümkün ayrılmaz çıksa da cânım
Alemde kâinat düşman olursa

Cenâb-ı Hakk bu gibi nimetleri bahşetmiş, onun için kelâm-ı kibârda buyuruyor ki:

Yalnız natüvan cismim değil masum-u kalp hasta

İnsanların kalbi masumdur, ruhu da masumdur. Fakat o kalbi muhafaza etmek lâzımdır. Nasıl bir çocuğu muhafaza ediyorsanız, nasıl bir çocuğu ebeveyni, velisi muhafaza ediyorsa . Kalbimizin ebeveyni kim oluyor? Elimiz, dilimiz, gözümüz, kulağımız. Burda bir de akıl var. Aklımızla düşünecek olursak eğer, elimizi, dilimizi, gözümüzü, muhafaza edersek eğer, o zaman kalbimiz masum kalıyor. Eğer yasak olan şeyleri yaparsak, bu masum kalbe hakaret etmiş oluyoruz. Zulmetmiş oluyoruz. Onun için insanlar, hâli, fiili, ameli ile terakki ederler. Vücut aslında fiilinden ve amelinden mes'uldur. Hâlinden mes'ul değildir. Hâlinden olan mesuliyeti şu kadar ki: Gönlüne gelen kötü bir niyeti varsa onu atması lâzım. Atarsa mesul değil. Atmazsa mes'uldür. Atmazsa eğer, o kötü şey onda büyür, çoğalır.. İnsanların kalbini neye temsil etmişler? Bir suya temsil etmişler.

Bir nehir var akıyor. Bir de göl suları var. İnancımız var, Allah, bizi halk etmiş. Günah, hayır, şer. Bunlara bir inancımız var. Günah sevap, hayır, şer gibi düşünceler kalbimize geliyor. Onun günah olduğunu biliyoruz, işliyoruz. Şer olduğunu biliyoruz, yine işliyoruz. İnanmayanlar için böyle şeyler zaten yok. Günah, sevap, hayır, şer onlar için yok. Ama inananlar da vardır. Hayır, hayırdır. Şer de şerdir. Her an bunlara itikat etmek lâzım. Hayıra hayır demek lâzım. Şer'e de şer demek lâzım. Haram'a haramdır diye inanmak lâzım. O inancı yaşamak lâzım. Haram olduğunu bilmiş de yine işlemiş. Yine onu işlememek lâzım. İşte bizim de gönlümüze bazı yasak olan şeyler gelebilir. Bunu fiiliyata geçirmeyeceğiz.

Sonra tasavvufa gelince kabız hâli, basıt hâli vardır. İnsanların kalbinde tecelli eden hâller var. Halbuki hâli, fiili, ameli ile terakki eder insanlar. Kimler? Müslümanlar. Hâli, fiili amelleri ile cemaat gelişir. Ameli, ibadeti. Ameli, tarîkattan almış oluduğu hizmetleri. Fiiliyatı da tatbikatı, hareketi, sözleri ve işlemleri. Bunları da madem ki tarîkatı varsa ona göre işleyecek. Kim? Bu cemaat. Yani her geleni söylemesin. Konuşmasın. Onu bir defa düşünsün. Ondan sonra onu konuşsun. Şeriata, tarîkata tatbik edince, söylemiş olduğu sözün bir zararı gelecekse söylemesin. İnsanlara zarar, kendisinedir. Söylediği söz birisini küstürüyorsa, darıltıyorsa veya o söz birisini aldatıyorsa yine zarar kendisi içindir. Evet sözlerini düşünerek yapacak. Bunlar fiiliyatıdır.

Fakat hâl deyince: Hâl irâdenin dışındadır. Yani verilen verilmiştir. Ameli, ibadeti, hizmeti. Bunu kendi irâdesiyle işliyor. İşleyeceği fiiliyatı da onun elindedir.

Kabız hâli, basit hâli :

Kabız hâli nasıl olur?

Kabız hâli: Sebebli, sebepsiz, görünür, görünmez, bilinir, bilinmez, bir kimsenin kalbine gelip de, kalbinde onu rahatsız eden her ne olursa olsun, bu kabız hâlidir. Bu gelir; buna mani olunmaz. Bunu atarsa, bu geleni atarsa ne yapmış oluyor? İşte onun kalbi câri bir nehir, kuvvetli büyük bir nehir. Bazı şehirlerin içerisinden akıyor nehirler. O nehire bütün insanlar tarafından ev zibilleri, sokak zibilleri ne kadar atılsalar bu nehiri kirletebilir mi? Kirletemezler. Çünkü bu nehir büyük bir nehir, düşeni alıp götürüyor. Büyük cisimleri de alıp götürüyor. O nehir kirlenmiyor. Yalnız eğer bir göl suyu varsa; bir birikmiş su varsa, insanlar tarafından atılan herşey orada kalıyor. Götürmüyor. Götürmeyince ne oluyor? Göl suyu pis oluyor. Ama nehiri pis edemezler. Zaten şeriatımızda cihad vardır. Tarîkatta da cihad vardır. Tarîkattaki cihat nefis cihadıdır. Nefis mücadelesidir. Nefis mücadelesi ne ile doğar? Kabız hâli, basıt hâli ile doğar. Kabız hâlinde de mücadele, cihad vardır. Basıt hâlinde de mücadele, cihad vardır. Basıt hâlindeki cihad, onunla meşgul olup onu anlamak, onu oyalamak. Onu kendi hâline bırakırsan, o da gidebilir. Onunla biraz meşgul olup direnmezsen, o kabız hâli sende durur. Çoğalır. Kabız hâli geldiği zaman onda da bir mücadele var. Onu da atmak lâzım. Onu atamazsan eğer o orada durur. Hem o göl suyu pis etmiş gibi kalbi pis eder. Hem de orada büyür. Çoğalır.

Yalnız burada müridin görevi nedir? Kabız hâlini atmak için cihad edecek. Attı. Geldi. Attı. Geldi. Atar, yine gelir. Atar yine gelir. Ama atmazsa devamlı duracak onda. O mekan tutacak orada. Ama atıyor yine geliyor. Ata ata ne olacak? O neyse ondan kurtulacak. Atamazsa eğer, o orada kökleşir. Temelleşir. Müzminleşir. Müzminleşirse atamaz. İşte burada kabız hâlinin gelmesinden maksat vücudun havflenmesi, ilticası, yalvarması.

Kime yalvaracak? Allah'a yalvaracak.
Kime yalvaracak? Resulullah Efendimize yalvaracak.
Kime yalvaracak? Râbıtasına.

Bu da yine bir hâldir. Her mürit değişiktir. Kimi mürit Allah'a sığınır. Bu gibi şeylerde bazısı da Resulullah Efendimize sığınır. Haktır. Bazısı da râbıtasına sığınır. O da haktır. Niye bu böyle oluyor? Mürit esmadan alıyorsa nurunu, o zaten râbıtasına sığınır. Onun alış verişi râbıtasındandır. Kurtulmak istediği şey için râbıtasına yalvarır. Bunu ancak erbabı bilir.

Her mârızın derdine göre verirler şerbeti

Bak her ne kadar bir mürit râbıta nuru ile ihâta edilmişse de, bu ancak kendi itikadındadır. Muhâliflerin yanında bunu gösteremez.

Onun için :

"Tarîkatı olmayanın yanında tarîkat sohbeti yapmayın. Tarîkatı olmayanın yanında meşâyihten bahsetmeyin." deniliyor. Çünkü onlar anlamazlar. Bilmezler. Tarîkatı olmayanlar, meşâyihi bilmezler. Tarîkatı olmak, meşâyihi bilmek, Allah'ın büyük bir lütfudur. Büyük bir sırrıdır. Niye? Çünkü insan esmâ nuruna ulaşmazsa sıfat nuruna geçemez ki. Bunlar Cenâb-ı Hakk'ın düsturudur. Esma nurundan sıfat nuruna geçilir. Sıfat nurundan zat nuruna geçilir. Demek ki burada bizim anlayacağımız nedir?

Fenafişşeyh olmadan fenafirresul olunmaz. Fenafirresul olmadan da fenafillah olunmaz. Bu haktır. Allah'tan gelen ruh Allah'a gitmiyor mu? Ayet-i Kerime ne buyuruyor?

"*Allah'tan geldiniz. Allah'a gideceksiniz.*"

Ama bu zâhir anlamda. Aslında Allah'tan gelmedi cesedimiz. Cesedimizi Allah halk etti ama...

"*Biz, Adem'i topraktan halk ettik.*" buyuruyor Cenâb-ı Hakk.

Tealallah ne hûb zibâ yaratmış kâmil insânı

Cenâb-ı Hakk :

"*Biz insanı çok güzel yarattık, çok güzel halk ettik*" buyuruyor. Ama kim bu kâmil insan? Kendisini yetiştiren bir insan. Ama insanlar kendilerini yetiştiremezler. Bir yetiştiriciye muhakkak ihtiyaç vardır. Bizim mürebbimiz Meşâyihimiz.

Özün bir pîre teslim et müdâvim ol kapısında
Meşâyihten murad şâhım mürebbî kâmil olmaktır

Bir meşâyihe teslim ol. Özünü ona teslim et diyor. Onun kapısında bekle diyor. O yetişmiştir. Seni de yetiştirir.

Fiilimiz, amelimiz elimizde. Fiiliyatımız elimizde. İrademize verilmiş. Fakat hâl de ikidir.

1. Kabız hâli
2. Basıt hâli

Kabız hâli sıkıcıdır. Meşru ve gayri meşru şeyleri düşündürür. Maddiyâtı düşündürür. Veyahutta kin, buğz, haset, herşey..

Bunlar ne oluyor? Bunların hepsi kalbimizi rahatsız eden, bunaltan, sıkıntı içerisinde bırakan şeylerdir. Bunlar gelir.

Gam gelmez dememişler, gam eğlenmez demişler.

Bunlar gelir. Gelmesinden maksat vücudun havfi, havfe düşmek, Cenâb-ı Hakk'ın Celâl sıfatının tecellisinden oluyor. Fakat insanlar, Celâl'inden gelen, her ne gelirse gelsin Cemâl'e çeviriyor. İbrahim Hakkı Hazretlerinin emri budur:

"*Hak şerleri hayır eyler.*" buyuruyor.

Hakk şerleri hayr eyler. Anlaşılmasın ki sen veya ben şer işleyelim de Hakk bunu hayır etsin. Hayır! Madem ki Peygamber Efendimiz :

"*Benim mürebbim Rabbim. Beni Rabbim terbiye etti.*" diyor.

Bunun zâhirdeki anlamı nedir? Peygamber Efendimiz ümmîdir. Yetimdir. Annesi yoktu. Babası yoktu. Okutmadılar. Mektep medrese görmedi. Ama O tıfl iken, onda bir ilim vardı.

Tıfl iken ol dilerdi ümmeti
Sen gocaldın terk edersin sünneti

Tıfl iken! Bu ne? Anasından dünyaya geldi, hemen secdeye kapandı. Seni, beni, ümmetini diledi. Hani onda bir ilim olmasaydı, ne bilyordu ümmetini? Nereden biliyordu? Meşâyih sohbetinde tarîkat sohbetinde buyuruyorlar ki büyüklerimiz, Cenâb-ı Hakk Peygamber Efendimizi O'nu bir hoca talebeye ders verir gibi bin sene okutmuş. Zaten kendisi de buyuruyor ki Peygamber Efendimiz :

"*Evvel benim ruhumu halk etti, evvel benim aklımı halk etti, evvel benim nurumu halk etti.*"

Öyle ise, bizim de bir mürebbiye ihtiyacımız vardır. Biz de ruh sahibiyiz. Cenâb-ı Hakk bize de ruh üflemiş. Öyle ise, bizim de ruhumuzun mürebbisi olacak. Mürebbisiz, ruh yetişmez.

Bizim mürebbimiz kim? Mürşidimiz. Allah, şeriatımıza göre cüz'î irâdemize göre bize emretmiştir. Şerden sakının, kaçının demiştir. Şerre rızası yoktur. Hayra rızası vardır. Ama Hak'tan tecelli eden hayırlar, şerler var. Bizim hastalığımız bize şer görünüyor. Bizim fakirliğimiz bize şer görünüyor. Bu da nedir? İllet, gıllet, zilllet. Ama bir tane mi illet var? Bin tane illet var. Bunlar nereden geliyor. Allah'tan geliyor. Ama bunların hepsi bizim için şer. Mademki herhangi bir hastalık bizi rahatsız ediyorsa, rencide ediyorsa.. Fakirlik, yoksulluk, büyük zararlar, üzüntüler, kederler.. Nedir bunlar? Şer görünür. Allah'tan tecelli eden şer bunlardır. Bir de biz hayır düşünüyoruz. Hayra yoruyoruz. Sen iyi niyetlisin, insanlara iyilik yapmak istiyorsun. Fakat senin karşına çıkan insan da sana kötülük yapıyor. Bak! Ondan da kötülük geliyor sana. Nedir işte bunlar: İllet, gıllet, zillet.

İllet: Hastalık. Gıllet: Maişet darlığı, fakirlik. Zıllet: Cemiyette itibar yokluğu.

İlim olmazsa cihanda insanlar azar kalır yabanda

Böyle tarîk-i müstakîmden kaymış, kitaptan, sünnetten kaymış bir insanın da irâdesi var. Onun da fiiliyatı var. İşte bunlardan insana hayır gelmez. Kitaptan, sünnetten haberi olan iyi insana kitaptan sünnetten haberi olmayan insandan şer gelir. Bunu da Allah'tan bileceğiz ki Cenâb-ı Hakk bunu hayıra tebdil etsin. İşte burada ne oluyor? Kabız hâli oluyor. Kabız hâli gelince ondan sıkılacağız ki Allah bizi ondan kurtarsın.

Basıt hâli geldiği zaman çok şükredeceğiz, şükredeceğiz ki Cenâb-ı Allah bizde basıt hâlini çoğaltsın. Burada ne oluyor? Burada cihad yapılıyor. Yapılan cihad da kabız hâlini küçültüyor. Tamamen atmıyor. Tamamen atmış olsa bile daha geliyor. Kabız hâlinde, insanların kalbinde yüz bin çeşit düşünce olur. Bu düşünceler birden atılmaz. Bunlar zaman zaman gelirler. Her geldiğinde mürit, bunlardan atarsa, cihad yaparsa azaltabiliyor. Kabız hâli küçülüyor. Kabız hâli küçülünce basıt hâli büyüyor. Nasıl ki geceler kısalınca günler uzar. Kabız hâli bir müridin kalbinde karanlıktır. Kalbini sıkar bunaltır. Karanlık gecede insanların kalbi nasıl sıkılıyorsa, müridin kalbi de öyle olur. Ama bunu atmaya çalışmalıdır. Eğer kendi hâline bırakırsa orada kalacaktır. Atamazsa orada kalır. Ne ile atar? Allah'a sığınmakla. Resulullah'a sığınmakla. Râbıtasına sığınmakla. İyi şeyleri düşünmekle. İyi işlemler yapmakla. Bunları ancak böyle atar. Ama bunu kendi hâline bırakırsa kökleşir, büyür, perçinleşir. Müzminleşirse atamaz. Atıyorsa o bir daha gelir. Üç saat sonra, bir saat sonra yine gelir. O gelişinde evvel ki gelişi gibi durmaz. Onu bir daha atar cihâdını yapar. O üçüncü gelişinde ikinci gelişi kadar bile durmaz. Yani böyle tedricen tedricen bu kabız hâlini insan zamanla cihad yapa yapa azaltır.

Basıt hâlini de cihadla çoğaltır. Biri azalır, biri çoğalır. Ne zaman ki kabız hâli onda tamamen kesilirse, basıt hâli de tamamen kalırsa o zaman cihadını yapmış olur.

Cihâd-ı Ekberi yaptı, mücadelesini kazandı. Zaten büyük cihad, nefisle mücadeledir.

Kahraman olanlar hasmını bastı
Kemankeş olanlar yayını astı

Burada kahraman kimdir ? Kahraman, güçlü.

Hasım kimdir? Bizim en büyük hasmımız nefsimizdir. Nefsini yenen kahramandır. Kemankeş olanlar da vurucu, atıcı demektir. Avını vurduktan sonra silahını taşımaz. Çünkü bu silahı avı için taşıyordu.

Bu cihad ne zamana kadar devam eder? Kabız hâlinden kesilene kadar devam eder. Az da olsa bu cihad devam eder.

Kabız hâlinden kesildikten sonra gelen basıt hâli ne oluyor? O hâller bitince müritte makam oluyor. İnsana gelip giden hâldir. Eğer ki o ne zaman yerleşiyorsa makam oluyor.

Bu ne zaman olur? Anâsır-ı zıddıyet değişirse o zaman olur. Anâsır-ı zıddıyet, dört eczadan halk edilen ceset. Bunlar su, ateş, toprak, hava. Bu maddeler değişiyorlar. Bize zararlı olan sıfatları bize yararlı sıfatlara dönüşüyor. Bu da ne ile oluyor?

Nefsimizle olan cihad çok çetindir. Çünkü Cihâd-ı Ekberdir. Peygamber Efendimiz de buyuruyor: Muharebe-yi Kebîr. Yani insanın nefsi ile mücadelesi Uhud Muharebesinden daha büyük diye buyuruyor. Uhud Mücadelesinde çok zayiât verilmiştir. Nefis mücadelesi ondan daha büyük oluyor.

Bakın şimdi, amelimizde bir eksiklik bırakmıyacağız. Bırakacak olursak eğer, hatamız olur, noksanımız olur. Fiiliyatımızda da eksiklik bırakmayacağız. Hâlimizi de cihadla tebdil edeceğiz. Çalışmakla, sa'yla tebdil edeceğiz. O hâlde nedir? İşte, sebepli, sebepsiz, bilinen, bilinmeyen, görünen, görünmeyen, kalbimizdeki bizi rahatsız eden herşey kabız hâli. Bunları ancak Allah'a sığınmakla, Allah'ı zikretmekle, şeriatımızı, tarîkatımızı işlemekle, râbıtamıza sığınmakla tedricen, tedricen azaltırız.

Bunları zamanla değiştireceğiz. Değişiyor bunlar.

Meşâyihe gerektir tâbi erler
Sülûke girüben tevbe ederler

Fiiliyatımız elimizde, amelimiz elimizde, hâlimiz elimizde değilse, Cenâb-ı Hakk ne buyuruyor?

"*Her hâlinizle Bize, Azimüşşan'a rücu edin*."

Her hâlinizle. Sadece sıkıntılı zamanımızda mı Allah'a yalvaracağız? Yok. Geniş zamanlarımızda da, safâlı zamanlarımızda da Allah'a şükredeceğiz. O'nu unutmayacağız. O'nu zikredeceğiz. Fakat sıkıntılı zamanımızda da yine Allah'a sığınacağız. Kurtulmamız için Allah'a sığınacağız. Bunun için Cenâb-ı Hakk:

"*Her hâlinizle Bize, Azimüşşan'a sığının*." buyuruyor.

Muhakkak bizim de bir cihâdımız oluyor. Cihâdımız ise: Bu kötü zamanlarımızda bize vesvese veren, bize kötü düşündüren, kötü niyetlerle mücâdele. Bunları ne yapmak lâzım? Bunları tebdîl etmek lâzım.

Onun için bakın:

Hevâyı Hû'ya tebdîl et

Bir nefes var insanın içinde "Ha", "Ha", "Ha" ile alınıp verilen bir nefes, nefesinden insanlar haberdâr olsunlar olmasınlar, bir "Ha" ile bir de hava ile girip çıkıyor. Bu nefesleri insanlar Allah'ı zikretmeden alıp veriyorlarsa boşuna. Bunu Hû'ya tebdîl etmek ne demek? Bir kimse nefesini Allah'ı anaraktan, alıp veriyorlarsa, O da hevâyı Hû'ya tebdîl ediyor.

Bu "Hû" da Cenâb-ı Hakk'ın bir ismidir ki, o nasıldır? Cenâb-ı Hakk'ın binbir ismi sıfatlarının ismi. Lafza-ı Celâl de Cenâb-ı Hakk'ın zatının ismi. Sıfatları var. Sekiz sıfatı var. Bu binbir isim (esma) Allah'ın sıfatları olan isimlerdir. 99 Esma-ı Hüsna var. Bu da binbir isminden seçilen isimlerdir. Cenâb-ı Hakk'ın zatına mahsus olan bir isim Lafza-i Celal'dir. Bu, insanların kalbinde yazılı imiş. Cenâb-ı Hakk onun için buyuruyor:

"*Kulum Ben sana şah damarından daha yakınım*."

Fakat, eğer bir insan, kalbindeki o Lafza-ı Celâl'i diriltiyorsa.. Neyle diriltir? Zikrederek. Allah, Allah, Allah, diye. Ama zannetmeyelim ki 24 saatin içinde bizim 15 dakikalık zikrimiz var. Bu diriltemez, onu. Bu bir hizmettir. Ama himmettir.

Bizim kalbimizi dirilten himmettir. Bunun için de hizmet vardır.

Meşâyihler ne buyuruyorlar? Alırken unutmayın Allah'ı, verirken unutmayın Allah'ı, yerken unutmayın Allah'ı, içerken unutmayın Allah'ı. Her işi yaparken unutmayın. Bir an evvel kalbinize Allah, Allah, Allah dedirtin. Bunu lisana getirmeye gerek yok. Bir an evvel kalbinize Allah, Allah, Allah, dedi rtin.

Bu nasılmış? Bakın bir insanın kalbine Allah dedirtinceye kadar, bir say'ı var. Zorlanması var. Çalışması var ama kalbi dirilip çalışıyorsa, o zaman bırakıyor. O zaman da Allah'ı unutmak istiyor da unutamıyor. Yani kendisini neyle meşgul ederse etsin, o Allah'ı unutsa bile Allah onu unutmaz. Allah'ı unutayım diye zorlasa bile Allah'ı unutamaz. Çünkü orada bir sıfat, meleke meydana geliyor. Onun için Cenâb-ı Hakk buyuruyor:

"*Bizim öyle kullarımız var ki, onların ticaretleri zikirlerine mani olmaz.*"

Kimler bunlar? Zamanında Allah'ı unutmamışlar. Kalpleri ile zikretmişler. Çalışırken, yerken, içerken, gezerken, alırken, satarken, Allah, Allah, Allah diye diye onların kalpleri dirilmiş. Harekete gelmiş canlanmış. Kalpte yazılmış olan Lafza-ı Celal'in arkasında bir ampul yanınca parlaması gibi.

" *Kulum, Ben sana şah damarından daha yakınım.*" buyuruyor Cenab-ı Hakk. Demek ki insanlar Allah'ı zikrede zikrede Esma Nuru, Sıfat Nuru, sonra Zat'ının Nuru tecelli eder insanların kalbine.

Esma nuru nedir? Biz tarîkata girdik. Esmâ nuru çekiyoruz. Bu nedir? Allah, Allah, Allah.

Başka tarîkatlarda da Allah'ın binbir isminin herhangi birisi ile zikrediliyor. Yalnız buradaki himmet kudsiyet. Onun için Nakşî tarîkatı hepsinden üstün oluyor. Şâh-ı Nakşibend Hazretleri buyurmuş ki:

"Sâir tarîkatların nihâyetini biz bidâyete getirdik."

Yalnız, bütün tarîkatlarda çalışırlar, çalışırlar... 3 sene, 10 sene, 20 sene, 30 sene bir kâra ulaşırlar. Biz onu tarîkata ilk girene veriyoruz. Sâir tarîkatların nihâyet kârını biz bidâyete getirdik.

İşte bunlar, sâir tarîkatlar, esma nurundan sıfat nuruna, sıfat nurundan zat nuruna geçiriyorlar. Onlara çeşitli esmâ çektiriyorlar. Ama bizim zikrimiz Lafza-ı Celâl. Bütün isimleri, binbir isimi toplanıp geliyor. Lafza-ı Celâl'de toplanır. Orada bitiyor. Öyle ise yeter ki kalbimizi Allah ile meşgul edelim. Allah, Allah, Allah...

Allah ile meşgul edebilelim. Ne lâzım bize? Sa'y lâzım.

Zaten Cenâb-ı Hakk:

"*Beni çok zikredin.*" Buyuruyor.

"*Beni ayakta zikredin, otururken zikredin, yerken, içerken, gezerken, uyurken zikredin.*" buyuruyor.

İrâde sâhibiyiz. Bir şeyle uğraşırken unutuyoruz Allah'ı. Ama o meşguliyet içinde sen sahiplisin. Senin sahibin var. Vazifen var. Seni bir ikaz eden var. Nedir o? Râbıtan. Velâyet parmağı vardır. Yani bâtın eli vardır. Bâtın parmağı vardır. O uzanır sana. Sen unuttuğun zaman o uzanır, seni uyarır. Ama zâhirde ne olur? İş görürken, mesela yazı yazarken, kalem kayar. Veya elin bir yere sıkışır. Veya yürürken ayağın takılır. Bunlar velâyet parmağı. Geliyor seni uyarıyor. Unuttunsa, uyan diyor. Velâyet parmağı seni dürtüyor. Bir de ne vardır?

Herhangi bir şeye çalıştığın zaman yekün tutmak. Mesela bir vâsıtaya binip gidiyoruz. Bindiğimiz vâsıtadan bir ses gelir kulağımıza. Sen kalbini zikir ile meşgul edersen vâsıtadan aldığın ses zikir oluyor. Bakarsın ki o da Allah diyor. Öyle midir? Amenna ve saddakna. Ehl-i zikir için öyledir. Ehl-i zikir için makina sesi değil bu ses. Bütün duyulan seslerin tümü Allah der.

Bütün birbirine vurulan sert cisimlerin, arabaların, insanların, kuşların çıkardığı ses Allah. Bunların hepsi Allah'ı zikir ediyor. Ehli zikir olmuştur bunlar.

Kâmile her eşya olmuştur evrat (zikir).

Buyuruyorlar ya... Her eşya kâmile zikir, tevhid. Zaten Cenâb-ı Hakk'ın:

"*Sizin cansız olduğunu zannetiğiniz her şeyin zikri vardır...*" Diye ayeti kerimesi vardır. Evet bu nedir? Bidayette sen yolcusun. Yayan yürüyorsun. Yolda yürürken adımlarını Allah Allah diye at. Gâfil atma. Fakat buna da hudut tesbit et unutmamak için. Nasıl? İlerde görünen bir nokta var. Bir ağaç var veya belli bir şey var ilerde. Oraya kadar dikkat edeceğiz nazarımızı vereceğiz. Adımlarımız ne kadar olursa olsun saymayalım. O noktaya gidinceye kadar adımlarını gâfil atma. Allah Allah diyerek yürü. Bunun çok büyük eciri var. Ecire etkisi var. Orada büyük bir ağaç var. Veya boyalı ev var. Bütün dikkatini kullanarak Allah Allah diyerek gittin oraya. Oradan da ileriye yine bir nokta tayin et. Yine Allah Allah diyerek yürü oraya. Yani her işinde insanlar böyle yaparsa, zaman zaman, bu sa'y ile onda olan gaflet azalır.

Gaflet ne? Hani bir gaflet var ki günah sevap, hayır şer, haram helal şeylerdir ibadeti olmayanlarda. Müridin de bir gafleti var. O da râbıtasını unutursa, Rabbini unutursa, Peygamberini unutursa müridin gafleti budur. Bunlardan kurtulması için ne yapması lâzım? Bu gibi sa'yları, bu gibi gayretleri göstermesi lâzım. Bu gayretlerle, gafletleri, tamamen atıyorsa kendinden, asıl kabız hâli o zaman kesiliyor. Kabız hâli o zaman kalkıyor. Basıt hâli kalıyor. O zaman onda bir sıfat, bir meleke meydana geliyor.

Yerken, içerken, yürürken, sa'y ede ede bu meleke yerleşiyor. O kişi bir işle uğraşırken bile Allah'ı unutamaz. Unutamaz, çünkü kalp Allah dedikten sonra sen ye, iç, ne iş yaparsan yap, kalp devam

eder. O zaman ne oluyor? Senin zâhirin halk ile; kalbin, batının Hak ile oluyor. Bunlar sa'ysız olmaz. Bunun için çalışmak lâzım. Şeriatte çalışmak var, tarîkatte çalışmak var. Hakikate ulaştın. Orada da sen oluyorsun alet. Yaptıklarını sen yapmıyorsun. Konuştuklarını sen konuşmuyorsun. Sen bir âletsin. Allah'ın bir âletisin. İrâden yok. Seni konuşturan Allah, yediren Allah. Bakın İbrahim Aleyhisselam:

"*Beni Rabbim yedirir, beni Rabbim içirir, beni Rabbim yatırır, beni Rabbim kaldırır*." diyor. İşte müridlerin sonu da böyle olur. Cüz-î irâdesinde de bu var mıdır? Vardır. Bunlar cüz'î irâdede taklit oluyor. Cüz'î irâdede bunlar mecaz oluyor. Mecazdan hakikate geçiliyor. Mecaz ne oluyor? Râbıta-yı Nakş-ı Hayâl bizim için mecazdır. Ama Nakş-ı Cemâle gelince mecazımız hakikat oluyor.

Oh Yarabbi, çok şükür Elhamdülillah!

Ya, işte öyle efendiler. Cenâb-ı Hakk bize ne nimetleri halk etmiş. Nimetlerimizi bilelim. Nimetlerimize ulaşalım, çok nimetler halk etmiş Cenâb-ı Hakk. Ama tabii insanların irâdesine bırakmıyor ki... İnsanların irâdeleri ile elde ettiği nimetler vardır. İradesi ile elde edemeyeceği nimetler vardır. Ama irâdeleri ile elde edeceklerini edecek tabii. Elde edemeyeceğini de Cenâb-ı Hakk ihsan edecek.

Allah'ın kullara, insanlara çok ihsanları vardır. En büyük ihsanı: Bizi müslüman halk etmiş. Buna inancımız var. İnancımız dahilinde günah, sevap, bunlar var. Bunlara bir sa'yımız olacak. İbadetimiz olacak. Allah'ın bütün emirlerini tutacağız. Yasaklarından kaçacağız. Tarîkattaki hizmetlerimizi göreceğiz ki, himmet alabilelim. Hizmetsiz de himmet alınmaz.

O zaman zâhirdeki çalışmalarımızla, tarîkattaki hizmetlerimizle ne yapıyoruz? Büyük nimetlerimizin kapısına gidiyoruz. Ama o kapıya gitmezsek o kapı bize gelmez. Biz o kapıya gideceğiz.

(Sohbet 4) " Öl ve ol.."

Cenâb-ı Hakk her maksada bir kapı tayin etmiştir. Bütün, her maksadın bir kapısı vardır. Her maksat sahibi kapısını bulacak. Kapısına gitsin ki maksadına ulaşsın. Kapı gelmez. Mesela bu neye benzer? Sen, bir yün takım elbise alacaksın. Sen, evinde oturduğun zaman takım elbise gelmez. Kimse, senin alacağın elbiseyi bilmez. Gidersin bir kaç mağazaya, her mağazada, senin alacağın elbise olmaz. Bir kaç mağazaya gideceksin, rengini kalitelisini arayacaksın.

Hz. Musa, niçin gitti Tûr-i Sinâ'ya? Tûr-i Sinâ, O'nun maksadının kapısı oldu. Bir müridin Tûr-i Sinâ'sı da vardır. Hz. Musa da bir ruh sâhibi, biz de bir ruh sâhibiyiz. Fakat O peygamber ve seçkin bir ruh, Cenâb-ı Hakk onları peygamber seçmiş göndermiş. Ama bir de veliler vardır. Veliler peygamber olarak gelmişler mi? Hayır. Dünyaya geldikten sonra veli olmuşlar. Senin benim gibi dünyaya gelmişler, çalışmaları ile kendi sa'yları ile veli olmuşlar. Ama onlar da insanlardan seçilmişler. Çok seçilmişler, insanlardan. Bir velinin mâneviyattaki varlığı, büyüklüğü, mâneviyattaki vücudu... Bu dünyada dört milyar insan olduğu söylenir. Bu insanların hepsini eritseler, birleştirseler bir velinin velâyeti kadar olamaz. Bu dört milyar insanın gücü o kadar olamaz. Niye? Çünkü evliyaullah demek ki, Allah'ın gücü onda tecelli ediyor. Allah'ın sıfatları ile sıfatlanmış oluyor. İşte o Allah'ın âleti olmuş oluyor. Gücünü, istidâtını da nereden alıyor? Allah'tan alıyor?

İbrahim Aleyhisselam'ı ateşe attıkları zaman, Cenâb-ı Hakk dört tane melek gönderdi. Melekler onu kurtarmak için geldiler. Ama onları reddetti. Meleğin bir tanesi diyor ki:

- *"Ya İbrahim sen müsâde et, ben yüksek dağları getireyim, bu ateşi dağların üzerine çıkarayım."* diyor. Yüksek dağları mesela Ağrı Dağını getireyim diyor. Soruyor:

- *"Sen bu gücü nerden alıyorsun? Hangi selâhiyetle yapıyorsun? Sen bunu nasıl yapabiliyorsun?"*

- *"Rabbimin vermiş olduğu kuvvetle yapıyorum."*

- *"Sen çık aradan. Rabbim beni görüyor. Rabbim bana yeter, sen girme araya."* diyor.

Demek ki Cenâb-ı Hakk'ın sıfatları bir kulda tecelli ederse, bir insanda Cenâb-ı Hakk'ın kuvveti tecelli ederse... Peki bu olur mu? Oluyor.

Cenâb-ı Hakk Kur'an'da ne buyuruyor:

"Biz velilerimizi yeşil kubbemizin altında gizledik."

Kim bu veliler? Bilinmez ki... Bu kubbenin içerisinde... Allah bilir.

Bir de buyuruyor ki:

"O velimizin gören gözü bizim gözümüz, işiten kulağı bizim kulağımız, uzanan eli bizim elimiz, yürüyen ayağı bizim ayağımız, düşünen aklı bizim aklımızdır."

Akl-ı küll bu demek, küllî irâde bu demek. Cüz'î irâde Cenâb-ı Hakk'ın kula vermiş olduğu ne ise, noksan sıfatlarında tecelli eden aklı, ilmi, bilgisi, becerisi, gücü ve kuvvetidir. Ama küllî irâdeye geçince bu sefer Cenâb-ı Hakk'ın sıfatları da tecelli ediyor.

Onun için Mevlânâ buyurmuş:

Yek nazar eylese Ârif-i Billah

Aslı kemhâreyi mücevher eyler

Erenlerin himmeti dağları yerinden kaldırır. Şeriatımız, tarîkatımız, hakikatımız, marifetimiz, vardır. İnsanlara bahşetmiş ama, şeriatı yaşamıyorsak, tarîkat davasında bulunmayalım. Kâzip olursun, yalancı olursun. Şeriatımız tamam olacak. Şeriat cisimle, tarîkat da ruh ile.

Ceset temiz olmazsa, ruh nerden temiz olsun? Çünkü ruhu ceset taşıyor. Ceset ruhun bir kalıbıdır. Çok temiz bir kaba pis bir şey koysalar, kabın temizliği onu te mizlemez. Çok pis bir kaba da temiz madde koysalar, kabın pisliğini o şey temizlemez. Onun için bir tâlip cismi ile şeriatte, aklı ve ruhu ile tarîkatte olacaktır.

Tâlip: Hak tâlibi, Hakk'ı talep eden. Hakk'ı isteyen.

Hak'tan gelen ruhumuz Hakk'a ulaştırmak için, cismi ile şeriatte, aklı ile tarîkatte, sırrı ile bila vuslatta olacakmış. Tâlip bu.

Onun için kelâm-ı kibârda:

Ey tahâretten habersiz, râbıta bilmez habîs buyuruyor.

Tahâret ne? Namazın şartlarından. Necasetten tahâret. Tahâret olmazsa n amazımız, abdestimiz olur mu? Olmaz. Cismi temizleyen ibadettir. Çünkü ibadet yapmayan bir cisim hayvanî sıfattan kurtulamaz. İbadet yapacağız ki hayvanî sıfattan kurtulalım.

Kalbi de temizleyen ne oluyor? Râbıta. Râbıta olmazsa o kalp pis. Niye pis? Meş âyih sevgisi bir müslümanın kalbinde olmazsa, onun kalbinde çok arzular, çok düşünceler olur. Meşâyih sevgisi bir kelâmda şöyle ifade ediliyor:

Aşk ehlinin ahvâlini pervâneye sormam

Veya

Pervâneler geçti ateş bâbından

Ateş kapısından içeri girerse pervâne, daha onun cismi kalır mı? Pervâne nedir? Kepenek, kelebek. Kendini ne yapıyor ? Ateşe atıyor. O da ateşe âşık. Cenâb-ı Hakk onu da öyle ihsan etmiş. Kepenek kendi arzusu ile ateşe atıp yakıyor kendisini. Ateşe düşen kepenekte vücut kalır mı? Yok e der ateş. Bizim kalbimizde de arzularımızın her biri bir kepenektir. Bir cisimdir bunlar. Bunları ne yapar kalbimiz? Bunları ancak Allah aşkı, peygamber aşkı, meşâyih aşkı yakar.

Meşâyih Aşkı: Meşâyihi sevmektir. Meşâyihi sevmek, Resulullah'ı sevmektir. Resulullah'ı sevmek, Allah'ı sevmektir.

Cenâb-ı Hakk öyle buyurmadı mı?

"Habibim seni seven beni sever. Seni sevmeyen beni sevmez."

Resulullahı ne ile seveceğiz ki O'nu sevebilelim? Vârisi olan velileri seveceğiz ki O'nu sevebilelim.

Çünkü Peygamber Efendimiz, Sıddıki Ekber Efendimize buyurdu:

"Senin elinden tutan benim elimden tutmuştur. Sana biat eden bana biat etmiştir. Senin kabulün

benim kabulümdür. Senin reddin benim reddimdir."

İşte tarîkat böyle gelmiştir. Meşâyihler, veliler böyledir. Bu sıfatla sıfatlanmışlardır. Bu emir hepsi içindir. Herhangi bir meşâyih, bir müridine bu hilafeti veriyorsa, aynısıdır. Nitekim Nakşibendi Efendimizin halifelerinden Yakub-u Çerhi Hazretlerini Hoca Ubeydullah Hazretleri bulmuştu (Hâce-i Ahrar ismiyle geçiyor Reşahat kitabında). O, çok meşâyihler ile samimi olmuş, onlara hizmet etmiş, onlarla dostluk kurmuş, ama hiç birinden de ders alamamış. Hiç birisi ders vermemiş ona. Arayı arayı bulmuş. Neyi aramış? Muhammed Bahaeddin Nakşibendi Efendimize yetişemedim de diyor, onun elinden tutanı bulacağım. Yakub-u Çerhî Hazretlerini en son neticede bulmuş. Yakub-u Çerhî Hazretleri onun niyetini bildiği için, ne demiş:

- *"Tut bu elden."*

Elini uzatıp demiş ki:

- *"Bu el Nakşibendi Efendimizin elidir. Nakşibendi Efendimiz bize buyurdu ki: "Senin elinden tutan benim elimden tutar, senin kabulün benim kabulüm, senin reddin benim reddimdir."* demiştir.

Bak işte demek ki bizim tarîkatımızda Nakşibendi Hazretlerinin, Yakub-u Çerhî Hazretlerine böyle bir emri varsa; Yakub-u Çerhî Hazretleri ondan sonra gelene, o da ondan sonra gelene, o da ondan sonra gelene…

Onun için kelâm-ı kibârda:

Beraberdir Piri Sami Mevlâsı
Daim cezbederler me'vâya bizi buyuruyor.

Ama o el nasıl bir el?

Elinde var iken fırsat geçirme ede gör gayret
Tutagör bir yed-i kudret olunsun menzilin bâlâ.

Bâlâ ne? Bâlâ yüksek. Zaten senin ruhun yüksekten geldi. Bu yükseğe o el çıkaracak seni. Bu elden tutmazsan seni hiçbiri çıkaramaz. Çıkamazsın sen. Bu nedir? Hakikate ulaşmaktır. Hakikate ulaş maksa, insanların ruhun makamına ulaşmasıdır. Bir başka tabirle: Allah'tan gelen ruhun, Allah'a ulaşmasıdır. Hakikatten maksat, mana budur. Ama bu tarîkatsız olmuyor. Cesedimiz şeriatta, aklımız, ruhumuz tarîkatta olacak ki terakkî olsun bizde.

Onun için *"Ey tahâretten habersiz râbıta bilmez habîs"* buyuruyor. Tahâreti olmayanın cesedi temiz olmaz. Râbıtası olmayanın da kalbi temiz olmaz. Ama tahâreti var; cesedini temizlemiş. Fakat râbıtası yok; kalbi temizlenmemiş. Ne yapmış? Getirmiş temiz bir kaba pis bir şey koymuş. Kabın temiz olmazsa o şeyi temiz etmez. E.. ne olmuş peki? Râbıtası var ama, şeriatte eksikliği var, tahârette eksikliği var. O da ne olmuş? O da getirmiş temiz bir kaba pis bir şey koymuş. Kabın temiz olacak içindeki madde de temiz olacak ki... Burada kaptan mana, bizim cesedimizdir. İçindeki madde ise ruhumuzdur. Ceset ruhun kalıbı, kabıdır.

Bir defa, şeriatla cesedi temizleyeceğiz. Tarîkatla da zikir yapa yapa, yapa.. Ne yapacağız? Kalbimizi herşeyden zikirle arındıracağız. Kalbi sahibine teslim edeceğiz. Kalbin sahibi kimdir? Allah'tır. Hakikatte insanların Beytullah'ı kalbidir. Arşa, kürse hiçbir yere sığmayan Allah *"Ben mü'min kulumun kalbine sığarım"* diyor. Ama hangi kalbe? Allah'ı daima zikreden kalbe. Allah'ı zikrede zikrede ne oluyor? O kalb Allah'ın nurunu cezbediyor. Allah'ın zâtını cezbediyor. Azâmetini de cezbediyor ki; işte o zaman Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlanıyor. Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanıyor. Resulullah'ın sıfatlarıyla

sıfatlanıyor, ahlâkı ile ahlâklanıyor. Onun için kelâm-ı kibârda:

Senin gördüklerin ayıbı veliler setreder cümle

Bir meşâyihe bir mürit geldiği zaman, bu mürit acaba dersini yapar mı yapmaz mı? Bu mürit nasıl bir insan? Bunun sıfatı nasıl? Hangi günahları işlemiş? Meşâyih bunu bilmez mi?

Mesela: Bir sarhoş geliyor, diyelim ki geliyor ders alıyor. Sarhoşluğu terketmiyeceği hâlde niye buna ders veriliyor deniyor. Denilmesin.

Senin gördüklerin ayıbı veliler setreder cümle

Sen şu sıfattasın git demez ki.. Onun için Mevlânâ:

"Ne olursan ol, gel" demiş.

Bak Nakşibendi Efendimiz de ne buyuruyor.

"Bizim dergâhımız günâhkârların dergâhı. Günâhı olanlar gelsin bize, günâhı olmayanları biz istemiyoruz."

Yani buradaki anlam, buraya gelsin de günah işlesin anlamına değil. Yani kendilerini günahkâr bilsinler. Günâhlarını bilerek gelsinler.

Bir de buyuruyor ki :

"Alâyı ednâyı seçmek Mürşid-i kâmilin kârı, kemâlı değildir. Ameli değildir."

Sen iyisin, sen kötüsün demez. Evet efendim, Allah'a şükür, Allah'a çok şükür. Bak nimetimiz büyük. Nimetimizin kadrini, kıymetini bilelim. Allah'ın emri öyle:

"Ben bir kuluma nimet veririm, bu nimetin kıymetini bilirse büyütürüm, yükseltirim, artırırım onun nimetini. Yoksa çeker elinden alırım."

Burada anlayacağımız bizim:

Allah bizi müslüman olarak halk etmiş. Eğer müslüman olarak yaşarsak Allah bizi cennetine koyacak. Cenâb-ı Hakk âhirette bize çok ihsanlar verecek.

Yok!.. Müslümanlğımızı yaşamazsak, Allah bizi cehennemine koyacak. Bunu Cenâb-ı Hakk buyuruyor:

"Biz insanı güzel, çok güzel halkettik. Çok güzel halk ettiğimiz insanı biz cehennemin esfeli sâfilinine düşürürüz."

Ama bu insanın güzelliği ne ile?

Şeriatle, tarîkatle.. Eğer inanaraktan gelmişse bu dünyaya hayvanî sıfatta değil. Bu insan beşerî sıfata geçerse güzeldir. Melekî sıfata geçerse, güzellerin güzeli olur. Çok güzel olur o zaman. Bir güzel var, bir de çok güzeller var.

Dilersen dilberi dilber kılarsan dilberi dilber
Sana da keşf olur dilber mühim esrârı dervişân

Sen çok güzel olmak istiyorsun ama, bu güzelliği nerden alacaksın? Güzeli bulacaksın, o güzel seni güzel edecek. Sen artık güzel oldunsa her şey sana güzel olur. Senin için çirkin bir şey kalmaz. Onun için şükür edeceğiz ki nimetimizi büyütsün, artırsın.

Nedir bu nimet? Allah'ın velileri. En büyük nimet de budur. Allah'ın büyük nimetleri, büyük ihsanları bunlar. Bunlarla uğraşacağız. Büyük ihsâna kavuşmak için elimizdeki alete sıkı sarılacağız.

Meşâyihe inanacağız. Meşâyihin hizmetini göreceğiz.

Sev beni seveyim seni
Unutma beni unutmam seni

İnsan varlığının hepsinden geçtikten sonra, *"ten de onun, can da onun"* diyorsa, *"benden ne istiyor"*diye düşünmemeli. Zaten varlığından geçtikten sonra senden birşey istemiyor. Sen varlığından, nefsinden sorumlusun. Nefsinden geçtikten sonra, ondan senin sorumluluğun yok. A ma insanların nefsinden kurtulması nefsin ıslah edilmesi, terkedilmesidir. Nefsi olmazsa, insanların yemesi, içmesi, uyuması olmaz. Bunlar hep nefsinden olmaktadır. Bunlar da insanlarda vardır. Peygamber de olsa, veli de olsa, avam da olsa bunlar da insandırlar. Ama velilerin nefsi veya beşeriyetten kemal ehline geçenlerin nefisleri ıslah olmuştur ve nefis ıslah olduğu müddetçe vücutta bazı makamları vardır. Oraları işgal etmiştir. Dikkat edin, inkılâp yapan kimse mühim noktaları muhafaza ediyor.

Bir kimse bir yerden bir başka yere geldiğinde bakıyor ki: Altı milyon müslümanı altmışbin tane inanmayan idare ediyormuş.

Burada bu kâfir ne yapmış? Bütün mühim noktaları tutmuş, kilit noktalarına kendi insanlarını yerleştirmiş. Ölüm korkusu görünce, kimse daha kıpırdıyamıyor.

İşte burada da makamları nefsimiz işgal etmiş. Nerde? Beşeriyette. Nefis, beşeriyetten çekince kendisini.. Nefis el çekiyor, inkılâp ediyor. Bu kutsal makamlar, göbekten yukarda oluyor insanlarda. Aşağıda değil (Letâif makamı).

Ahsen-i Takvîm insan olmak: Herkesi kendinden üstün görmektir.

Bu makamlar insanlarda nerelerdedir?

Kalb, ruh, sır, hafi, ahfâ ve kalp gözü olmak üzere altı makamdır.

Kalb: Zâhirde görünen bir cisimdir. Tıpta da var olarak biliniyor.

Ruh: Ruhun cismi yok. Varsa da cismi nasıl? Şeklini bilmiyoruz. Makamı nerede? Sağ memenin dört parmak altıdır.

Sır: Sol memenin dört parmak yukarısındadır.

Hafî: Hafi de sağ memenin dört parmak yukarısındadır.

Ahfâ: Vardır ki bu da nedir? Ahfânın makamı göğüstür. Bunlar birer sıfat, bunlar birer makamdır. Bu makamları elde ederse insan, ahsen-i takvîm olur. Yani insanlık kıymetini kazanır.

Kalp gözü: İnsanların iki kaşının arası, bunun için râbıtayı buraya yaptırıyorlar. Oraya râbıtayı yapa yapa kalp gözü oradan açılacak.

Bunları nefis işgal etmiş. Körlemiş, onları battal etmiş. İsyanları ile, günahları ile. İnsanlar itaat ede ede, nefsi oralardan el çekiyor. Göbekten aşağıya iniyor. Ruh hâkim oluyor. Nefis oluyor ruhun hizmetçisi. Artık nefsini hapsetmiş, nöbetçileri başına dikmiş.

Çıkmağa derbân bırakmaz cenge yok takatleri
Nâtüvân olmuş çeker bunlar belâyı mihneti

Derban: Bekçi,kapıcı

Nâtüvân: Mecbur bırakılmış, zayıf ve güçsüz düşürülmüş.

Artık zindana atıp nöbetçileri kapıya koyduktan sonra hiç bir şeye gerek yok.

Bakın Yakup Aleyhisselam bir peygamber. Zâhirde bir makamı var. Bir bekçisi var. Yusuf Aleyhisselam kayboldu. Kardeşleri götürdüler, kuyuya attılar. Geldiler kurt yedi dediler. İnanmadı ama. Yusuf yıllar yılı kayıp. Yakup Aleyhisselam onun hasretinden ağlıyor. Fakat cesedi kayıp oldu. Zâhirde yok. Ama Zeliha'nın hadisesinde o gece Yusuf Aleyhisselam'a göründü.. Duvardan göründü. Yusuf elini çek dedi. Kur'an-ı Kerim'de bu böyle. Kelâm da bunu ifade ediyor.

Demek ki burada Yakup'tan mana bizim cesedimiz. Her ne kadar cesedimizde bir ayrılık varsa da ruhumuz ayrı değil. Yakup Aleyhisselam'ın cesedi gitmedi oraya, Yakup Aleyhisselam'ın cismi, ruhu ile o Yusuf'a göründü ki çek elini dedi. Demek ki bizim de burada cismimiz var ise de, ayrı isek te, râbıtamız ve ruhumuz birbirinden haberdâr. Yakup Aleyhisselam nasıl ki Yusuf'un imdadına yetişti ise.. Bunlar söylenmiş ise bir hakikatı var. Tasavvufta aslı var.

Bunlar ruh muamelesi, ruh bilgisidir. Cesedinin haberi olan vardır, ama yasaktır, söyleyemez. Hazmederse gösterirler. Bundan ruhu haberdâr olursa görür. Ama hazmetmezse haberdar etmezler.

(Sohbet 5) İlim bildirir amel yakınlaştırır, İhlas kazandırır. İhlası veren Allah'tır."

124 bin peygamber gelmiş geçmiş. İmâm-ı Azam'ın belirttiği gibi kitap, sünnet, icma, kıyas. Kıyâs-ı fukaha ile 124 bin peygamberin gelip geçtiğini bize bildiriyorlar.

Hz. Âdem'in 10 bin senelik bir devri var. Dünyanın 70 bin sene ömrü varmış. 7 kavim gelmiş geçmiş. En son Hz. Adem. 124 bin peygamber gelmiş geçmiş. Demek ki Peygamber Efendimiz ile Hz. İsa Aleyhisselam arasındaki süre içinde 600 küsur sene hiç peygamber gelmemiş. Ama ondan evvel Ben-i İsrail peygamberleri sık sık gelmişler, teker teker gelmişler. 3'ü 5'i bir arada olmuşlar. İşte Hz. Musa peygamber, Harun Aleyhisselam, Şuayb Aleyhisselam. Çünkü Musa Kelîmullah'da Şuayb'ten kalma. O da peygamber. Bunların hepsi Allah tarafından gönderilmiş. Halkı dalaletten kurtarmak için, halkı irşat için. Halkı Hakk'a yöneltmek için. Görevleri bu.

Onun için sormuşlar:

- *"Ya Kelîmullah, bu asırda senden daha âlim kimse var mı?"*

- *"Bu asırda Tevrat'tan daha âlim kimse olamaz. Tevrat indi diye önceki kitapların hükmü ortadan kaldırıldı. Tevrat da bana indi bu da haktır."*

Böyle deyince, bir ateşe suyu dökünce nasıl sönerse, gönlünde Tevrat'a olan sevgisi gitmiş. Peygamberlerde zelle olmuştur. Musa Kelîmullah'ın öyle demesi Cenâb-ı Hakk'a karşı bir noksanlık oldu. Cenâb-ı Hakk da O'nu Hızır Aleyhisselam'a gönderdi. Mesela: İbrahim Aleyhisselam efendimiz üç gün üst üste oruç tutmuş. Misafirsiz olunca açmıyor orucunu. Misafirsiz yemek yemiyor, su içmiyor. Üç gün misafir gelmemiş. O da üç gün yemek yememiş, ne de bir şey içmiş. Oruç tutmuş ve de gönlüne gelmiş.

- *"Benim gibi var mı? Üç gündür oruç tutuyorum." demiş.*

Cenâb-ı Hakk demiş ki:

- *"Ya İbrâhim git sahile doğru da hikmetlerimi gör."*

Sahile doğru iniyor. Çöller.. Çölde insan değil, canlı bir şey yok. Tek âbid'i görüyor. Âbid orada ibadet yapıyor. Yiyeceği yok. İçeceği yok. Âbid'i görünce selam veriyor. Âbid:

- *"Aleykümselam."* diyerek secdeye kapanıyor.

- *"Rabbim ihsanına şükrolsun. Rabbim ihsanına şükrolsun ki bana iftarımın gününde ihsan gönderdi."*diyor.

İbrâhim Aleyhisselam soruyor:

- *"Sen kaç gündür oruç tutuyorsun?"*

- *"Bir aydır oruç tutuyorum."* diyor. Aydan aya orucumu açarım diyor.

İbrâhim Aleyhisselam o zaman öyle teaccübe varıyor ki, öyle mahcubiyet duyuyor ki.. Ben üç gün oruç tuttum da benim gibi var mı diye âlem yaptım zannettim. Âbid bir dua ediyor. Gaipten bir sofra geliyor. Beraber yiyorlar. Şükrediyorlar, sohbet ediyorlar. Ayrılacağı zaman:

- *"Senden daha büyük bir âbid biliyor musun?"* diyor.

- *"Var. Bu yoldan gideceksin. Bu çölde sana bir âbid rastlar. Üç gün, beş gün gideceksin. O benden çok üstündür. O 60 günde bir iftar eder." demiş.*

O âbid'i de gide gide buluyor. O da karşılaşınca secdeye kapanıyor. Allah'a dua, şükrediyor.

- *"Allah'ım bu günümde bana ihsan gönderdin."* diyor.

İbrâhim Aleyhisselam soruyor:

- *"Ey Abid kaç gündür oruç tutuyorsun sen?"*

O da:

- *"60 gün."* diye cevap verince İbrahim Aleyhisselam çok üzülüyor. Teaccübe kapılıyor.

Eğer insan ibadetten gurur duyarsa, yaptım diye düşünürse o da kıymetli değil. Ameli güzel işle. İşlememiş gibi bil. O amel bir emniyet veriyorsa, makbul değil.

Neyse ikisi bir açıyorlar oruçlarını.

- *"60 gündür oruçluydum."* diyor.

Oradaki bir ahuya işaret ediyor. Sofraları geliyor. Yiyorlar içiyorlar. Geyik büryan oluyor. Sonra sabah oluyor.

Âbid'e:

- *"Senden daha üstün, daha yüksek amel işleyen bir âbid var mı?"* diye soruyor. O:

- *"Deniz kıyısına kadar ineceksin orada bir âbid var, o orucunu 90 günde açıyor."* diyor.

Gidip onu da buluyor. O da selamını alınca, o da secdeye kapanıyor.

"Rabbimin ihsanına çok şükür ki bugün iftarımın gününde b ana bir kulunu misafir gönderdi." diyor.

Oruçlarını açacakları zaman âbid yanında duran asasını alıyor. Oradaki yalçın bir taşa vuruyor. Nasıl vuruyorsa oralar hemen yeşeriyor. Meyvalar oluşuyor. Yemekler oluyor. Yiyorlar sonra sohbet ediyorlar. Âbid:

-*"Şu derenin ortasında bir ada var. O adada benim bir hizmetim var. Bana müsaade edeceksin onu görüp geleceğim"* diyor.

Âbid'in bir seccadesi varmış atıyor denizin üzerine kayıp gidiyor. İbrahim Aleyhisselam'da postunu atıyor, onun arkasından "Ya Allah! Bismillah" deyip o da denize dalıyor ve yüzüyor. Halbuki o âbid İbrahim Aleyhisselamın şeriatını yaşıyor. Ama onu görmemiş. Âbid bakıyor ki suya batmadan geliyor. Bu yetişkin insan kim diye şaşırıyor.

Adaya çıkıyorlar. Adada çok azametli bir aslan varmış. İnsanları diri diri yutacak kadar güçlü. Âbid diyor ki:

- *"Bu aslan buranın bekçisi. Benden gayrısını buruya koymaz"* diyor.

İbrahim Aleyhisselam yola devam ediyor. Aslan bir kışkırıyor. İbrahim Aleyhisselam:

- *"Dur!"* diyor.

Nübüvvetini gösteriyor. O zaman aslan sahibine yaltaklanır gibi yaltaklanıyor. Bu durum karşısında âbid'in teaccübü artıyor:

- *"Bu aslan buraya benden başkasını koymazdı"* diyor.

Neyse gidiyorlar. İbadet ne ise yapıp geliyorlar, ayrılacaklar. Âbid'e diyor ki:

- *"Bana dua et."*

Abid öyle ağlıyor ki, hıçkıra hıçkıra ağlıyor.

- *"Niye ağlıyorsun?"* diyor.

- *"Sen benden dua istiyorsun. Benim kırk senelik bir arzum var. Rabbimden istiyorum da vermiyor"*diyor.

- *"Nedir bu arzun?"* diye soruyor.

- *"Kırk sene evvel ben bu adadan, bu karaya girerken denizde bir oğlan çocuğu gördüm. O gördüğüm yüzün etkisindeyim. O kadar güzeldi ki bir türlü unutamıyorum. Suyun yüzüne çıkan o yüzün o görünüşünü bir türlü unutamıyorum. O gördüğüm yüze bakamadım. Gözlerim kamaştı"* diyor. Ben bu çocuğa sordum:

- *"Sen kimsin?"*

- *" Ben Allah'ın dostu İbrahim'in oğlu İsmail'im dedi. O zamandan beri buna âşık oldum."* (Bak işte bunlar râbıta)

- *"Yarabbi diyorum. Bu İbrahim Aleyhisselam ne kadar güzeldi ki oğlu bana bu kadar güzel göründü diye düşünüyorum" diyor. "Ne kadar güzel onu da bir göreyim"* diyor.

Kırk senedir o hayali çekiyor. Kırk sene sonra İbrâhim Aleyhisselam'ı görüyor. O sevgiye ulaşıyor.

Peki Musa Kelîmullah ne oluyor? "Tevrat bana geldi. Ondan üstün kitap yoktur" deyince Allah onda n ateşe suyun döküldüğü gibi Tevrat'ın aşkını alıyor. Bir daha Tevrat okumak istemiyor. Eline almak istemiyor. O zaman Allah'a yalvarıyor.

- *"Ne olur benden Tevrat'ın aşkını aldın. İçimde bir aşk var onu bana ver."* diyor.

Allah-u Tealâ diyor ki:

- *"Ya Kelîmullah! Sen dedin ki, "Benden daha âlim kimse olamaz." Bizim öyle kullarımız var ki biz onlara kendi ilmimizden ilim vermişiz. Sen hiç bilmiyorsun."*

O da:

- *"Yarabbi! O ilmi de ihsan et bana"* diye dua etti.

O zaman Cenâb-ı Hakk, Hızır Aleyhisselam'a gönderdi Musa'yı. Nerde buluşacağını, nasıl buluşacağını, işaretler ne, neler olacak? Hatta Cenâb-ı Hakk emrediyor. Halasının oğlu *"Yuşa'yı arkadaş olarak al"* diyor. Bir de diyor ki:

- *"Azığının içerisinde muhakkak kızarmış balık bulunsun. Yolculuğunuz deniz kenarında olacak. Her acıktığınız yerde çantanızı açın. O pişmiş balık nerde canlanır, deryaya dalarsa orda buluşacaksınız"*diyor.

Cenâb-ı Hakk'ın böyle emirleri üzerine Hızır Aleyhisselam'ı buluyor. Onunla deryalarda yolculuk yapıyor. Köyleri, kasabaları geçiyorlar. Hızır Aleyhisselam'ın zâhirdeki yaptığı işler Musa Kelimullah'a ters geliyor. Bakıyor ki hep suç işledikleri... Cinayet, vapuru delmesi. Vapuru kırıyor. Kendileri de içinde. Bir hayli insan var içinde. Sen bu gemiyi niye deliyorsun diye Musa Kelimullah karşı çıkıyor.

Ama yalnız Hızır Aleyhisselam'ı buldukları zaman. Pişmiş balık dirildi. Denize gitti. Orada buldu nurlu bir insan. Hızır Aleyhisselam sanki bir kumandanmış gibi. Musa Kelimullah onun yanına öyle bir gitti ki yakasını toparlayarak gitti. Ve ondan müsaade almadan selam da vermedi.

- *"Efendim, bizim Tevrat'ta selam farzdır. Sizin şeriatınız da da varmıdır selam?"*

- *"Vardır."* Selamlaştılar.

- *"Beni Cenâb-ı Hakk size gönderdi bir ilim varmış onu öğreteceksiniz"* dedi.

- *"Sen öğrenemezsin."*

- *"Niçin?"*

- *"Benim işlerim sana hep ters gelir. Sen benimle arkadaşlık edemezsin. Benden öğrenmen için benimle bir zaman arkadaşlık etmen lâzım. Fakat benim işlerime sabredemezsin"* dedi.

- *"Ederim"* dedi. Şartlaştılar.

- *"Benim hiç bir işime karışmayacaksın. Ne yaparsam karışmayacaksın. Karıştığın müddetçe ayrılırız."*Ama karıştı.

- *"Niye deliyorsun bu gemiyi?"* dedi.

Çocuk öldürdü ise:

- *"Bu çocuğu niye öldürdün?"* dedi.

Bir duvar yaptı ise:

- *"Sen bu duvarı niye yaptın?"* dedi.

- *"Gemiyi niçin deldin?"*

Cenâb-ı Hakk bildirmiş ki:

- "Ey kulum bu gemiyi del ki içerisinde bana itaat eden has kullarım var. Eğer gemi karaya çıkarsa

orada bir zâlim padişah var, o onlara kötülük edecek."

Kimlerin elinde şahsî gemileri varsa ellerinden çekip alıyormuş. Eğer kırmasaymış gemiyi, padişah alacakmış elinden. Onun için bildiriyor ki gemi arızalı görünsün de padişah ellerinden almasın.

Hakikaten karaya uğradılar. Arızalı olduğu için padişah gemiyi almadı. Onlar da arızayı onarıp, yollarına devam ettiler. Bunu Hz. Musa'ya izah edince hakikaten Hz. Musa bakıyor ki, gemiyi kırarken suç göründü ama büyük bir tehlikeyi atlatmış. Çocuğu öldürmek ona suç göründü. Duvarı yaptı. Duvarı yapmak ona zor geldi.

-*"Bu köyün insanları bizi aç bıraktı."* diyor. Ama yağıştan ve rutubetten o köyü kurtarmış oluyorlar.

Onun için zâhir ilmi var. Bâtın ilmi var. Bâtın ilmi ise insanların kalbinde yazılı. Bunlar Kelâm-ı kibârda vardır.

"Sebul-Mesânî"dir yüzü nutk-u Mesîhâ'dır sözü

Fatiha suresi okuyanın gönlü fetholur. Gönlünde Allah'tan başka arzu kalmaz.

Evliyaullahın kelâmları, sözleri nefesleri bizim için mülktür.

Hadis-i Şerîf var:

"Benim ümmetimin velileri Ben-i İsrail'in Peygamberleri derecesindedir."

Hz. İsa sözleri ve nefesi ile ölüleri diriltmiş. Kalk dediği zaman diriliyor. Hz. İsa Benî İsrail peygamberlerinden, Ümmet-i Muhammed'in velileri de onun derecesinde. O Peygamber. Peygamberin mucizeleri aşikâr oldu. Velilerin ki kerâmetle. Kerâmet gizli kalır. Evliyaullahlar kerâmetleri ancak emirle işlerler. Emirlerini kim verir? Resulullah Efendimiz verir.

Kerâmet deyince: Bir tasarruf vardır. Bir de kerâmet vardır. Kerâmet insanların gözü ile gördükleri şey. Beşeriyetin gücü ile yapamadıklarını Evliyaullah kerâmeti ile yapar. Allah'a itaatını yapan insanlarda kerâmet vardır. Meşâyih olmak gerekmez.

Meşâyih için tasarruf önemli. Yüz bin kerâmet olsaydı da Şems gösterseydi. Mevlânâ yine ayılmazdı. Şems tasarruf etti, kendi velâyetine aldı Mevlânâ'yı. İstemediği hareketleri yaptırdı. Mevlânâ yapmıyor. Bir alet o. Hareketleri Şems yaptırıyor. Tasarruf bu.

Nuru Muhammed'dir özü

Demek: Evliyaullah Peygamber Efendimizin nurunu taşıyor. Peygamber Efendimizin nuru dünyadan çekilmemiştir.

Murâdın teşrif miractan vücudu âlemin gezdin
Zemin ü âsûmânın nuru sensin yâ Resûlallah

...

Hitab-ı "kün fekan" erdi zuhura geldi akl-ı küll
Feleklere gulgule düştü kamu esmâda yangın var

...

Saadet burcunun sultanı sensin yâ Resûlallah
Kamu dertlilerin dermânı sensin yâ Resûlallah

Dahi hem âlem-i amâda iken cümle esmâlar
Zuhûr-u âlem-i ayânı sensin yâ Resulallah

Âlem-i Amâ: Görünmeyen bir âlemde, gaipteydiler.

Cenâb-ı Hakk:

" Bütün eşyaları habibim senin için halk ettim." diyor. Bütün eşyalar esmâdır. Seni halk ettim sonra senin için bu esmâları halk ettim diyor.

Dahi hem âlem-i amâda iken cümle esmâlar.

Eşyalarda isim var. Bitkilerde isim var. İnsanlarda da isim var. Cemâdâtta da isim var. Meleklerde de isim var. Cinlerde de isim var. Bunlar yok iken var oldu. Veya Cenâb-ı Hakk'ın binbir ismi onlara bildirildi. Cenâb-ı Allah buyuruyor ki:

"Biz insanları, cinleri halk ettik ki bizi mabut bilsinler."

"Küntü kenzen mahviyyen." diye fermanı var.

Burada da, biz gizli hazine idik. İnsanları cinleri halk ettik ki bizi bilsinler. Gizli hazine idik aşikâr olmak için, insanları cinleri halk ettik. Ancak insanlar ilimleri ve amelleri ile Cenâb-ı Hakk'ın esmâ nuruna ulaşıyorlar. İsimlerin sırrına, zâtının nuruna mazhar olamıyorlar.

Dahi hem âlem-i amâda iken cümle esmâlar,
Zuhûr-u âlem-i ayânı sensin yâ Resûlallah.

Bütün bu yok olanların zuhûra gelmesine var olmasına sebep sensin.

Zuhârâtın mukaddemdir melâik ins ü cinden hem
Dü âlemde Ebû'l-ervah ki sensin yâ Resûlallah.

Bu âlemde de öbür âlemde de Ebû'l-ervah sensin. İki âlemde de sensin. Niye ? Dünyada Peygamber Efendimize ümmet olmak, O'nun şefaatini kazandırıyor. O'na inanmak, O'nun sünnetini işlemek. Peygamber Efendimiz buyuruyor:

"Benim evladım benim peşimden gelendir. Sülbümden gelen değildir."

Her kim ki kitabı sünneti yaşıyorsa Peygamber Efendimizin evladıdır. Ahirette de şefaat edecek. Şefaat etmezse kurtulamayacağız.

Murâdın teşrif miractan vücudu âlemin gezdin
Zemin ü âsûmânın nuru sensin yâ Resûlallah

Zemin: Yer, dünya. *Âsumân:* Gökler.

Eğer göklerde Peygamber Efendimizin nuru kesilse, güneş ziyasını vermez. Yerden eğer Peygamber Efendimizin nuru kesilse hiç bir ot bitmez. Hiç bir şey de hayat olmaz.

Burada şimdi esrarları var. Sırları var. Miraca teşrif etmekte maksadın, vücudu âlemin gezdin.

Peygamber Efendimizin miracı ikidir.

1. Ruhun Miracı ile Cenâb-ı Hakk'ın ne kadar varlığı var ise güneş, ay, yıldızlar onları kalbinde seyretti.

2. Cisminin Miracı ile göklere yükseldi.

Yerler ile gökler iddia ettiler. Gökler yüksek olmakla kendilerini iyi görmüşler:

-*"Biz daha şerefliyiz"* demişler.

Yerler de demiş ki:

-*"Yüksek olmakta ne var? Allah'a itaat eden bütün insanlar bende yaşıyor. benim üstümde geziyorlar. Ben onları büyütüyorum".*

Bil neden oldu bu yerin adı yer
Kim meğer üstâdı yer şakirdi yer
...

Doğurur kendisi besler yine sonra seni yer
Sana bir zehr içirir sanma ki yarası geçer

(Sohbet 6) "Tasavvuf seni senden alır, seni sana sensiz verir."

Bir insan meşâyih olmazsa, meşâyihi bilmez. Meşâyih olmak için kemâle ulaşmak lâzım. Nasıl ulaşacak kemâl'e? Her şeyden geçecek. Terk-i dünya, terk-i cisim, terk-i terk olacak. Kâmil insan olunca, insan ruhu küllî irâdeye geçer. Bu nedir? Fenafişşeyh mecazdan hakikate geçer. Noksan sıfattan kemâl sıfata geçer. Ruh o zaman kâmillerin seyrânı oluyor.

Her kim ki tuttu destini soyundu varlık postunu

Dest: El.

Kim tutarsa El'i, varlığından kurtuldu. Bu varlık nedir? Mal, mülk, eşyalar... Bunlardan geçer. Âhiretten de geçer. Çünkü hakikatin perdesi vardır. Bunları da geçerek hakikate ulaşır. En son kendi varlığından da kurtulur.

Buldu hakikat dostunu bildi bu düya fanidir

Hakikat dostu kimdir? Allah'tır. İnsanların dünya muhabbetini gönlünden atması için ancak yine bir meşâyihe ihtiyaç vardır.

Mâsivânın illetinden pâk edip bu gönlümü
Kıl tarîk-i Nakşıbendin hâdimi Allah için

Tarîk-i Nakşibend: Nakşibendi tarîkatıdır.

Tarîkatların sayısı çoktur. Sayısını Allah bilir. Bir Hadis-i Şerîfte şöyle buyuruluyor:

Allah'a giden yollar muhlûkatın nefesinin adedinin çokluğu kadardır.

Çoktur Allah'a yollar. Niye? Çünkü Cenâb-ı Allah'ın binbir ismi vardır. Herbir isim için zikir yapılır. Onun için tarîkatların sayısı çoktur. Veya bazıları 2-3 isimle, 2-3 esma ile zikir yaparlar. Onun için çok oluyor. Fakat Nakşibendi Tarîkatında bir esrar var. Nasıl bir esrar var? Sair tarîkatlarda bilhassa cehrî veya riyazet tarîkatlarında insan dünyadan çekilir. Ölmeyecek kadar yer. İbadete kendilerini veriyorlar. Nefislerini terbiye ediyorlar. Ondan sonra kalblerinde aşk tecelli ediyor. İnsanın kalbinde aşk tecelli ederse, bu dünyayı da çıkarır. Âhireti de çıkarır. Cennet de bir arzu. İnsanlar ne için ibadet yapıyorlar. Cennete gitmek için veya cehennemden kurtulmak için. Âhiret bâkî, dünya fânidir. Dünyayı sevmek haramdır. Dünya insanı batırır. Âhiret haktır. Fakat insanların kalbinde aşk tecelli ederse, o zaman âhireti de çıkarır gönlünden. Sonra kendi cismini de sevmez. Canını da sevmez. Onun için diyor ki:

Kıyamazsan başa cana ırak dur girme meydana
Bu meydanda nice başlar kesilir hiç soran olmaz

Eğer sen başından canından korkuyorsan bu meydana girme. Başından canından geçeceksen bu meydana gir. O zaman ne olur? Cânânı bulursun. Canından geçmezsen cânân bulunur mu?

Bir Leylânın mecnûnuyam cânân ilinin cânıdır
Bir dilberin meftûnuyam bu can A'nın kurbanıdır

Her zaman her yerde söylenen bir Leylâ ile Mecnûn hikayesi vardır. Fakat çok mecnunlar olmuştur. Burada Leylâ mürşittir. Mecnûn ise mürittir. Müridin meşâyihe olan sevgisidir. Burada aşk mecazîdir.

Ama hakikate ulaşacaktır. Aşk, hakikate ulaştıracak aşk, bir evliyaullahın aşkıdır. Bir kıza âşık olmak mecazî aşktır. Evliyaullahı sevmek, ona âşık olmak haktır. Cenâb-ı Allah 'ın emridir.

Bir dilberin meftûnuyam bu can anın kurbanıdır

Tasavvufa girip de, tarîkata girip de meşâyihini sevenler ne oluyorlar? Allah'ı seviyorlar. Çünkü meşâyih sevgisi Allah sevgisidir. Bunlar meşâyihlerini o kadar çok seviyorlar ki, o sevgi bunların her şeyini yok ediyor. Kepenekteki arzu nedir? Ateşe atıp kendisini yakmaktır. O da öyle âşık olmuş. Ateşe atıp, yakıyor kendisini.

Aşk u muhabbet hânesi âlem A'nın divânesi
Hep cümle hüsnün ânesi bir Yusuf-u Kenan'ıdır

Hep güzelliklerin anası. Kepenek aşkının arzusu için kendisini ateşe atıyor. İnsanın kalbinde de türlü arzular vardır. Onların hepsi birer kepenektir. İşte illet odur. Kalbin derdi odur. Onları yakan ne oluyor. Aşk... Meşâyih aşkı. Peygamber aşkı. Allah aşkı.

Şems-i Hüdâ pervanesi cümle maâdin kânıdır

Bilenler onun divânesi. Niye divanesi? Çünkü onda o kadar güzellik var ki, bu güzelliği görenler, o güzellik kimlere aksetmişse, ne olmuşlar?

Divane olmuşlar, kendilerinden geçmişler. Fakat divanenin anlamı akıldan divane değil. Allah'a vermiş kendisini. Allah'a verdiğinden dolayı herşeyi unutmuş. Buna da divâne deniyor. Bir kelâm daha:

"Sebül-Mesânî"dir yüzü...

"Sebul-Mesânî": Fatiha suresi. Evliyaullahın yüzünde Fatiha suresi yazılıdır. Bu okuyana. Okumayana değil. Okuyamayan için aynı senin benim gibi yüzü vardır. Evliyaullahın manevî yüzünü, Fatiha suresini okuyor. Fatiha suresini okuyunca ilmin merkezine dalıyor. İlmin noktasına dalıyor. İlim bir noktadır. O nokta da aşk. Allah aşkı. Bu Allah aşkı da, Allah sevgisi de meşâyih vâsıtasıyla geliyor insana. Aşk-ı mecazlar var aşk-ı hakikat var. Aşk-ı hakikat Evliyaullaha olan sevgisidir. Bütün Kur'an-ı Kerîm'in manası "Fatiha'nın" içerisinde mevcut.
Fatiha'nın manası nedir? O Bismilllah'ın içerisinde mevcut. Bismillah'ın manası nedir? Orda bir nokta mevcuttur ki, o bir nokta nedir? Allah aşkıdır. Kimin kalbinde Allah aşkı tecelli ediyorsa ilmin noktasını okuyor. Bu Allah aşkını insanlar nereden alıyor? Cenâb-ı Hakk her maksada bir kapı tayin etmiş. Bu meşâyih kapısıdır.

(Sohbet 7) "Tasavvuf nefsin hezimeti, rûhun zaferidir."

Yeriniz aşağıda kaldı ama gönlünüz yukarıda kalsın. Allah tarîkatımızı anlamak, yaşamak nasip etsin. Allah'a şükür. Tarîkatımız Nakşibendi. Allah cemaatimizi arzusuna ulaştırsın. Tarîkatımızın en son makamına ulaştırılsın.

Tarîkımız Tarîk-i Nakşibendî
Kamu ehl-i tarîkin serbülendi

Bütün tarîkatlardan üstün bizim tarîkatımız. Ben söylemiyorum. Kelâm-ı kibâr söylemiş:

Girenler hâb-ı gafletten uyandı
Zuhûratı pîrimden söylerem ben

Allah'a şükür. Çok şükür. Zamanımızda battal tarîkatlar da var. Küfrî tarîkatlar da var. Allah onlardan bizi korumuş. Muhafaza etmiş.

Küfrî tarîkat hangisi? Şeriatı olmayan tarîkat küfrî tarîkat. Hak değildir onlar. Bâtıldır. Tarîk-i Nakşibendiye'ye dahil olanlar eğer o yolu takip ederlerse muhakkak veli olacaklar. Velâyete ulaşacaklar. Eğer o yolu takip ederlerse. Allah kaydırmasın. Öbür tarîkatlar için de.

Bırak bu mâsiva ile hevâyı
Pîr-i Sami gibi bul rehnümâyı
Delîl eyle O zât-ı evliyâyı
Bu berzah âlemin geçmek dilersen
Bekâ gülşânına göçmek dilersen

Rehnümâ: Yol gösterici. *Mâsivâ ile hevâ*: Dünya arzuları.

Allah'a şükür Cenâb-ı Hakk büyük ihsanda bulunmuş bize. Büyük lütufta bulunmuş. Bu da bizim bildiğimizden değil. Hamdolsun çok şükür.

İllet, gıllet, zıllet. Bunlar Allah'tan gelir. İllet de olsa, gıllet de olsa, zıllet de olsa hiçbirini geri çeviremeyiz. Geri çevirmeye gücümüz yok. Onun için razı olalım. Yeter ki kalbimiz sâfi olsun. Sâfi olmayan kalp sohbeti celbetmez. Büyüğün küçüğe, sohbet nasihat etmesi sünnet imiş.

Büyük Allah, büyük Pîrimiz.

Allah'a şükür. Hamd ü senâlar olsun. Allah nimetimizin nankörü etmesin. İnkarcısı etmesin. Nimet'imizin kadrini, kıymetini bilelim.

Allah bizi müslüman halk etmiş.

Allah bizi sevgilisine ümmet etmiş.

Allah bizi Peygamber vârislerine tanıtmış.

Bundan ziyâde nimet olur mu? Allah âhiretimize hayır getirsin. Tarîk-i müstakîmden kaydırmasın Cenâb-ı Hakk. Bizim de irâdemiz var. Onu kullanmak, say'ımızı kullanmak farzdır. Tarîk-i müstakîmden kaymamak için sa'yımızı yapacağız. Farzımızı koruyacağız.

Bir gün Peygamber Efendimiz ashabının gözü önünde iki daire çizmiş. O daireyi bir hatla bağlamış. O hattan sağa sola çizgiler çekmiş demiş ki:

- *"Bu dairenin birisi biziz. Buraya gelip gireceksiniz. Bu hat da Allah'a giden yol. Bu daire Allah'ın azameti. Oraya gitmek için bizim dairemize gireceksiniz. Bu hattan çıkan çizgilere ayrılmayın. Bunla rın her birisinin başında şeytan var. Helâk olursunuz."*

İşte bu nedir? Bu kitap, sünnet. Öyle değil mi? Öyle.

Peygamber Efendimiz öyle buyuruyor.

"Ben iki şey bıraktım. Kitapla sünnetimi bıraktım. Kitap ve sünnete sarılanlar, Nuh'un gemisine binip, Nuh tufanından kurtulan gibi kurtulanlardır. Küfrün arz üzerine istila ettiği zamanlarda. Ümmetimden her kim ki kitap ve sünnetime sarılırlarsa, onlar Nuh'un büyük tufanında, Nuh'un gemisine binip kurtulanlar gibi kurtulacaklardır. Küfür deryâlarında boğulmaktan kurtulurlar. İşte biz şimdi bu zamanı yaşıyoruz." Dikkat edelim. Allah bize madem ki bir şeriat, tarîkat nasip etti. Bir delilimiz var. O delilimizin izini izleyelim. Onun izinden ayrılmayalım. Delilimiz kim burada? Şeyh Efendimiz, rehberimiz. Onun izinden ayrılmayalım. Çünkü o da Allah'ın emri:

"Sizler sâdıklarla olun" buyuruyor. Sâdıkların yolunda olmak lâzım. Sâdıklar kimler? Meşâyihlerimiz.

Bir de buyuruyor ki:

"Hangi kavme kendinizi teşbih ederseniz o kavimle haşr olursunuz."

Şunu kabul etmek lâzım ki, kitaptan, sünnetten ayrılıyor insanlar. Hâricîlerin, Avrupalıların yaşantıları girmiş içimize. Bu girince amelden ibadetten yoksun etmiş insanları. Onun için biz Allah'a şükür bir delil bulmuşsak, delilimiz, mürşidimiz ne diyor, ne buyuruyorsa onu yapalım.

Buyuruyorlar ki:

"Mürit, hâli, fiili, ameli, ile terakki eder."

Bir de mürit dört harften ibarettir:

1. Mim. **2**. Ra. **3**. Ye. **4**. Dal.

Mim'den mânâ: Peygamber Efendimize olan muhabbettir. Çünkü:

Muhabbetten Muhammed oldu hâsıl
Muhammed'siz muhabbetten ne hâsıl
...

Muhabbetten murad ancak Muhammed hâsıl olmaktadır
Muhammed'den murad şahım visâle vâsıl olmaktır.

Bu ne ? Cenâb-ı Hakk buyuruyor ki:

"Habibim ben seni muhabbetimden yarattım. Sevgimden yarattım. Habibim seni seven beni sever. Seni sevmeyen beni sevemez."

Bunlar hep hadise dayanıyor. Demek ki burada Mim'den manâ müridin Peygambere, Allah'a olan muhabbetidir. Meşâyih'e de olan muhabbetidir. Allah'a, Resulullah'a olan muhabbetse: Kul Ru'yetullah'a neyle mazhar olur? Ancak Resulullah'ın muhabbeti ile mazhar olur.

Mürit'te üç şart:

1. Dâimâ vücudu abdestli, 2. Lokmada ihtiyat, 3. Hıfzı nispet

Bir de mürit, hâli, fiili, ameli ile terakki eder. Fiiliyatı müridin irâdesine bağlanmış. Hâl ise irâdenin dışında kalmış. Onun için "hâlinizi düşünmeyin, fiilinizi düşünün" buyuruyor büyüklerimiz.

Amellerimiz: Emr olunan ibadetimiz ve tarîkattaki hizmetimizdir.

Fiiliyatı: Yaşantısı, sözleri, konuşması, alması, vermesi. Hep bunları kitaba, sünnete tatbik edecek.

Hâli: İrâdenin dışında kalmış. Basıt hali, kabız hali veyahut da onda olan meşakkatli, mihnetli günleri. Bir de sefâlı, sürûrlu günleri. Bir de müridin kalbinde tecelli eden kabız hâli, basıt hâli var. Kabız hâli sıkıcı bir hâl. Elinde değil, gelir. Basıt hâli ise müridin çok ferah, rahat olduğu zamanlardır. Bunların ikisi de gelir, gider.

"Gam gelmez dememişler. Gam eğlenmez demişler."

Bunlar büyüklerin kelâmları, emirleri.

Bir de buyuruyorlar ki:

"Fikir, şükür, zikir ile mürit terakki eder."

Şükür nimetini artırır. Allah onu müslüman halk etmiş. Allah onu habibine ümmet etmiş. Allah ona Peygamber vârisi olan velileri tanıtmış. Sevdirmiş. Buna şükredecek.Çok şükredecek ki nimeti artsın. Cenâb-ı Hakk öyle buyurmuyor mu?

"Kulum nimetinin kıymetini bilirse Biz onun nimetini artırırız. Bilmezse onun nimetini elinden alırız."

Şükür, demek ki nimetimizi artırır.

Fikir de bizi tarik-i müstakîmden ayırmaz. Her sözümüzü düşünerek söylersek. Şeriatımıza, tarîkatımıza uygun mudur? Değil midir? Uygunsa söyle. Değilse söyleme. Her işimizi düşünerek yaparsak tarik-i müstakimden ayrılmayız. Peygamber Efendimizin buyurduğu gibi:

"Bu hattan ayrılırsanız, ayrıldığınız o hatların her birinin başında bir şeytan var. Helâk olursunuz."

Bu da nedir? Zamanımızda bid'atlar artmış. Biz mümkün olduğu kadar bid'atlardan kaçınalım. Sünnetleri işlemeye bakalım.

Bir de zikir var. Zikir de bizi Allah'a ulaştırır. Allah'a yaklaştırır. Daima Allah'ı unutmayacağız. Peygamber Efendimizi unutmayacağız. Meşâyihimizi unutmayacağız. Bunun sa'yında bulunacağız. Sıkıntılı günlerimizde unutmayacağız. Safâlı günlerimizde de unutmayacağız. Unutuyoruz. Sa'y et ki ondan kurtulasın.

Bu nedir? Bir unutkanlık olduğu zaman ondan nedâmet duymasan eğer bu unutkanlığı atamazsınız. Bu birden atılmaz. Zaman zaman, tedricen tedricen olur. Kabız hâli işte budur. Zaman zaman, tedricen tedricen bu azalıyor. Yani Allah'a olan unutkanlığımızı atmak için sa'y edersek Allah'a yaklaşırız. Ayık olmak lâzım. Cenâb-ı Hakk bir kulunun kalbine günde 70 kere nazar eder. Ama, onun ayık olan kulunun kalbi cezbeder. Ayık olmayana cezbetmez.

Yâr dâim sana nazar eyler
Seni gâfil görürse güzâr eyler

Yâr'dan mana: Allah. Daim sana nazar eder. Sen Allah'tan ayık olursan Allah'ın rahmetine vâsıl olursun. Allah'tan gâfil olursan, Allah'ın rahmetinden uzak kalırsın.

"Kulum sen Beni zikret ki Ben de seni zikredeyim." diyor.

İşte zikir de bizim gafletimizi atarsa Allah'a yaklaşırız. Kelâm-ı kibârda ne diyor:
Kul vara vara sultan olur
...
Kapında kul var sultandan içerü
...
Kul iken sultan olursun ta ebed
Vavı gitti evhadin kaldı Ahed

Evet bunlar söylenmişse haktır. Hakikattır. Mecaz kelâmı değil bunlar. İşte Cenâb-ı Hakk günde 70 defa nazar kılar. Kelâm-ı kibârda da geçer:

Günde yetmiş kez hitâb-ı irci'îden bî-haber
"Fedhulî" sırrından âgâh olmayan derviş midir

İşte Cenâb-ı Hakk'ın günde 70 defa nazarını cezbetmek için mümkün olduğu kadar, iş ile de olsak, meşakkat karşısında da olsak, Allah'ı unutmayacağız. Unutmamanın belli bir saati yok. 24 saat içinde ne kadar ayık olursan o kadar o nazarlardan cezbedebilirsin. Ne kadar gâfil olursan o kadar da kaybedersin. Mahrum kalırsın. Ama tarîkatımıza gelince, râbıtamızı unutmayacağız. Bizim gönlümüzün bekçisi râbıta'dır. Bizi gafletten ayıracak, uyaracak olan râbıtadır. Çünkü Ayet-i Kerîme'de Cenâb-ı Hakk:

"Kulum Ben sana şah damarından daha yakınım." buyuruyor.

Peygamber Efendimiz diyor ki:

"Kul ile Allah arasında 70 bin perde vardır, her perdenin kalınlığı yer ile gök arası kadar."

Abd ü Hak beyninde yüzbin hicâb var
Her hicabda yüzbin sual cevab var
Burada inceden ince hisab var

Abd: Kul. Hak: Allah.

Bu perdeler, bu kalınlıklar, bu uzaklılar ne? Kulun Allah'ı unutmasıdır. Gâfil olmasıdır.

"Kulum Ben sana şah damarından daha yakınım."

Ne zaman ki bir insan kalbinde Allah'ı hiç unutmazsa o kadar yakın. Şah damar ne? İnsanların kalbindeki damar. Vücuda dağılan 366 damarın merkezi. Birleşip, toplaşan derin bir damar. İşte onun için insanlar sultanî zikir olunca, kalbi harekete gelince, kalbi Allah'ı hiç unutmuyorsa, o zaman kalbindeki o merkezi damarlardan azalara da o zikir etki eder ki bütün azaları da zikreder. Onun için:

Söz ile bir kalbe doğmaz ledünnî
Bütün azaları dil olmayınca
Nefs-i emmârenin bilinmez fendi
Gönül şehri bahr-i Nil olmayınca

Söz ile insanların kalbinde ledünni ilmi doğmaz. Ledünni ilmi olmayınca da bütün azaları dil olmaz. Zikretmez. Ama bunun zâhirdeki anlamı bütün yasaklardan korunmaktır. Fakat tasavvufta böyle değil. Tasavvufta eğer bir insan tamamen gafletten kurtulursa, ârifler sınıfına geçerse işte onun bütün azaları dil olur. Niye? Çünkü kalp vücudun padişahı, merkezi. Bir ülkeye nerden emirler çıkar? Padişahtan. Bir ülke nerden idare edilir? Padişahtan. Kalp padişah olduğuna göre, onu muhaliflerden kurtarırsak, yani puthânelikten kalbi kurtarırsak eğer, gafletten kurtulmuş oluruz. Kalp puthâne olur mu? Olur. Gönlümüzde neyi besliyorsak kalbimiz onun puthânesi olur. Neyi seversen mabudun odur.

Gönlümün puthânesinden hubb-u dünya nakşını
Pûte-i aşkında yaktı nârına pervâ gibi

Perva: Kepenek, Kelebek.

Gönlümün puthanesi: Bütün maddi arzular, istekler. Bunların hepsi cisim olarak gönlünde. Put olarak dolmuş kalbine. Ama bunları silen, yakan, atan kim olur?

Pute-i aşk: Aşk potası... Ancak mabudu, aşkını bilirse bir insan, onun sevgisi kalbinde doğarsa, o zaman onlar hep çıkar. Yanar gider. Onun için buyuruluyor:

Pervâneler geçti ateş bâbından
Azmeyledi gülistandan içerü

Onun için efendiler! Burada bize ne lâzım? Amellerimiz, ibadetimiz. Allah'a şükür ibadetimiz. Tarîkattaki hizmetlerimiz. Bunları yapacağız. Çok azimli olacağız. Fiiliyatımız, yaşantımız, sözlerimiz, oturmamız kalkmamız, giyinmemiz, kazanmamız, harcamamız.. Bunlar da şeriatımıza, tarîkatımıza uygun olacak. Ama hal ise irâdenin dışındadır. Bir gaflet hâli var. Bir de ayıklık hâli var. Gaflet halini azaltmak lâzım. Yani Allah'a olan ayıklığımızı çoğaltmak lâzım. Bu da kalbinizde olan bütün düşüncelerden, bütün sıkıntılardan, kötü niyetlerden kurtulmak, bunları da atmakla olur.

Bunları ne ile atacağız? Zikirle, fikirle, şükürle. Allah'a sığınmakla. Resulullah'a sığınmakla. Mürşidinize sığınmakla. Demek ki mürit kabız halini kendi say'ı ile azaltıyor. Basıt halini çoğaltıyor. Tedricen tedricen, zaman zaman azalıyor, çoğalıyor. Azala, azala ne oluyor ? Affedersiniz, eğer evinizde bir yerde pislik var. Bunu atacaksınız. Eğer bu pisliği atmak uzun sürecekse, bunu atmakla usanırsanız o pislik oradan biter mi? Bitmez paklanmaz. Ama direnecek. Gayret edecek. Say'ı gayret edecek. Yoruldum demeyecek. Usandım demeyecek. Ata ata bitirecek. Gönlümüzde olan kabız hâlimizi azaltmak içinde zaman zaman say'ımızı yapacağız. Bu oluyormuş. Ne zaman ki kabız hali onda tamamen azalıyorsa, bu sefer, hali onda makam oluyor. Makam sahibi oluyor. Hâl gelip giden, makam oturandır. Öyle ise bizim kabız hâlimiz, muhabbetimiz hal oluyor. Öyle ki, müridin gönlüne öyle bir muhabbet doğuyor ki hiç bir şeyi dert etmiyor. Sanki dünya onunmuş gibi rahat, şen, şakrak. Muhabbetli. Bu halinde insanlara çok yarayışlı olur. İnsanları çok sever. Onlara hürmet eder. İhsanda bulunur. Kabız halinde insanları da rencide eder.

Demek ki Allah'a olan unutkanlığımızı, günden güne, herhangi bir işle meşgul olduğumuz zaman aklımıza getirelim. Râbıta sahibine muhakkak O'nun parmağı uzanır.

Râbıta târifesinde diyoruz ki: Bizi bir uyuz köpek şeklinde atmışlar ayaklarının dibine. Şeriat kamçısı ile kamçılıyor. Başımıza vurup terbiye ediyor. İşte bunlar nefsimizin melanetleri, nefsimizin oyunları. İşte Evliyaullah velâyet parmağı ile dürtüp seni uyarıyor, nefsimizden gafletten kurtarıyor. Diyor ki: Ayık ol, kendine gel. Nereye gidiyorsun? Ne konuşuyorsun? Ne yiyorsun? Niye gâfil oldun sen? Gâfil olan kimse öyledir ki.. Gaflette olan kimse âhirette zifiri karanlıkta yatıyor. Uyuyor. Allahtan gâfil olan kimse âhiret kârına karşı öyledir. Zâhirde maddiyette olan bir kimse vermiş kendini, karanlık gecede yatmış uyumuş. O bir kâr sahibi olmaz. Düşmanlardan kendisini koruyamaz. İşte gaflette olanlar âhiret için de böyledir. O zaman da râbıtamız bizi uyarıyor. Aklımıza geldiği zaman bir nedâmet, bir pişmanlık duyacağız. Onu kendimize kusur edineceğiz ki unutmayalım. Unutursak çok sürmesin bu.

Beşerdir ol dâim eyler ziyânı

Nefis seni gaflete düşürmek ister. Nefis dünyaya çok meyyaldir. Onun için gaflete düşürmek ister. Ama senin râbıtan var. Her zaman parmağı ile seni uyarıyor. İşte o uyandırmada nedâmet duyman lâzım. Böyle zaman zaman, günden güne, sende olan gaflet azalıyor. Gaflet azala azala bitecek. Ne zaman bitecek? Ne zaman ki 24 saat hiç Allah'ı unutmuyorsan bitmiş, gaflet kalmamıştır. O zaman ne oluyor. Zâhirin halk ile batının Hak ile oluyor.

O zaman Cenâb-ı Hakk ne diyor?

"Benim öyle kullarım vardır ki onların ticaretleri, zikirlerine mâni değildir." diyor.

O zamana kadar sa'y edeceğiz. Zaten o nimete mâlik olduktan sonra sa'ya gerek kalmıyor.

Allah umduklarınıza ulaştırsın. Allah iki cihanda korktuklarınızdan emin etsin. Allah iki cihanda umduklarınızı nasip etsin.

İşte böyle beylerim. İnanmaktan maksat tutmak. Biz de inandık tarîkata girdikse çalışmak lâzım. Kazanmak lâzım.

"Baba himmet oğul hizmet"

Niye buyurulmuş? Bu tasavvuf kelâmı. Velilerin kelâmı. Abdurrahman Tâgi Hazretlerinin oğlu Ziyaeddin halife çıkacak mertebeye ulaşmış. O dönemde sülûkte işkence çok oluyor, sülûkte insan ölüyor, yeniden diriliyor. Gönlünden geçirmiş ki:

- *"Hem şeyhim, hem de babam. Bana evladı olduğum için şefkâti vardır. Mümkün olduğu kadar kolay geçirtir."* demiş.

Abdurrahman Tâgi Hazretleri hemen demiş ki:

- *"Ziyaeddini alın gelin."*

Çıkarmışlar, getirmişler. Bir insanın sülükten çıkacağı zaman koltuklarına iki tane adam girmezse yürüyemiyormuş. Çünkü bir taraftan aşk-ı İlâhi onu ihata etmiş. Bir taraftan da nefsin gıdasını vermemiş. Koltuklarına girmiş, getirmişler. Gelince demiş ki:

- *"Oğlum Ziyaeddin! İlmine güvenme. Şeytan aleyyi'l- lâneyi düşün .(Çok âlimmiş.) Ameline güvenme. Bağran-ı Mugarrayı düşün"* demiş.

Bağran-ı Mugarra isminde bir âbid varmış. Ameli çokmuş. Çok amel işlemiş. Çok kerâmetleri varmış. Fakat imansız gitmiş. Mürşidi yokmuş. Çünkü itimat edin, mürşidi olmayanlar da amel varlığı olur. Varlık ise şeytanî sıfattır. Ama mürşidi olan amel varlığına düşmez.

- *"Babana güvenme. Nuh Aleyhisselamın oğlunu düşün. Nuh Aleyhisselam büyük peygamber fakat oğlunu kurtaramayacak ateşten."* O zaman demiş ki:

-*" Baba himmet, oğul hizmet." Burada baba oğul yok. Hizmetini gör de himmetini al"* demiş.

Onun için hizmet çok önemlidir.

Kelâm-ı kibârda geçiyor:

Mâsivânın illetinden pâk edip bu gönlümü
Kıl tarîk-ı Nakşibendin hâdimi Allah için

Demek ki insanların gönlünden dünyayı atmak ne ile oluyor? Nakşibendi tarîkatında hizmet görüyorsa bitiriyor.

Hep hatıatın büyüğü hubb-ı dünya bilirem

buyuruyor Salih Baba divanında. Onu terketmek de güç. Sevmemek de güç. Dünyaya muhabbet edenler helâk oluyor. Sevmemek güç. Dünya ile senin bir bağın var. İlgin var. Ancak aşk-ı ilâhî ile kopuyor. O ilgi kesiliyor senden. Bu elçilerin kârı ki dünyanın karşısında hem dünyasını imar etsin, hem âhiretini imar etsin. Çok akıl, güç, idrak, say, gayret lâzım. Bir de var ki:

Hubb-ı dünya şuğlu süflâ ile varılmaz yola

Bu da bir kelâm. Madem ki insanlar yolcudur. Allah'tan geldiler. Allah'a gidecekler. Bu insanlar âhiret yolcusudur. Ama dünya şuğulu ile yolculuk yapılmaz.

Râbıta sahibinde hubb-ı dünya olmazmış. Bundan emin olsun. Eğer sizde hubb-ı dünya varsa râbıta sahibi değilsiniz. Şuglu süflâdan kurtulmak için, ehl-i kanaat, ehl-i sâdık olun ki şuglu süflâdan kurtulasınız. Yolunuzdan geri kalmayasanız. Yolculuğunuzdan geri kalmayasınız. Yolculuğunuzu yapın. Bu yolculuk ruhî yolculuk. Nefsî yolculuk değil. Tembeli de gidiyor. Çalışkanı da gidiyor. Zengini de gidiyor. Fakîri de gidiyor. Delisi, akıllısı, genci, yaşlısı hepsi gidiyor. Cismi yolculuk yapanlar, nimetine ulaşırlar. Allah'ın kul için halk etmiş olduğu o nimete onlar ulaşırlar. Hangi nimet?

"Ben kulum için sayısız nimet halk ettim." buyuruyor. O nimetin sayısı yok. Bu dünyada âhirette görünen görünüyor. Bilinen biliniyor. Öyle inanacağız ki, bildiklerimizden çok bilmediklerimiz var. Gördüklerimizden çok görmediklerimiz var.

"Bu sayısız nimetleri kulum için halk ettim. Kulu kendim için halk ettim." buyuruyor.

Kulu için halk etmişse, kulun Allah'ın zâtını tanıması, Allah'a itaat etmesi, Allah'ın rızasını kazanıp, Allah'ın cemâliyle buluşması, Cemâlullah'ı müşahede etmesi lâzım. İşte yolculuk, bu yolculuktur. Allah'tan geldik, Allah'a gideceğiz. Allah'tan gelen ruhumuz, Allah'a gider ruhumuz. Cismimizi de Allah halk etti. Ama cisimimiz topraktan geldi. Toprağa gidiyor. Onun için:

Bir kişi ister ise olsun cihân mülküne şah
Sarınır bir kefene devlet-i Dârâ'sı geçer

Bir kişi dünyaya sahip olsa bile bir kefene sarınıp padişahlığı, devleti saltanatı yok olacak. Dünyaya hâkim olan da yok olacak. Çok fakir, dilenen de yok olacak. Ama o dilenen, râbıtasını bildi ise, itaatını yaptıysa, öbür tarafta o padişah olur. Ama padişah da esas padişahı tanımadıysa, öbür tarafta o dilenci olur.

Ahiretin fakirliği cehenneme gidip azap görmektir. Âhiretin zenginliği cennete gidip zevk safâ sürmektir.

Ahirette cennet ve cehennemden başka bir şey var mı? Yok. Evet Allah'tan geldik, Allah'a gideceğiz. Ama ceset Allah'tan gelmedi. Ruhumuz geldi. Allah'a gidecek de ruhtur. Cesedi topraktan halk etti Cenâb-ı Hakk, toprakta kalacak.

Onun için:

Hubb-u dünya şuğl-u süflâ ile varılmaz yola
Andelibi gör nice feryat eder gonca güle

Burada andelib, mürittir. Gül ise meşâyihtir. Bülbülün güle nasıl feryadı varsa müridin de meşâyihine karşı böyle bir feryadı olacak.

Pîre kulluk eyleyüben nefsini bilmek dile
Mevlâyı fehm eylemektir bil ki nefsinden garaz

Pîre tapacak değilsin. Secde edecek değilsin. Rabbın Allah'tır. Ama niye ona kul olacaksın? Ona kul olacaksın ki, O sana kulluğunu bildirsin. Sen ona kul olmazsan kulluğunu bilemezsin. Çünkü niye? İnsanlar var, herşeyi ilmel yakîn bilir. Ayne'l-yakîn bilir. Hakke'l yakîn bilir. Hakke'l-yakîn bilmedikten sonra nefsinden emin olamaz. Nefs-i mutmainliğe dahil olamaz. Bu meşâyihsiz olmuyor. Meşâyihsiz bir insan nefsi mutmainliğe dahil olamaz. Dahil olamayınca da nefsini bilemez. Nefsini bilemeyince Rabbısını da bilemez. *"Men aref sırrı"* var. Nefsini bilen Rabbını bildi. Nefesinden ayık olan Rabbını buldu.
Kapısına gelenler olur irşâd
Bilir nefsiyle Rabbını olur şâd
...
Her kim ki tuttu destini soyundu varlık postunu
Buldu hakikat dostunu bildi bu dünya fanidir
Hakikat dostu kim? Allah.

Her kim ki tuttu destini soyundu varlık postunu

Dest: El.

Allah ne ile bulunurmuş? Her kim ki meşâyihin elinden tutarsa varlığından kurtulur. Varlığından kurtulan Allah'a vâsıl olur. Kul ile Allah arasında çok perdeler vardır. Varlıkta çok perde var. Onun için Peygamber Efendimiz:

"Kul ile Allah arasında 70 bin perde var." buyuruyor.

İlim de perde olur. Ameli de perde olur. Zenginliği, kendi sa'yı. Kendisi için farz olan sa'y bile onu perdeler. Sa'y bir noktaya kadar, bir makama kadar gerekli. O noktaya gittikten sonra ne oluyor. O say varlık oluyor. Perde oluyor.

Orta yerden götürürler seni ben
Ol denizde garka vara canı ten
Kendini kendi göre kendi bile
Bâkisini deyemezem gelmez dile
Aşk A'nındur âşık Oldur mâşuk Ol
Ahir Andan Ana varır cümle yol
Aşık imdi varlığın ver yokluğa
Yokluk içinde sana varlık doğa
Kul iken sultan olursun tâ ebed
Vav'ı gitti evhad'ın kaldı Ehad.

Evet İhlas suresi Cenâb-ı Hakk'ın zatına mahsus.

Vav'dan mânâ: Kulun varlığıymış.

Kul varlığından kurtuldu mu? Kalıyormuş Ahed.

(Sohbet 8) "Gel cânını terkeyle ki cânan doğa senden."

İşte meşâyihsiz olmaz. İnsanlar herşeyi Hakke'l-yakîn meşâyih ile bilir.

Niyazi Mısrî:

Mürşit gerektir bildire Hakk'ı sana Hakk'el yakîn.

Bir de buyuruluyor ki:

Her kim ki şeyhini hak bilmedi, Hakk'ı dahi bilmez
Yok eylemeyen varını maksuduna ermez
...
Bulam dersen eğer aynî imanı
Çalış ki olasın şeyhinde fani
Sana senden yakın olanı tanı

Burada öyle bir mana var ki. Nasıl bir manâ var? Hani Cenâb-ı Hakk:

"Kulum Ben sana şah damarından daha yakınım." buyuruyor.

Hz. Resulullah'a da buyuruyor ki:

"Resulüm sen Allah'tan çok uzaksın." Bu uzaklığı yakınlaştıran kim oluyor?

Mürşid gerektir sana Hakk'ı bildire Hakke'l-yakîn. Her kim ki şeyhini Hak bilmedi, Hakk'el yakîni bilmez.

Cenâb-ı Hakk:

"Kulum sen Allah'a ulaşmak için bir vasıta, bir vesile ara bul." diyor.

Biz de düşünelim şimdi. İşte bizim ruhumuz Allah'tan geldi. Cesedimizi topraktan halk etti. Ama vasıta ne oldu burada düşünelim. Vasıta annemiz, babamız oldu.. Herhangi bir tanemiz ot gibi yerden bitmedik. Taşın toprağın deliğinden çıkmadık. O ulvî âlemden gelen ruhumuza annemiz, babamız vasıta oldu, geldik. Öyle ise düşünelim. Bir insan vasıta ile gelmiş olduğu yere vasıta ile gider. Vasıtasız gelseydi, vasıtasız giderdi.

İnsanlar Cenâb-ı Hakk'ı ilme'l-yakîn bilirler. Ayne'l-yakîn bilirler. Hakke'l-yakîn bilirler. İlme'l-yakîn bilenler âlimler. Ayne'l-yakin âbidler bilirler. Yani ibadet yapanlar. Hakke'l-yakîn bilenler, varlığından kurtulanlar. İlimden, amelden, her varlığından geçip yok olanlar.

Âşık imdi varlığın ver yokluğa
Yokluk içinde sana varlık doğa

Elhamdülillah Yarabbi çok şükür!

Yarabbi aldanmışlardan etme. Yarabbi Habibinin hürmetine!

Aldanmış kimler? Günahı sevabı bilmeyenler. Şeriatı, tarîkatı olmayanlar. Bu zamanda bu tip insanlara bakın görün ne yapıyorlar? Bunlarda şeriat tarîkat var mı? Bunlar günahı sevabı biliyorlar mı?

Biz çok şükredelim. Şükredelim ki Allah nimetimizi artırsın. Bakın kelâm-ı kibâr'da ne geçiyor.

Salih bu sözlerin yalan olamaz
Her beşer suretli insan olamaz

Hepimiz de beşeriz. Ama her beşer suretli insan değildir.

Her bir kimse ehl-i irfan olamaz
Kırk yerden yarılmış kıl olmayınca

Koparmak değil! Kılı kırk yerden yaracaksın, ehl-i irfan olmak için. Bu şeriat işte. Tarîkat bu işte. Biz yaşamadığımıza göre şeriatı da bilemiyoruz. Tarîkatı da bilemiyoruz. Tarîkatı bilsek de yaşayamıyoruz. Ama Cenâb-ı Hakk âlim, kâdir, kulunu esirgeyen, koruyan, acıyan... Cenab-ı Hakk bize işaretler, müjdeler veriyor.

Nasıl müjdeler veriyor? Evet müttaki olan kurtaracak. Olmayan kurtaramaz. Yine işaret veriyor. Sizin en çok müttaki olanınız, Allah'tan çok korkuyorsa, bu zamanda, o kadar çok yararlanıyor. İlim irfan sahibi oluyor. Çünkü Allah'a olan aşkın nihayeti yoktur. Bu zamanda şer, fitne var. Küfür hakim olmuş. Onun için Allah'a sığınacağız. Her hâlinizde Azimüşşan'a sığının.

Ben anladım işim bitmez sana yalvarmaktan gayrı.

Affet Yarabbi! Abdurrahman Cami hazretleri tarîkata o kadar karşıymış ki meşâyihleri, dervişleri hiçe sayarmış. Nasıl ki Abdurrahman Cami hazretleri tarîkata girmiş, bir mürşide tabi olmuş, o zaman o âlimler hep susmuşlar ve demişler ki:

- "İnsaf edelim, Abdurrahman Cami gibi bir âlim gelmemiş beş asır boyunca. Öyle olduğu halde demek ki dervişlik hocalıktan üstün ki, hocalığı bıraktı derviş oldu."

Buyuruluyor ki:

"Beşikten mezara kadar ilim tahsil ediniz."

Ama tasavvuf bunu nasıl izah ediyor?

Yunus Emre diyor ki:

Niceleri gitti mürşit arayı
Arayanlar buldu derde devayı
Bin kez okur isen akla karayı
Bir kâmil mürşide varmazsan olmaz

Bin sene medrese ilmi okusan yine senin mürşide ihtiyacın var diyor.

Salih Baba daha güzel açıklıyor:

Bir kaç esmâ bilmek ile Hakk'ı bildim sanma sen
Sohbet-i pire devam et ruz u şeb usanma sen
Zat-ı Hakk'ı anlamaktır binbir esmâdan garaz

Gece gündüz durma. Fırsatın varsa, bir pîrin toplantısına git ki, o zaman Hakk'ı bilirsin. Bir kaç esma bilmekle Hakk'ı bildim sanma. Âlimler Allah'ı İlme'l-yakîn bilirler. Abidler Ayne'l-yakîn bilirler. Aşıklar Hakke'l-yakîn bilirler.

Aşıklar kim? Kendisini bir meşâyihe teslim edip, kendisini yok edenler.

Gâh ahdine vefasını gösterir
Gâh Salih'e safasını gösterir
Gâh şiddetle cefasını gösterir
Yaklaştıkça yârin köyü muhabbet

Tarîkata girenler ahd-i misakı tazelemiş oluyor. Meşâyihin de bir ahd-i misakı var.

Muhabbet çok sefalıdır. Muhabbete doyum olmaz. Yaklaştıkça yakar seni muhabbet. Muhabbetten mânâ Cenâb-ı Allah'ın azametidir. Veya velâyetidir. Bir mürit Allah'a vasıl olmak için evvelâ fenafiş-şeyh olacak. Sonra fenafirresul olacak. Sonra fenafillah olacak. Demek ki, yardan manâ bu müpt edi âleminde Râbıtadır. Sonra nübüvvettir. Sonra Allah'ın Zatıdır. Ama müntehi âlemine nasıl geçer mürit? Velâyetsiz geçemez. Mürşitsiz geçemez. Yaklaşmak için râbıta şarttır. Velâyete yaklaştıkça şiddet çoğalıyor. Ama velâyetin içine girdi mi ? Tamam hiddet de bitti. Şiddet de bitti. Hepsi biter.

Karşına almışsın gonca gülünü
N'oldu sana terkeyledin ilini.

Onun için bunlar dert değildir. Hamdolsun şükrolsun. Allah'a şükür. Bunlar nimettir. Ekmektir bizim için bunlar. Herşeysiz olur, ekmeksiz olmaz. İnsanlar ekmeğin yanına katık istiyorlar.

Allah cemaatimizin hepsini arzularına ulaştırsın.

Soru: Bir Salih Baba'da bizde olsa?

Bizim tarîkatımızda, tarîkat boyunca, o bir tane olmuş, Onun ki bir emirdir.

Salih gibi vardır çok ehl-i diller
Pir-i Sami bahçesinde bülbüller

Piri Sami'nin velâyetinde gelişen, ona dahil olan, müritlerin ruhları. Salih gibi çok varmış. Bu da bir arzuymuş.

- *"Salih söyle !"* Demiş. O da:

- *"Söylemek bir mârifet midir?"* Demiş.

Çünkü Salih ihvanlar içerisinde çok mahcup bir kimse. Ümmî. Bir şey bilmiyor. Kimse onu ihvan yerine de koymuyor. Öyle birisi. Mübarek söylemeye başlamış. Kırk gün devam etmiş. Kırk günden sonra:

- "Yeter Salih kes" demiş. O da kesmiş. Kelamlar sona ermiş.

Yeter ettin bu Salih'e itâbı
Bir zaman gösterdin yevmül-hisâbı
Şimdi arzeylersin ümmül-kitabı
Büsbütün lâl ettin dillerimizi

Soru: Efendim, Yunus Emre'nin söylemesi daha mı uzun sürmüş.

Onun ki devamlı sürmüş. Devamlı da söylemiş. Peyder pey söylemiş. Salih Baba kırk gün devamlı söylemiş. Çok Kelâm-ı kibârlar var ama hiç birisi Salih Baba'nın sanat yönünü tutmuyor. Bütün sözleri getiriyor, râbıtasına bağlıyor. Her kelâmında râbıtasından bahsediyor. Kendisinden de bahsediyor. Bütün hepsinde öyle.

Bakın şimdi:

Pir-i Sami gibi sâhib-irşâdı
Bulup kapısında kılak feryadı
Hiç birimiz bulamazık necâtı
Bizim delîlimiz Ol olmayınca
Salih bu sözlerin yalan olamaz
Her beşer suretli insan olamaz
Her bir kimse ehl-i irfân olamaz
Kırk yerden yarılmış kıl olmayınca

Burada olduğu gibi önce râbıtasından söz ediyor. Sonra kendi kelâmını söylüyor.

Müptedi âleminde mürid için en sağlamı, en kolayı Râbıtadır. Burda nefsimizi siyah bir köpek gibi mürşidimizin önüne atmışız derken, bu nefsin terbiyesidir.

Çünkü şöyle:

Evliyanın iki nuru vardır. Zâhir ve batın. Râbıta nuru, velâyet nuru. Râbıta zâhir görünüş. Bu nur nefsi terbiye ediyor. Bir de velayet nuru vardır. Bu da müridin ruhunu yetiştiriyor. Görülmüyor. Onun için zâhirimizden haberimiz var. Batınımızdan haberimiz yok. Zâhirdeki eksikliğimiz batınımızı etkiliyor. Manevî gelişmemizi önlüyor. Ruhumuzu geliştiren meşâyihimizdir. Nasıl ki zâhir de medrese de ilim tahsil ediyorlar. Gitmeseler tahsil edemezler. İşte ruhta böyle. Meşâyihten eğitilirmiş. Ama zâhire bağlı. Zâhirde eksiklik olursa eğitilemez. Okuldan kaçan talebe gibi. Okula gitmeyen talebe ne öğrenir. Terakki etmez. Onun için fenafişşeyh olmak demek, zâhirde bir çocuğun ilkokulu bitirmesi gibidir. Hizmetini yapınca ondan sonra orta tahsilini yapmaya başlıyor. Bunu da nübüvette yapıyor. Nübüvettin dahilinde yapıyor. Oradan da mezun olunca Fenafirresul oluyor. Sonra fakülte tahsiline başlıyor. O zaman da Cenâb-ı Hakk'ın zat nurunun içerisinde yapıyor. Oradan da diploma alınca Fenafillah oluyor.

Şeriatı olan insanın hayvanî sıfatı yoktur. Hayvanî sıfat küfür sıfatıdır.

(Sohbet 9) "Ömür bahçesinin gülü solmadan uyan, gel gözlerim gafletten uyan."

Allah arzunuza ulaştırsın. Allah niyetinizi halis etsin, niyetinizin neticesine ulaştırsın, ameller niyete bağlıdır. Bu da bir ameldir. Allah'ın emirleri insanlara amel oluyor. İşte Allah'ın emri:

"Allah için birbirinizi sevin, Allah için bir araya gelin."

Kelâm-ı kibârda şöyle geçer:

Gelin ey yâr-ı sâdıklar
Bu meydân-ı muhabbettir
Bütün cem olsun âşıklar
Bu meydân-ı muhabbettir
Şefîimiz Muhammed'dir

Sadıkların, inananların, müslümanların ruhları Cenâb-ı Hakk'a belâ demiş. Allah'ın fermanına, *"Elestü birabbiküm"* fermanına inanmışsa müslüman, kim olursa olsun, sadıklarla beraber. Yani Allah'a vermiş olduğu sözün üzerinde durur. Yani sadıktır.

- İşte bu nedir?

- Allah'a vermiş olduğu söz için büyük bir amel için gelirler. Bundan büyük amel olamaz. Çünkü Cenâb-ı Hakk tekrar buyuruyor ki: *"Allah için iki müslüman bir araya gelirse,"* akraba olarak değil, iş ortağın var, işinden dolayı gitmişsin, veyahut birinden ihsan görmek için gitmişsin bunlar değil. Sırf Allah için. Onun için Cenâb-ı Hakk buyuruyor ki: *"İki müslüman Allah için bir araya gelir konuşurlarsa üçüncüsü biz oluruz. O cemaat üç kişi olursa dördüncüsü biz oluruz, dört kişi olursa beşincisi biz oluruz. Cemaat ne kadar çoğalırsa çoğalsın mevcut olanların bir fazlası biziz".*

Büyük bir ameldir, bu tarîkat sohbeti. Allah'ın büyük bir lütfudur. Büyük bir ihsanıdır insanlara. Niye? Çünkü:

Anın dervişleri kalmaz gaflette
Çoklarını irşad eder sohbette

Sohbet ne yapıyor? Müridi irşad ediyor.

Derviş kim? Allah için her işini bırakıp bir araya gelenler. Sohbet dinleyenler, amel işleyenler.

İrşattan mana: Tarîkat sohbetidir. İnsanları derviş eden, tarîkat sohbetidir. İnsanları mecazdan kurtaran, muhalefetlerden kurtaran, insanları hakikate ulaştıran tarîkat sohbetidir.

"Her kim ki düşmedi ayağa, çıkmadı başa."

Her kim ki ayaklar altında çiğnenmedi, başa tac olamaz; bu da tarîkatın tevazu sıfatıdır. Cenâb-ı Hakk buyuruyor ki:

"Her kim ki Allah için alçalırsa, biz onu yükseltiriz."

Alçalmaktan maksat, tevazu. İnsanların türap olması lâzım. Ayaklar altında çiğnenmesi lâzım. Her kim ki düşmedi ayağa, her kim ki ayaklar altında çiğnenmedi, başa tac olamaz.

Payine yüz süremedim ne çare

Bir de bir kelâm daha:

Her kim ki payine yüz sürdü, etti sebatı, Ol buldu necatı.

Yüzümüz meşâyihimizin ayağının altında. Aslında bütün insanların ayağının altında olması lâzım, derviş olmak için. Dervişlik büyük bir makamdır. Derviş olmak için bütün insanlara yüzünü çiğnetmesi lâzım. Gerçekten çiğnetecek değil. Yani herkesten kendisini aşağı görsün. Yüzünü herkesin ayağının altına koysun, dervişlik sıfatı buymuş.

Dervişlik sıfatı şuymuş ki: Yüzüne silleyi vuranla ağzına şekeri veren bir olacak. Seni birisi sevdi, okşadı, ağzına tatlı bir şey verdi. Birisi de geldi vurdu. İkisi de bir olacak. Böyle olsa ki derviş olabilesin. Öbürü beni sevdi diye ona iyi diyeceksin, ama diğeri dövdü diye ona kötü demeyeceksin. Mübarek Mevlânâ Celâleddin Rumî Hazretlerinin zamanında:

Hüsamettin Çelebi'yi çok seviyor, daima en yakın müridi o. Selçuklular zamanında padişah, bize bir tane şeyh gönder demiş. Padişah bir şeyh istiyor. O da sıradan bir mürit gönderiyor. Hüsamettin Çelebi demiş ki:

- *"Sultanım padişah şeyh istedi, sen bir derviş gönderdin."*

O da:

- *"Hüsamettin, padişah şeyh istedi. Derviş isemedi ki..."* demiş.

Gelin dergâha dervişler
Kılalım zevk ü cünbüşler
Hüdâ'nındır kamû işler
Bu meydan-ı muhabbettir
Şefîimiz Muhammed'dir

Burada bir araya gelmek, konuşmak, sünnet oluyor. Sünnetini işleyenler şefaati kazanıyor. Resulullah'ın şefaatini kim kazanacak?

Sünnetini işleyenler. En büyük sünnet budur işte.

Peygamber Efendimiz bir gün ashabına buyuruyor ki:

- *"Sizler yarım saat için müslüman olunuz."*

Hepsi çok korkuyorlar ve demişler ki:

- *"Anamız, babamız sana feda olsun Ya Resulullah. Müslümanlık neden ibaretse bize öğret."*

Buyurumuş ki:

- *"24 saat içinde her bir işinizi bırakın, bir araya gelin, sohbet edin."*

İşte sohbet, sünneti müekkede olan bir ameldir.

Sünneti Müekkede: Terki mümkün olmayan sünnet demektir. Ama hubb-i dünya sarhoş eylemiş, menfaat deyince koşuyoruz, nasihat, amelden kaçıyoruz. Haşa bu cemaat için değil. Onların bu amellerden haberi yok. Bütün nefsanî arzuların peşinde, ticaret peşinde. Kelâm-ı kibârda buyuruyor:

Niceleri yar der gönlü binada
Niceleri yar der gönlü zinada
Nicesinin gönlü bey ü şirâda
Bu yar kimdir bilemedim ne çare

Çok kimseler yar diye gönlü lüks binalar yapmak, oturmak, parasını almak, yar diye sanki onlardan bir menfaat gelecekmiş gibi onu düşünüyorlar.

Niceleri de affedersiniz şehveti peşinde. Serveti kazancı var. Kız kadın peşinde, bunlar da yar diye ona sarılmış.

Nicesinin gönlü bey ü şirada: Nicesi de var ki gece gündüz alıyor, satıyor, ne ilimden, ne amelden, ibadetten, nasihatten, vaazdan, sohbetten hiç haberi yoktur. Mütemadiyen alış veriş peşinde. Kelam-ı kibar da diyor ki: Bunların hangisi doğru, hangisi hakiki yardır bilemedim. Ama bir de var ki:

Duydum ki yârimin yeri Kâf imiş
Dillerde söylenen kuru laf imiş
Aslını sorarsan "nûn" u "kâf" imiş
Pâyîne yüz süremedim ne çare

Burada çokları binalara yar diye sahip çıkmış. Çokları da var ki zinada. Ona yar diye sahip çıkmış. Nicesinin gönlü de bey ü şirada olanlar, hırs ve tamahta. Bunların hangisi yardır bilemedim.

Diyor ki:

- *"Benim Hüsamettinim, padişah benden şeyh istedi derviş istemedi ki. Derviş isteseydi ya kendim giderdim, yada seni gönderirdim. Şeyh istedi diye ben de bir mürit gönderdim."* Burada bir esrar var şimdi: Mürit daha müptedi âleminde. Varlığından kurtulamamış. Varlığından kurtulsa zaten müritlikten meşâyihliğe geçiyor.

Zaten biliyorum demekle ne oluyor insanların ilmi, ameli ne oluyor? Perdeliyor. Her ne kadar mürittir ama o unutmamış.

Kelam-ı kibarda geçer:

Bu gaflet uykusundan kalk kamu bildiklerin bırak
Cihana bir güzelce bak gelen durmaz gider yâ Hu

Senin bildiklerini bırak. Ne kadar olsa mürit irâde sahibi. Yani daha kendi varlığında. Bildiklerini unutamamış atamamış. Veliler atmıştırlar. Bilgilerini atmışlardır. Çünkü onların bilgisi Hak'tan oluyor. Kendilerinden değil, kendi bilgilerini atmışlar. Cenâb-ı Hakk'ın bilgisi tecelli etmiş. Demiyor mu Cenâb-ı Hakk:

"Konuşan dili biz oluruz."

Ledünni ilmi budur, kalp ilmi budur. Tasavvuf ilmi budur. Dervişlik büyük bir sıfattır. Yüzüne silleyi

vuranla ağzına helvayı veren bir olmuşsa derviştir. Dervişlik bir elenmiş topraktır. İnce elenmiş toprak. Buna biraz da su ilave edince, o kadar güzel yumuşak bir toprak olur ki ona basan ayak incinmez. Ayağına toz da konmaz. Dervişliğin bir sıfatı da bu.

Evet ama nasıl derviş olur insan?

Oldum vatanımdan cüdâ
Görün beni aşk neyledi
Yaktı bizi aşk-ı Hüda
Görün beni aşk neyledi
Âhiri derviş eyledi

Demek ki aşk-ı ilahi bir insanı yakıyorsa varlığından kurtuluyorsa derviş olabiliyor. Biz de aşk var ama, bizdeki aşk cüz'idir. Aşk bizde kemâle ulaşmamış. Aşkın henüz hakikatına ulaşmamışız. Aşkın daha mecazındayız. Ne için mecazındayız? Ne zaman ki aşk bizi ihata ederse, yediğimizden haberimiz olmaz, içtiğimizden haberimiz olmaz, nerede olduğumuzu bilmeyiz, o zaman hakikatına ulaşırız.

İlâhi bir aşk ver bana
Kandalığım bilmeyeyim

Ya Rabbi öyle bir aşk ver bana ki ben nerede olduğumu bilmeyeyim. Kim olduğumu bilmeyeyim, ama bu aşkla insanlar mecazdan hakikate geçiyor. Mecaz olan aşk büyüte, büyüte hakikate ulaştırıyor. Bütün aşkı elde ediyor. Böyle söylerken yanlış anlaşılmasın. Aşkın bütünü Allah'tır. Sonra Resulullah'a, sonra insanlara paylaştırılmıştır. İnsan Allah'ı ne kadar severse sevsin Hz. Resulullah kadar sevemez. Allah da Resulullah'ı çok sevmiş. Demek ki Allah'ın Resulullah'ı sevdiği kadar da, Resulullah Allah'ı sevemez. Neden? Çünkü Habibim: *"Ben seni muhabbetimden, sevdiğimden, yarattım"* buyuruyor. Cenâb-ı Hakk, sevgisinden muhabbetinden yaratmışsa, demek ki Allah'ta olan muhabbet, Resulullah'ta olan muhabbetten daha çok. Onun için buyuruyor:

Muhabbetten yarattı Ol Habibi Hazret-i Mennân
Değil kim Ol Muhammed Hazret-i Mevlâ'da yangın var

Bu yangın, muhabbet yangını. Yoksa Allah'ta yangın olur mu? Haşa estağfirullah. Hz. Allah'ta bir sevgi var. Sevgi var ki evvela sevmiş istemiş ve kendi muhabbetinden Habibini yaratmış. Bütün mevcudatı da Peygamber Efendimizin nurundan yaratmış. Bizde de bir muhabbet var. Cüz'isi var. Küllisi var. Hz. Resulun muhabbeti mi bizde oluşacak? Olmaz. Allah'ın muhabbeti mi bizde oluşacak? Olmaz. Allah'ın ilmimi bizde tecelli edecek? Etmez. Resulullah'ın ilmi mi bizde olacak? Olmaz. Hz. Allah'ın adaleti mi? Hayır. Cenâb-ı Hakk ne vermiştir insanlara? Cüz'iyi vermiştir. Ama insanlar cüz'iden külliye ulaşabiliyorlar mı? Ulaşıyorlar. İşte insanların kalbinde olan cüz'i muhabbet, cüz'i ilim, cüz'i akıl. Bunlar ne oluyor? Büyüyor, çoğalıyor. İnsanların say'ı gayreti ile büyüyor, çoğalıyorlar. Kalbinde olan bir cüz'i muhabbet. Baş parmağın kalınlığında olan feyz-i ilahi müridin kalbine geliyor. Nerden geliyor? Şeyhi Efendisinin iki kaşının ortasından geliyor. Buna inanın. Zaten Cenâb-ı Hakk ne buyuruyor?

" Kulum beni sev, sevdiklerimi sev."

Bu bunu ifade ediyor. Bu buna işarettir. Bir evliyaullah'ı seviyoruz. Bu sevgi bize görünüyor mu? Görünmüyor. Nerede bu sevgi? Kalbimizde. Ama bunun da bir cismi var. Onun da bir vücudu var. Cismi olmayan şey asla söylenmez. Akla gelmez.

Maddiyat: Zâhirde cisim gösteren şeyler.

Maneviyat: Cisim göstermeyen varlıklar.

Bizim de cesedimiz maddiyattır. Cisim gösterdiği için cesedimizde olan gözlerimiz, kulaklarımız, dilimiz, birer maddiyattır. Bunlar mecazdır.

Bunların hakikatı var mı? Var. Nerede bunların hakikatı? İnsanların kalbinde. Hakikate ulaşınca, insanların kalbindeki hakikat gözü açılıyor. Her şeyin hakikati insanların kalbinde. Hakikate ulaşınca kalbindeki kalp dili de açılıyor, manevî dil de açılıyor. Manevî kulağı da açılıyor. Manevi göz, manevî kulak, manevî akıl, manevî el. Bunlar var ama görünmüyor. Bunlar nerede? İnsanların kalbindedir.

İbrahim Aleyhisselam Beytullah'ı Cenâb-ı Hakk emretti yaptı. Bütün müslümanlara bir ibadethane oldu.

Cenâb-ı Hakk'ın emri:

-*"Kim gelir burayı ziyaret ederse Ben onun günahlarından geçeceğim. Ya İbrahim seslen. Kullarıma seslen gelip burayı ziyaret etsinler. Öyle sesleneceksin ki kıyamete kadar herkes duyacak o sesi ve herkes gelecek."*

- *"Yarabbi benim sesim buradan şuraya ancak gider. Değil kıyamete kadar. Şimdi mevcut insanlara da ne kadar duyurabilirim ben?100 metre, 200 metre veya 1000 metre ileriye gider sesim."*

Cenâb-ı Hakk:

- *"Ya İbrahim! Sen seslen ben duyururum"*, buyuruyor.

Bu ses ruhlara, tâ bizlere kadardır. Allah'ın emri daha sonra devam edecek. Kıymete kadar Allah'ın emridir. Bu ses devam edecek. İlm-i ezelide de Cenâb-ı Hakk ruhları halk etmiş.

"Elestü birabbiküm?" Ben sizin sahibiniz değil miyim?"

Biz müslümanların ruhu *"Belâ"* demişler. Cenâb-ı Hakk *"Belâ"* diyenlere Hac'cı nasip ediyor. Fakat şurasını izah edeceğim. Beytullah'ı yaptı. Cenâb-ı Hakk *"seslen insanlara"* dedi. *"Burayı ziyaret etsinler."* İşte o zaman İbrahim Aleyhisselam'a tabi olanlar, kendi ümmeti olanlar geldiler. Beytullah'ın etrafını tavaf ettiler veya Beytullah'ın etrafındalar. Müşrikler galip geldiler. Yapıtığı binayı İbrahim'in elinden zorla aldılar, işgal ettiler. İnananlar müşriklerle, kafirlerle başa çıkamadılar ve üzüldüler. Zâhirdeki güçleri de kafi gelmiyor. Döğüştüler, savaştılar. Ama güçleri kafi gelmedi. Cenâb-ı Hakk ne emretti:

- *"Ya İbrahim sen Beytullah'ı böyle kurtaramazsın. Sen gir uzlete. Kendini halvete çek. "La ilahe illallah" zikrine devam et"* buyuruyor Cenâb-ı Allah. Tabi İbrahim Aleyhisselâm *"lâ ilahe illallah"* zikrine devam edince, yanında olanlar ne yapsınlar, onlar da gizlendiler. İbrahim Aleyhisselam kalbinden 39 gün bu zikre devam edince bakıyor ki, kendi kalbinden öyle avazlar, öyle sedalar geliyor. Bir tane mi yüz tane mi? Çok, daha çok. "La ilahe illallah" 40 gün olunca İbrahim Aleyhisselam vücudu o kadar büyüyor ki, dünyayı istila ediyor. Kendi kalbinden, gönlünden eller, çıkıyor. Manevî eller. O eller, Beytullah'ı işgal eden kâfirleri tutup tutup atıyorlar. Öyle bir el ki çarpıp çarpıp atıyor. Bu eller İbrahim Aleyhisselam'ın kalbinden çıktı. Fakat ümmeti o ellerin İbrahim Aleyhisselam'dan çıktığını görmüyorlar. Kâbe'den çıktığını görüyorlar. Beytullah'tan çıkıp müşrikleri attığını görüyorlar. Sesleniyorlar:

- *"Ya İbrahim gel, neredesin? Beytullah'tan büyük büyük eller çıktı. Müşrikleri tuttu attı. Dağlara*

yabanlara attı. Temizlendi, kimse yok gel."

İbrahim Aleyhisselam nübüvvet sahibi olduğu halde onları atamadı. Velayet gücü ile atıldı. Bazı tasavvuf kitaplarında vardır. Velâyet nübüvvetten daha güçlüdür diye. Bu yalan değil yanlışı vardır. Evliyaullah'ın velâyeti nübüvvetinden daha büyüktür. Ama nübüvveti değildir şüphesiz. Nebilerin velâyetleri nübüvvetlerinden daha güçlüdür. Peygamber Efendimizin nübüvveti var. Cebrail geldi. Kur'anı getirdi. Bu bilindi. Bu nübüvvet. Peygamber Efendimizin velâyeti görünmedi. Ama Peygamber Efendimizin velâyeti o kadar güçlü ki, o kadar büyük ki buna akıl ermez.

Hadis-i Şerif:

"Şeytan benim varisim olan velinin suretine giremez. Benim varisim olan veliler de benim nurumu taşıyorlar. Onların suretine de giremez."

Burada bizim için önemli olan şudur: Çok âbidler ne olmuşlar? Çünkü meşâyihleri yokmuş. Şeytan gelmiş onlara: "Ben meleğim" demiş. "Feriştahım" demiş. "Allah gönderdi beni" demiş. İşte şöyle oldu, böyle oldu demiş. Sureti Hak'tan görünüyor. Onlar da ne oluyor? Amel varlığından dolayı helâk oluyor. Bir de isyan ettiriyor. İnsanları isyan ettirerek helâk e diyor. Burada ifade edeceğim şudur:

Şeytan istemiş Allah'tan:

-*"Yarabbi demiş kıyamete kadar bana mühlet vereceksin ve bana ruhsat vereceksin ve Adem'in oğullarından intikamımı alacağım."*

- *"Verdim"* diyor.

Hz. Adem bunu görüyor, duyuyor ve Allah'a sığınıyor. Aman Yarabbi diyor.

- *"Cennet gibi emniyetli mülkünde ben bunun şerrinden kurtulamadım. Cennet'e geldi düşmanlığını yaptı. Beni cennetten arttırdı. Sen buna yetkiyi verdinse, benim evlatlarım bunun elinden nasıl kurtulur?"*

Cenâb-ı Hakk ne buyuruyor:

- *"Tevhidim ile kurtulurlar. Ya Adem! Ben ona evet öyle bir yetki verdim. Ama sana ona karşı atom bombası veriyorum. Bemin ismimi, Resulümün ismini anarsanız, o size yanaşamaz, kaçar."*

Manevî düşmanlarımızdan biri de şeytandır. Ona karşı silahımız var. Kullanırsak kaçar. Bir de bizim nefsi emmaremiz var. Ona karşı silahımız yok. Ona karşı silahımız da Şeyh Efendimizin yumruğu. Nefsini ona teslim ettinse, onun yumruğunu nefsinin başına vurdurdunsa kurtulursun. Niye:

Hazreti Pirim delilimdir halilimdir benim
Dil sarayı ravza-i beyt-i celilimdir benim
Ana teslim ettiğim nefs-i zelilimdir benim

Öyle buyuruyor. Sen de İsmail Aleyhisselam gibi (Babasına teslim oldu) meşâyihine teslim oldunsa, İsmail Aleyhisselama olan Allah'ın ikramı sana da olacaktır. Hiç şüphe yoktur.

Büyük düşmanımız nefs-i emmâre
Takmış kemendini cezbeder nâre
Cehdet ki bulasın sen sana çâre

Ellerin aybını gözleme kardaş

Bizim için dört tane manevî düşmandan, dördüncüsü nedir?

İsyan eden insanlar. Allah'a isyan eden insanlar. Günah işleyen insanlar. Hz Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Kişi refikinden azar."

Kişi arkadaşından azar. Kişinin arkadaşı kötü olursa, onu da kötü eder. Arkadaş iyi ise onu da iyi eder.

Onun için dört tane manevî düşmanı bilmemiz lâzım. Nefis, şeytan, dünya muhabbeti, kötü arkadaş. Bunlardan kendimizi korumamız lâzım.

Hakikatsız andelibin zârına
Goncasını seven bakmaz hârına
Yandır bu Salih'i aşkın nârına
O narın nurundan abad et meni

Bu kelâmları anlamak, yaşamak, cemaatimize Cenâb-ı Hakk nasip etsin. Sözü söyleniyor ama özünü anlamak lâzım. Büyüklerimiz:

" Bizi söyleyin de sui hâlimizi söyleyin."

Diyorlar. Yeter ki kelâm-ı kibriyadan, âşıklardan, velilerden konuşulsun. Ne için? Çünkü bir nefes Merdan-ı Hüda sohbetinde bulunmak 70 bin rekat namaz kılmak kadar amel oluyor. Merdan-ı Hüda kim oluyor? Allah'ın ismi. Mert ne? Nefsine hakim olanlar. Nefsin arzularını terkedip de Allah için bir araya gelenler. Allah'tan, Peygamberden, Evliyaullahtan konuşuyorlarsa, Merdan-ı Hüda sohbeti oluyor.

İşte burada bir hakikat var. Ne dedi orada:

Hakikatsız andelibin zârına

Andelip: Bülbül.

Bülbülün güle karşı bir ahu zarı var ya onu tenkit ediyor âşık. Niye? Eğer bülbülün güle karşı ahu zarı hakiki olsaydı. Gül nerede bitiyor? Bir çalıda bitiyor. Yıl boyunca o çalıyı beklerdi. Niye gülün açtığı zamanda geliyor da bağırıp, çağırıyor ve gül solduğu zaman yüz çevirip gidiyor? Bunu gören âşık, onu tenkit ediyor.

Yandır bu Salih'i aşkın nârına.

Salih: Amel işleyen. Bütün tasavvuf ehline söylenmiş.

Aşkın nârına denilince: Aşk da yakıcı bir maddedir. Ama insanların cesedini yakmaz.

Ateş neyi yakar ? Cisimleri yakar. Bizim de kalbimizde cisimler var. Kalbimizdeki cisimleri yakar. Kalbimizi yakmaz ama. Kalbimizdeki cisimleri yakınca ne yapar? Nimetimize malik oluruz. Ayrılıktan kurtuluruz. Dertlerimizden kurtuluruz, noksan sıfatımızdan kurtuluruz. Niye? Bizi rencide eden varlığımızdır, benliğimizdir. Başka bir kelâm:

Salihem usandım dar-ı fenadan
Bir an kurtulmadım renc-i enadan

Diyor ki: Bu dünyadan usandım. Usandıran ne olmuş? Renc-i ena olmuş. Bir an kurtulamadım renc-i enadan.

Renc: İnsanlara olan zahmet.

Zahmete koşan benliğimizdir. Benliğinden kurtulunca, zahmetten kurtuluyorsun, her yükten kurtuluyorsun. Benliğinden kurtulmayan zahmetten, yükten kurtulamaz.

Her kim tedbir-i kaydındadır, bilfiil cehennemdedir.

Her kim ki Cenâb-ı Hakk'ın takdir mütalâasındadır, bil fiil cennettedir. Bu dünya âleminde tedbirini takdirde bağlayan bir kimse cennette yaşıyormuş gibi olur. Ama herşeyi kendi tedbirinden biliyorsa, cehennemde yaşıyormuş gibi olur bu dünya âleminde.

Yandır bu Salih'i aşkın nârına
O nârın nurunda abad et meni

Burada neyi ifade etmek istiyor? Bak, İbrahim Aleyhisselamı Cenâb-ı Hakk ateşe attırdı, ama ateşin nârından kurtardı. Niye yakmadı. O kendisini Allah'a teslim etti. Biz teslim edemiyoruz. Bu, sözle olmaz. Bir de şu var: Yusuf Aleyhisselam Zeliha'nın hadisesinden dolayı 5 sene hapis yattı. Hapisten çıkan bir tanesine:

- *"Git padişaha söyle ki ben burada suçsuz yatıyorum. Beni buradan çıkarsın"* dedi.

Gitti, ama unuttu söylemedi. Cenâb-ı Hakk ona ilham yoluyla bildirdi:

- *"Ya Yusuf sen padişahtan mı imdat istiyorsun. Padişah mı seni buradan çıkaracak?"*

Yedi sene daha yattı. Nefis noksan sıfat, ama ruh noksan sıfat değil. Nefis cisimden ibarettir, ceset de ruhun bir kalıbıdır. Ama nefis de cesede hakim olabiliyor. Ruh da cesede hakim olabiliyor. Başlangıçta nefis hakim oluyor. Ruh masum, güçsüz. Körpe çocukla, büyük bir kimse gibi. İnsanların nefsi deccaldir. Ruh da mehdidir. Nefis firavun, ruh Musa gibi. Firavun'la Musa'nın hadisesi Kur'anda mevcut.

O zaman kâhinleri gelip Firavun'a Musa'nın saltanatını kaldıracağını söylemişler. Firavun ne yaptı? Musa'nın gelmemesi için hanımları beylerinin yanına yollamadı. Çok çok elemanlara eğitim yaptırdı. Bunları görevlendirdi. Bütün insanlar gözetim altına alındı. Hiç kimse ailesinin yanına gelemedi. Çünkü Musa'nın ana rahmine düşeceği zamanı bile hesaplamışlardı. İşte o gece Firavun itimat ettiği adamları herkesi kontrol altına aldı. Hanımlarını beylerinin yanına yollamadı. Ama baş vezire Allah bir şehvet verdi. Duramadı, gitti hanımının yanına. Musa Kelimullah ana rahmine düştü. Sonradan baktılar, dediler ki düşmüş ana rahmine. Bu sefer de ne yaptı? Ebeleri mahalle ve sokaklarda görevlendirdi, onlara pratik eğitim yaptırdı. Hamile olan hanımların doğacağını hesaplıyorlar, doğduğu anda kesiyorlar. Musa Aleyhisselamın annesi hamile oldu ama bildirmedi. Sezdirmedi. Ne ebesi ne başkası bilemeden bu çocuk dünyaya geldi. Bu çocuğu öldürmesinler diye ne yaptı? Nil nehrine attı. Atmadan önce marangoza sandık yapmasını söylüyor. Verdiği ölçülere göre marangoz bunun çocuk için yaptırıldığını hissediyor. Üç defa şikayet etmek için gidiyor, dili tutuluyor. Konuşamıyor. Sonunda bu işte bir sır var diyerek sandığı yapıp götürüyor. Annesi de sandığa koyup atıyor Nil'e. Firavun'un Nil

üzerinde bir köşkü varmış. Köşkün önünde de Nil üzerinde zevk için yaptırdığı yerler, bölümler varmış. Sandık geliyor, orada duruyor. Firavun bakıyor orada bir sandık var. Dönüp dönüp duruyor.

Firavun:

- *"Getirin onu"* diyor. Açıyorlar sandığı. Çocuk içinde. Firavun onu kestirmek istiyor. Ama kesmekten vazgeçip besliyor.

İşte burada nefis Firavun, ruh da Musa, çocuk. Musa çocukken büyüdü. Firavunu yok etti. Tarîkatte de işte böyle. Tarîkatın ruha olan muamelesi budur. Evliyaullahın eğitiminde ruh nefsi küçültüyor. Düşünelim bir insan yetişmiş, büyümüş. Onun da nefsi var. Herkesin nefsi var. Nefis ancak ölünce yok olur. Ama bazı nefisler ıslah olmuştur, bazıları ıslah olmamıştır.

Yüzü nakş-ı hayal imiş
Özü başka bir hâl imiş
Bilen ehli kemâl imiş

Neyi? Ruhun esrarını bilen, ruhtan haberdar olan. Ehli kemal bilir ama bildiremez. Bildirmeye bir emir yok. Bildirmeye gücü yetmez. Bilir ama bildirmez.

İnsanlarda iki akıl vardır. Aklı maaş, aklı maad. Her inanan kimse de iki akıl kullanılır.

Aklı maaş nefsin aklı. Aklı maad ruhun aklı. Niye kullanılır?

Cenâb-ı Hakk:

"Dünyaya da çalışın, ahirete de çalışın." buyuruyor.

Eğer aklı maaşını kullanmazsa insanlar, ne bir sanat yapabilirler, ne bir ticaret yapabilirler. Hiçbir şey yapamazlar.

Aklı maaş dünyayı kazanmak için. Aklı maad ahireti kazanmak için. İnananlar her ikisine de çalışıyorlar. Cenâb-ı Hakk:

"Dünyaya da çalışın ahirete de çalışın" buyuruyor.

Ne olur dünyaya çalıştığın zaman? Ticaretini de yaparsın. İbadetini de yaparsın. İbadet saatı ayrı, ticaret saatı ayrıdır. Cenâb-ı Hak insanlar için 24 saat vermiş. 8 saat maişetiniz için çalışın, 8 saat ibadet yapın, 8 saat de istirahat yapın diyor. Emir böyledir. 24 saat üçe bölünmüştür.

İnananlar ne yapıyor ?

Aklı maaşlarını kullanarak dünyayı kazanıyorlar. Helalinden kazanıyorlar. Aklı maad ile ahirete hazırlanıyorlar.

İnanmayanlar aklı maad'ını körletmiş. Mesela bir lavabo var. İki tane musluk var. Birisinden sıcak su akıyor. Diğerisinden soğuk su. Sadece sıcak su kullanmak da olmaz, sadece soğuk su musluğu da kullanılmaz. Sıcak suyun yeri de var, soğuk suyun yeri de var.

Aklı maaş nefsin aklı, aklı maad ruhun aklı. Ruhun da bir isteği var. Nefsin de bir isteği var. Nefis dünyayı istiyor, ruh da ahireti istiyor.

Bu ten kuşu hevâ ile heveste
Murg-u canım feryat eder kafeste

Murg-u can: Ruh.

Nefis nasıl dünyayı istiyorsa, ruh da Allah'ı istiyor.

Nefsin gıdaları neler?

Yemek, içmek, gezmek, uyumak.

Ruhun gıdası nedir?

Zikrullah. Allah'tan başka ruhun gıdası yok. Aslında ibadet de nefse. Ama zikrullah nefse değildir. Ruha gıdadır. Ruhun gıdası zikrullahtır. Ruhun eğitimi zikrullah iledir. Ruhun makamı, yükselmesi zikrullah ile oluyor.

Zikrullah deyince: Namaz da bir zikirdir. Ku'ran okumak da bir zikirdir. Allah'ın binbir ismini zikretmek de bir zikirdir. Ama şeriat var, tarîkat var. Şeriatın emri tarîkatın emri değişmiyor ki.. O da Allah'ın emri, o da Allah'ın emri. Şeriatın emri aşikâr gelmiş. Kur'anın emrini Peygamber Efendimiz herkese bildirmiş. Bu cesededir, nefisleredir. Tarîkatın emirleri de Allah'ın emridir. Ama Resulullah Efendimiz onu ancak ehline bildirmiş. Onu herkese bildirmemiş. Bu da ruh ile ilgili oluyor.

Burada nefsimiz cesedimiz madde ile ilgili arzularımız. Bunu yine cesedimiz yaşıyor, gezmesi, tozması, yemesi.

Bir yüzü nurudur biri nârıdır
Ârîflerin bu bir büyük kârıdır

Evliyaullahta hem celâl, hem cemâl sıfatı vardır.

İnsan öldükten sonra nefis ölüyor. Ama bir de nefsin ölmeden önce ölmesi var. Yahutta nefsin bir arınması var, temizlenmesi var. Yahutta nefsin bir ıslah olması var. Eğer ibadeti olmazsa bir insanın, şeriatı olmazsa onun nefsi hayvan.. Hayvanî sıfatta kalıyor. Şeriatı varsa hayvanî sıfattan kurtuluyor. Beşerî sıfata geçiyor. Beşerî sıfat da noksan sıfattır. Ama melekî sıfata geçince noksan sıfattan kurtuluyor.

Nefis ruhu mahkûm etmiş, almış esaretine. Ruh masum. Firavun Musa doğmadan önce Musa'yı haber aldı.

Ama Cenâb-ı Hakk ne yaptı?

Musa'yı Firavun'a besletti. Ama bir sebebi var. Firavun kesecekti. Asiye validemiz Firavun'un hanımı. Cenâb-ı Hakk Asiye validemizi ona o kadar sevdirmiş ki... Ama Asiye validemiz de Allah'a inanmış. Firavun' dan inancını gizliyor. Firavun'un da yatağına asla girmiyor. Onun suretinde Cenâb-ı Hakk cin halk etmiş, Asiye validemizle konuşuyorlar. Zannediyor ki Asiye geldi. Asiye validemizi çok sevdiğinden dolayı onun isteği üzerine çocuğu öldürmüyor. Çünkü O *"bizim çocuğumuz yok"* diye istiyor.

- *"Senin bu saltanatın kime kalacak? Çok güzel bir çocuk. Şimdiye kadar kimsede görülmemiş"* diyor.

Onu kıramadı, büyütmeye başladı. Çocuğu öldürülen annelerin hangisini getirdilerse memelerini tutmadı. Sadece annesi gelince onun memesini tuttu. Ama annesi olduğu bilinmiyor. Gerçek annesini Firavun Musa'ya ücretli tuttu. Çok bol da ücret veriyor. Çocuk artık emekliyor. Seviyorlar. Bir gün Musa Kelimullah Firavun'un kucağında. Elini sakallarına dolayarak çekti, Firavun'un sakalları çocuğun elinde kaldı. Firavun'un canı çok acıdı. Acıyınca:

- *"Bu çocuk beni öldürecek. Kasıtlı yaptı."* dedi.

- *"Yok bilmeyerek yaptı"* dediler.

O sırada bunların içerisinde akıldaneleri geldi.

- *"Bu kolay. Bilmeyerek mi yaptı. Kasıtlı mı yaptı?"*

- *"Nasıl deneyeceğiz?"*

Bir tepsi. Tepsinin bir tarafına ateş koydular. Köz ateş. Bir tarafına altın koydular.

Dediler ki:

- *"Eğer altını alırsa kasıtlı yaptı. Ateşi alırsa bilmeyerek yaptı"* uzattılar tepsiyi. Musa Kelimullah hemen altına götürdü elini. Ama Cebrail geldi hemen.. Kanadı ile ateşe doğru dürttü. Ateşi aldı. Musa ağzına götürdü. Dili yandı. O yanmadan dolayı dilinde bir kepezlik kalmış. Böyle kurtuldu neticede. Bir güç sahibi olunca İsrail oğullarına yapılan zulümü görünce dayanamadı Musa Kelimullah. Daha yaşı küçük ama kendisi büyük. Başladı İsrail oğullarını kayırmaya. Firavun yine şiddetlendi. İsrail oğullarını ezmeye başladı. Ne zaman ki o taraftan birisini öldürdüler, o zaman aşikâr oldu.

- *"Daha ben burada duramam"* dedi.

Kaçtı gitti, Şuayib Aleyhisselamı buldu. Ondan asayı aldı. O da peygamberdi.

Şimdi demek ki nefis Firavun. Ruh Musa'dır.

Ama Evliyaullah ne yapıyor?

Tarîkata giren bir müridin ruhunu nefsin esaretinden kurtarıyor. Nefse onu göstermeden, nefse onu belli etmeden. Ruhu öyle büyütüyor ki, öyle güçlendiriyor ki güçlendiği zaman nefsin karşısına veriyor. Evliyaullah yapıyor bunu Ruh o zaman inkılâp yapıyor.

Ne yapıyor? Firavunu alıyor tahttan, kendisi geçiyor tahta.

Yüzü nakş-ı hayal imiş

Râbıtayı hayal ediyor. Neyini? Yüzünü, zâhirdeki cesedini. Zâhir yüzünü hayal ediyor, zâhirdeki yüzüne râbıta yapıyor. İşte nefsi ancak bu râbıta ıslah ediyor. Bu ıslahla anasır-ı zıddıyet değişiyor. Ruhu da nefsin esaretinden kurtulmuş oluyor. Yani diyelim ki bir mazlum çocuk var. Yetim bir çocuk var. Buna birisi zulmediyor, eziyor. Buna acıyan birisi ne yapıyor? Bu çocuğu sen niye eziyorsun diyor. Eğer bunu yedirmek, giydirmek, beslemek zor geliyorsa ver de götüreyim, büyüteyim diyor.

İyilikle veya zorla o çocuğu onun elinden alıyor. Ona göstermeden o çocuğu büyütüyor. İşte senin

düşmanın hadi git, git kozunu onunla pay et! O zaman ruh güçlendi. Nefse gücü yetiyor artık. Bu ne ile oluyor? Evliyaullah'ın manevî gücü, manevî kuvveti ile oluyor. Evliyaullah'ın zâhiri, müridin zâhirini ihata etmiş. Nefsini ihata etmiş. Zâhir râbıta nuru taşıyor. Evliyaullah'ın velayet nuru var. Batını var, müridini ihata etmiş. Zâhiri ile nefsi terbiye ediyor, maneviyatı ile ruha eğitim yaptırıyor. Ruhu besliyor, büyütüyor, tahsil yaptırıyor. Ne zaman ki ruh nefsi yenmeye bir güç sahibi olursa, o zaman inkılâp yapıyor.

Ama bu inkılâp nerede olur? Ne zaman olur? İnsanlarda 79 ahlâki zemime var. 79 ahlâki hamide var. Ahlâki zemime kötü huylardır. Bunlar vücuttan gitmedikten sonra, 79 ahlâki hamide bunların yerine gelemez. Bunların her birisi bir teşkilâttır. 79 ahlâki hamideler ahlâki zemimelerin altında. Her bir ahlâki zemime gidince, ahlâki hamide çıkıyor. Mesela diyelim ki teyp kara bir cisim. Bunun altında ne var? Beyaz bir cisim. Teyp alınınca beyaz bir cisim ortaya çıkıyor. Bunu da Cenâb-ı Hakk öyle halk etmiş. Noksan sıfatımızı ikmâl etmek, şeriatle, tarîkatle oluyor. Şeriatle hayvanî sıfattan beşeri sıfata geçiyor, Tarîkatla da beşerî sıfattan melekî sıfata geçiyoruz.

İnsan ne zaman bu 79 ahlâki zemimelerin hepsini atarsa altında 79 ahlâki hamideler çıkıyor. Güzel ahlâklar çıkıyor meydana. O zaman insan beşerî sıfata geçer. Ama bir insan hayvanî sıfattan beşerî sıfata geçmiş. Onda ahlâki zemime de vardır. Ahlâki hamide de vardır. Ahlâki zemimelerin hepsini atmamış, ahlâki hamidelerin hepsini elde etmemiş. Ama herşey ekseriyete tâbidir. Bir insanda onun için, nefs-i emmare, nefs-i levvame, nefs-i mülhime, nefs-i mutmainne var.

Nefs-i emmarede bütün ahlâki zemimeler var. Hiçbir ahlâki hamide yok orada. Küfür sıfatı nefsi emmare. Hayvan sıfatı. İşte nefs-i emmareden geçmek için, küfür sıfatından kurtulmak için, şeriatımız olacak, ibadetlerimiz olacak. Namazı, abdesti, her ibadeti olacak. Allah'ın emirleri işlenecek. Günah-ı kebairlerden kurtulacak ki nefs-i emmarelerden kurtulmuş olsun.

Nefs-i emmarelerde zaten cihat yoktur. Cihad zaten levvamede başlıyor. Bir insan içki içiyor, kumar oynuyor, hırsızlık yapıyor, adam öldürüyor. İbadet yok. Günah sevap bilmiyor. Haram helal bilmiyor. Bunda cihad var mı? Yok. Cihad levvamededir. Levvameye geçer ama levvame ile emmarenin bir merbudiyeti var. Diyelim ki bir müslüman, bir gayri müslim ile komşu olmuş. Bitişik komşularda komşuluğun çok iyi olması lâzım ki, o gayri müslim olana ondan bir şey bulaşsın, o küfürden uzaklaşsın. Levvameye geçmiş ama levvamede cihad ta çok büyüktür. Müridin en çetin hali levvamede, en çetin cihadı levvamededir. Çünkü küfüre yakınlığı var. Emmareye yakınlığı vardır, levvameden mülhimeye doğru küfürden uzaklaşıyor. Fakat mülhimede tamamen noksan sıfatından kurtulamamıştır. Beraat etmemiştir. Ta ki nefsi mutmayinneliğe geçinceye kadar.

İnsanlar meşâyihsiz tarikatsız nefsi mutmainneliğe geçemez. Hani bak Cenâb-ı Hakk:

"Ancak sizin kalbiniz zikrullah ile mutmain olur." buyuruyor.

Zikrullahla mutmain olur ama bu zikrullahı insanlar kendi kendine yapamaz, kendi kendine yapmış olduğu zikir asla asla..

Ancak belki yine namaz kılmak zikirdir. Kur'an okumak zikirdir. Allah'ın isimlerini zikretmek zikirdir, fakat bu zikirler icabında emir aslında. Bakın farz var, vacip var, sünnet var. Farz Allah'ın emri. Şüphesiz delil. Keza Kur'an var. Peygamberimizin nübüvvetine en büyük delil, en büyük müjde Kur'anın inmesi. Bu nedir? Farz. Bir de vacip var. Vacip nedir? Peygamber Efendimize Cenâb-ı Hakk'ın meleksiz ve vahiysiz indirmesidir. Bu ne oluyor? Hadis-i şerif, Hadis-i kutsi diye ikiye ayırıyorlar.

Kutsi Hadis: Vacip makamında.

İnsan Kur'andan bir şey inkâr etse, bir kelimeyi inkâr etse, kâfir olur. Vacip çünkü. Şüphe götürmeyen bir delil. Nasıl mesela konuşması olmuşsa, bu olmuş mudur? Olmamış mıdır? Bakın: Peygamber Efendimiz Miraç yaptı. Miraçtan indi. Miraç da sordu:

- *"Yarabbi ben bu Miracı söyleyeyim mi kullarına?"*

- *"Söyle, habibim."*

- *"Yarabbi kim inanır buna?"*

- *"Ebu Bekir inanır. Habibim kimse inanmasa o inanır."* İndi söyledi. Peygamber Efendimizin Ebu Bekir Efendimizi görmeden söylediği kişiler inanmadılar. Haşa haşa.

- *"Muhammed göklere çıktım, melekleri gördüm. Cenneti, cehennemi gördüm, diyor. Böyle yalancılık olur mu?"* diye inanmayanlar arasında yayıldı. Sıddık-ı Ekber Efendimize dediler ki:

- *"Gel bak, senin Muhammed diye inandığının yalanı çıktı meydana." diyor ki "Ben göklere çıktım cenneti cehennemi seyrettim"*

Sıddık-ı Ekber Efendimiz:

- *"Kimden işittiniz bunu?"*

- *"Muhammed'den işittik."*

- *"Doğrudur. O söyledi ise ben inandım, doğrudur."*

Vacip: Meleksiz, vahiysiz, Cenâb-ı Allah'ın habibine bildirmesidir.

O da ne yapmış? Cebrail'in getirdiğini bütün bildirmiş. Bunu herkese bildirememiş. Zaten onun için buyuruyor ki Hadis-i Şerifte:

"Rabbim benim sadrıma ne doğdurduysa ben onu yâr-ı gârım Ebu Bekir'in göğsüne aktardım."

Sadr: Göğüs. *Yâr-ı gâr:* Mağara arkadaşı.

Bundan ashabının haberi var mı? Hayır. Ama ashabın Kur'an'dan haberi var. Altıbin altıyüz küsur ayet gelmiş. Ashabının önünde okudu öğretti. 114 sûre 23 senede tamamlandı. Ama Peygamber Efendimiz Miraçta 90 bin kelâmı Cenâb-ı Hakk'la konuştu. Bir miraçta 90 bin kelâm konuşuyor. İşte vacip budur.

Bir de sünnet var. Peygamber Efendimizin kendiliğinden işlediği ameller sünnet olmuştur bizlere.

Ashabının işlediği sünnet olmuş mudur? Nasıl olmuştur? Çünkü o zaman cahiliye devri. İslamiyet gelişiyor, çoğalıyor, yayılıyor. Ashaptan da bir amel işlemişler, Peygamber Efendimize sormuşlar:

-" Ben bunu böyle işledim." Diye danışmışlar.

Efendimiz:

- "Güzel işlemişsin" demiş. O da olmuş sünnet. Yok bir daha bunu, böyle işleme demişse. Terketmişler. Onun için kitap, sünnet, icmâ var.

Kitap: Allah'ın emirleri. Kur'an.

Sünnet: Peygamber Efendimizin emirleri.

İcma: Külli bir amelin çoğunlukla kabul edilmesi, ekseriyeti elde etme.

Nefs-i emmâre: Nefs-i emmarede 79 ahlâki zemime dolu. Nefs-i levvâmeye geçince yarıya düştü. Ahlâki zemimelerin bir kısmını atmış oluyor, ahlâki zemimeleri azaltmış oluyor. Her bir ahlâki zemime gidince yerine ahlâk-ı hamide, her bir çirkin ahlâk gidince yerine güzel ahlâk geliyor. Ne zaman ki 40 tane ahlâki hamide oluyorsa, yarıdan bir fazla ekseriyet bir tarafa geçiyor. O zaman ruh inkılâp yapabiliyor. Nefsi aşağılanıyormuş. O zaman ne oluyor? Yine nefis ölmez. Ancak 79 ahlâki hamideyi elde eden bir insan yani bu cesedi nefisten kurtarıp ruha teslim etmek için inkılâp yapan insan ne oluyor o zaman:

"Mûtû kable entemûtû" sırrına mazhar oluyor ki: Noksan sıfatlardan beraat ediyor. Noksan sıfatlardan, kemâl sıfatlara geçiyor. Zaten noksan sıfatlardan kemal sıfatlara geçiyorsa o zaman "Mûtû kable entemûtû" sırrına mazhar oluyor. Halbuki nefis ölmez. Bir peygamberin de nefsi vardır. O da beşer, o da bir kul. Yemesi var. Peygamberler yerlermiş, içerlermiş, uyurlarmış, hasta olurlarmış. Velilerde de bu var, insanlarda da bu var. Demek ki nefis ölmüyor.

Onların nefisleri ne olmuş? Islah olmuş. Nefisleri ıslah olmuş. Nefis anasır-ı zıddiyettir. Anasır-ı zıddıyet değişmiş. Ceset var ya, dört maddeden yapılan ceset. Su, ateş, toprak hava bunlar değişiyor. Bunların ham maddeleri has maddeye dönüşüyor. Ham maddeden, has maddeye dönmek için şeriat, tarîkat, hakikat.. Şeriatsız, tarîkatsız bir insan hakikate geçemez. Tarîkattan hakikate geçince bir insan, bu ham maddeleri atıyor, veyahutta bu ham maddeleri, çeviriyor has maddeye. Bakın:

Bilinmez âlemin sırrı- nihândır
Dört şâhın hükmüyle döner cihandır
Ârif olanlara özge seyrândır
Kâmile her eşya olmuş bir evrâd

Evrat: Zikir.

Bu kelâm buyurulmuş "Bilinmez alemin sırrı nihandır." Nedir bu?

Vücudumuzun sırrına akılımız ermiyor. Ruhumuzu bilemiyoruz. Ruhumuz var. İnkâr edebilir miyiz? İnsanın hayatı ruhtadır. İnsanın hayatı gidiyor. Hayat demek: Bu dünyadaki beşeriyeti, yaşantısı. Bu gidiyor. Anasır-ı zıddıyet değişiyor.

Nedir anasır-ı zıddıyet?

Vücudumuzdaki dört madde. Anasır-ı zıddıyet değişmediği müddetçe, bunların çok büyük zararları var.

Ateş: Bizi kavgaya, nizaha sevkediyor, onun zararı bu.

Su: Bizi, sürüklüyor. Yani bir sebat yok. Yok o tarafa, yok bu tarafa kayıyor. Halbuki insanlara sebat lâzım.

Her kim ki pâyına yüz sürdü etti sebatı, ol buldu necâtı.

Bu ancak meşâyihe intisapla olur, demek ki su bizi kaydırıyor. Zâhirde de böyle. Bir kimse senin aleyhinde bir şey konuşsun, hemen onunla dostluğun bozulur. Bu defa düşman olursun.

Hava: Senin vücudunda olan hava sana benlik getiriyor. Kendini dağlardan yüksek görüyorsun.

Toprak: Senin vücudunda bir de toprak var. O da sana tembellik veriyor. Amelini işleyemiyorsun. Bunların görevleri bu. Nasıl ki dabak ham deriyi aldığı zaman, hem de pis hayvanın derisini, affedersiniz merkebin, ayının, kurdun, tilkinin... ne kadar pis hayvan derisi varsa hepsini alır, kabul eder. Temiz hale getirir. Onu bırakalım. Herhangi bir hayvanın dabak görmemiş derisinde bir sertlik vardır. Onda bir çirkinlik vardır değil mi ? Kötü bir rengi de var. Hem çirkin, hem sert. Hem de pis. Ama dabağa girince ne oluyor? Pisliği de gidiyor, sertliği de gidiyor. Çirkinliği de gidiyor. Sonra kullanılır hale geliyor. İşte burada ibadetin aleti olmuş. Her şeyi bizim için kolaylaştırmış. Ruhsat verilmiştir bizim için. İbadeti kolaylaştırıyor, 24 saatte bir defa. Hatta soğuklarda, acil zamanlarda ne yapıyor? Kolaylaştırıyor.

Ama bu deri dabak görmeseydi nasıldı? Pis bir deriydi. Yahutta çirkin bir şeydi. Ne oldu burada? İnsanların anasır-ı zıddıyeti değişince dabak görmüş deri gibi olur. Onun pisliği gider. Sertliği gider. Çirkinliği gider.

Ama bu dört anasır herkeste vardır. Bazı insanın ateşi daha galipse o hükmünü yürütüyor. Yani bir insan hem kavgacı, hem teşvikçi, hem de benlikli olamaz. Ama bir insanda bu dört maddenin hangisi galipse mesela ateşi daha galipse, o hükmünü yürütüyor. Kavgacı oluyor, cinayet işliyor, adam öldürüyor. Ötekinin suyu galipse teşvikçi oluyor. Kim ne derse onun sözüne kayıyor. Ama hak, ama batıl, evet ondan ekseri batıla gider. Havası galipse onda da benlik vardır. O da hiç kimseyi beğenmez. Kendisini herkesten yüksek görür. Kimisinin de toprağı galip olur. Tembel olur, battal. Kur'an'ı Kerim'de geçiyor. Cenâb-ı Hakk battalları sevmiyor. Bu tembellik maddi tembellik değil. Çok iş görür. Çok çalışır ama ameli olmaz. Bu o tembelliktir. Onun tembelliği galiptir. Amel tembelliği var. Ama bunlar değişince ne oluyor?

Bilinmez âlemin sırr-ı nihândır
Dört şahın hükmüyle döner cihandır
Ârif olanlara özge seyrândır
Kâmile her eşya olmuş bir evrâd

Allah'ı zikrediyor her eşya. Ayetle de sabit:

"Sizin cansız gördüğünüz her eşya beni zikreder." buyuruluyor:

Fakat burada dört şahtan murat ne? Edilleyi şeriye. Zâhirde: Kitap, sünnet, icma, kıyas. Bunlar olmasa insanlar hayvanî sıfattan beşeri sıfata geçemez. Bunlar olunca hayvâni sıfattan beşerî sıfata geçilir.

Dört şahın hükmüyle döner cihandır

İnsanlar bir cihandır. İnsanlar bir varlıktır. İnsanlarda kalp âlemi vardır. İnsanlarda o kalp âlemi var ya, o kalp âlemi dünyalardan, göklerden, yerlerden büyük.

Orada neler var? Kainatta Cenâb-ı Hakk ne halk etmişse hepsi orada var. Bu nedir? Dört şahın hükmüyle edilleyi şeriye olursa, seni hayvanî sıfattan beşerî sıfata dönderir. Olmazsa hayvanî sıfatta kalıyorsun.

Bir de tarîkatta bu dört şahtan murat: O da seni beşerî sıfattan melekî sıfata çevirecek, bu da nedir?

Bu da: Muhabet, ihlas, âdap, teslimiyet. Bunlar olunca, beşerî sıfattan da geçince ne oluyor? Ârif oluyorsun. Ondan sonra kâmil oluyorsun.

Ârif olanlara özge seyrândır
Kâmile her eşya olmuş bir evrâd

Ariflerin de bu eşyayı ayrı bir görüşü var. Bizim görüşümüz gibi değil. Burada nasıl bir şey var? Biat etmişler. Cenâb-ı Hakk'ın varlığını seyrediyorlar. Niye?

Çünkü kendi noksanlarını ikmal etmişler. Bizim noksanımızdır, bu eşyayı bize noksan gösteren. İnsanlar demek ki ârif sınıfına geçince *(Ârif: Ayık demek)* her eşyanın hakikatine mâlik oluyor. Mahiyetine mâlik oluyorlar. Halbuki eşyanın hakikatini düşünecek olursak dikkat edin, hiç bir eşya kendi gücünden kaim değildir. Hiç bir madde. Bunlara hep Cenâb-ı Hakk "Kün" yani "ol" demiş olmuş bunlar. Bir sanatkâr bir şeyi icat eder. Bu sehpayı yapmış bir adam. Peki tahtasını bulmasa ne ile yapacaktı bunu bu adam? Bunun için burada dikkat edin.

Filan adam şunu yaratmış deniliyor. Bu sözü sakın ihvan arasında konuşmayın. Bu hatalı bir söz. Çünkü yaratmak, yoktan var etmek Allah'ın zatına mahsustur.

İnsanlar icat ederler. İcat ise bir maddeyi çevirmek. Bu neymiş, sehpa olmuş. Maddesini bulmuş sehpa yapmış. Maddesini bulmasaydı neden yapacaktı? Ama Cenâb-ı Hakk yok iken "ol" demiş olmuş bütün mahlukat, mesnuat, cemadat.

Cemâdat: Yer cismi Nebatât: Bitkiler. Mahlukat: Canlılar.

Ama bu canlılar sade insan değil. Yerde gezen böcekleri düşünelim. Ormanlarda, dağlarda, vahşi hayvanları düşünelim. Bildiklerimizden çok bilmediklerimiz var, gördüklerimizden çok görmedilerimiz var.

Cemâdat ta böyledir. Yani yerin altında olan madenler, maddeler... Bildiklerimizden çok bilmediklerimiz var. Gördüklerimizden çok görmediklerimiz var. Bir de nebatat var. Bitkiler, sebzeler, meyvalar.

Bir de canlılar: Denizde, karada, havada bunlar var. Bunları Cenâb-ı Hakk bir maddeden yapmamış ki... Zaman ve işlemli olmamış ki bunlar... Bu sehpayı usta yapmış. Ama buna bir işlem yapmış. Bir zaman harcamış. Bu kadar halkiyet Cenâb-ı Hakk'ın "kün" demesiyle var olmuş.

Ârif olanlara özge seyrandır. Denilince burada şunu anlayacağız.

Hiç bir madde bütün cemadat, nebatat, mahlukat, kendiliğinden kaim değil. Bütün hepsi Cenâb-ı Hakk'ın "ol" demesiyle olmuştur. Kıyamette her şey yok olacak. Ta ki gökteki ziyası ile parlayan yıldızlar, ay, güneş, onların hepsi yok olacak. Melekler, o büyük melek-i mukarrabin, Cebrail, Azrail, Mikail bunlar hep yok olacak. Allah'ın zatından başka kimse kalmayacak.

İşte ârifler eşyayı ne yapıyorlar? Özge seyran ise eşya onlar için bir mir'at olmuş, ayna olmuş, ama onlar önce kendilerini arındırmışlar ki, eşya da onlar için ayna olmuş, ayna edinmişler eşyayı. Tasavvuf öyledir. Büyükler ne demiş:

Kâmil o'dur ki: Onlar bütün eşyayı mir'at eder. Allah'ın varlığını onda müşahede ederler. Allah'ın

zatının varlığında bütün eşyanın yokluğunu müşahade eder.

İşte böyle bakın:

Kamu varım sen oldun.

Yunus Emre ne diyor?

Dağlar ile taşlar ile çağırayım Mevlâm seni
Havadaki kuşlar ile çağırayım Mevlâm seni

O niye öyle söylüyor? Bakmış ki dağlarda, taşlarda, nebatlarda, bitkilerde, kuşlarda her ne varsa Allah diyor. Zikir ediyor.

Kâmile her eşya olmuş bir evrâd.

Kâmil insanda öyle olmuş ki her şey ruh olmuş. Cisim gidiyor. Her eşya zikir ediyor. Lâ ilâhe illallah.

"Lâ"yı iskât eyleyenler dâim illâ "Hû" çeker
...

"İllâ"ya geçir bırakma bizi menzil-i "lâ" da
Hicrân oduna yakma şahım eyle keremi

Burada bir mürit tasavvuf ehli râbıtaya müracaat ediyor. "İllâya geçir bizi." Bırakma menzili "lâ" da. Hicranın daha büyük. Kerem eyle. Bize iyilik et, kerem et de ayrılıkta bırakma. Ayrılık büyük bir ateştir. Lâ'da bırakma bizi. Evvel Allah, zâhir O, batın O. Zâhir de olsa biz O'nu göremiyoruz. Bizim varlığımız perdelemiş O'nu. Biz varlığımızdan kurtulacağız ki O görünsün.

Onun için illâ'ya geçir bizi bırakma lâ da. "Lâ" hâşâ Estağfirullah, var olan Allah'ın yokluğudur. Bu arada Allah'ı göstermeyen ne oluyor? Bu eşya, senin benim varlığım. Sen ben varlığından geçince eşyanın varlığından da geçiyorsun. Sen de bir aynasın. Eşya da bir ayna. Neyi gösterir? Cisimleri gösterir. Kendini gösterir.

Bu berzâh âlemin geç gör neler var
Eriş nûra ki sende kalmaya nâr
Olursun âlem-i ruhtan haberdar

Burada bize zarar veren benliğimizdir. Anasır-ı zıddıyetimizdir. Noksan sıfatlarımızdır. Nur ise ruhumuzu makamına ulaştırmak. Bunun esası da şeriat, tarîkat, hakikat, mârifettir.

İşte böyle. Beyler, Efendiler! Allah'a şükür, çok şükür bin şükür.

Ruh şöyleymiş böyleymiş, biz onları anlayamayız. Ancak bizim şeriatımız var, tarîkatımız var. Bu nefsimizle, bu cesedimizle bunu tatbik edeceğiz. Birbirimizden bilmediğimizi öğreneceğiz.

- Beş vakit namazınızı kılın.

- Tarîkattaki hizmetlerinizi görün.

- Hatmeye geldiğiniz zaman siyasetten konuşmayın.

- Ruhtan, şundan bundan katiyen konuşmayın.

- Gıybet konuşmayın.

- Malayanî konuşmayın.

- Allah'a şükür okuma biliyorsunuz. Divan var elinizde okuyun.

- Bilenler de, şu kelâm şunu ifade ediyor, bu kelâm bunu ifade ediyor diye izah etsin.

- Size başkaları ve yaptıkları ne lâzım?

- Tarîkattaki eksikliklerinizi tamamlayın.
Tarîkatta ki hizmetimiz:

- 24 saatlik süre içerisinde,
- 15 dakikalık yapmış olduğumuz dersimiz.
- Namazlardan sonraki virdler.
- Evvabin namazı.
- Teheccüd namazı.
Fazla bir şeyimiz yok. Şeriattaki hizmetlerinizi görün, tarîkattaki hizmetlerinizi görün. Daha gerisine karışmayın.

(Sohbet 10) "Kimi görsen Hızır bil, her geceyi kadir bil"

Aldadı aldadı dünya beni aldadı
Dibi zehir dolu yüzünde var bal tadı

Bu yolda hüzün de var. Bal da var. Bal gibi tatlı görünen bu dünya zehirliyor da haberimiz yok. İnsanın tanıdığı bir dostu olur. Yüze dost. Ama içinde düşmanlığı var. Seni öyle kolluyor ki, seni gâfil bulsa da düşmanlığı yapsa... Dost görünen kimseye gidersin, o da sana bal şerbeti diye içerisinde zehir doldurur getirir. Sen de, benim dostum bana şerbet verdi, ikram etti diye alır içersin. Zehirlenirsin.

Biz de bir aletiz konuşturuyorlar, konuşuyoruz. Cansızı da konuşturur. Kelâm-ı Kibarda şöyle:

Gâhi şecerden söyler ol gâhi hacerden söyler ol
Gâhi beşerden söyler ol bir mantık-ı bürhânıdır

Hacer: Taş. (İsa Kelimullah'ın taşı.)

Şecer: Ağaç. (Musa Kelimullah'ın yanındaki asası, ağaç.)

Bürhan: Kurtuluş.

Cenâb-ı Hakk taşı da konuşturur. Ağacı da konuşturur.

Bunlar hizmet görmüşler. İnsanların göremediği güçleri kuvvetleri, sanatları bunları yapıyorlar. Deryaya vuruyor. Derya yükseliyor yol açılıyor. Firavun tâ şarktan, garbe hükmediyordu. Musa'nın yaptığı işleri biliyordu. Ama inadı vardı. Haşa, Musa'yı sihirbaz zannediyordu. Firavun şarktan garbe bütün sihirbazları topladı.

Tefsirde şöyle geçiyor:

Bütün topladığı sihirbazlar gelmişler ki Musa Kelimullah'ın sihirini bastıralım. Hâşâ Estağfirullah. Bu sihirbazların 200 deve yükü sihir aletleri varmış. Artık kendileri kaç kişiydi belli değil. Yılanlar, canavarlar vardı. Musa Kelimullah asasını nasıl bırakıyorsa bunların hepsini yutuyor.

Firavun yine:

-" *Ya Musa! Sana inanacağım"* diyor.

Musa Kelimullah:

- *"Tut şunu"* diyor.

Asaya elini atıyor. Ama asa elinde. Bir de bakıyor ki 200 deve yükü sihirbazların âletleri yok olmuş. Bütün sihirbazlar Hz. Musa'ya inandılar. *"Sen hak Peygambersin"* dediler.

Firavun etrafı sargıya almıştı askerleri ile.

- *"Vay ben sizi Musa'yı yenmeniz için getirtmiştim. Siz ne yaptınız?"* diyor.

Öldürüyor. Öldürtüyor. Fakat hepsi şehit gidiyorlar. Çünkü Musa Kelimullah'ın peygamber olduğunu

tasdik etmişlerdi.

Cevlan eder bu arada pertev-i nûr-u Hüdâ
Şeyhim Muhammed Sami de ol dilber-i ruhanidir

Hz. Musa'nın asasının aslı bir ağaç ama çok maharetler görüyor. Hz. İsa'nın bir taşı varmış, o da ona hizmet veriyormuş. Konuşuyormuş. Beşer nedir burada? Ümmî bir kimseye Cenâb-ı Hakk ilim verirse beşer de o..

Ağacı konuşturan Allah, taşı konuşturan Allah, ümmî bir kimseyi de konuşturur. Şimdi burada konuşmamız ilmimizden, bilgimizden değil. İtimat edin. Bu cemaatin muhabbeti ve ihlası konuşturuyor. Bizi değil Cenâb-ı Hakk taşı bile konuşturur. Ama görecek göz lâzım, işitecek kulak.

Cenâb-ı Hakk buyuruyor ki:

"Sizin cansız gördüğünüz cemâdatlar beni zikrederler."

Biz niye göremiyoruz?

Biz niye duyamıyoruz? Eğer bizim de görecek gözümüz, işitecek kulağımız olsa bütün eşyanın *"Lâ ilahe illallah"* dediğini müşâhede edeceğiz.

Bilinmez âlemin sırr-ı nihândır
Dört şâhın hükmüyle döner cihândır
Ârif olanlara özge seyrândır
Kâmile her eşya olmuş bir evrâd

Yani şimdi sen de kâmil insan olsan her eşya sana hizmet verir.

Hz. Musa'ya asası, Hz. İsa'ya taşı niçin hizmet verdiler? Kâmil insan oldukları için, nebî oldukları için. Nebîler için her eşya konuşur. Canlı, cansız her cisim konuşur. Kâmiller ile de konuşurmuş.

Burada dört şâhtan mana:

Zâhirde: Edille-i şeriyye. (Kitap, sünnet, icma, kıyas) Edille-i şeriyye ancak insanları hayvanî sıfattan kurtarır. Beşeri sıfata geçirir. Bunlar olmazsa insanlar hayvanî sıfatta kalırlar.

Tasavvufta ise: (Muhabbet, ihlas, edep, teslimiyet) Bunlar insanı beşerî sıfattan melekî sıfata geçirirler.

Buyuruluyor ki:

Çoğu bu halkın cinnîdür
Mü'min olana kinnîdür
Bazıları var sünnîdür
Cinni bırak cân ara bul
Bir kâmil insan ara bul

Burada bize ne kadar nasihat var. Bize ne kadar kurtuluş var bu kelâmda. Çünkü insanların şerlerini Cenâb-ı Hakk cinlerle beraber zikretmiş.

"Gul eûzü birabbinnasi" de Cenâb-ı Hakk cinlerle, şerli insanları beraber zikretmiş. Halbuki cinler insanlara çok zararlıdır. Çok da kinlidir. Bir müslümana musallat olurlarsa bırakmazlar bir daha.

Soru: Cinlerden müslüman yok mu Efendim?

- Var Efendim. Onlarda da yine kin var. *"Müslüman yok mu"* denilince şimdi zâhirde bir müslümandan sana zarar gelmiyor mu? Oysa ki müslüman hacı olmuş, ehl-i salat, namazını kılıyor, orucunu tutuyor, sana zarar gelmiyor mu? İcabında hoca da. Fakat onda da bir kin oluyor. Yani incitecek bir söz söylesen veya ona zarar verecek bir şey yapsan ne yapıyor?

- O da sana kin besliyor. İnsanın müslümanında bu varsa, cinnîlerin müslümanında da bu daha çok tur.

Cinnîlerde kemâl yok. Onlar da peygamber olmadığı gibi, onlarda veli de yok. Onların peygamberleri de insandan. Mürşitleri de insandan. Ama onlardan da tarîkatlı olanlar var. Eğer bir meşâyih "Mürşid-i Sakaleyn" olursa, yani cinlerin meşâyihi olursa zaten peygamberleri de mürşid-i sakaleyndir. Cinlerden de müritler vardır. Ama ne de olsa onlar insanlar kadar yetişemiyorlar. İnsanlarda da kemâl ehli çok az.

Bu halkın çoğu kâl ehli kimi olmuş vebâl ehli
Kati azdır kemâl ehli yalan davaya düştüm ben

Bu zaten görünen, bilinen bir şey herkes tarafından. Şimdi bu zamanın insanlarında ibadet yapan mı çok yapmayan mı çok? Günahtan kaçan mı çok? Kaçmayan mı çok?

Herkes bunu biliyor. Öyle ise namaz kılmayan oruç tutmayan çok ise, onlar hep kâl ehli. Zaten ilm-i ezelide insanın halkiyetinde de öyle. Cenâb-ı Hakk insanı halk etmiş. On bölüm yapmış. Yani onlara dünya hayatını göstermiş, bunların dokuz bölümü ehl-i dünyayı kabul etmişler. Bir bölümü kabullenmemiş. Tekrar onları Cenâb-ı Hakk on saf etmiş. Bunlardan dokuz bölümü âhireti istemiş. Bir bölümü de âhireti istememiş. Şimdi ne oluyor burada %90'ı küfre ayrılıyor. %10 müslüman, %10 ehli âhiret, %1 de âhireti istemiyor. Cenneti de istemiyor. Cenâb-ı Hakk bunlara tekrar Ferman-ı Celili ile soruyor:

-*" Siz dünyayı almadınız. Ahireti de istemediniz. Ne istiyorsunuz ?"*

Onlar diyorlar ki:

-*"Yarabbi, biz, Senin rızanı isteriz!"*

Bu ruhların doğuşu tâ oradan geliyor.

Onun için Yunus Emre ne diyor:

Sensin benim canım canı sensiz kararım yoktur
Cennette sen olmaz isen vallah nazarım yoktur

Salih Baba divanında da vardır aynı böyle:

Cemal'in şem'ine müştak olanlar
N'eder cennetteki ebrarı leyli

Cemâlin nuruna âşık olanlar cenneti ne yapacak? Cennetin varlığını ne yapacak? İstemez. İşte bunlar

%1 içine giren kısımdır. Bunlar ehl-î huzur oldular. Huzur sahipleri bunlar. Kemâl ehli de bunlar oluyor. Yetişkin insan da bunlar oluyor. Veli sınıfına geçenler, veliler bunlar oluyor. Bunlar Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmak istiyorlar. Cenâb-ı Hakk da diyor ki:

"Siz Benim dünyada rızamı kazanmak istiyorsunuz ama sizin üzerinize belâmı, çilemi yağmurlar gibi yağdırırım."

Onlar soruyor:

- *"Yarabbi! Bunlar nereden gelir?"*

- *"Bizden gelecek"* diyor.

- *"Sen'den gelecekse hoş."* Belayı da kabulleşmişler.

"Eşeddü belâ" fermanı var. *"Burada belânın en büyüğünü Peygamberlere verdik."* buyuruyor. Cenâb-ı Hakk:

"Onlardan biraz hafifini velilere verdik." Bizim de burada bir payımız var. Onun için bunu idrak edenler ne demiş:

Gelse celâlinden cefâ
Yahut cemâlinden sefâ
Senden bana hoştur gelen
Ya hil'etü yahut kefen
Ya gonca gül yahut diken

Burada gonca gülden maksat, insanların varlığıdır. Mesut olmasıdır.

Dikenden maksat, İnsanların dünyada çilesi, hastalığı, fakirliği, zilleti. Bunların ikisi de hoştur.

Andan ne gelse yahşidir zira ol dostun bahşidir

Burada çok büyük mana vardır. Aslında biz *"..vebil kaderi, hayrihi ve şerrihi.."* fermanının bir türlü özüne inemiyoruz. İşte bu fermanın sözünde değil de özüne geçenler için böyledir. Hepsini oradan bildiği için, hastalık, sağlık bir oluyor. Varlık, yokluk bir oluyor. Sefâ, cefâ bir oluyor. Bunlar kim oluyor? Bunlar ehl-i huzurdurlar. Kâlû: belâ'da ruhlardan başlıyor bu. Cenâb-ı Hakk diyor ki:

"Siz dünyaya gideceksiniz. Benim rızamı dünyada kazanacaksınız. Benim rızamı kazanmanız için sizin üzerinize belamı çilemi yağmur gibi yağdıracağım."

Onun için Kelâm-ı kibârda da:

Bu dünya hep benim olsa gamım bitmez nedendir bu
Ezelden gam türâbı ile yoğrulmuş bir bedendir bu

Dünya, insanın gamını götürür mü? Götürmez. Çok zengin olsa. Dünyaya hâkim olmuş olsa. Kendisi hasta. Vücudu çok arızalı. Vücudunda ağrısı, ızdırabı var. Onun zenginliği hastalığını, gamını götürür mü? Öyle ise Allah'tan gelen iptilalar illetle gelir, zilletle gelir. İllette de bir sınır yoktur. Yani hastalıklar, kazalar belalar çoktur. Sayılmayacak kadar. Çünkü bildiklerimizden çok bilmediklerimiz var. Gördüklerimizden çok görmediklerimiz var. Allah'ın dertleri de böyle. Hastalıkları da böyle. İllet

hastalık demek. Çeşitlidir. Cenâb-ı Hakk *"Biz Ademi topraktan halk ettik"* diyor. Bizim maddemiz topraktır. Bizim cesedimiz topraktan halk olmuş. Gerçi biz toprağı göremiyoruz ama, ceset neden oluştu? Toprak, su, hava, ateş. Dört anasırdan mürekkep. Mayamız dörttür bizim. Ne buyuruyor divanda:

Kâlemden şak olup seyrâne geldim
Bulut yağmur olup ekvâne geldim
Nebât hayvân olup insâne geldim

Bundan ne anlayacağız şimdi? İnsanların ruhu var ya, çok âlemler dolaşmış gelmiş. Bir de cesedimizin gelişi var. Ceset nereden oluyor? Bir damla su. Bu nereden meydana geliyor? İnsanların almış olduğu gıdadan.

Bunlar görülenler, bilinenler. İdrak edilen şeyler. Âlemler çoktur. Bazı âlemler var ki bilinmiyor. Görünmüyor. Onların esrârına, sırrına erilmiyor.

Ekvandan mânâ, dünyadır. Ben bulut oldum. Buluttan yağmur oldum. Dünyaya geldim. O yağmurdan dünyada ot bitti. O otu hayvan yedi. O hayvanı da insan yedi. İnsanda da (affedersiniz) men'i meydana geldi. Ondan da insan meydana geldi.

Ne buyuruyor divanda:

Kâlemden şak olup seyrâne geldim
Bulut yağmur olup ekvâne geldim
Nebat hayvan olup insane geldim

Bu ancak cesedin gelişidir. Aslında bir de ruhun gelişi vardır. Ruhun gelişi ise Allah'tan oluyor. Cenâb-ı Hakk Kur'ân-ı Kerîm'de buyuruyor:

Bir çocuk ana rahminde dört aylık oluncaya kadar onda can yok. Bir et parçası. Dört aylık olunca ona ruh üfleniyor. İşte Cenâb-ı Hakk:

"Biz Ademi topraktan halk ettik. Kendi ruhumuzdan ruh üfledik." buyuruyor.

Bu ruh bütün insanlara üfleniyor. Ruhtan bahis yoktur. Ruhun şekli nasıl bilinmez. Tadı nasıl? Ruhun bir varlığı var. Çünkü ruh çıkınca cesedin kıymeti kalmıyor. Cesetteki kıymet ruh taşıdığı içindir. Ve ne oluyor? Bu ceset toprak oluyor. Çürüyüp gidiyor. Ruh yok olmuyor ki.. Ruh yok olmaz. Tekrar dirilecek olan ruhtur. Ceset tekrar dirilmez. Ama Cenâb-ı Hakk o ruha yine bir cisim halk edecek. Fakat bu cisim ikidir. Birisi hayvanî sıfat. İkincisi beşerî sıfat. Hayvanî sıfatta kimler? Şeriatı olmayanlar. Tarîkatı olmayanlar. İnsan olarak görünürler ama sıfatları hayvanîdir. Perde var. Perdenin arkasında köpek var. Affedersiniz ama görmüyoruz. Perde mani oluyor. İşte hayvanî sıfattaki insanı da göremiyoruz, insan zannediyoruz. Zeliha ne yaptı? Zeliha kölesi ile söylendiği gün onu kınadılar. Zeliha'nın bir büyük evi varmış. Mısır'ın bütün ileri gelenlerinin hanımlarını davet ediyor. Hizmetçilerini de hizmete getiriyor. Bunlara birşeyler ikram edecek.

Kâlemden şakk olup seyrâne geldim

Cenâb-ı Hakk Peygamber Efendimizin nurunu halketmiş. En evvel O'nun nurunu halk etmiş. Onun nurundan kâlemi halk etmiş. Bu sefer Celâlinin tecellisinden kâlem iki parça olmuş. Onun için arş, kürs, levh, kâlem geliyor. Arş büyük. Kürs ondan büyük. Kâlem ondan da büyük. Dünyadan daha büyük yıldızlar var. Bunların hiçbirisi buradaki sayıda yok. Arş, kürs, levh, kâlem.

Kudsî hadis var.

"Ben arşa, kürse, levhe, kâleme sığmam. Mü'min kulumun kalbine sığarım." buyuruyor Cenâb-ı Hakk.

İşte Cenâb-ı Hakk celâl sıfatını kâleme gösterince kâlem parçalanmış.

Biri yazdı semavâtı bütün me'vâyı cennatı
Biri yazdı küsûfâtı oluben mazhar-ı ekvân

Yani bütün güzelleri, makbul olanları birisi yazmış. Biri de küsufat. Yani halkiyetin içerisinde küçük, daha kıymetsiz olanları yazmış. İnsanlarda dahil burada. Eğer insanlar ulvî makama ulaşırlarsa, o güzelleri yazan kâleme dahil oluyor. Süflî âleme düşerse bu sefer küsufatı yazana dahil oluyor.

Tin suresinde buyuruyor:

"Biz insanı çok güzel halk ettik. Güzellerin güzeli halk ettik. Çok güzel halk ettiğimiz insanı biz cehennemde esfel-i sâfiline düşürürüz."

Cehennemdeki esfel-i sâfilin ne?

Cehennemin en derin, en karanlık, en cefalı yeri.

Cennete de en yüksek makam: Alâ-yı illiyn. Birden başlıyor yüze kadar. Cehennemde de birden başlıyor, yüze kadar. En çukur yer esfel-i sâfilin. Şeytanlar, en çok isyan edenler orada.

Ne ikram ediyor Zeliha Mısırlı hanımlara? Bir tane tabak. Birer tane turunç veriyor veya elma veriyor. Artık rivayetler var burada. Nar veriyor.

Diyor ki:

- *"Herkes almış olduğu narları kesmesin. Ben "kesin" deyince keseceksiniz bu narları."*

Herkesin tabağı yanında, narlar ellerinde, bıçakları yanlarında. Tamam olduktan sonra onlara:

- "Kesin" diyor.

Onlar kesmeye başlayınca perdeyi kaldırıyor. Yusuf Aleyhisselam'ı perdenin arkasına koymuş. Evin içine siyah bir perdenin arkasına gizliyor. Nasıl ki kaldırıyor, bu ev bir ışıldıyor! Nerden geldi bu ışık? Bakıyorlar ki karşıda bir sûret var. Bir cisim var. Yusuf Aleyhisselam'ın güzelliği. Ev ışıdı. O güzellik bunların gönüllerini, kalp gönüllerini çekti. Daha kendilerine hakim olamıyorlar. Hepsi oraya bakıyorlar. Fakat oraya bakayım derken, narı keseyim derken herkes ellerini kesti. Kanları akıyor hiç haberleri yok. Ne kandan haberleri var. Ne de ellerini kestiklerinden haberleri var. Gözlerini oradan bir türlü ayıramadılar. Yusuf Aleyhisselam'dan. Neyse ki perdeyi indirdi. O zaman oradan gözlerini ayırabildiler. O zaman baktılar ki ellerini doğramışlar.

- "Sen haklısın."

Ellerinin acısını bile duymamışlar. Biz daha sana birşey söylemiyoruz. Dediler.

- *"Haşa bu beşer değil, melektir."* dediler.

Hayvanî sıfatta olan bir insana bu ceset perde olmuş örtüyor. Beşerî sıfatta olanı da bu ceset perde olmuş örtüyor. Melekî sıfatta olanı da ceset perde olmuş örtüyor. Sıfatları vardır insanların. Bunların önünde perde var görülmüyor. Bu perde cisim, ceset. Bu sıfatları perdeleyen bu cisim çürüyor. Ama o hayvanî sıfatta kalmışsa Cenâb-ı Hakk onu bir hayvanî sıfatta diriltecek. Ruh da o cisimle beraber cehennem azabı görecek. Beşerî sıfata geçmişse, beşer sûrette Cenâb-ı Hakk buna bir cisim halk edecek o cesetle o ruh kalkacak, gidip cennete sefâsını sürecek.

Bu dünya âleminde işte bunlar kazanılıyor insanlar tarafından. Allah'a isyan edenler hayvanî sıfatta kalıyorlar. Allah'a itaat edenler beşerî sıfata geçiyorlar. İtaat varlığını da geçenler melekî sıfata geçiyorlar.

Soru: *Beşerî sıfattaki sûret dünyadaki sûrete benzeyecek mi?*

-"Tabii benzeyecek ama yalnız. Mesela Hacı Efendi 80 yaşında ölüyor, bir başkası 20 yaşında ölüyor, genç. Öbür dünyada herkes 33 yaşında olacak. Ama beşerî sıfatta ise cennette herkes aynı yaşta aynı boyda olacak."

Soru: *Yüz hatları nasıl olacak?*

- Yüzleri de aynı olacak. Ama beşerî sıfata geçmişlerse böyle olacak. Melek sıfatına geçenler. Onlar başka. Melek sıfatına geçenlerin sıfatından bahis olmaz ki. Ondan bahis yok. Onun için buyuruyor ki kelâmda:

Bir Yusuf-i cemal server-i hûbân
Hz. Şeyhimden gösterir nişan
Kâbil mi vasfını söylesin lisân
Yandırır büsbütün dünyayı zülfün

Hûblar meydânında Yusuf-î sani
Haraca bağlamış hep Gürcistânı
Al yanak üstünde eyler seyrânı
Gözetir gonca-yı hamrayı zülfün
...

Yanağında feryad eyler andelib
Râkipler dermesin güllerimizi

Server-i hûban: Çok güzel, güzelliği her şeyi yok ediyor demek.

Salih Baba'nın divanında vardır ki:

Şeyhim güneştir ben onun zerresiyem

Bir de buyuruyor ki:

Bu girye-i nalanıma kıl merhamet ey şah
Pek güç bulunur sen gibi bir ârif-i billah
Övmüş de yaratmış seni Ol Hazret-i Allah
Görün nice mahbub-u Hüda var bu beşerde
Sevdim seni seyda-yı cihan hayır ve şerde

Allah'ın güzel insanları var. Nerede? Bu beşer insanların içerisinde övmüş de yaratmış diyor.

Girye-i nalan ne? Yani onun ruhu Evliyaullah'ın maneviyâtını görmüş. Onun güzelliğini görmüş. Girye-i nalan: Ağlamak, giryan çok yanarak, çok feryat ederek ağlamak. Niye? Evliyaullahın maneviyatını hissetmiş. Maneviyatını görmüş. Ruhu yanaraktan onu arıyor, istiyor. Ağlaması, yanması ona. Âşıkların ciğeri yanarmış, pişermiş. Sen ben görebiliyor muyuz onu?

Ama yanarmış. Bunu gören var mı? Biz bilemiyoruz. Göremiyoruz. Gören bilen var mıdır ? Vardır. Senin ciğerin yanmasını biz bilemiyiz ama onu erbabı bilir. Evliyaullah bilir. Zaten O yakıyor. Yakan O. Niye yakıyor. Seni varlığından kurtarıyor. Seni cânâna ulaştırıyor. Senin varlığın bir benliktir. Ayrılıktır. Allah'tan ayrılığın senin varlığındır. Senin varlığın, Allah'tan ayrılık. Varlığından kurtulsan Allah'a ulaşırsın. Varlığından nasıl kurtulacaksın? Parça, parça etsen yok olmaz. Ateşe atsan yok olur.

İşte bu cisim nerede? Bizim varlığımızda. Evlat, makam, rütbe, ilim hepsi bizim varlığımız. Bilgimiz mârifetimiz.. Hepsi cisim. Cisimleri ateşe atıp yakarsak yok olur. Kalpteki cisimleri ne yakar. Allah ateşi yakar. Resulullah aşkı yakar. Meşâyih aşkı yakar. Onun için diyor:

Ciğer yandı kebap oldu yürek kanı şarap oldu
Gönül şehri harap oldu Seni arayı arayı

Bir başka Kelâm-ı kibâr:

Aşık olanın ciğeri yanar da pişer de
Sevdim seni seydâ-yı cihan hayır ve şerde

Görün nice mahbub-u Hüda var bu beşerde
Sevdim seni seydâ-yı cihan hayır ve şerde

Ama bunu kimse bilmez. Erbabı bilir. Nasıl ki Peygamber Efendimize şikayet ettiler.

Neyi şikayet ettiler?

Mekke'den Medine'ye hicret etmişler. Medine küçük bir yer. Mekke'ye karşı çok küçük. Orada kalabalık olunca kıtlık oldu. Yemek, yiyecek yetişmedi. Hz. Ebubekir Efendimizin kapısından geçenler et, kebap kokusu alıyor. Herkes ekmek bulamıyor. Aç. Onun kapısından geçen kebap kokusu alıyor. Resulullah Efendimiz'e şikayet ediyorlar.

- *"Ya Resulullah senin sâdık arkadaşın her gün et pişiriyor. Biz ekmek bulamıyoruz. O et yiyor"* diyorlar.

Resulullah inanmıyor.

- *"Bunda bir yanlışlık var"* diyor.

Israr ediyorlar:

- *"Her gün kokusu geliyor. Dumanı görüyoruz."* diyorlar.

- "Haydi gidelim beraber" diyor.

O şikayet edenleri alıp beraber geliyorlar. Kapıdan sesleniyorlar.

Sünnettir. Kapıdan seslenmeden Peygamber Efendimiz içeri girmezdi. Kimin kapısı olursa olsun kapısını çalmadan içeri girmezdi.

Bir de şu vardır: Kardeşin, teyzen, halan, kızkardeşin hariç nikâh düşen bir hanımın evine erkeği olmadan girilmez. Bu da yasak.

Neyse Ebu Bekir Efendimiz çok seviniyor. Resulullah'ı içeri alıyorlar. Hepsi birden oturuyorken Peygamber Efendimiz soruyor:

- *"Hani ne ateş var? Ne et var? Ne de kebap?"* diyor.

Ama koku geliyor.

- *"Haydi Ebu Bekir'in vücudunu koklayın!"* diyor.

Kokluyorlar ki koku oradan geliyor.

Diyor ki:

- *"Ebu Bekir'in ciğerleri Allah aşkı, Resulullah aşkı ile yanıyor."*

İşte bu da Peygamber Efendimize aşikâr olmuş. Diğerlerine aşikâr olmamış. Bir müridin de yandığını meşâyihi bilir, ama başkası bilemez.

Kıyamazsan başa cana ırak dur girme meydana

Niye yakıyor? Meşâyih neyi yakıyor? Muhalifleri yakıyor. Kalbinde mekan tutmuş olan cisimleri yakıyor; orada. Allah'tan başka birşey bırakmıyor. Sevginin muhabbetin sonu mahviyettir. İşte muhabbet kalbinde herşeyi yakar atarsa, kendi varlığını da yok ederse o zaman ne olur? Mahviyet olur. Yok olur. Kendi yok oldu, eşya yok oldu. Kim var? Allah.

"Ölmeden evvel ölün!"

Ölmeden evvel ölmek, varlığından kurtulmak. Varlığından kurtulursa kâmil oluyor. Kâmile her eşya evrat. Her cisim, canlı, cansız, taş, ağaç, kuş, bakar ki her cisim tevhit çekiyor. *"Lâ ilahe illallah."* Başka bir şey yok.

"Lâ"yı ıskat eyleyenler daim illa "Hu" çeker

Sen kendini yok ettinse, eşya da yok oldu. Sen yok olmakla bu mülkün sahibi de mi yok olacak? Evvel de O. Âhir de O. Bâtın da O. Zâhir olan şey nedir? Allah'ın varlığı. Ama niye göstermiyor? Senin varlığın perde olmuş. Onun için göstermiyor.Evet senin varlığın kalkarsa ortadan, o zaman ne olur? Vâcib-ül vücud olan Yüce Zatın varlığı çıkar meydana. Bunlar haktır. Hakikattır. Hakikate ulaşanlar içindir bu nimetler. Ulaşamayanlar için değil. Ama hakikate nasıl ulaşılır? Tarîkatla.

Şeriat, tarîkat, hakikat, mârifet.

Şeriat cesetle. Şeriat, cesedi hayvanî sıfattan beşerî sıfata geçirir.

Tarîkat beşerî sıfattan melekî sıfata geçirir. Beşerî sıfat yine noksan sıfattır.

Elhamdülillah!

İşte Cenâb-ı Hakk bu nimetleri bizler için halk etti.

Onun için buyuruyor ki:

"Biz insanı büyük halk ettik. Biz insanı kıymetli halk ettik."

Ama ne zaman kıymetli oluyor? Hakikate geçince. Hakikate geçmeden büyük de değil, güzel de değil. Kıymetli de değil. Hakikate geçince Allah'ın zatından sonraki büyük varlık o insandır.

Cenâb-ı Hakk:

"Hiç bir yere sığmam mü'min kulumun kalbine sığarım" diyor.

O insan hakikate ulaşıyorsa Allah'ın sıfatları ile sıfatlanıyor. Onun için Cenâb-ı Hakk buyuruyor.

"Biz velilerimizi yeşil kubbemizin altında gizledik, onları bizden başka kimse bilmez."

Bir de buyuruyor ki:

"Yeşil kubbemizin altında gizlediğimiz o veli kullarımızın gören gözü bizim gözümüz, işiten kulağı bizim kulağımız, konuşan dili bizim dilimiz."

Onun için Evliyaullah'ın bâtın eli vardır. Bâtın kulağı vardır. Bâtın gözü vardır. Bâtın dili vardır. Onların nefisleri konuşmaz. Ruhları konuşur. Ruhun da bir makamı vardır. Oraya gelince konuşur. Velilerin ruhu oraya ulaşır. Bunlara inanmak lâzımdır bunun için de bir meşâyihe bağlanmalı.

Onun için ne buyurulmuş ?

Özün bir pire teslim et müdavim ol kapısında
Meşâyihten murâd şâhım mürebbi kâmil olmaktır

Burada ne var? Hani *"Ne olursan ol gel"* demiş ya. İnsanı bir kere hayvanî sıfattan geçiriyor. Kurtarıyor. Bütün günahlarını hafiflettiriyor. Bak bizim tarîkatımızda boy abdesti var ya, çok kıymetli. Başka tarîkatlarda yok. Sadece bizde var. İnsan kaç yaşında olursa olsun. Ne kadar günahı olursa olsun. Bir boy abdesti almakla bütün günahlarından kurtuluyor. Ve hiç günah kalmıyor. Onun için kaza namazları da emretmiyor, büyüklerimiz. Çünkü kazası da kalmıyor. Geçmişte bütün isyan içinde olan hayvanî sıfattaki bir insan, el tutup da boy abdesti almakla hepsinden kurtuluyor. Onu hayvan sıfatından kurtarıyor.

Seni hayvan iken insan eder şeyh
Gönüller şehrine mihmân eder şeyh

İçirip bir kadeh aşkın meyinden
Gedâ iken seni sultan eder şeyh

Geda: Kul. Sana Allah'ı sevdirir. O sevgiyle seni Allah'a ulaştırır, *"Kapısında kul var sultandan içerü"*buyuruyorlar.

Ete kemiğe büründüm Yunus diye göründüm

Onun için Mevlana *"O geliyor O"* diyor. Şems'in kemâline demiş. Şems'in kemâlinde ise Allah'ın sıfatları tecelli etmiş.

İbrahim Aleyhisselam Cenâb-ı Hakk'tan iki şey istemiş. Peygamberimizden sonra Cenâb-ı Hakk'ın en çok sevdiği peygamber O'dur.

Birinci isteği şu oluyor.

- *"Yarabbi sen bu insanları ölünce dirilteceksin. Acaba nasıl dirilteceksin çok merak ediyorum?"* diyor. İnandığı halde.

Cenâb-ı Hakk ne emrediyor:

- *"İbrahim! Dört tane büyük kuşun başlarını kes. Onların herbirini götür bir dağın başına koy. Vücutlarını da bir dibekte döv. Tüylerini, kemiklerini iyice döv."* Yapıyor bunları, vücutları karıştı ve macun oldu. Başları dağların başında.

- *"Ya İbrahim sen bunların isimleri ile seslen."*

- "Tavuk, hindi, ördek, kaz.."

Macun olmuş etlerden her bir kuşun eti bir tarafa ayrılıyor. Kemikleri bütünleşiyor. Etleri kemiklere yapışıyor. Tüyleri, etleri bütünleşiyor. Başları gelip takılıyor.

Secdeye kapanıyor Hz. İbrahim.

İkinci isteği de şu.

- *"Yarabbi sen yemekten, içmekten, gitmekten, gelmekten münezzehsin. Bu dünya hanemde seni bir göreyim. Ne olur buraya gel!"*diyor.

Cenâb-ı Hakk:

- *"Ya İbrahim filanca gün filanca saatte geleceğim"* diyor. İbrahim Aleyhisselam ne yapıyor. Onda hizmet gören çok. O kadar temizlik o kadar hazırlık o kadar hizmet ki.. Neyse misafir geldi. O kadar ihtiyar ki beli bükülmüş, ağzından salyalar akıyor. Dura dura yürüyen bir ihtiyar geliyor. Gözünü çapak bürümüş. Üstü başı eski bir halde, böyle değişik bir halde geliyor.

- *"Ya İbrahim sen benim karnımı doyur."* diyor.

O da diyor ki:

- *"Git baba sen buralarda durma. Al sana ekmek git de şuralarda ye,"* diyor. Ekmek verip gönderiyor. Aradan zaman geçiyor.

- *"Yarabbi sen vaadinden dönmezsin, verdiğin sözden dönmezsin. Niye gelmedin?"* diyor.

Cenâb-ı Allah:

- *"Ya İbrahim ben geldim de sen benim yüzüme bile bakmadın, kuru ekmek verip savdın."* diyor.

- *"Aman Yarabbi estağfirullah bu nasıl olur. Bilemedim affet."* diyor.

- *"Bu nasıl olabilir?"*

Allah-ü Teâla diyor ki:

- *"Ya İbrahim sana çok kerih görünen bir ihtiyar vardı ya ben onun kalbindeydim. Eğer sen ona hizmet etseydin bana yedirmiş olurdun."* diyor.

Evet ama demek ki o ihtiyar öyle görünüyor ama onda bir kemâl sıfat varmış. Cesedinin görüntüsü onu gizlemiş. Cisim bir perdedir. Hayvanî sıfatı da gizlemiş göstermiyor. Melekî sıfatı da gizlemiş göstermiyor. Beşerî sıfatta da olsa göstermiyor. Ama bizim inancımıza göre, Allah'a şükür Amentünün şartlarına inandık. Allah'a, meleklere, kitaplara inandık.

İnanıp hakikatını yaptıksa niye hayvanî sıfatta kalalım? Çünkü Peygamber bizlere geldi. Kur'an'a, peygambere uyduksa daha niye hayvanî sıfatta kalıyoruz? İnsanız. Kur'an'ı, peygamberi olmayanlar insan olmuyor. Hayvan sıfatında kalıyorlar.

Şeyh Efendimin zamanında bir tanesi dedi ki:

- *"Hoca nasıl edelim, biz sokağa çıkmayalım mı? O kadar açık saçık hanım var ki, biz kurtaramıyoruz kendimizi onlardan."* dedi.

Mübarek dedi ki:

- *"Siz onlara hayvan sıfatı ile bakın. Eğer insan olsalar eksiklik duyarlar. Eksiklik göstermiyorlarsa demek ki onlar hayvan. Hayvandan nâmahrem olmaz insana."*

Öyle cevap verdi.

Fakat daha takva ehli bir kimse için de ne vardır? Tesettürlü olanlar için de ne vardır? Bulara karşı da yaşlı ise anneniz, akran iseniz bacınız, yaşı küçük ise evladınız olarak bakın.

Her neye bakarsan Hak gözüyle bak
Böyle bakan gözlere olmaz yasak

Elhamdülillah, hepinizin şeriatı tarîkatı var. Hanımlarınız da tesettürlü. Tesettürlerine de rıza gösterin. Eğer bir hanım örtünmek isterse de kocası mani olursa günahı kocasınındır. Hanımın değildir. Tesettür de Allah'ın emridir. Hanımlar için açıklık büyük günahtır. Ama sözün geçmiyor. Yani örtün diyorsun örtünmüyor. Ona vurmak, sövmek, onu evden kaçırmak bir yuvayı dağıtmaktır. Belki 3-4 tane çocuk. Onlar ne olacak? Ne olacak vurup, çalınca, evden kaçırınca? Nasihat edeceksin. *"Örtün"* diyeceksin. Örtünmüyorsa günah onun boynuna. Ama bir de var ki hanım örtünmek istiyor. Beyi mani oluyor. Bu sefer de günahı beyinin boynuna. O hanımın günahını beyi çekecek.

(Sohbet 11) **" Allah de, ötesini bırak"**
17 Aralık 1989
(teveccüh)

Teveccüh olunca kalb-i ihvâna
Mürde kalplerimiz geliyor câna
Mürde kalp : Allah'ı zikretmeyen, Allah'tan gafil olan, ölü kalp.
Allah'ı zikreden kalp diri. Teveccühte diriliyormuş insanların kalpleri. Teveccühte kalbe zikir tohumu ekiliyor. En azından Teveccühün kudsiyeti şudur ki:
Kalplerimiz fırçalanıyor, kalaylanıyor, temizleniyor, kiri, pası gidiyor. Nasıl ki bakır bir kap kalaylandıktan sonra güzelleşiyor veyahut tozu alınmış bir eşyanın fırça ile temizlenince tozu gidiyorsa teveccüh de ihvanın kalbini kalaylar, fırçalar, temizler. Kalplere zikir tohumu ekilir. Zamanla biter. Yeter ki tarla sağlam olsun. Tohumu çürütmesin. Çürütmese bitecek. Sizde bu tohumu çürütmemeniz için bu teveccühten almış olduğunuz nuru, feyzi muhafaza etmeniz lâzım, muhakkak alacaksınız. Az, çok alacaksınız. Bunu muhafaza edeceksiniz ki ekilen tohum bitsin. Muhafaza edemezseniz, kalbinizde kabız halleri gibi bir haller olursa ne olur? Ekilen tohumu çürütür.
İşte teveccüh büyük bir amelimiz. İşliyeceğiz. Gerçi Allah'a şükür bizim hatme miz var.
"Hatme teveccühün bir küçüğüdür. Hatmeye devam edin, ihmal etmeyin."
Peygamber Efendimiz de ashabına teveccüh yapmıştır. Eşrefoğlu kitabında yazar. Teveccühde başının sarığı düşmüş kapışmışlar, parça, parça etmişler herkes tırnağının üzeri kadar almış, onları ömürleri boyunca saklamışlar.
Teveccüh sünnettir. Tarîkatın her âmeli sünnettir. Sünneti müekkededir. Terk olmayan bir sünnettir, ama büyüklerimiz buyuruyor ki: Farz var, vacip var, sünnet var. Edille-yi şer'iyye.
Farz: Allah'ın emri.
Vacip: Resulullah'ın vasıtasıyla yine Allah'ın emri.
Sünnet: Resulullah'ın emri. Resulullah'ın amelleri. Cenab-ı Allah ne buyuruyor:
"Bana itaat eden sana tâbi olsun. Habibim sana tâbi olmayan bana itaat etmiş değildir."
Onun için kitap ve sünnet önemlidir. Allah'a ve Resulullah'a yaklaşmak sünnetle oluyor. Kitapla değil. Sünnetle. Kitapsız, sünnetsiz zaten hiç olmaz. Evet kitaptan sonra sünnet geliyor. Tarîkatın her ameli sünnettir. Ama yaşayan için hem farzdır, hem vaciptir, hem sünnettir.
Ne için? Allah'ın emri var. Meşâyihin emri var. Meşâyihin emri de Allah'ın emri. Resulullah'ın emridir. Onun emriyle olduğu için çok sünnetleri işler insanlar. İnsanların işlediği sünnetler farz vacip olmaz. Ama bir mürit için, meşayihine inandığı için sünnetler hem farz, hem vacip, hem de sünnettir. Buna inanın. Mesela bir müride emredilmiş evvabin namazı. Eğer farz namazı terk etmiş isek ancak o zaman evvabin namazını da terk edebiliriz. Eğer akşam namazının farzını kıldıksa, yolculukta da olsa, hastalıkta da olsa evvabin namazını da kılacak. Ama insandır, olur ya kılamadı, kaçırdı. Ne yapar. Akşam namazını kaza eder. Salat-ı Evvabin'i kaza etmez.
Abdurrahmani Tağı Hazretleri tebliğe giderken mübarek, bir yayladan geçiyormuş. Tebliğ sünnettir, meşâyih için. Dağlık oralar tabi. Mevsim yaz. Köylüler çıkmışlar yaylaya. Koyununu, keçisini alan çıkmış. Şafilerden bir tanesinin de 3-5 tane keçisi varmış. Oradan giderken:
- "Seyda bırakmam seni, benim misafirim olacaksın." demiş.
O'nu alıkoymuş. Sonra keçisini mi sağmış. Sütü pişirmiş, bir parça arpa ekmeğini de önlerine koymuş.
- "Seyda, kurban. Bundan başka var da getirmedimse Allah benden sorsun, sen de buna tenezzül edip yemezsen Allah senden sorsun." Yemişler, sohbet olmuş. Yatacağı zaman getirmiş altına bir hasır veya keçe. Yaylada nerden olacak yatağı?
- "Seyda bundan başka yatağım var da getirmedimse Allah benden sorsun. Sen de bunda yatmazsan Allah senden sorsun." demiş.
Ne buyuruyor:
- "Hayatımda öyle tatlı, öyle lezîz yemek yemedim. Ömrü hayatımda o sütle, arpa ekmeğindeki tadı, yemiş olduğum gıdaların hiç birisinde bulamadım. Hayatımda öyle rahat bir yatakta yatmadım. Öyle rahat etmişimki teheccüd namazına işte orada kalkamadım."

Teheccüd namazı da bizim için çok önemli. Bunu da ne zaman yolculuk olursa, mecbur kalırsan, hasta olursan kılamazsın. Yoksa terkedilmiyor.
Neyimiz var? Teheccüd namazımız var, Evvabin namazımız var. Bir de hatmemiz var. Bunlar terkedilmez. "Mümkün olduğu kadar bunları terk etmeyin." Bunlar mühim olanlar. Bunların kudsiyetini bilenler için böyledir. Emirdir, devamlıdır.
Fakat bu amelimiz ne istiyor ? Kalb-i selim istiyor. Yani Teveccüh kalb-i selim istiyor.
Eriş kalb-i selîm içre huzura
Seni mahv et erem dersen sürûra
Kalb-i selim olursanız, teveccühte Cenâb-ı Hakk'ın tecelli edeceği, ikram edeceği nurları bizim kalbimize dolar. Şöyle ifade ediyor büyüklerimiz. Mesela: İnsanların kalbinin bir bina olduğunu kabul edin. Bina yapılmış. O binadan içeriye kâinatı aydınlatan güneş, bir pencere, bir delik olmasa vurmaz. Vurmayınca ne olur ? Karanlıkta kalır. Hiç bir yerden ışık almayınca ne olur? Zifiri karanlıkta kalır. Muhakkak kâinatı aydınlatan güneşin o binayı ışıtması için onda bir pencere açılması lâzım. Eğer burada sen kalb-i selim sahibi olmadınsa, yani başka alacağını vereceğini düşünürsen, bu teveccühümüzde sen kalbe olan pencereni kapattın. Burada tecelli eden nurlardan istifade edemezsin. Burda muhakkak kalb-i selim sahibi olmak lazım.
Kalb-i selim sahibi ne demek?
Bütün düşüncelerinizi atacaksınız. Gelir ama tutmayın. Gelen şeyle kalbinizi meşgul etmeyin. Atın, geleni atın. Eğer bir yönden sıkıntınız var da o geliyorsa, gelsin, siz atın, bu da bir cihaddır. Burada bir cihad yapıyorsunuz siz. Cihad da Allah'ın emri. Siz burada bu cihadı yaptığınızdan dolayı nimetiniz ihsan edilecek burada.
Alacağınız, vereceğiniz, hastalığınız mı var. Borcunuz mu var. Kendi vucudunuzda bir hastalığınız mı var. Arızanız mı var. Veyahutta bunlar değil de bir nefsanî arzunuz mu var. Maddi arzularınız mı var. Bunların hepsini gönlünüzden atın. Kalbinizi Allah'a yöneltin, Allah ile meşgul olun. Amelimizin nuru tecelli edecek burada. Velayet nuru tecelli eder. Çünkü burada velilerin isimleri okunacak. Ta ki Resulullah Efendimizden alınıp, silsilemizdeki büyüklerin isimleri, meşâyihimize kadar okunuyor. Bunların hepsi velâyet sahibi. Velâyet demek, Allah'ın varlığına ulaşmışlar. Allah'ın varlığı onda tecelli etmiş. Bunlar gelirlerse, teşrif ederlerse zâhirde gördüğümüz cisimleri ile gelmiyorlar. Onlar manevî cisimleriyle geliyorlar. Ama onlar boş gelmezmiş, hepsi bir hediye ile gelir. Fakat Kelâm-ı kibârda şöyle geçiyor:
Seni hayvan iken insan eder şeyh
Gönüller şehrine mihmân eder şeyh
İçirir bir kadeh aşkın meyinden
Geda iken seni sultan eder şeyh
Haber verir hakikat illerinden
Sana çok tuhfeler ihsan eder şeyh
Sana çok hediyeler gelecek ama zahirde ki bir metaha benzemiyor ki.. Dille söylenecek bir şey değil ki. Nurdur, Allah'ın nuru. Veyahutta burda bir makam, mevki var, mânevî nimet, çeşitli, çeşitli nimetleri vardır. Onlar manevî doktordur. Burda belli ki bir hasteneye geldiniz. Burada herkes tedavi görecek. Ama burada ruhî tedavi göreceksiniz. Bir insan doktora gidip te derdini söylemese, doktor onun evine girip te senin derdin şudur demez. Bakın bir kelâm-ı kibâr var:
Evvelâ derdi kazanıp sonra gel derman ara
Bahr-ı aşkı nûş edüben âbı yok umman ara
Bahr: Deniz.
Umman: Daha büyük deniz. İcabında aşk badesi, senin kalbini umman eder.
Şimdi burada bize ters düşen bir kelâm var. Hiç kimse dert istemez. Dertten kaçarlar. Hiç kimse hasta olmak istemez. Hastalıktan kaçarlar. Ama bu manevî dert isteniliyor. İstenmesi de gerekir.
Ne için? Eğer bu manevî derdimizi istemesek, manevî derdimiz olmasa, ebedî firakta, ebedî ayrılıkta, ebedî azapta kalacağız. Onun için ehl-i kelâm buyuruyor.
Hasret-i hicrân odundan var mı artık bir azap
Ayrılık ateşinden daha büyük bir azap olamaz insanlar için. Ama bu ayrılık bizim ruhumuzun ayrılışı, Allah'a ne ile ulaşacağız? İşte bu gibi amellerle. Şeriatımız, tarîkatımız, hakikamız var. Hakikate ne ile

ulaşacağız? Tarîkatı yaşamakla. Tarîkatın en büyük ameli de bu teveccühtür. İşte burada çok büyük ihsanlar olur. Müritte olan 79 ahlâk-ı zemimenin en zararlısı hangisi ise onu alırlar. Manevî tedavi budur. 79 ahlâk-ı zemime vardır. Bu haktır.
"Elemneşrahleke" sûresi ne için nâzil oldu. Hatmelerde niye 79 tane "Elemneşrahleke" sûresi okuyoruz. Esrarı, sırrı nedir? Bunların bir önemi var. "Elemneşrahleke" sûresinde buyuruyor ki:
"Habibim biz senin sadrını yardık, kalbini temizledik."
Bir müridin kalbini de meşâyih yarar, temizlermiş. O bilmez.
Ama bilenler var mı? Var. Senin kalbin yarılıyor burada. Meşâyih almış seni ameliyat masasında temizliyor. Sen bilmiyorsun. Ama bunu hâl sahipleri görür, söyliyemez. Söylemek yasaktır. Filancayı ameliyat masasında gördüm, şeyh efendimiz ameliyat ediyordu diyemez. Ama bunlar muhakkak olur. İnanın buna.
İşte burada demek ki manevî tedavi görecek sizin kalbiniz. En azından kalbinizde olan muzır sıfatlardan, 79 ahlâki zemimeden sizin için en zararlı olanı alınır, bir dahasında yine bir zararlısı alınır. Böylece tedricen tedricen, kalbinizdeki bu illetlerden kurtulursunuz. İnsanların zâhirde cesedinde bir hastalık bir illet olur, iki, üç, beş illeti vardır. Beş tane illeti olsun.
Ama kalpte beş tane mi, yüz tane mi, bin tane mi illet vardır? Çok. Sayısız, sayısı yok.
Mâsivânın illetinden pâk edip bu gönlümü
Kıl tarîk-i Nakşibendin hâdimi Allah için
Demek ki masiva bizim vücudumuzu mülevves etmiş. Affedersiniz bir beldenin çöplüğüne her şey atılıyor. Orada pis olarak her şey var. Bizim insanlarda da dünya isteyen kalp böyledir. İnsanların 79 ahlâki zemimesi var. 79 ahlâki hamidesi var. Hikmet-i ilâhi, Allah'ın cilveleri, düstur-u İlâhi. Karışamayız ki.. Bizim 79 ahlâki zemimemiz var. Kötü ahlâkımız var. Biz bunları görebiliyor muyuz. Göremiyoruz. Cismi var mı? Var. Nerede? Derûnumuzda. 79 ahlâki zemimenin giderilmesi lâzım. Bir ahlâki zemime gidince peşinden ahlâki hamide gelmesi lâzım. Ahlâki zemimenin hepsi bir anda bitmez. Zaman zaman azalır, biter. Burada müridin de gayret göstermesi lâzım. Ancak o zaman kemal sıfata erişir. 79 ahlâki zemimeden bir tane bile bulunsa kemal sıfata ulaşamazsın. Beşer sıfattan melekî sıfata geçemezsin.
Mazhar olmaz, nefsi mutmainliğe eremeyen kişi, "Mûtû kable entemûtû" sırrına.
Nefsi mutmainliğe dahil olmak, 79 ahlâki zemimeyi atmakla, yani ölmeden evvel ölmekle olur. Sûret değiştirmek. İnsanları hayvanî sıfattan beşeri sıfata geçiriyor. Ne ile? Tarîkatla. Nasıl oluyor bu? Hatmelerle. 79 Elemneşrahleke okuyoruz ya, onlar bizim ahlâki zemimelerimizden her birini atıyorlar. Çünkü Elemneşrahleke sûresi manevi çekiç. Zaten Cenâb-ı Hakk bu sûrede "Habibim sadrını yardık, kalbini temizledik" buyuruyor. Demek ki bu Elemneşrahleke sûresi onun için okunuyor hatmelerimizde. Niye bundan geri kalalım.Hatmelere gelirken inanaraktan gelin. 79 ahlâki zemimenin en az bir tanesini atarsınız. Onun için bizim tarikat nazenin, kibar, çok kibar tarikat. Azizler tarîki ve hacegan tarîki.
Nakşî neye deniyor? İnsanların kalbine nakış işleniyor. Bir boya vardır. Bir de işleme vardır. Bir eşyaya bir nakış işlenirse, o nakış oradan gitmez. Bir de yapmacık vardır, üzeri boya ile yapılan. O silinir gider. İşte bizim tarîkatımız böyledir. Kalbimize işlenir. İşleyen kim oluyor ? Meşâyihimiz.
Niye buyuruluyor:
Ekseri nakşında kaldı görmedi Nakkaş'ını
Ama nakşîler nakışta kalmıyor. Bu görünen eşyalar var ya bunları kastediyor.
Ne yapmış.Kim yapmış?Bilmiyorlar. Ama bilen var mıdır? Vardır. Sade nakışı değil ki nakkaşı gören var. Kul Allah'ın Cemalullahını müşahade etmezse, Allah'ın rûyetinde mazhar olmazsa nakışta kalıyor. Aldın bir eşya, üzerinde nakış var. Ama bunu kimin yaptığını, kimin işlediğini bilmiyorsun. Bunu yapanı görmek, bulmak lazım. Maharet, marifet budur. Onun için:
Ekseri nakşında kaldı görmedi Nakkaş'ını
Bu kim? Tarîkatları olmayanlar veya başka tarîkatlar. Nakşi olmayanlar. Haşa tarikatların hepsi haktır. Ama yalnız şöyledir. Nefisleri ile, bir de kalp yoluyla. Muhalefet-i heva'dan başlayanlar var. Muhabbetü'l Mevla'dan başlayanlar var. Cehrî tarîkatlar, riyazet tarîkatları, uzlet tarîkatları, seyâhat tarîkatları var. Onların ameli o. Diyor ki mesela: bir belde veriyor. Orayı yaya gezeceksin! Hiç vasıtaya binmeden. Aç da kalsan, çıplak da kalsan, ölsen de bu beldeyi gezeceksin. Bir de uzlet tarîkatı var.

Halktan kendisini hapsediyor. Değil halk ile, kendi mahremleriyle bile görüşmüyor. Evladı ile, hanımı ile de görüşmüyor. Bir de riyazet tarîkatları vardır. Ölmeyecek kadar çok az yerler, içerler. Öyle etlisi sütlüsü ile yemek yeme yok. Bir çeşit gıda yiyor. Diyelim ki bir parça ekmek ile zeytin yiyor, veya bir parça ekmek ile bir dilim peynir veyahut üç tane hurma. Ölmeyecek kadar 24 saatten 24 saate gıda veriyor nefsine. Bu da böyle terbiye ediyor kendini. Bunlar muhalefetü'l-heva'dan başlayanlar. Ama bizimki böyle değil. Muhabbetü'l Mevla'dan başlıyor. Onun için Nakşibendi Efendimiz buyurmuş ki: Sair tarîkatların nihayetteki kârını biz bidayete getirdik.
Onlar çalışırlar, çalışırlar en son ulaştıkları kârı biz başlangıçta müride veriyoruz diyor.
Bu divanda da buyuruluyor :
Hazret-i pirin yedinden mes edelden Salihâ
"Mûtû kable entemûtû" ile tebşir olmuşuz
Yani bizim meşâyihimizin kim ki elinden tuttu. "Mûtû kable entemûtû" sırrına mazhar olmuştur. Yalnız o eli muhafaza edecek. Mest ettiği eli muhafaza edecek. Eğer o eliyle bir kimseyi incitirse veya o eli bir yana uzatırsa o mest bozuluyor. Onun için Kelam-ı kibârda şöyle geçiyor.
Elinde var iken fırsat geçirme edegör gayret
Tutagör bir yed-i kudret olunsun menzilin bâlâ
Bunlar söylenmişse haktır. Bizim tarikatımızdadır bunlar. Muhalefetü'l heva 'dan olan tarikatlar da haktır. Ama bütün nefsanî arzulara, meşru olanlara riyazet ediyor adam, uzlet ediyor adam. Aç, susuz, perişan, kirli, paslı yırtık elbiselerle geziyor.
Bunların hepsini ne için yapıyorlar? Nefislerini ıslah etmek için yapıyorlar.
Bizim nefsimizi ne ıslah ediyor? Bizim nefsimizi rabıta ıslah ediyor. Sen râbıtanın yüzünün altına koydunsa nefsini, helalinden ne yersen ye, ne giyersen giyin.
Kesretten erüp vahdete
Mir'at olmuştur Hazret'e
Hazret: Allah'ın zatı.
Bizim meşâyihlerimiz halvetten vahdete ulaşmamışlar ki.. Halvetten vahdete ulaşmaktansa, kesretten vahdete ulaşmak çok daha üstündür. Çok daha güçlüdür. Halvetten vahdete ulaşanlar, kesrete çıktıkları vakit bocalıyorlar. O bozulabiliyor. Ona dalga geliyor. Ama kesretten vahdete ula şanlar için asla ve asla hiç birşey tesir etmez; çünkü onun zâhiri halk ile, bâtını Hak ile. Çünkü öbürü Hak'ka ulaşmış ama halkın içerisinde ulaşmamış. Halk ile teşrik-i mesai yapmadan Allah'a ulaşmış.Halkın içine çıkınca bozulabiliyor.
Muhalefetü'l heva ile başlayanlar önce esma nuru ile başlıyorlar. Sonra sıfat nuruna geçiyorlar. Ondan sonra zat nuruna geliyorlar. Bizim tarikatımızda önce kalbe Allah muhabbeti veriliyor ve muhabbetle başlanıyor. Allah aşkı ile hiç dolaştırmadan kolayca ulaştırılıyor.
Sair tarikatlar Allah'ın binbir ismi ile zikir yaptırırlar. Neticede Lafza-i Celâl'e gelirler. Biz onlarla uğraşmıyoruz. Bizim ki doğrudan doğruya Lafza-i Celâl. Kalbimizle Lafza-i Celâl. Bu bir böyledir, bir de muhalefetü'l hevadan başlıyorsa, zaman zaman, nefsin arzularını terk ede ede üç senede beş senede, on senede, yirmi senede, muhabbetü'l mevla onlarda tecelli ediyor. Allah aşkına o zaman ancak ulaşıyorlar. Ama bizim ki öyle değil. İlk başlangıçta sana bir aşk, muhabbet veriyor. Dikkat eder misiniz. Bu kadar tarikat var. Hangi tarîkatta cezbe var. Bu ağlamalar, bu bağırmalar, bu çırpınmalar hangi tarîkatta var?
Halidî kolunda var. Adıyaman'la bizde var. Bir çok tarikatlar var. Şimdi burada saymayalım onları. Onlarda niye cezbe yok? Çünkü onlar nefis yoluyla terakki ediyorlar. Yani ibadetle, amelle terakki ediyorlar. Biz de ibadetten fazla terakki cezbededir. İnsanın kalbindeki Allah aşkından Resulullah aşkından, meşâyih aşkından bu cezbe doğuyor.
Cezbe ile de yol alınıyor mu? Alınıyor. Bir müridin mesela: Çok zikri var, ibadeti var. Cezbe sahibinden alırlar zikri. Cezbe sahipleri bizim tarikatımızda fazla cezbeye kapıldığı zaman, diyelim ki beşbin ders yapıyor.
Yok oğlum sen daha dersini çekme derler. İcabında sen hatmeye de karışma, gelme derler. Veya seyrek gir, veya bir zaman girme derler. Müridin haline göre.
Her marızın derdine göre verirler şerbeti
Demek ki bizim tarikatımızda: Cezbe ile, nefy ü isbatla, bir de şuğlu batınî ile terakki ettiriyorlar.

Nefy ü isbat ne?
Diyelim ki 70 bin evrat çeken bir müridi düşünelim. Cezbe de hiç bir evrat yoktur, dersi yoktur, onda da muhabbet var, aşk var. O 70 bin evratla beraber gidiyor, o muhabbetle o da terakki ediyor.
Bir de şuğlu batını var: O da istemeyerekten ona gelen şuğullar. Şuğuldan kurtulmak istiyor, şuğul gelince ona azap geliyor. Müteessir oluyor, nedamet duyuyor. Allah'a sığınıyor. Bununla da terakki ediliyor. Hiç bir tarikatte yoktur bunlar. Cezbe ile başka tarikat yok ki terakki etsin. Şuğulu batınî'yi zaten onlar kusur sayıyorlar. Küfür sayıyorlar. Ama bizim tarikatımız öyle değil. İnsanda şuğul olur ama şuğul ikidir: Bir istiyerekten bir de istemiyerekten. İstiyerek olan şuğullar dünya muhabbetinden gelir. İstemiyerek olanlar da dünyayı sevmiyor. Dünyadan nefret etmiş. Ama nasıl nefret etmiş:
Bu vücudun fülkesini Hızrıma deldireli
Nefretü dünya kazandım cennetül me'vâ gibi
Fülke: İnsanların vücudu.
Hızır: Mürşidi (Yani Hızır A.S. misali).
Musa'nın gemi yolculuğunda Hızır A.S. gemiyi delerken Hz. Musa muhalefet etti. Niye deliyorsun diye. Deldi ama padişahın gözünden düşürdü o gemiyi.
Meşâyih bir müridin vücudunu ne yapıyor?
O delinen vücutta varlık, benlik olmuyor. Burada gemiden mana bizim vücudumuz. Hızırdan mana da mürşidimiz. Mürşit koltuklarımızı deliyor ki onda artık varlık, gurur, kibir kalmıyor. Şişimiz iniyor. Kabarma olmuyor onda artık. Bir balon düşünün, şişiyor, şişiyor. Ama onda ufak bir delik olursa şişer mi. Şişmez ama sağlam olunca ne olur? Şişer, şişer güm diye patlar yok olur. İşte burada meşâyihlerimiz ne yapıyorlar? Bizim benliğimizden kurtulmamız için, varlığa sahip olmamamız için ne yapıyorlar. Koltuklarımızı delmişler. Bizi ne kadar övseler, ne kadar meth etseler biz ondan sefa kesbetmeyiz. Bir insan medh edildiği zaman, veya övgüden, yapılan hizmetten haz duyuyorsa korksun, korksun, çok korksun. Yok eğer yapılan hürmetten yapılan hizmetten haz duymuyorsa korkmasın bu nereden tecelli eder.
Methe lâyık şeyhimiz var zemme lâyık nefsimiz var
Meşâhiyi olan içindir bu. Meşâyihi olmayan için değil. Râbıta sahibi olan için ne var.O çıkıyor aradan. Râbıta var çünkü orada. Benim şeyhimi meth ediyorlar. O olmasaydı beni kim tanırdı. O olmasaydı bana kim hürmet ederdi. Şeyhim olmasaydı beni kim medh ederdi diye düşünüyor. O zaman benlik olmuyor. Gurur olmuyor. Zemmedildiği zaman da diyor ki: Nefsim bunların dediğinden daha aşağı. Benim daha yüz tane kusurum var da bir tanesini görmüşler, diğerlerini râbıtam gizlemiş. Benim ne olduğumu bilseler elime ekmek bile vermezler. Böyle diyeceğiz. Ancak o zaman terakki ederiz.
Şimdi teveccühte ifade ettik, kalb-i selim lâzım. Teveccühün başlangıcından nihayetine kadar gönlünüze gelen bütün şuğulları, düşünceleri, hepsini atın. Ne yapacaksınız? Şeyh Efendimizin râbıtası karşımızda, onun şeriat kamçısı elinde sanki. Aklınıza, gönlünüze bir şey geldiği zaman, sanki tepeden aşağıya vuruyor. Allah kalbinde. Her bir geleni atacaksın, kalbini Allah'la meşgul edeceksin. Biz de en efdalı budur. Bütün ehl-i sünnet âlimleri, bil ittifak kararı "Lâ ilahe illallah" efdal-ı zikirdir. Bize göre değil. Bize göre o ibadettir. Bize göre efdal olan kalbi Allah ile meşgul etmektir. Cenâb-ı Hak'da ne buyuruyor ayette:
"Kulum ben sana şah damarından daha yakınım." buyuruyor.
Burada bir sohbet aktarayım :
Muhammed Şemsettin-i Hüda Hazretleri âlimmiş. Genç yaşta meşâyih arıyor. Çok aramış âlim olduğu için. Âlimler öyle herkese kapılmazlar. Kaşgar vilayetine gelmiş. O bölgeyi aramış. "Tekkeler zaviyeler nerededir" diye sormuş. Orada zâhirde çok kalafatlı, çok etraflı olan Müredim-i Havafi isminde bir zat varmış. İlmi de fazla imiş. Fakat cehrî zikir yaptırıyormuş Onu göstermişler. Gitmiş onları zikirde bulmuş. Bakmış ki bağırıyorlar, çağırıyorlar, sallanıyorlar.
- "Haktır" demiş. İnkâr etmiyor ama hoşuna gitmiyor. Arıyor.
- "Başka daha yok mu?" diyor. Hepsini geziyor. En son Nakşibendi halifelerinden Sadettin-i Kaşgarî Hazretlerini tarif ediyorlar. Gelip onları da zikirde buluyor. İkindi namazını kılmışlar, ikindi namazının peşinden hatmeye oturmuşlar. Ama ses yok. Halka olmuşlar, başlar eğilmiş. Orada Cenâb-ı Hakk'a bir ilticada bulunuyor:

- "Yarabbi, küllî şey'in kaadirsin. Her şey sana âyandır. Her şeyden haberdârsın, onlar seni zikrediyorlar. Ses yok. Hareket yok. Bu nedir?"diyor.
Cehrî zikir yapanları sevmiyor. Hoşuna gitmiyor. Âlim olduğu için bunların bu sessizliklerinden o kadar zevk alıyor o kadar hoşuna gidiyor ki...
Hafî zikir hakkında çok ayet var, ama cehrî zikir hakkında bir hadis var. Sonra hatmeyi bitiriyorlar, gözlerini açıyorlar. Şeyh Efendi Sadettin Kaşgarî Hazretleri bakıyor ki kapıda bir genç dikiliyor. Eli ile işaret ediyor.
- "Buraya gel, ileri gel" diyor. Çekiyor yanına ve şöyle bir ifade de bulunuyor:
Şüphesiz nâdân-ı abdâl kârıdır
Zikirde beyhude feryad eylemek
"Nahnu akrabu" sırrın fehmetmeyip
Hazırı gâib gibi yâd eylemek
Diyor ki ne tereddüt ediyorsun?
- "Şüphe yok ki onlar fehm edemiyorlar, anlayamıyorlar. Cenâb-ı Hakk: "Kulum ben sana şah damarından daha yakınım." buyuruyor. Şah damarı da kalbimizde olduktan sonra.. Allah kalbimizde. Daha niye bağıralım.Hazır olan bir şeyi gaibteymiş gibi, aramak.." Tabii kendisi alimdi zaten. Kendisini ona teslim ediyor. Yakın zamanda, az zamanda çok büyük bir insan oluyor.
Bizim bu teveccühümüzde de cezbe sahipleri biraz kendilerini teskin etsinler. Fazla bağırıp çağırmasınlar. Çünkü evet cezbedir, inkâr edilmez. Hak'tandır fakat cezbe de bir hâldir. İnsanlar hâli atamıyor ama hali büyültebiliyor, küçültebiliyorlar. Say'ı ile cezbeyi ne kadar muhafaza ederse o kadar terakki ediyor. Cezbede terakki var. Ama cezbeyi ne kadar muhafaza ederse o kadar terakki var. Cezbe bağırarak olur, çırpınarak hareketle olur. Ağlamaktan gelir. Hepsinden efdal olan da ağlamaktır. Peygamber Efendimiz "Çok ağlayın az gülün" diyor ya onun için ağlamakla gelen cezbe bağırmaktan, çırpınmaktan daha kıymetli oluyor. Ama bu haller iradeyle olursa bu sefer de günah işliyor. Bir sevap kazanayım derken günah işliyor. Birisinde bir cezbe var. Heveslenip ben de yapayım derse günah işliyor. Biz de irade ile Allah diye bağırmak suçtur, günah-ı kebairdir. Bizim zikirimiz sessiz, hareketsiz. Ama cezbe ile olursa suç değil. O bir muhabbetten geliyor, makbüldür. Ama bunun daha makbülünü elde etmek için cezbeden de geçmek lâzım. Zamanla, tedricen tedricen geçecek. İtimat edin bizde de vardı cezbe. Tavuğun, horuzun başı kesilince nasıl çırpınırsa bizde öyle idik. Fakat evde olsa dahi kardeşlerim, affedersiniz hanımım dahi uzaklaşırdı. Bir gözümü açardım ki annem almış başımı dizlerine, ağlıyor. Ama annem de ehl-i cezbe idi. Hani "dertli bilir dertli halini" diyor ya.
Şeyh Efendimiz:
-"Oğlum cezbe zahmettir. Meşakkattir ve de bir haldir. Ondan geçmek lâzım ki terakki etsin insan" derdi.
Gelelim diğer cemaatimize: Bağıran bir kimseye kimse gözünü açıp bakmasın, bu niye bağırdı diye. Şeyh Efendimizin bir sefer teveccühünde bir kimse öyle bir cezbelendi ki affedersiniz bir beygir nasıl debelenir, silkinirse öyle oldu. Cemaatin içerisinde korkanlar da olmuş. Sade vücudu sallanmıyor. Salonu da sallıyor. Öyle cezbe vardır. Bu çırpınan kimdir. Açmayın, bakmayın. Bunlar yasak.
Teveccühe başlarken teveccühün bir oturma usulü var, oturtturacaklar. Oturduktan sonra teveccühe başlarken bir kimse tarafından bir nidâ olur. "Estağfirullah." Hatmelerde olduğu gibi. Estağfirullah nidâsı olunca herkes gözlerini yumacak. O andan itibaren bütün düşüncelerini kalbinden atacak, râbıta yapacak, kalbinde de Allah Allah, zikrine devam edecek. Bütün gelen düşünceleri, şuğulları atsın, kalbini Allah ile meşgul etsin. Ta ki teveccühün sonuna kadar açmasın. Oturmaya müsaade edilmiştir. Yani müsait ise diz üstü otururken bacağı ağrıdı ise değiştirir. Bu olabilir.
Gözlerinizi kapatınca 25 estağfirullah okuyun. Kendiniz işiteceğiniz kadar, hatmelerdeki gibi. Ama sağınızdaki, solunuzdaki duymasın. Kendi işiteceğiniz kadar. Sonra yapacağınız bir şey: kalbinizle, gözünüzü muhafaza edin. Râbıta karşınızda Allah da kalbinizde. Ne zamana kadar. Teveccühün sonuna kadar. Teveccühü bu günâhkâr yapacağız. Fakat bizim için iki rekat namaz var. Kılıyoruz. Namazdan sonra üç defa "Estağfirullah" aşikâr okuyoruz. Okuduğumuz zaman siz hiç okumayın. 25 "Estağfirullah" okuyoruz ama, üçüncü aşikâr 22sini gizli okuyoruz. Biz üç defa "Estağfirullah" okuduğumuz zaman siz hiç okumayın. Ondan sonra dualar var. Gizli aşikâr okuyoruz, kalkıyoruz. Teveccühte bu safların arasında gezeceğiz. Kelâm-ı kibar gönlümüze ne himmet olursa onu

okuyacağız. Sırtınıza da el vurulacak. Bu Kelâm-ı kibar okunduğu zaman, sırtınıza el vurulduğu zaman deyin ki Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bu teveccühü yapıyor. Zaten Kelâm-ı kibarda öyle geçiyor.

Kibrid-i ahmerdir şeyhin nefesi
Yakar dil şehrinde bırakmaz pası

Bu nedir? Evliyaullahın kelâmı ne yapar? Kalplerden kiri, pası atar.

Kirden pastan mana: Mâsivâ. Dünya sevgisini çıkarır insanların kalbinden. Allah sevgisi, Resulullah sevgisi, âhiret sevgisi yerleştirir insanların kalbine. Değil mi zaten "din nasihat, din nasihat, din nasihat." Okunurken, sırtımıza el vurulurken deyin ki "bunu Dede Paşa Hazretleri yapıyor."

Kibrid-i ahmerdir şeyhin nefesi
Yakar dil şehrinde bırakmaz pası
Beraberdir Pir-i Tagi mevlası
Dâim cezbederler buraya bizi

Denilmiş ama biz de diyoruz ki:

Beraberdir Dede Paşa mevlâsı
Dâim cezbederler buraya bizi

İşte böyle Kelâm-ı kibar okunur, sırtınıza eller vurulur. Bunlar bittikten sonra yine hoca efendilerin bir tanesi aşir okuyacak, aşir okunduktan sonra tamam. Amel tamamlandı diye düşünülür. Herkes gözlerini açar. Teveccühün şeklini de bozar. Ben de bir abdest alayım. Bu amel de sünnettir, abdest üzerine abdest almak.

(Sohbet 12) **"Sev...**
Mürşitler benzer güle
Müridler benzer bülbüle
Sev Hakk'ı seven ile."
10 Mayıs 1990

Hoş geldiniz, safa geldiniz. Allah arzunuza ulaştırsın. Arzularınız aldatmasın. Arzular insanı aldatabilir. Çünkü arzuların bir kısmı nefisten gelir. Çok şükür. Allah bize her türlü ihsanda bulunmuş. Bizden daha bilgili, daha tahsilli kimselere bu nimeti vermemiş. Bunun kıymetini bilelim. Salih Baba ne diyor:
Salih ne yatarsın uyan dediler
Sıdk ile Allah'a dayan dediler
Hak gizli değildir ayân dediler
Çok ihsan var bu ihsandan içerü
Çok ihsan nedir? Allah'ı bilmek, Allah'ı bulmak, Allah'ı görmek. Bilmek bir ihsandır. Aramak lütuftur. Nimetine ulaşmak da, daha büyük bir lütuftur. Cenâb-ı Hakk: "Biz bir gizli hazine idik. Aşikâr olmak için, cinleri, insanları halk ettik." buyuruyor.
Muhammed Piri Sami'den kemâlin eyledin izhar
Saadet afitabından cemâlin eyledin izhar
Hakikat ilminin her bir meâlin eyledin izhar
Cevâhir kenzinin dürrün anın kalbinde düzdürdün
Nihayet kuru bir namım mezar taşına kazdırdın
Cevâhir: Çok kıymetli bir şey, mücevher. Kenz: Gizli hazine.
Küntü kenzi mahviya: Bir gizli hazine idik, insanları, cinleri aşikâr ettik.
Bu gizli hazine nerede bulunuyor? Evliyaullah'ın kalbine giren kimse gizli hazineyi buldu. Ama Evliyaullah'ın kalbine ne ile girilir? Sevmekle, sevilmekle. Kelâm-ı kibarda buyuruyor:
O kim âmâdurur çeşm-i basîri
Göremez Pir-i Sami gibi cânı
Yine buyuruyor:
Seni Hak bilmeyen ol geçreviler
Büluğa ermez anların imanı
Yine buyuruyor:
Her kim ki şeyhini Hak bilmedi Hakk'ı dahi bilmez
Yok eylemeyen varını, maksûduna ermez
...
Hak gizli değildir ayan dediler
Çok ihsan var bu ihsandan içerü
Bu ihsanın birincisi : Allah bizi müslüman halk etmiş. İkincisi de : Sevgili Habibine ümmet etmiş. Çünkü bütün ümmetlerden, ümmet-i Muhammedin Allah'a makbuliyeti var. Ahirette de Cenâb-ı Hakk, bütün peygamberlerden çok bizim peygamberlerimizin ümmetine, bizlere ihsan edecek. Diğer peygamberler bizim peygamberimize ümmet olmayı dilemişler. Kelâm-ı Kibar:
Saadet burcunun sultanı sensin ya Resulallah
Kamu dertlilerin dermânı sensin ya Resulallah
Bu anlaşılıyor. Peşinden gelen kelâm:
Dahi hem alem-i âmâda iken cümle esmâlar
Zuhûr-u âlem-i ayânı sensin ya Resulallah
Esma: Canlı, cansız bütün isim taşıyan cisimler.
"Habibim seni halk etmeseydim bu varlıkları halk etmezdim." buyuruyor Cenâb-ı Hakk.
Gönülden perde-i hicâb açıldı
İlm-i ledünniden bezmi içildi
Cümle esma birbirinden seçildi
Herbiri bir guna elvan eyledi

Gönülden perde açılınca, mani olan, göstermeyen perde açılınca, "Hiç bir mekâna sığmam mü'min kulumun kalbine sığarım" buyuruyor Cenâb-ı Hakk. İnsanlar Cenab-ı Hakk'ın esma nuruna da malik olurlar, sıfat nuruna da mâlik olurlar. Sıfat nuru tecelli eder. Zat nuru da tecelli eder.

Zuhûratın mukaddemdir melâik ins ü cinden hem
Zemin ü âsumânın nuru sensin ya Resûlallah
Dahi hem "küntü kenz" esrarının bil mahremi sensin
Makamındır senin hem "Gâbe gavseyn" ya Resûlallah

"Habibim sen bana iki kaşının yaklaştığı kadar yaklaştın." buyuruyor Cenâb-ı Hakk.

Cemi-i enbiya cümle sana hep ümmet oldular
Hüviyyet bâbının miftahı sensin ya Resûlallah

Salih Baba "Çok ihsan var bu ihsandan içerü" buyurmuş ve bu kelâmda bir hakikatten bahsetmiş:
Birinci ihsan: Cenâb-ı Hakk müslüman halk etmiş.
İkinci ihsan: Sevgili Habibine ümmet etmiş.
Üçüncü ihsan: Tarîkat nasip etmiş.
Şeriat bir şeyi bildiriyor. Ama erdiren ne oluyor? Tarîkat.

Şeriat tarîkat yoldur varana
Hakikat marifet andan içeru

Bu yol nedir? Şeriat, tarîkat, hakikat, marifet. Cenâb-ı Hakk bunları bahşetmiş ama, kazananlara. Kazanmayanlara bir şey yok.
Bu nimeti kazanamayan insanlar ne olur? Allah korusun hayvanî sıfatta kalırlar. Hayvandan onun bir farkı olmaz. Bir şu fark vardır. Hayvan azap görmez, o görür. Bu hususta Kur'ân-ı Kerîm'de iki tane hakikat var:
Birincisi: Nuh Aleyhisselamın tufanında Nuh Aleyhisselamın oğlunun boğulması. Ay nı zamanda o ebedî cehennemde yanacak. Halbuki Nuh Aleyhisselam büyük bir peygamber. İnsanların ikinci babası Hz. Adem'den sonra. Kıyamet gününde bütün insanlar Hz. Adem'e şefaate gidecek o da gidin Nuh'a diye ona gönderecek. Öyle iken oğlu ebedî cehennemde yanacak.
Ashab-ı Kehf'de Ben-i İsrail'in velileri. Onlara tâbi olan, onların peşine takılan bir köpek de diriltilecek. Cennete ebediyyen onlarla yaşayacak. Halbuki insanlardan başka dirilecek hiçbir mahluk yoktur. Cenâb-ı Hakk o köpeği yeniden halk edecek. Kaadir Allah, ona özel muamele yapıyor. Hiçbir hayvanî mahlukatı var etmezken, onu var edecek. Cennette velilerle beraber ebedî yaşayacak. İşte bunun için "Çok ihsan var, bu ihsandan içerü" deniliyor. Bunun bir hakikatı var, çok delilleri var.
Cenâb-ı Hakk seçmiş, bizi Peygamber Efendimizin ümmeti etmiş. Yüzyirmi dört bin peygamberin ümmetinden etmemiş. Cenâb-ı Hakk onu da bildiriyor.
Ayet-i Kerimesinde:
"Habibim, Biz senin dininde eksiklik bırakmadık. Dinlerin içerisinde en üstün din olan İslâm dinini seçtik. Sana bahşettik." buyuruyor.
Öbür dinlere ve peygamberlere inanıyoruz. Fakat bizim dinimiz İslâmdır. Kitabımız Kur'ândır. Peygamberimiz Hz. Muhammed'dir. Onun için biz geçmiş ümmetlerden farklıyız. Ama fesat ümmet zamanındayız. Bunu da bilmeliyiz. Peygamber Efendimiz: "Bir sünnetimi işleyene yüz şehit sevabı var" buyuruyor. Bir emri daha var. Ashabına buyuruyor ki:
"Ey ashabım sizler öyle bir zamanda geldiniz ki; Allah'ın emirlerinden onda dokuzunu işleseniz de, bir tanesini işlemeseniz helâk olursunuz. Ama öyle bir zaman gelir ki, Allah'ın emirlerinin onda birini işlerler, dokuzunu işliyemezler onlar kurtulurlar." Bu bir Hadis-i Şerif.
Niçin? Onlar Nur-u nübüvvetin içine girdiler. Nur-u nübüvvet zamanında halk edildiler. Gün gibi aşikâr gördüler Peygamber Efendimizi. Bizler gıyaben biliyoruz. Allah'a şükür ki inanlardanız. Bu da Allah'ın ihsanı, Peygamber Efendimizin şefaatidir. Bu zamanda fesat ümmetten değiliz.
Fesat ümmet kimdir? Ezan okunduğu zaman câmiye koşup gitmeyenler.
Oraya buraya koşan hareket eden bu kadar insandan, camiye koşup gidenler ise itaat edenlerdir. Aşikar olan bir şey.
Fesat Ümmet: Allah'a itaat etmeyen demektir. Bu zamanda Allah'a itaat etmekte başta namaz geliyor. Çünkü namaz ibadetin ufuğudur. Hadisler böyle. Namaz mü'minin mi racı. Namaz dinin direği ve namazı Cenâb-ı Hakk Kur'ân-ı Kerîm'de pek çok yerde emrediyor. Şimdi bu zamanda beş vakit

namazı kılan, orucunu tutan, helali, haramı tefrik eden, sevabı, günahı tefrik eden... İşte itaat ümmet. Böyle olmazsa, gerisi fesat ümmet.
Cenâb-ı Hakk bakınız bizi itaat ümmetten halk etmiş. Bu da bize büyüklerimizin duası himmetidir. Büyüklerimizi tanıdığımız için fesat ümmetten olmadık. Onları tanımak bizim için bir şereftir. Onun için Ashab-ı Kehf'in peşine takılan köpek cennette yaşayacak. Biz onları sevdikse eğer, onların duası himmeti bizi o fesat ümmetten etmiyor. Ve âhirette onunla beraber olacaksınız. Burada Cenâb-ı Hakk'ın bir ihsanı var. Şöyle özetleyebiliriz.
Bizim müslüman olmamız, ümmet-i Muhammed'den olmamız, tarîkat ehli olmamız, daha da büyük ihsanlar, tarîkatı bildik, yaşadıksa, tatmışsak, muhakkak Ru'yetulllah'ı da göreceğiz. Ru'yetulllah haktır. İnkâr edenler bâtıl oldular. İslâm'dan ayrıldılar. Mu'tezile mezhebi diye ayrıldılar. Bunu tasavvuf kitapları yazar Reşahat'ta yazar. Orada:
Alaaddin-i Attar Hazretleri, Nakşibendi Efendimizin üçüncü halifesi. Onun zamanında ehl-i sünnet âlimleri ile Mu'tezile âlimleri Ru'yetulllah hususunda bir çatışma yapmışlar. Bahse dalmışlar. Onlar Ru'yetullah'ı inkâr ediyorlar. Ehl-i Sünnet âlimleri:
-"Ru'yetulllah vardır" diyorlar. Haktır diyorlar. Hayli bir çatışmadan sonra Ehl-i Sünnet âlimleri aciz kalıyorlar. İkna edemiyorlar. Her iki taraf da çok deliller getiriyorlar.
Cenâb-ı Hakk:
-" Sen beni göremezsin" buyurdu. Bu onların elinde bir delil oluyor. Ayetlerin tevili vardır. Tefsiri vardır. Ulema tevili de yapar, tefsirini de yapar. Ehl-i Sünnet olanlar ikna edemeyince Alaaddin Attar Hazretleri'ne koşuyorlar.
- "Efendim din gidiyor. Sen bize yardım et" diyorlar. O zaman Alaaddin Attar Hazretleri diyorlar ki:
- "Siz bana onların âlimlerini getirin."Gidiyorlar,getiriyorlar."Diyor ki bunlara :
- "Ben size Ru'yetullah'ı hakke'l-yakîn göstereceğim. Yalnız şartımız şudur: Üç gün taharetle, nezâfetle bizim sohbetimizde bulunacaksınız. Boy abdesti alacaksınız. Sabahleyin geleceksiniz, ikindiye kadar bizim sohbetimizde bulunacaksınız." Bir yapmışlar, iki gün yapmışlar, üçüncü ikindi zamanında bunlara mübarek manevî gözü ile bakmış. O gözü bunlara isabet edince ne olmuş. Hepsi sökülmüşler. Yere serilmişler. Cezbe almış bunları. Bayılmışlar. Kendilerinden geçmişler. İradelerini kaybetmişler. Çırpınmışlar. Ağızlarından köpükler saçılmış. Bağırmışlar. Ayılınca, ayılan ayağına kapanmış.
- "Haktır, kabul ettik Ru'yetulllah'ı demişler. Sen de Hak meşâyihi bir velisin. Biz de tarîkata gireceğiz. Kabul et demişler." Hepsi de ihvan olmuşlar.
Onun için çok şükür; şeriat, tarîkat, hakikat, marifet. İnsanlar marifete de ulaşıyorlar. Marifet insanların en yüksek makamı. Şeriat da Cenâb-ı Hakk'ın emri. Şeriat hepsinin başı.
Nakşibendi Efendimiz'den sormuşlar: Sizin tarikatınızın bidayeti nedir, Nihâyeti nedir?
Buyurmuşlar ki:
- "Bizim tarikatımızın bidâyeti de Amentü billah, nihâyeti de Amentü billah. Yani bidayeti de Allah'ın varlığına inanmak, nihayeti de Allah'ın varlığına inanmak. Yani bu altı şarttan başlıyor İslâm. Bu altı şart ile insan sona eriyor. Kemâle ulaşıyor."
Cismi ile şeriatta, aklı, ruhu ile tarikatta, sırrı ile vuslattadır bir Hak tâlibi.
"Kulum iste vereyim" diyor Cenâb-ı Hakk.
Hak tâlibi: Allah'ı isteyen, Allah'ın rızasını isteyen, Allah'ın cennetini isteyen, Allah'ın cemalini isteyen, herkes taliptir.
Cenâb-ı Hakk talip olanın isteğini verir. Yalnız biz müslümanız. Allah bizi tarikat ehli halk etmişse bizim bir çok isteklerimiz var ki, onları vermezse Cenâb-ı Hakk, onları da kendi bilir. Biz bilmeyiz.
Ehl-i dünya, ehl-i âhiret, ehl-i huzur. Bunu yaşayan bilir. Allah ile kulun arasında olan bir şeydir. Ben kimsenin ehl-i dünya mı, ehl-i âhiret mi olduğunu bilemem. Ama sen iyi bilirsin.
Sen nasıl bilirsin.Ölçü nedir burada? Eğer sen dünyayı ahiretten çok seviyorsan ehl-i dünyasın. Ahireti çok seviyorsan ehl-i dünya değilsin. Dışardaki bilemez. Dışardaki ancak amelinden tahmin eder. Amel de insanı aldatır. Niçin.Bu amelini riya için mi yapıyor. Şöhret için mi.Ne maksat için yapıyor? Onu bilemeyiz. Yalnız bizim tasavvufun bir kelâmı var. Ne buyuruyor Salih Baba:
Nefsim bana râm ol düşme teşvişe
Hep fasiddir bu kurduğun endişe
Sürüsün yedirmez kurt ile kuşa

Pir-i Sâmi gibi sultanımız var
Evliyaullah bir manevî çobandır. Müritler onun sürüsüdür.
Kim inanarak tarikata girdi ise o bu sürünün malı oldu. Onu artık kurt, kuş yemez. Buradaki kurttan, kuştan mânâ zamanımızın şerri, fitnesi. Zamanımızda israf var. İsraf haramdır. İnsanlar kurtulamıyorlar bundan. Faiz haram, bundan kurtulamıyorlar.
Bizi ancak bundan kurtaran nedir? Büyüklerimizin himmetidir. Pirimizin himmetidir. Onların duasıdır. Fesat ümmetten değiliz. Yine onların himmeti, duasıdır. Niçin?
Eğer himmet erişmezse sana bir şeyh-i kâmilden
Adûvler yıktılar seddi ne yatarsın gâfil insan
Şeyh-i kâmil: Evliyaullah. Eğer onun himmeti sana ulaşmazsa, düşmanlar senin evini yıktılar. Seni de öldürürler.
Adû: Düşman. Sed: Seni muhafaza eden duvar. Duvar da yıkılır.
"Öyle bir ağızla dua edin ki, günah işlememiş olsun" denilmiştir. Biz bu günah işlememiş ağıza muhtacız.
Kim bu günah işlememiş ağız? Evliyaullah'ın ağzı. Onun duası bizi muhafaza eder, kurtarır. Kurda kuşa yedirmez. Bizi zamanımızın şerrinden fitnesinden muhafaza eder. Bizi fesat ümmetten etmez. Ancak bizim de Meşâyihimiz'in ismine leke getirecek noksanımız olmasın.
Olursa ne olur? Allah korusun bir tokat yersiniz.
Bu tokat da iki türlüdür.
Gadap tokatı, Şefkat tokatı.
Celâlinden gelen tokat olursa, Allah korusun ne malını koyar, ne canını koyar, ne imanını koyar, ne de amelini.
Şefkat tokatı terbiye içindir. Bunu da taşıyamayız. Niçin? Bela ve çile verilir. Bu zamanda çileyi taşımak kolay mı.Bu kadar safahat, bu kadar bolluk içerisinde insanlar bela taşıya bilir mi .Eski insanlar taşıyormuş. Onun için Şeyh Efendimiz sohbetinde buyurmuş ki:
"Bir müridin hizmetinden eksikliği olursa veya bir mürit sözünde veya işinde, tarîkatına meşâyihine noksanlık işlerse, ona tokat vururlar."
Bu noksanlıklar bizi terbiye etmek için. Münkir olmadınsa bir şefkat tokatı vururlar. Ama tokatı yemek kolay değil. O tokatı yemek kolay değil. O tokatı yedikten sonra bilmiş ol ki dünyada senin için hiç rahat olmaz. İşin hiç rast gitmez. Artık ne bilelim, kazalar, belalar, büyük büyük zararlar, çeşitli musibetler seni bırakmaz. Ama âhiretine bir zarar gelmez.

(Sohbet 13) **"Aldadı aldadı dünya beni aldadı,**
Dibinde zehir dolu, yüzünde var bal tadı"
11 Mayıs 1990

Gelenlere cümleten merhaba !
Allah aşkınızı muhabbetinizi artırsın. Allah ilminizi, bilginizi artırsın. Allah şerefinizi, makamınızı yükseltsin. Allah arzunuza ulaştırsın. Allah dünyada ve ahirette korktuklarınızdan emin etsin. Korktuğumuz nedir? İnancımıza bir noksanlık gelmesin. Ahiretimize bir zarar gelmesin.
Umduğumuz nedir ? Cenâb-ı Hakk dünyada Cenâb-ı Hakk'a isyan edenlerden etmesin. Nefse, şeytana uydurmasın. Ahirette de azaba düçar etmesin. Umduğumuz rahmeti olsun. Rahmeti ancak rıza ile kazanılır. Rızası ise amel ile kazanılır. Amel de ihlas ile yapılırsa rızayı kazandırır.
İnsan Allah'ın gazabına neden uğrar? İsyan ettiği için. İsyan neden olur. Gafletten. İnsan gafil olmazsa, isyan etmez. Günah işlemez. O noksanlıklar nerden geliyor? Dünya sevgisinden, dünya muhabbetinden. Bir kelâm var:
Hubb-i dünya bizi sarhoş eyledi
Bir ticaret erbabını düşünelim.
Gaflette kalır çıkmaz ise bu garip insan
Dünyaya gelen bir insan ahirete hazırlanmazsa ne olur? Kendi kendine zulmetmiş olur. Eğer insanlar gafletten çıkamazlarsa, Peygamberimizin nuruna, Peygamber Efendimizin varlığına ulaşamazlar. Hz. İsa'nın nefesi de tecelli etmez onlarda. Bu tecellinin de olması gerekir. Niçin?
Cenâb-ı Hakk:
"Biz insanları kıymetli halk ettik, insanları büyük halk ettik, insanları çok güzel halk ettik." buyuruyor.
Peygamber efendimizin bir hadisi de var ki:
"Benim ümmetimin velileri, Ben-i İsrail peygamberleri derecesindedir."
Bir insan dünyaya gelirken veli olarak gelmemiştir. Ama peygamberler, peygamber olarak gelmişlerdir. Onların ruhlarını Cenâb-ı Hakk öyle halk etmiş. Ama biz bilemeyiz. Kimin ruhunu şöyle halk etmiş. Kimin ruhunu böyle halk etmiş. Bir insan Dünya'ya gelince şakî mi, saîd mi, zengin mi, fakir mi olacak?
Şaki: İsyan eden, azaba dûçar olan.
Saîd: İtaat eden, Allah'ın rahmetine nail olan.
Bunlar da ilmi ezelînin esrarıdır, biz ilm-i ezelîyi bilmeyiz. İlmi ezeli günümüz, saatimiz, dakikamızdır. Madem ki Cenâb-ı Hakk irade vermiş, akıl vermiş, kârımızı, zararımızı bileceğiz. Burada kâr, zarar ahiret için. Dünya için değil. İnsanlarda iki akıl vardır: Aklı maad, Aklı maaş.
Cenâb-ı Hakk :
"İnsanlar hüsrandadır." buyurmuş.
Burada hüsran : Amelsizilk, ahireti düşünmemek.
Bir de buyuruyor ki:
"İnsanlar uykudadır, ölünce dirilirler." "O işlemiş oldukları zararları bilerek işlerler." İnananlar içindir bu, zerre kadar hayır da işleseler, şer de işleseler, hepsi karşılarına çıkacak. Hepsi sorulacak.
Akl-ı Maadını kullananlar ahireti düşünenlerdir. İnsan sadece dünyayı düşünürse aklı maaşını kullanmış olur. İnanan insan her ikisini de kullanacak. Akıllı insan dünyadaki kârını zararını biliyorsa, ahiret için de bilecek. Ama inancı olmayanlar, onlar başka... Onlar zaten aklı maadlarını körlemişler, kullanmıyorlar.
Onun için"Dünyaya da çalışın, ahirete de çalışın." buyuruluyor.
Dünyaya nasıl çalışacak? Bedenen çalışacak. Sanatçı sanatını işleyecek, ziraatçı ziraatını yapacak. Yani geçimini sağlamak için bir kazanç sahibi olacak. Ahirete nasıl çalışacak? Amel işleyecek. Zaten Cenâb-ı Hakk bizi ahireti kazanmak için dünyaya getirmiş. İnananlar için "Amentü " geçerlidir. Nasıl? Allah'a inanmak, meleklere inanmak, kitaplara inanmak, Resullere inanmak. Herşeyi Allah takdir ve halk eder. Buna da inanacak. Öldükten sonra dirilmeye de inanacak. Bu altı şarttan bir tanesine inanmamışsa onun imanı eksik.
Meleklere inanacak. Çünkü melekler kitapları getirmiş. Kitapları kimlere indirmişler? Peygamberlere indirmişler. Peygamberler niçin gönderilmiş? İnsanlar Rabbını tanısın, Rabbını bilsin diye gönderilmiş.

Ama inanmayanlar ne diyor:
- "Öldükten sonra dirilmez insan" diyorlar. "İnsan da maymundan geldi" diyorlar. Bu kadar varlıkları, bu kadar halkiyeti tabiattan biliyorlar.
Halbuki Allah "Kün" emri ile halk etti. Havada ve karada, deryada yaşayanlar var. Bilmediklerimiz de çok, görmediklerimiz de çok. Bunların hepsini Allah halk etti.
Kitapta ne buyuruluyor:
"Biz Ademi halk ettik. Kendi ruhumuzdan ruh üfledik."
Kendi nurundan nur verdi. Can verdi. Bir başka kelâm:
Bedensiz bir güzel gördüm efendim
İlikten damardan kandan içerü
Canan illerinden sordum efendim
Bir gizli can vardır candan içerü
Ruh demek can demektir. Allah üflemiş. Ademe ruh üfledik demesinde, Hz. Ademe can gelmiş. Can gelince pıskırmış. Pıskırınca "Elhamdülillah" demiş.
İnanmayanlar ne kadar akıllı olursa olsunlar, onlar iblisin aklından. Ne kadar ne icat ederlerse etsinler, onların aklı şeytanî. Ama inananların aklı İbrahim Aleyhisselam'ın aklından. İbrahim Aleyhisselam aklı ile buldu Allah'ı. Hz. Adem'in aklından. Çünkü Hz. Adem cansız bir cemadat idi. Cenâb-ı Hakk can üfledi, pıskırma verdi. Onun için pıskırmak haktır. Haktandır. Pıskırdığınız zaman da Elhamdülillah deyin. Elhamdülillah dedi. Allah'a hamd etti. İblis ise o kadar ilmi ile, o kadar ameli ile Allah'a isyan etti. Allah'a karşı geldi. Bir insan kârını zararını biliyorsa akıllıdır. Bu aklı maadını da kullanacak. İster inansın, ister inanmasın. İnanmayanlar zaten kullanmıyorlar. Onlar cehenneme gidiyorlar. Çünkü inanmayanlara cennet haramdır.
Bu denli ilme malik iken iblis
Ademin ilmini bilmedi o telbis
Madem ki inandık. Biz iki aklımızı da kullanacağız. Aklı maadımız, aklı maaşımız. Cenâb-ı Hakk 24 saati 3'e bölmüş.
"8 saat maişetin için çalış. 8 saat ibadetini yap, 8 saat de istirahat et"
Dünya maişetiniz için ne olmanız gerekiyorsa olacaksınız. Memur var, sanaktar var, ticaret var, ziraat var. Kazanç bu dört yönden gelir.
Akıllı olanlar bu işleri yapıyorlar. Aklı olmayanlar hiç bir işini yapamıyorlar.
İşte akıllı olan nasıl ki sanatını yapıyor, kârını, zararını biliyorsa, âhiretle ilgili kârını zararını da bilmekle mükelleftir.
İnsanların içerisinde en çok sevilen, Peygamber Efendimizin en çok sevdiği ümmeti kimdir? Ticaretini ve ibadetini müsavi götüren. Bu kim olur? Ticaret ibadetine mani olmuyorsa, ibadeti de ticaretine mani olmuyorsa, makbul insan budur. Allah'ın emrini de bu tutmuştur. Allah'ın rızasını da bu kazanmıştır. Ahireti de kazanır. Dünyayı da kazanır.
Dünya insanlar için nârdır veya nurdur.
Dünyayı da ahiret için kazanacak. Bu hadistir. Dünyayı ahiret için kazanıp harcayanlar için dünya nurdur. Dünya demek, insanların varlığıdır. Mücevherleri, gayri menkulleri, apartmanları, fabrikaları vs.
Dünya için kazanır, harcarsa, bir kısmını da ahiret için ayırırsa, ibadetini de yaparsa işte ehl-i nur bu kimsedir.
İbadet de iki türlüdür: Bedenen amel (ibadet), Malen amel (ibadet).
Bedenen ameli: Zengin, fakir ikisi de yapacak. Ama malen ameli zenginler yapacak. Yalnız bu zengin, bedenî amelini yapmıyorsa mal ile yaptığı ameli onu kurtarmaz.
Dünyaları kazansa, hepsini hayıra, hasenete harcasa bile bedenî amelini yapmıyorsa, yine kurtulamaz.
Burada ibadet denilince başta namaz geliyor. Namazsız hiçbir ibadette makbuliyet yoktur. Bir cismi, bir cesedi düşünelim. Bu ceseti ne dolandırıyor. Baş dolandırıyor. Bir insanın başını kesince mümkün mü yaşasın.Ama kolunu kestikleri zaman yaşar. Bacağını keserler yaşar. Tek böbrekle yaşar.
Demek ki: Namaz ibadetin ufuğu. Namaz dinin direği. Namaz mü'minin miracı. Namazsız hiç bir şey olmaz.

Kulun hiç bir saati boş değilir. Oyun, içki, kumar yerlerinde gezenler var. Bunlar işte battal oluyor. Kur'ân-ı Kerîm'de tembellere battal deniyor. Battal ise batmış, batırmış. Zengin bir insanın malını kaybedince sıfıra düşmesi batmış demek değildir.

Gam o değil gide dünya gele din
Gam odur ki gide din gele dünya

Onun için bir insanın dünyası hep gitsin de imanına bir zarar gelmesin. İnancını yaşasın. Ama bir insan dünyayı celbetmiş. Din yok. Onun için "gam" vardır.

Demek ki insanın boş vakti yok. Sadece istirahati var. İbadetini yapmayanlar. Belki ticaretini yapmayanlar var. Niçin .Babadan kalmış bir serveti var. Veyahut az zamanda çok bir şey kazanmış. Çok kimseler var ki zamanımızda kısa bir süre de zengin olmuşlar. Çarkı dönüyor. Ama ne yapıyor. Ancak zevkinde. Safa yerlerinde. İbadet yok.

Sekiz saat ibadetimiz olacak, bunu yapmamız lazım. Çünkü Cenâb-ı Hakk:

"Kulum bana nafile ibadetle yaklaşır." buyuruyor.

Peygamber Efendimiz ise:

"Size dört şey gelmeden dört şeyin kıymetini bilin." buyuruyor.

1."İhtiyarlık gelmeden gençliğin kıymetini bilin."

Çünkü gençlik bir defadır. Bir daha gelmiyor. Ahiret de gençlikte kazanılıyor. Dünya da gençlikte kazanılıyor. O genç ibadetini yaparak dünyayı kazanıyorsa, onun kazancı da ahiret içindir. İnsanlar için en kıymetli olan şey gençliğidir. Servetten, maldan daha kıymetli. Bunu zayi etmeyecek. İbadet etmeden, isyan ederek ölmüşse gideceği yer zaten cehennemdir. İhtiyarlıkta amel çok çetindir. Güçtür. Yalnız ihtiyarın gençlikte yaptığı amel sıhhatlidir. Onun nimetidir. Niçin? İhtiyarlık insanlar için bir musibet ise, bir hastalıksa Cenâb-ı Hakk Peygamber Efenimizin lisanı ile ne buyuruyor:

"Kulum bana itaat ederse, ben onu yed-i kudretimde muhafaza ederim."

2. "Size hastalık gelmeden sıhhatinizin kıymetini bilin."

3. "Fakirlik gelmeden zenginliğinizin kıymetini bilin."

İnsanlar zengin de olur fakir de olur. Ama zengin olursa, geleceğini düşünecek. Bir zaman gelir çarkı bozulur. Belki kazanç temin edemez. İhtiyacını gideremez. Bu böyle. Bir de insan beşerdir. Hasta da olur. Kazancından bir şey artırırsa, bir köşeye koyarsa, hasta olduğu zaman birikmiş parası onu mağdur olmaktan kurtarır.

Aslında bol kazançla malî amel yapılır. Bir insan belli bir kazançla ancak kendi ihtiyacını karşılar.Bir fakiri doyuramaz. Bir çıplağı giydiremez. Bunları zengin yapabilir. Zengin ne ile yapar.Bol kazançla. Bu bol kazancı israf ederse, işsiz kalırsa veya hasta düşerse perişan olmaz mı?

4."Meşguliyet gelmeden boş vaktinizin kıymetini bilin."

Farz olan amel meşguliyeti dinlemez. Binbir meşakatte olsa o işlenecek. Ondan kurtuluş yok.

Cenâb-ı Hakk ne buyuruyor:

"Kulum bana nafile ibadetle yaklaşır."

Kelâm-ı kibar:

Savm-ı salat-ı hac ile sanma zahid biter işin
İnsan-ı kâmil olana lâzım olan irfân imiş

İnsanlar ne ile irfan sahibi olur?

Namaz kılmakla, ibadetle mi. Amennâ. İbadet olacak. Fakat bunlarla irfan sahibi olamaz. İnsanlar ancak Allah'ı çok zikretmekle, çok teslim olmakla, çok ibadet yapmakla irfan sahibi olurlar.

İrfan Sahibi: Kalbini tamamen Allah'a vermiş, Allah kalbinden hiç eksik değil.

Açılmış mekteb-i aşkın kapısı
Okuyup ilm ile irfana gel gel

İrfan da bir ilimdir. İrfan ne ile elde ediliyor. İrfan kalb ilmidir. Zahir ilmi var, batın ilmi var. Sadır ilmi var, satır ilmi var.

Satır ilmi: Kağıtta yazılı olan ilim.

Sadır: İnsanların göğsüdür.

Bu ne ile elde edilir. Bu ancak aşk ile elde edilir. Allah aşkı. Neresi bu mekteb. Burası işte. Bu sohbete gelenler mekteb-i aşka girmişler. Çünkü niçin. İnsanı, kâmil eden sohbettir. Kitap insanı irşat etmez. Kitap ta Allah'ın emridir. Amel kitap ile olacak. Kitap ta bilinecek. Onun için:

A'nın dervişleri kalmaz gaflette
Çoklarını irşad eyler sohbette
Cemalini görenler kalır hayrette
...
Benlik berzâhından âzâd olmuşuz
Her bir sohbetinden irşâd olmuşuz
Böyle bir sultana evlâd olmuşuz
Daha bundan büyük ne şânımız var
"Meşguliyet gelmeden boş vaktinizin de kıymetini bilin." buyuruyor Peygamber Efendimiz.
Bir de şu var. Madem ki Cenâb-ı Allah 24 saati bizler için üçe taksim etmiş. 8 saat ibadet, 8 saat ticaret, 8 saat istirahat... Ama nasıl çalışıyorlar insanlar. Hırsı tamahı olanlar ibadeti de terketmişler. 16 saat çalışıyorlar.
Ama bizler için şu var. Sekiz saat ibadet saatında nasıl ibadet yapacağız. Ne ile dolduracağız?
5 vakit namazımız var. Namaz meşguliyet dinlemez. Ateşte de olsa insan, namazını kılacak. Nafile ibadetini ne zaman yapar.Boş saatinde yapar. 8 saat ibadeti, bir tasavvuf ehli eğer tasavvufu yaşıyorsa, o dolduruyor. 5 vakit namaz 5 saat sayılıyor. 24 saat içerisinde dersin var. Onu namaz vakitleri dışında çekersen, etti bir saatte o, 6 saat. Bir de teheccüd namazımız var. Bir saatte o oldu, 7 saat. Evvabin namazı akşam namazı ile kılındığından, o saat olarak sayılmıyor. Bir de hatmemiz var. Bir saatte o, etti 8 saat. Bunları yaptınsa, tarikattaki hizmetini de gördünse, işte 8 saatin doldu. Allah'ın emrini yerine getirdin. Ama tarîkat ehli olmayanlar daha çok ibadetler yapıyorlar. Fakat onların ibadetleri, amelleri, onları perdeler. Onlara varlık olur. Ama tarîkat ehlinin ki olmaz. Niye.Çünkü bizim tarikatımızda müridi halinden haberdar etmiyorlar. Etmezler. Bizim için öylesi çok daha iyi. Biz hâlimizden haberdar olursak yol alamayız. Terakki edemeyiz. Muhakkak bir makam mevki vardır. Tarikata girdikten sora bir insan, onun ruhu bir görev alıyor. Onun ruhu bir hizmet görüyor. Bizim tarikatımızın manevî kisvesi askeriye. Tarikata giren bir kimse manevî bir kisve giyiniyor.
Emanet Sıbgatullah'a dayandı
Cemâli Hak boyası ile boyandı
Kabâil cümle gafletten uyandı
Füyuzatı Semerkand'e dayandı
Zuhurat-ı Pirimden söylerem ben
Bu yolda canı kurban eylerem ben
Kabâil: Kabileler, boylar.
Emanet ne? Peygamber Efendimizin hilafeti. Manevî geliyor bu. Zahir hilafeti 4 hulfâ-i raşidîn'de sona erdi. Ama manevî hilafeti kıyamete kadar devam edecek. Velilerde bu. Peygamber Efendimiz Hırkayı Saadetini Veysel Karani Hazretlerine gönderdi. Veysel Karani Hazretleri ile dünyada iken hiç birbirlerini görmediler. Görmedikleri halde, niçin ümmetin en hayırlısı buyurmuş.Niçin ümmetin en büyüğü buyurmuş.
"Ben Allah'ın kokusunu Yemen'den alıyorum" buyurmuş Peygamber Efendimiz.
Veysel Karani Hazretlerine işaret bu. Veysel Karani Hazretleri o zaman vahdet-i vücut olmuş. Allah'ın sıfatları ile sıfatlanmış. Resûlullah'tan büyük mü olmuş. Estağfirullah haşaa. Binlerce velâyet bir nübüvvetin içindedir, nübüvvetin dahilindedir.
Velayet daima gücünü nübüvvetten alır. Onun için Veysel Karani Hazretleri'ne hırkasını göndermiştir. Peygamber Efendimiz buyurmuştur ki:
(Arabistan'da çok geniş iki kabile var onların da çok koyunları var.) "Bu iki kabilenin koyunlarının kılları sayısınca ümmetimin günahkarları, Üveys'in şefaati ile cehennemden, ateşten kurtulup cennete gidecekler."
Hz. Ömer (Radiyallahu Anh.) Hazretleri hac yaptığı zaman, veda hutbesinde Peygamber Efendimiz'in Veysel Karani Hazretleri hakkındaki meth-u senalarını da hutbede okumuş. Hutbeyi bitirdikten sonra demiş ki:
-"Yemen hacıları ayrılsınlar." Ayrılmışlar.

-"Karen köyünden varsa ayrılsınlar" demiş. (Veysel Karani Hazretleri'nin köyü). Bir kişi ayrılmış, ona sormuş:
- "Üveys'i tanır mısın?"
- "Tanırım" demiş. Ama yüzünü ekşitmiş. İçinden de:
- "Yeryüzünün halifesinin sorduğu adama bak. Ondan daha fakir, ondan daha miskin, ondan daha zelil adam yoktur." Diye düşünüyor. Üveys, köyün develerini güdüyormuş. Görünüşü fakirmiş.
Hakk'ın emrettiği yola giderdi
Validesine canın fedâ ederdi
Bin deveyi bir akçaya güderdi
Veysel Karanî gibi çobanı nettin
Bu kimsenin Veysel Karani hakkında ki düşünceleri Hz. Ömer'in içine doğuyor. Mübarek celâlleniyor. Diyor ki:
- "Ben Hz. Resulullah'tan işittim. Bu kulağımla işittim."
Hadis-i Şerif'i söylüyor.
"İki kabilenin koyunlarının kıllarının sayısı kadar ümmetim, Üveys'in şefaati ile ateşten kurtulacaktır."
Peygamber Efendimiz'in vasiyeti üzerine Hz. Ali ile Hz Ömer (Radıyallahu anh) hırkasını, Veysel Karani Hazretleri'ne götürüyorlar. Ama bu zahirdeki görüntü. Batında ise hilafet gidiyor. Aslında velayet gidiyor.
Üveysî tarikatları vardır. Meşayihleri yoktur zahirde. Olsa bile itiraz etmesinler diye.
Meselâ: Nakşibendi Efendimiz Üveysi. Zahirde görmüş olduğu meşayih Emir Külal Hazretleri. Kendisi seyyidlerden. Ondan zikir almamış. Bir insan herhangi bir tarikata girince ondan zikir alıyor. Ondan zikir almamış. Zikir yapmamış ama, ondan icazet görmüş. Zahirde izin almış. Ama nerden yetişmiş. Mâneviyattan yetişmiş. Yani zahirde hiç görmediği bir zatın ruhundan yetişmiş.
Allah'a çok şükür Allah bizi müslüman yaratmış. Ama bütün müslümanlar bütün inananlar müsavi değiller. Cenâb-ı Hakk:
"İnsanlar zarardadır." buyuruyor. Bu zararın inceliğine bakın: Peygamber Efendimiz ne buyuruyor hadisinde?
"İki günü müsavi olan zarardadır."
Nasıl iki günü müsavi?
Amelden müsavi, ibadetten müsavi. Meselâ düşüneli m. Sen bir sanatkârsın. Bu gün ne kazandın.Yüz bin lira, yarın yüzbin lira kazanamazsan zarardasın. Ama bu misal olarak. Bu amelde de böyle. Bunun inceliğini kim anlar. Kim tatbik eder bunu?
Takbikatı mümkün değil. Eğer anlayıp tatbik edecek olursak bir inceleyelim. Her gün ibadetimizi çoğalttık, çoğalttık. Ne oldu? Gün doldu. Tıkandı. İbadetle doldurduk günümüz. Günü uzatamayız ki, ibadetimizi artılaralım. Bu mümkün değil. Niye buyurmuş Peygamber Efendimiz. Ancak bu tasavvufa ait bir emirdir. Tasavvufu anlayan, tasavvufu yaşayan bunu tatbik edebilir. Tasavvufu anlamayan bunun tatbikini yapamaz. Nedir?
"Allah'a olan aşkın nihayeti yoktur. Allah'a olan havf'in nihayeti yoktur. Allah'a olan gurbiyetin (yakınlık) nihayeti yoktur."
Allah'a insanlar ne ile yaklaşır? Allah'ı sevmekle, Allah'a fazla zikir yapmakla. Allah'tan fazla korkmakla yaklaşır insanlar Allah'a. Bunun sonu, nihayeti yoktur. Niçin.İnsanlar Allah'a ne kadar yaklaşsa Resulullah gibi yaklaşamaz.
"Ey Habibim sen bana iki kaşın yaklaştığı kadar yaklaştın." buyurdu Cenâb-ı Hakk.
Nerede? Miraçta. Bir kelam var;
Himmet-i evliyâ bize yâr iken
Şâh-ı Nakşibendi ser-hünkâr iken
Seyid Taha Sıbgatullah var iken
"Gabe Gavseyn"e dek seyranımız var
Kapalı değil. Açık. Gidebiliyorsan git. Ama mümkün mü gitmek. Bir velâyet neyi ifade eder. Peygamber Efendimiz'in varisi olan milyonlarca velisi vardır. Bunların hepsi Peygamber Efendimiz'in nur-u nübüvvetinde yok oluyorlar.

Yol açık... Ama, bir insan Hz. Adem zamanından bu zamana kadar yaşasa, ve bütün ömrünü ibadetle geçirse, Hz. Resulullah'ın makamına ulaşabilir mi. Ulaşamaz. Onun için, Allah'a olan gurbiyetin nihayeti yoktur. Peygamber Efendimiz bunu demiş. Rumuzludur hadisler.
"İki günü müsavi olan zarardadır."
Biz bu zarardan kendimizi nasıl kurtaracağız. Ancak tarikatı anlamakla, yaşamakla, Allah'ı sevmekle, Allah'a olan aşkımızı artırmakla.

(Sohbet 14) **"Sen çık aradan**
Kalsın YARADAN."
13 Mayıs 1990
(Teveccüh)

Şeriat da Allah'ın emri, tarikat da Allah'ın emri.
Şeriat da, tarikat da, Allah'a giden yol ise fark nedir?
Fark şudur ki tarikat delilli bir yol. Tarikat Allah'a giden bir yoldur. Zahirde vasıtası şeriattır. Şeriat da Allah'a giden bir yol ama delilsiz bir yol. Şimdi zamanımızda delil kitap deniliyor. Delîl peygamber deniliyor. Öyle ise, Peygamber delîl ise, varisi evliya olmayaydı. Meşayihler niye olmuş. Aksi halde kıyamete kadar tarikat gitmezdi. Yürüyemezdi. Peygamberimizle beraber giderdi. Tarikat gidince sadece kalırdı şeriatı. O halde tarikatsız olmaz.
Şeriat tarikat yoldur varana
Hakikat marifet ondan içerü
Tarikat Allah'a giden bir yoldur. Zahirde vasıtası şeriattır. Şeriatta kıl kadar eksikliğin varsa, senin vasıtan bozulmuş. Senin ayağın kırılmış, yürüyemezsin. Vasıtan bozulmuş gidemezsin. Çünkü şeriatın tamamı ile tarikat oluyor. Şeriatın nihayeti, tarikatın başlangıcı oluyor. Onun için:
Cismi ile şeriatta, akl-ı ruhu ile tarikatta, sırrı ile bila vuslatta. Tarikatın olursa rahat yürürsün. Tarikatsız Allah'a giden yolda eşkiyalar var. Ama tarikatın olursa o yol emniyete alınır. O yolda hiç bir eşkıya, vurucu, kırıcı yoktur.
Bu ne demektir? Zamanımızda kitap ve sünnetler var. Bunların yerlerini bid'atlar almış. Sen bir evliyayı kendine delil edersen. O senin delilindir, kurtuldun. O ne işliyorsa haktır. O bid'at işlese bile onun işlediği bid'at, bid'atı hasenedir. Hayıra giden bid'attır. Bir de bid'atı seyyie var. O da şerre gider. Günaha gider. Biz bunu bilemeyiz. Allah bildirir. Cenâb-ı Hakk ne buyuruyor:
"Herkes bildiğinin alimidir. Herkes bildiği ile amel ederse biz bilmediklerini ona öğretiriz."
Cenâb-ı Hakk her şeyi bir sebeple halkediyor. Cenâb-ı Hakk Kasım-ul Erzak adında bir melek halk etmiş. Onu bütün mükevvenatın memuru etmiş. Karada, denizde, havada. Hayvanların, cinlerin, insanların memuru Kasım-ul Erzak adın-daki bu melek.
Yâr daim sana nazar eyler
Seni gafil görürse güzar eyler
Sevilen sevdirmedikten sonra seven sevemez.
Cenâb-ı Hakk buyuruyor:
"Benim hidayet etmediğime sen şefaat edemezsin."
Kelam-ı kibar:
Bırak bu masivâ ile hevâyı
Pir-i Sami gibi bul rehnümayı
Delil eyle o zat-ı evliyâyı
Bu berzah alemin geçmek dilersen
Bekâ gülşanına göçmek dilersen
Bu dünya arzularını bırak! Bunlar hava. Hava tutulur mu. İnsanın karnını doyurur mu. Seni nimetine ulaştıracak bir delil bul. Onu bulduktan sonra da onu delil eyle. Onun peşinden ayrılma.
Dünya berzahtır. Dünya mü'minin zindanıdır. Peygamber Efendimiz de öyle söylüyor. Sen bir karanlıktasın. Öyle bir karanlıktasın ki zifiri karanlık. Çıkmak istiyorsun ama nasıl çıkacaksın. Mümkün değil. Nereden çıkacağını bilmiyorsun. Sana o sırada birisi dese ki:
- "Oğlum sen burada çok mu bunaldın? Çıkmak mı istiyorsun? Tut şu elimden de çıkalım" derse. Tutmaz mısın onun elinden?Muhakkak ki tutarsın.
Buradaki bu amelde (Teveccühte) esmâ nuru tecelli edecek. Evliyaullah'ın velâyeti. Sıfat nurundan mana, Peygamber Efendimizin nübüvveti. Zat nurundan mana, Cenâb-ı Hakk'ın zatının nuru. Üç nur da burada tecelli edecek. Bu üç nur da Allah'ın nuru. Evliyaullah'ın esma nuru nübüvvetin içerisinde. Resulullah Efendimizin nübüvvet nuru da Zat nurunun içerisinde. Onun için bu nur da burada tecelli eder.

Bu nurları kim cezbeder? Ayık olanlar. Ayık kim? Kalbini tamamen boşaltmış. Kalbinden herşeyi çıkartmış. Allah ile meşgul ediyor kalbini. Resulullah ile meşgul etmek. Meşayihi ile meşgul etmek. Bunların üçünün de birbirinden farkı yok... Aynı da değil, Gayrı da değil.
Zattan mana Cenâb-ı Allah'ın azametidir, şanıdır, zatıdır. Sıfattan mana Peygamber Efendimizdir. Peygamber Efendimiz Allah mı? Değil. Cismi ile Allah değil. Haşa, Allah'tan gayrı mıdır? Değil. Niçin buyurdu ki: "Habibim sen bana iki kaşın yaklaştığı kadar yaklaştın." Evliyaullah da bu nimete mazhardır. Evliyaullah da Allah'a o kadar yaklaşmıştır. Çünkü Evliyaullah'ın Gabe Gavseyn'dir kaşı.
Salih Baba öyle buyurmuyor mu?
Arşı muazzam başıdır hem "Gabe Gavseyn" kaşıdır
Ol akl-ı evvel cuşûdur "kün" emrinin fermanıdır
Bu Kelâm-ı kibardır. Haktır. Bizim bu âmelimiz kalb-i selîm istiyor. Kelam-ı kibarda geçer:
Eriş kalb-i selîm içre huzura
İnsanlar huzur isterler. Huzurlu olmak isterler. Kimler huzurlu olur? Kalb-i selîm olanlar. Madem ki bu dünyaya gelmişiz. Bu dünya berzahtır. Bu dünya süflî bir alemdir. Bu dünyada şer fitne vardır. Cenâb-ı Hakk buyurmuyor mu. Bizim çok sevdiğimiz, göz bebeğimizden çok sevdiğimiz evlatlarımız da bizim için fitnedir. Çok mallarımız da bizim için fitnedir.
Niye bunlar fitne olur?
Eğer âşık isen yâre sakın aldanma ağyare
Düş İbrahim gibi nâre o gülşanda yanan olmaz
İbrahim Peygamber için Cenâb-ı Hakk diyor ki:
"Onu ateşten kurtarın. Ama ona kendinizi bildirin." Melekler kendilerini söylediler.
Bir tanesi dedi ki:
- "Ben yerlerin müekkiliyim. Büyük dağları bu ateşin üzerine dökerim söndürürüm."
Birisi de dedi ki:
- "Ben suların müekkiliyim, denizleri buraya aktarırım. Bu ateşi söndürürüm."
Birisi dedi ki:
- "Ben rüzgarların müekkiliyim. Şarkten, garbten rüzgarları getiririm. Bu ateşi savurturum."
İbrahim Aleyhisselam:
- "Bu gücü siz nereden aldınız.Nasıl yapıyorsunuz?"
- "Bize Rabbımız verdi" dediler.
- "Eee. Ben Rabbımı tanıyorum. Ben Rabbımı biliyorum. Siz ne karışıyorsunuz . Ne giriyorsunuz aramıza. Siz aradan çıkın dedi. O bana yeter."
Demek ki İbrahim Aleyhisselam Allah'a o kadar salih. O kadar seviyor ki... Bir tek oğlu, nur topu gibi mübarek. Bıçağı koydu boğazına kesmek için, bıçak kesmedi asla.
Bu nasıl oluyor. Göz bebeği gibi titriyoruz. Neden fitne oluyor evladımız acaba? O Allah'tan fazla sevilirse fitnedir tabii. Allah'tan başka sevilecek yâr yoktur insana. Çünkü seni kurtaracak Allah'tır. Senin o gözbebeğin gibi sevdiğin oğlun seni kurtarmayacak. Malın seni kurtarmayacak. Ama bunları sana Allah verdi. Onları emanet bilirsen, o senin için fitne olmaz. Evladın sana emanet ise ölünce niye ağlıyorsun? Olunca niye seviniyorsun? Allah'ın verdiği birşeyi alınca sevinmezsen ölünce kederlenmezsen tamam... Bunlar fitne olmazlar. Allah ile arana girmezler, seni Hak'tan ayıramazlar.
Demek ki bu amelimiz (teveccüh) ne istiyor. Kalb-i selîm istiyor. Kalbimizde her şeyi düşünüyoruz. Fakat Allah'ın öyle kulları var ki Cenâb-ı Hakk buyuruyor:
"Benim öyle kullarım var ki, onların ticaretleri zikirlerine mani olmaz."
Kim bunlar? Veliler. İnsanların içerisinden seçilmiş bunlar. Neleri ile? İlimleri, amelleri ile. Şeriat tarikat ile olmuşlar. Şeriat, tarikat, hakikat, marifet. Bunlarla o nimete malik olmuşlar. Öyle ise tarikattan, şeriattan maksat nedir?
Şeriattan maksat: Cesetle ilgili olan. Cesedinle şeriatı yaşayacaksın. Kalbini ancak zikrullahla temizlersin. Senin o çok kıymet vermiş olduğun o amel senin kalbini temizlemez. Eğer ilmin sana varlık oluyorsa, ben âlimim, ben biliyorum diyorsan, o ilim senin kalbini temizlememiş. Benim şu kadar amelim var. Ben üstün insanlardanım diyorsan, o amel de senin kalbini temizlememiş.

Ya nasıl temizlenecek senin kalbin? Her şeyi kalbinden çıkaracaksın. Amelin mi var. Çıkaracaksın. Mal sevgisi, evlat sevgisi, herşeyi çıkaracaksın ki kalbin temizlensin ve kalb-i selîm olasın. O zaman huzura ulaşasın.
Eriş kalb-i selîm içre huzura
Seni mahv et erem dersen sürura
Ölümden evvel öl gel gir kubura
Sefa, sürûr mahviyettedir, yokluktadır. Varlıkta sefa, sürûr olmaz.
"Mûtû kable entemûtû" buyurmuyor mu Cenâb-ı Hakk.
"Ölmeden evvel ölün."
Ölmeden evvel ölürsen ne olur? Berzah alemini geçtin.
Hakikat güllerin görmek dilersen
Marifet meyvasını dermek dilersen
Hakikate ulaşmak istiyorsan, marifete ulaşmak istiyorsan ne lazım? Kalbi selim lâzım. Mahviyetle olur kalbi selim. Ne ile olur? Allah'ı zikrede zikrede olur. Allah'ın sevgisi karşısında bütün sevgiler muhaliftir. Bir kalbteki dünya sevgisi ahiret sevgisi de manidir buna.
Ahirete karşı dünya kuru dava. Ama ehl-i huzura karşı da ahiret kuru davadır. Niçin. Sen ahiret için işledinse o ameli, Allah verir sana da ahireti. Cenneti verir. Cehennemden kurtulursun.
Amelli insanlar için üç türlü amel vardır. İnsanlar ameli üç maksatla yapıyorlar:
1. Cehennem korkusu: Haktır. Allah'ın gazabından korkuyor. Çünkü onu kurtarır. Allah azap etmez.
2. Cenneti kazanmak için.
3. Allah için amel edenler.
Cenâb-ı Hak buyuruyor ki:
"Günde 70 defa bir kulumun kalbine nazar ederim.'"
Ama kim alır bu nazarı. Gafil olan alır mı? Gafil olan bir kimsenin kalbi güneş ışığı girmeyen bir bina gibi karanlıktır. Güneşe pencere, delik açacaksın ki bu ışık buraya girsin. Kelâm-ı kibar ne diyor:
Günde yetmiş kez hitab-ı "irciî"den bî-haber
"Fedhulî" sırrından âgâh olmayan derviş midir
Derviş söyleniyor dillerde. Dervişlik çok yüksek bir makamdır Allah'ın indinde. Dervişlikten yüksek bir makam yoktur. Niçin? Dervişler safiye makamına ulaşmışlar. Safiye makamı ne demek? Her şeyi Allah için yok etmişler. Allah'tan başka arzu kalmamış onlarda.
Teveccüh büyük bir amel. Buna inanmak lazım.
Teveccühe gelir ihvân
Kuruldu halka-i Rahman
Açıldı ravza-i rıdvan
Ravza-i rıdvan: Cennet bahçesi. Yani orası cennet bahçesi oldu.
Peygamber Efendimiz buyuruyor :
"Cennet bahçelerine girin. Cennet meyvalarından yiyin."
Sormuşlar :
- "Ya Resulullah cennet bahçeleri nereler. Meyveleri nelerdir?"
Buyurmuş :
-"Cennet bahçeleri zikir halkaları. Almış olduğunuz feyizleri de meyvalarıdır."
Onun için:
Teveccühe gelin ihvan
Kuruldu halka-i Rahman
Açıldı ravza-i Rıdvan
Bu meydân-ı muhabbettir
Bu bir uzma-yı nimettir
...
Bu meydân-ı muhabbettir
Şefîimiz Muhammed'dir

...
Bu meydân-ı muhabbettir
Bu bir ıyd-i meserrettir
İyd: Bayram demektir. Burada ruhlar bayram yapıyor.
Nakşibendi Efendimiz:
"Bizi nerede anarsanız, biz oradayız" buyuruyor.
Büyüklerden kimi anarsanız o oradadır.

(Sohbet 15) "Efendim,

derdimin dermanı SEN'sin"

14 Mayıs 1990

Süleyman Peygamber buyurmuş :

- "Simurg'a kim gidip Cenâb-ı Hakk'ın binbir ismini öğrenip gelir?"

Leylek ile bülbül talip olmuşlar:

-"Ben giderim" demişler. (Simurg : Bir makam) Bülbül kuşların en ufağıdır. Ama en kıymetlisidir. Çünkü bülbül (1001 esmayı) Cenâb-ı Hakk'ın binbir isimini zikir yaparmış. Bunlara :

- "Peki, gidin" demiş.

Fakat orada Cenâb-ı Hakk'ın binbir ismini cezbetmek için, uyumak yokmuş. Ayık kalınacakmış sabaha kadar. Bülbül aşık Cenâb-ı Hakk'ın isimlerine. Uyumamış. Gece yarısına kadar beklemişler. Leylek gece yarısı olmuş veya olmamış uyumuş. Sabaha kadar bülbül uyumamış. Cenâb-ı Hakk'ın binbir ismi tecelli etmiş. Bülbülü cezbetmiş. Leylek uyumuş. Sabahtan bir kapı takırtısı gelmiş lak, lak, lak... Onunla uyanmış leylek.

Gelmişler Süleyman Aleyhisselam'ın yanına.

- "Haydi öt bakalım" demiş.

Leylek :

- "Lak, lak, lak.." ötmüş.

- "Sen dur, kapı tıkırtısı dinlemişsin" demiş.

Bülbül ötünce:

- "Sen cezbetmişsin" demiş.

Evet, "Ben zikredeceğim, sayı ile sayacağım." diyenlerin zikirleri laklakayı lisanda kalır.

Cenab-ı Hakk ayetinde buyuruyor ki:

"Çok zikredenler var ki, zikir onların kalplerine kasvet getirir. Kalplerini karartır, sertleştirir, taşlaştırır."

İnananlardan birisi varmış. Âlim aynı zamanda. Bir iki sefer hatmeye itiraz etmiş. Peygamber Efendimizin hadisi var:

"Her kim ki İhlas suresini bir kere okusa, Kur'an-ı Kerîm'in üçte birini okumuş olur. İki defa okursa, üçte ikisini okumuş olur. Üç defa okursa Kur'an-ı Kerîm'i hatmetmiş olur."

İnkâr mı edecek? Hatmede 1001 ihlas okunuyor. 1001 ihlası üçe taksim etsin bakalım ne çıkıyor. O salavatlar, Elemneşrahlekeler, Fatihalar onları bir tarafa koyalım ve sayalım. Hesap edelim. Ona itiraz edememiş. Ben bilemedim, doğrudur demiş.

İnsanlar huzur isterler. Huzursuzluk zillettir. Zillette insanları yıpratır. Daha doğrusu azaptır. İnsanların dünyadaki azabı ne ile.Hastalık, geçim darlığı, fakirlik. Bir de huzursuzluk oluyor. Ama bu azabın zahmetini ne çekiyor? Kalp çekiyor. Bir arızadan dolayı olan ağrıyı, sızıyı kalp duyuyor. Fakirliğin, zilletin hepsinin azabını kalp duyuyor. Ama kalbin bir sahibi var. Kalbe tasarruf edecek olan ancak Cenâb-ı Hakk'tır. Onun için Cenâb-ı Hakk :

"Sizin ancak kalbiniz zikrullahla mutmain olur. Başka bir şey sizin kalbinizi doyurmaz, tatmin etmez." buyuruyor.

Onun için kalbini Allah ile meşgul ederse daha o kalbe bir şey girmez ki onu rahatsız etsin. Onu huzursuz etsin. Gönül Allah'ı anmazsa o gönül herşeyden rahatsız olur. İnsanlar Allah'a zikirle yaklaşıyorlar. Ne kadar Allah'tan gafil olursa o kadar uzaklaşıyorlar. Allah'tan ne kadar ayık olurlarsa o kadar yaklaşıyorlar. Onun için bilhassa bizim tarikatımızda ki kalbî zikir, gizli zikir, hafî zikirdir. Bunun hakkında hem ayet var hem hadis var. Ayeti Kerime'de Cenâb-ı Hakk:

"Beni gizli zikredin" buyuruyor.

Peygamber Efendimiz de hadisinde:

"Zikrin en hayırlısı gizli yapılandır" buyuruyor.

Allah bizi inananlardan halk etmiş. Amentünün şartlarına inanmışız. Yaşayalım. Tarikata da inanmışız. Yaşayalım. Nakşibendi Efendimize sormuşlar ki:

- "Sizin tarikatınızın bidayeti nedir, nihayeti nedir? Nerden başlar, nereye varır?"

- "Amentü billah ile başlar. Amentü billah ile sona erer" demiş.

Burada anlayacağımız şudur:

Amentünün şartlarına inanacağız ve yaşayacağız. Yaşamazsak taklidî iman olur. Taklidî iman insanı kurtarmaz. Muhakkak yaşanması lâzım. Bir de amentünün şartlarının kendisinde tecelli etmesi var.

Tecelli etmek ne demektir?Avam Allah'a inanıyor. Gıyabî imanı var.

Avam kim? İrade sahibi. Buna müptedi de deniliyor.

Bir de müntehi var.

Müntehi: İradesinden kurtulmuş, geçmiş.

Müptediler amentünün 6 şartına inanacak ve yaşayacak. Ya müntehiler? Onlar da bunu yaşıyorlar. Avam'ın gıyabî imanı var. Allah'a secde ediyor. Namaz kılıyor. Allah'ı görüyor mu? Göremiyor. Allah'a ibadet edenlerin hepsinin gönlü bir mi?

Avam namaz kıldığı zaman gönlüne her şey geliyor. Ama huzur sahiplerinin, müntehi alemine geçenlerin gönüllerine bir şey gelmez. Bunların cesetleri Beytullah'a yönelmiştir. Bunların kalpleri de yönelmiştir. Ruhların kıblesi Zat-ı Hakk'tır.

İnsanın iki kıblesi vardır :

1. Cisminin, cesedinin kıblesi: Beytullah. Cenâb-ı Hakk'ın İbrahim Aleyhisselam'a emredip de yaptırmış olduğu Kâbe .

2. İnsanların ruhunun kıblesi. Herkes o kıbleyi bilemez. Herkes o kıbleye yönelemez. Avamın hepsi Beytullah'a yönelir. Müntehi de yönelir oraya. Fakat müptedi cismi ile yönelmiş, Beytullah'a. Başka bir şeyden haberi yok.

Müntehi her ne kadar cismi ile Beytullah'a yönelmiş ama, ruhu nereye yönelmiş? Ruhu da Cenâb-ı Hakk'kın zatına, azametine yönelmiş. Hz. Ali Efendimiz:

-"Ben görmediğim Allah'a secde yapmam." demiş.

Ama secdesinde Beytullah'tan dönmemiş ki. Cismi Beytullah'a secde yapmamış. Bizler de Beytullah'a dönüyoruz ama secde etmiyoruz. Zaten Beytullah'a secde etsek o da küfür. O da batıl.

Amentü'ye, müptedi inanıyor ve inancını yaşıyor. Ama müntehi de müşahede var. İnandığını görüyor. Görerek yaşıyor. "Amentü billahi" ile başlamasından gıyabî inancı var. Sona ermesi, müşahedesi inancına şahit oluyor. İnandığını görerek yapıyor.

"Ametü billahi: Ben Allah'a inandım." İnandık biz. Müptedi de inanmış. Müntehi de inanmış. Müntehi inanmış olduğu Allah'ı görüyor. Söyliyemez ki görenler. Ben şöyle gördüm, rengi şu idi. Boyu şu idi. Güzelliği şu idi diyemezki. Akıllar idrak edemez ki. Cenâb-ı Hakk'ta noksan sıfat yok. Mekan yok. Sıfat olmadığı için, mekan olmadığı için, görünür ama söylenmez. Niçin?

Gördüğü nedir bilemez

Kendini yoklar kendini bulamaz

Ne oluyor? Kendi varlığından kurtuluyor. Kendi varlığından geçiyor. Onda yeni bir varlık tecelli ediyor. O varlıkla O'nu görüyor. Gören de kendisi, görünen de kendisi.

Kendini kendi göre kendi bile

Bâkisin edemezem gelmez dile

Bunu dile getirse, zahire, şeriata muhalif. Küfür. Mansur'u niçin astılar. Burada Mansur değil, Mansur'da tecelli eden bir sıfat; Mansur söylemedi ki... Mansur orada bir alet oldu. Mansur'un dilinden Hz. Allah konuştu, Hz. Resulullah konuştu. Kelam-ı Kibara bakın:

"Zat sıfat'ın aynı mıdır. Değil. Gayrı mıdır. Değil. Aynı da değil. Gayrı da değil."

Divan bütün kelamı kime söylemiş? Rabıtaya söylemiş. Rabıtadan söylemiş. Rabıta Allah mıdır. Allah'tan gayrı mıdır? Değil.

İşte Amentünün şartları. Allah'a gıyabî inancımız var. Meleklere gıyabî inancımız var. Kitapları göremiyoruz, bilemiyoruz. Onların da Hak kitabı olduğuna inanıyoruz. Çünkü bu kitaplar Peygamberlere gelmiş. Bu kitaplar elde olmadığı için gıyabî inanıyoruz. Âlim olmasak, Kur'an'ın manasını bilmesek, ona da gıyabî inanıyoruz. Hak kitaptır. Hepsi Cenâb-ı Hakk'ın emridir diye inanıyoruz. Peygamberlerin hiç birini görmedik. Yine onlara da inanıyoruz.

"Vebil kaderi hayrihi ve şerrihi" Her şeyi, hayır ve şerri Allah halk eder. Buna da inanıyoruz.

"Velba'su badel mevt" öldükten sonra dirileceğimize de inanıyoruz.

Bunlara inanmak başka. Bir de yaşamak var. Müntehi bunları yaşıyor, görüyor. Hakke'l-yakîn biliyor. Bilmek birbirinden farklıdır.

İlme'l-yakîn bilirler. Ayne'l-yakîn bilirler. Hakke'l-yakîn bilirler.

İlme'l-yakîn bilen biliyor. Ama bir mesafe var. Ayne'l-yakîn bilen, o mesafeyi yaklaştırıyor.

Yani bilinen bir varlık var. Bunu üç kimse biliyor. Birisi kitaptan okumuş. Uzaktan bunu biliyor. İlmi ile biliyor. Bir de var ki yürümüş gitmiş ona yaklaşmış. Bir de var ki onu tamamen elde etmiş.

Hakkel yakın bilmek: Bilen ve bilinen bir olmaktır.

"Bilen ve bilinen o can değil midir." Diye buyuruluyor, Kelam-ı Kibar'da. Yani Nakşibendi Efendimizin:

"Bidayetinde Amentübillah, nihayetinde Amentübillah" demesi bundandır.

Zaten mürakebe, muvazene, müşahede var.

Müşahede: İnanmak.

Müptedi inancı: Gıyabîdir.

Müntehi inancı: Aşikârdır. İnandığını görüyor.

Gıyabî inancı olan hakikate ulaşınca ruhu şahit oluyor. Ruhu görüyor. Hakikate ulaşanlar melekleri de görüyor. İnsan iradesinden kurtulduktan sonra melekleri de görüyor.

"Vebil kaderi hayrihi ve şerrihi" fermanında, sebeplerini kaldırırlar. Hakikisini görürler. Kelam-ı kibarda:

Bu fena gülzarı içre faili mef'ûlünü

Her sıfattan Zât-ı Hakk'ı bilmeyen derviş midir

"Her sıfattan" denilince, bütün cisimler. Sadece insanlar değil, eşya. İnsan hakikate geçince Allah'ın varlığını eşyada seyrediyor. Ama hakikate geçince.

Hakikate insan ne ile geçer? Tarikatla. Şeriat ve tarikatla. Sadece tarikatla da geçilmez. Sade şeriatla da geçilmez. İkisini de yaşayacak. Şeriat cesetle ilgilidir. Tarikat ruh ile ilgilidir. Ruh ile ilgili ama bizim ruhumuzdan haberimiz yok.

Biz ruhumuzu nasıl yetiştirelim? Şeriatın tamam oldu ise, tarikatını da bir Mürşide inandınsa o yetiştirecek. Senin iraden, ancak cesedine geçerlidir. Ruhuna da geçerli değildir. Ama şarttır. Sen bir defa cismini arındıracaksın. Temizleyeceksin. Hayvanî sıfattan kurtarcaksın. Ruha tahsili kim yaptıracak? Kim nimetine malik edecek? Onu kim yetiştirecek, onu kim büyütecek? Meşayih.

Özün bir pire teslim et müdavim ol kapısında

Meşayihten murad şahım mürebbi kâmil olmaktır

Meşayih: Evliyaullah.

Özünü bir pire teslim et, kendini teslim et. İnsanın O'nu sevmesi, inanması, O'nu büyük görmesi budur. Tarikatın şartlarından birisi teslimiyet. Teslimiyet hepsinin başı.

Sermaye bu yolda heman

Teslim olup şeyhine inan

Sıdk ile Allah'a dayan

Gör olmaz mı ihsan sana

Hazreti Pirim delilimdir halilimdir benim

Dil sarayı razva-i beyt-i celîlimdir benim

Ana teslim ettiğim nefs-i zelîlimdir benim

İnkıyad ettim bıçağa uymuşam İsmail'e

Yani İsmail Aleyhisselam nasıl ki babasına teslim olmuşsa. Cenâb-ı Hakk ona kurban gönderdi. Cennetten bir koç geldi. Koç kesildi, onun yerine. İşte onu da zikrediyor.

Menem salih şeci'âne

Girip aşk ile meydane

Getirdim koçu kurbâne

Bu meydan-ı muhabbettir

Aşk ile meydana girenin nefsi ölüyor. Koç nefsi kesiliyor. Aşk nedir? İnanaraktan veya severekten, İsmail Aleyhisselam nasıl babasına teslim oldu ise, boynunu rızası ile verdi bıçağa. Bağlamışken ellerini çözdürdü.

- "Niçin bağlıyorsun baba ellerimi. Ben âsi değilim. Karşı gelmiyorum sana. Çöz ellerimi. Bildiğini işle." dedi. Bıçağa boynunu uzattı.

Şeyh efendiye mürit böyle teslim olursa neye malik olur?

Dil sarayı razva-i beyt-i celîlimdir benim

Dil sarayı evliyaullahın kalbidir. Beyt-i celîlidir (Allah'ın evidir). Teslim olursa eğer, ona malik olur.

Cenâb-ı Hakk buyurmuştur :

"Ben hiç bir yere sığmam, mü'min kulumun kalbine sığarım."

Mü'min kulumun kalbi denilince: Veliler de müslüman sınıfında, nebiler de müslüman sınıfında, avam da müslüman sınıfında, her insan müslüman sınıfında. Ama veliler avamdan seçilmiş.

Alimlerde bir esrar var ki, alim olmayanlar bilmiyorlar. Ne var?

Onlarda ilim sıfatı var. Onlar Hakk'ı daha iyi biliyorlar. Okumuş oldukları kitaplardan.

Velilerde bir esrar var ki, alimler onu bilmiyorlar.

Nebilerde bir esrar var ki, veliler onu bilmiyorlar.

Amentünün şartlarını biz inanarak biliyoruz. Ama bir insanın ibadeti olmazsa, bu şartlara inandım demesi yalancılıktır. İnanıyorsa yaşasın. Yaşamıyorsa demek ki samimi olarak inanamıyor.

Hayır ve şer Allah'tan gelir. İnandım. Eee buna inandınsa, Ahmet sana ne yaptı.Seni dili ile, eli ile incitti. Senin hakkını gaspetti. Seni dövdü. Mehmet te seni sevdi. İnsanlık etti. Ahmet dövdü. Ahmet'ten bilmezsen, Mehmet sevdi, Mehmet'ten bilmezsen "vebil kaderi hayrihi ve şerrihi" fermanına hakke'l-yakîn inandın demektir. Senin müşaheden var. O zaman bütün mecazlar çıktı aradan. Faili mecazlar aradan çıktı. Faili hakiki göründü sana.

Behlül Dâne varmış. Evliyaullah'tan. Bazı veliler de deli görünürlermiş. Sözleri, işleri, hareketleri deli gibi imiş. Behlül Dâne, Behlül Divâne; Halkın bir kısmı Behlül Dane diyormuş. Akıllı anlamına. Bir kısım halk da Behlül Divâne diyormuş. Deli anlamına. Bazıları onun zahirdeki işlerini, hareketlerini anlayamadıkları için deli Behlül demişler. Bilenler de akıllı Behlül demişler.

Bu şahıs Abbasi Devleti idarecisi Harun Reşid'in kardeşi imiş. Harun Reşid yeryüzünün halifesi. O kadar da saltana düşkün. O kadar da diktatör ki. Dur diyenin durağını kesiyor. Senden bana kardeş olmaz diye Behlül Dâneyi evinden kovuyor, dövdürüyor. O kadar güçlü bir halife olan Harun Reşid kardeşinden ar ediyor. Hiçbir meslekte çalıştıramıyor. Hiç bir işi yaptıramıyor. Evi yok, barkı yok, işi yok. Ailesi yok. Hiç bir şeyi yok. Koyunlara bile sahip olamadı. Baktı ki olmadı. Bıraktı. Nerde akşam orda sabah. Mekânı yok. Gecesi yok. Gündüzü yok. Ne yiyeyim, ne içeyim yok. Ama halktan sevenler var. Hürmet edenler var. Yediriyorlar, giydiriyorlar. Gençler çocuklar bununla oynuyorlarmış. Alay ediyorlarmış. Bir gün taş atmışlar. Başı kırılmış. Kan akaraktan gidiyormuş.

Rastlayanlardan birisi sormuş.

- "Başını kim yardı?"

Hiç ses vermemiş. Cevap vermemiş. Bir başkası sormuş ona da söylememiş.

- "Behlül aç mısın?" demiş.

Aç olduğunu işaret etmiş. Götürmüş buna çorba içirmiş rastlayan adam. Çorba içip giderken üçüncü rastlayan adam soruyor.

- "Behlül başını kim kırdı?"

Behlül cevap veriyor :

- "Çorbayı içiren başımı kırdı."

- "Çorbayı kim içirdi" diyor.

- "Başımı kıran çorbayı içirdi" diyor.

Bunu anlayamıyor halk. Herkes anlayamıyor bunu. Ama "vebil kaderi hayrihi ve şerrihi" fermanını hakke'l-yakîn gören o imiş.

- "Ne yapıyor. Başını kırandan bilmiyor. Allah kırdırdı diyor. Çorbayı içirenden bilmiyor. Allah içirdi diyor."

Şu halde biz "vebil kaderi hayrihi ve şerrihi" fermanını tatbik edemiyoruz. İnancımız ancak laklakayı lisanda kalıyor. Kalbimize bir türlü yediremiyoruz bunu. Biz onu becerirsek, bizi sevenle, döven bir olur. Bizi zem edenle, meth eden bir olur. Bize iyilik yapanla, kötülük yapan bir olur.

Amentünün altı şartını yaşamak lazım. Hakikate ulaşan kimse yaşıyor ve inandığını görüyor. Ona şahit oluyor. Görerek yapıyor. Dahası da var. Kendisi yapmıyor zaten. Kendisinin de bir alet olduğunu biliyor. Kendi iradesi, sözleri, hepsi oluyor bir alet. Aleti ancak ustası çalıştırır.

Özün bir pire teslim et müdavim ol kapısında

Meşayihten murad şahım mürebbî kâmil olmaktır

Mürebbi: Yetiştirici.

Meşayihe teslim olunca o seni yetiştirir. Peygamber Efendimiz de

"Benim mürebbîm Rabbim, beni Rabbim terbiye etti" buyuruyor.

Peygamber Efedimizi zahirde bir hoca, bir terbiye eden oldu mu? Hayır. Yetim kaldı. Fakir kaldı, mektep görmedi. Medrese görmedi. Zahirde bir ailesi var. Annesi var. Babası var. Sülâlesi var. Bunlar görünen bilinen şeyler. Bir sanat, bir şey öğreten olmamış ona. Rabbısı onun neyini terbiye etmiş? Ruhunu terbiye etmiş. Ruhuna öğretmiş ne öğretti ise. İşte meşayih de müridin ruhunu terbiye ediyor. Ruhuna öğretiyor ne öğretirse. Onun için insanlar tarikatsız hakikate geçemezler. Hakikate geçemezler. Hakikate geçemezse bir insan kıymetini kaybeder.

Gider bu "Ahsen-î Takvim" bozulur

Varıp hep yerli yerine dizilir

Bozulur ne olur.Yerli yerine düzülür, ne olur?

Cenâb-ı Hakk:

"Biz insanı çok kıymetli halk ettik" buyuruyor. "Güzel halk ettik" buyuruyor. "Büyük halk ettik" buyuruyor.

Bu güzellik, bu büyüklük cesedinde midir?

Cesedinde güzellik. Tahsil yaptıysa, güçlü ise, sanatkarsa, cesedindeki güzellik budur. Ama bunlar silinecektir. Yok olacaktır. İnsanlardaki kıymet ruhtadır. Ruhunu ne ile kıymetlendiriyor insan? Şeriat, tarikat ile. Eğer bu olmazsa ruh kıymetini kaybediyor. İnsanlarda dört makam vardır. Bu cesettedir.

Bir de insanları dört eczadan halk etmiştir Cenâb-ı Hazreti Allah. Bu dört eczanın muhalif halleri var, mutabık halleri var. Bu dört eczayı insan ne ile tebdil ediyor? Şeriat, tarikat ile tebdil ediyor. Bunları değiştirmezse muhaliftir. Bunlar değişirse mutabık oluyor. Yararlı, faydalı oluyor. Değiş mezse ruha zararlı oluyor. Daima zarar vermekte, ona hakaret etmekte. Yararlı olursa ruhun kıymetini daima yükseltmekte.

Bu dört madde nedir?

Su, ateş, toprak, hava. Anasırı zıddiyet. Eğer şeriatı, tarikatı olmazsa değiştirmezse, bunların zararlı tarafları nedir? Toprağın tembellik vermesi insana. Ateşin insanı kavgaya, nizaha götürmesi. Suyun insanları teşvikçiliğe sevketmesi. Havanın da insanlara enaniyet vermesi, kibirli yapması. Bunlar ne kadar zararlı? Tembelleri Allah sevmiyor. Tembellikten Cenâb-ı Hakk insanları men etmiş. Kitapta "battal" diye zikrediliyor. "Battal" ise batmış batırmış. Demekki toprak tembellik veriyormuş insana.

Ateş: İnsanları vurmaya kırmaya, kavgaya sevkediyor. Bunları Allah semavî kitapta yasaklamış. Peygamberimiz yasaklamış.

Su: İnsanları birbirine sürtmek, bulaştırmak, teşvik etmek. Bu da iyi bir şey değil. Zararlı.

Hava: Enaniyet, kibir, benlik sahibi etmekte. Bu da iyi bir şey değil.

Fahrettin Razi Hazretleri şöyle bir şey yazıyor:

"Oğul diyor, dört şeyden, dört şey doğar. Dikkat et! İnatlıktan rüsvaylık doğar. Öfkeden nedamet doğar. Bir söz söyler bir iş yaparsın, ne ettim dersin. Tembellikten zelillik doğar. Kibirden de düşmanlık doğar."

Bizim dört eczamız var. Cesedimiz dört eczadan halk edilmiş. Dört eczayı da taşıyor. Bunun bir tanesi eksik olsa yaşayamaz.

Havayı insanlar teneffüs etmezse yaşar mı? İnsanları besleyen bir ısı var. Bu çıksa veya fazlalaşsa yaşar mı? Bunlar cisim göstermiyor ama bunların yetkileri var. Hava sana enaniyet veriyor. Ateş seni kavgaya sürüklüyor. Katı cisimler et, kemik, topraktır. Kan vesaire sudur. Su da seni teşvikçi yapıyor. Toprak ta seni tembelliğe sevkediyor. Ama sen bunları tebdil ediyorsun. Değiştiriyorsun. Zahir tedbirin şeriat. Bir de meşayihe gidip teslim olmak, ondan almış olduğu hizmeti devam ettirmek. Tarikat bir meşayihe gidip teslim olmaktır. Zikir talimi almaktır. Bununla ne oluyor? Dört anasırı zıddiyet sana zararlı iken yararlı hâle geliyorlar. Seni kavgaya, ateşe sevk eden bir ateş var ya, Allah aşkına dönüyor. İnsanları vurup kırayım derken, insanları seviyorsun.

Yaratılmışı severim Yaradan'dan ötürü

Yaradan: Allah.

Allah'ı sevenler Allah'ın mahlukunu da sever. Sendeki kavga nizah, vurma, kırma durumu seni uysal bir hâle getiriyor. İnsanlara hürmet ediyorsun. Onları seviyorsun, Allah'ı sevdiğin için.

Allah kavgayı yasaklamış. Allah'ı seviyorsan niye yapıyorsun. Adam öldürmeyi yasaklamış. Niye yapıyorsun?

Toprak sende güzel ahlâk oluyor. 79 ahlâk var sende. 79 ahlâki hamideyi elde ediyorsun. Toprak üzerinde her şey yetişiyor. Onun için sende tam bir ahlâk oluşuyor. Ne ile oluyor. Şeriat, tarikat, hakikat. Hakikate geçersen, sendeki zararlı sıfatlar yararlı oluyor. Dünyada insanlara yapmış olduğun zararlı sıfatlar sana dönecek. Yaptığın zarar kendine. Rabbına karşı mesul olduğu n zararları sen bilemezsin. İşte bu dört ecza tebdil olunca güzel ahlakları elde ediyorsun. İç aleminde oluyor bu değişiklik.

Seni teşvik eden su : Allah'ın feyzi oluyor. Nehir gibi feyiz oluyor.

Hava: O sendeki enaniyet, kibir, kendini beğeniyorsun ya. Sende bir hakikat oluyor. Her şeyin mecazından kurtuluyorsun. Her şey sende bir Hak aynası oluyor. Her şeyin hakikatında o var. Her şey "Kün" emriyle meydana geldi. Canlı ve cansız ne kadar cisim varsa "kün" emriyle meydana geldi. Yok idi bunlar. Allah "ol" dedi oldular. Bu eşyaları senin varlığın görüyor. Sen kendi varlığını yitiriyorsun. O zaman hakiki varlık meydana çıkıyor. Kelâm-ı kibar :

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Sevdiği deriyi çok çiğner dibağ

Deri ne kadar sert olursa olsun. Ne kadar çirkin olursa olsun. Dabak onun rengini değiştiriyor. Sertliğini gideriyor. Çirkinliğini güzelleştiriyor. Pis hayvanların derisini bile dabak yaptığı zaman değiştiriyor. Onu bile hizmete sevkediyor.

Meşayihe gerektir tâbi erler

Sulüke giriben tevbe ederler

Bir mürit deridir. Meşayih te deriyi değiştiren bir üstattır. Onun anasır-ı zıddiyetini değiştiriyor. Anasır-ı zıddiyeti de çile değiştirir.

Çile nedir? Haktır. Onun için Cenâb-ı Hakk "Eşeddül bela" fermanı buyurmuş. Bizim burada bir hissemiz var. Ruha çok zararlı olan anasır-ı zıddiyetin değişiyorsa işte o zaman ruhun kıymetini buluyor. O zaman terakki ediyor. Ruh yükseliyor. İrade sahibindeki sıfatlar, külîî iradeye geçince değişiyorlar.

(Sohbet 16) **"Muhabbet bağına girdim bu gece,**
Açılmış gülleri derdim bu gece,
Vuslatın sırrına erdim bu gece,
Muhabbet doyulmaz bir pınar imiş"
15 Mayıs 1990

İnancımıza göre, bir insan düşünerek iş yapmalıdır. Şükür, fikir, zikir.
İnsanlarda rahatlık gönül rahatlığıdır. Yer, zenginlik, hiç bir şey insanları rahat ettiremez.
- İnsanların gönlü ne ile rahat olur?
- Gönül Allah'ın mülküdür. Gönül Allah'ı anacak bir yerdir.
Zulüm üçtür.
1. Nefsine zulüm. 2. Karşısındakine zulüm. 3. Allah'a zulüm.
Kul Allah'a zulüm edebilir mi? Kul mahlûktur. Allah halîktir. Herşeyi Allah yaratmıştır. Kul Allah'a nasıl zulmedebilir?
Buyurmuşlar ki:
- "Gönül Hak Sübhanallah Hazretlerini anacak bir yerdir. Onu koymaz da başkalarını koyarsa bu zulüm değil mi?"
Ama zulüm yine kendisine dönüyor. Bir insanın evi olur. Evinden, başka bir insan zorla, cebbarlık yaparak onu çıkarırsa, onun evini elinden almış oluyor. Burada ne oluyor? Kalbimiz Allah'ın mülküdür. O mülkü sahibine teslim etmezsek. Kalbimizi Allah ile meşgul etmezsek, üçüncü zulüm de budur.
Allah'a şükür gönlümüzde tecelli eden Cenâb-ı Hakk'ın nuru sizleri topladı, buraya getirdi. Allah arzunuza ulaştırsın. Allah imanınızı, amelinizi muhafaza etsin. Allah muhabbetinizle yaşamak nasip etsin. Muhabbet demek ki Allah sevgisi. Bundan daha büyük bir zevk, daha büyük bir varlık, daha büyük bir devlet, daha büyük bir sıhhat, daha büyük bir nimet olamaz. İnsanlar için en kıymetli şeydir.
Buyuruyor ki:
Eğer âşık isen yâra sakın aldanma ağyara
Yâr: Allah.
Ağyar: İnsanı sevdiğinden ayıran.
Burada Yâr'dan mânâ Resulullah, Yar'dan mana meşayih. Meşayihsiz insan Resulullah'a ulaşamıyor. Resulullah'ın rızasını kazanamıyor.
Allah sevgisi, Resulullah sevgisi, meşayih sevgisi aynıdır. Hiç farketmez. Niçin?
Cenâb-ı Hakk:
"Habibim seni seven beni sever. Seni sevmeyen beni sevemez." buyuruyor. Hem de :
"Habibim seni bilen beni bilir. Seni bilmeyen beni bilemez." buyuruyor.
Öyle ise, bir insan Peygamber Efendimizi sevmezse Allah'ı sevemez.
Muhabbetten Muhammed oldu hasıl
Muhammed'siz muhabbetten ne hasıl
Evliyaların kelâmı bu. Muhabbetten Muhammed var oldu. Cenâb-ı Hakk:
"Habibim ben seni en evvel sevgimden yarattım" buyuruyor. Sevmiş, övmüş, yaratmış.
Bizim de ancak muhabbetimizdir bizi nimetimize kavuşturacak olan. Allah'tan ayrılan ruhumuzu Allah'a ulaştıracak olan. Muhabbetin cismi görünmüyor. Meselâ: Gönlümüzde bir Allah sevgisi, bir Allah muhabbeti var. Ama bunun bir cismi var mı, rengi var mı, şekli var mı? Yok ama bir insan Allah'a ulaşırsa. Evet Cenâb-ı Allah vacib-ul vücut. Cenâb-ı Hakk'ın bir sıfat-ı subitiyesi vardır. Bir de sıfat-ı zatiyesi vardır. İnsan Cenâb-ı Hakk'ın zatına ulaşırsa bir varlık görür. Bir varlığa ulaşır. Ama o nasıl bir varlık? Ondan bahsedemez. Onu görür ama gördüğünü söyleyemez. Çünkü niye? Görünen bir şeyin cisim olarak göründüğünde onun rengi şöyle idi. Tadı şu idi. Şekli şu idi der bir insan. Ama cisim olarak görmezse onun nasıl benzerini söyleyecek? Şeklini anlatacak? Söyleyemez. Onun için bu da haktır.
Allah'tan gelen ruhu Allah'a ulaştırınca ne oluyor insanlar? O muhabbetin neticesinde ulaşıyorlar. Allah'ı seviyorlar. Allah'a ulaşıyorlar. Allah'ı görüyorlar. Allah'ı buluyorlar. İşte bu ne ile ?
"Habibim seni bilen beni bilir. Seni bilmeyen beni bilemez."
Zahirde çok hocalar var. Onlar biliyorlar mı? Biliyorlar Peygamber Efendimizi. Onlar ilmel yakîn biliyorlar. Ama "Seni bulan beni bulur."

Bunlar kimler? Ümmetlikte sünnetin tamamen hepsini işleyenler. Kitab'ın ve sünnetin tamamen hepsini işleyenler. Kitab'a ve sünnete tamamen bağlanıpta yaşayanlar. Bilinen bir şey tarikatsız bulunmaz. Çünkü niçin? Şeriat, Allah'ın emri. Kitap sünnet ancak bildiriyor. Bulduran nedir? Bulduran tarikat oluyor. Tarikat! Sen Ankara'dasın. İstanbul'da bir nimetin olduğunu biliyorsun. Bunu ne ile biliyorsun? Okudun veya vaaz dinledin ki, İstanbul'da bir nimet varmış. Herkes bunu bilmiş. Bilmişler ama onu bulmak için ne lazım? Onun yoluna yürümek lâzım. Yürüdü gitti. Buldu. Buldu ama bir de onu tatmak lâzım. Tadamazsa eğer, bulduğundan ne fayda olacak. Onun tadından tadınca zevk alıyor.
Onun için :
"Habibim seni bilen beni bilir. Seni bilmeyen beni bilemez." buyuruluyor.
"Seni bulan beni bulur, seni bulmayan beni bulamaz. Seni gören beni görür, seni görmeyen beni göremez."
Allah'ın emirleri böyle.
"Habibim ben seni sevgimden yarattım. Bütün varlıkları senin için yarattım." buyuruyor Cenâb-ı Hz. Allah.
Onun için kelâm-ı kibarda :
Muhabbetten Muhammed oldu hasıl
Muhammed'siz muhabbetten ne hasıl
Madem ki Muhammed, Allah'ın sevgisinden, muhabbetinden meydana geldi ise, sen Muhammed'i sevmezsen, sen o zaman muhabbet ehli değilsin. Allah'ı sevmiş değilsin. Bir de buyuruyor ki :
Muhabbetten murad ancak Muhammed hasıl olmaktır
Muhammed'den murad şahım visâle vasıl olmaktır
Visâl: Ulaşmak.
İnsanlardaki muhabbetten maksat Peygamber Efendimizi kazanmak. O'nu bulmak. O'nu buldunsa eğer, bu sefer isteğine ulaşacaksın.
Ama bu istek hangi istek? Dünyadaki istekler değil veya ahiret istekleri değil. İstek nedir? Vuslat. Neye ulaşmak? Allah'a ulaşmak.
Allah'tan başka hiç bir şey insanı tatmin etmez. Ama insanların nefsi var. Ruhu var. Nefsi dünyada herşeyi ister. Çok şeyi elde eder ama, yine tatmin olmaz. Yine doymaz. Şunum olsun der, elde eder. Bunum olsun der, onu da elde eder. Ama yine tatmin olmaz. Ama bunlar aldatıcı oluyor. Ahiret de bir arzudur insanlarda. Ahiretin karşısında dünya batıldır. Madem ki ahiretin karşısında dünya batıl, Allah bize akıl vermiş. Bir inancımız var. Hakk'ı batılı bize seçtirmiş. Biz Hakk'a sahip olalım. Batıla niçin sapıyorsun? Hakk'a sahip olursak, Allah'ın nimetine rahmetine sahip olacağız. Batıl olana sahip olursak azap göreceğiz. Çünkü batıl yasak olanlar... Hak olanlar ise Allah'ın emirleri, Allah'ın emirlerini işlersek Hakk'a sahip oluruz.
Meselâ bakınız; bunlar olmuştur: Hz. Musa Kelîmullah'ı Allah ne ile denedi? Firavun'un sakalını yoldu Musa. Firavun Musa'yı öldürtmek istiyor? Bütün doğan çocukları öldürttü. Ama Musa'nın annesi onu, Firavn öldürmesin diye sandığa koydu. Nil'e attı. Nil de götürdü Firavun'un köşkünün önüne getirdi. Firavun onu aldırttı. Öldürmek üzere iken, Asiye validemiz öldürtmedi. O, Allah'a inanmış yetişkin bir hanımdı. Onu kurtardı. Halbuki o zaman ki âlimler, sihirbazlar:
-"Bu yılki doğan çocuklardan biri seni öldürecek, saltanatını elinden alacak" demişlerdi. Firavun o kadar tedbir aldı ki... Bütün doğan çocukları cellatlara öldürttü. Hz. Musa'nın annesini de Cenâb-ı Hakk sezdirtmedi. Bildirmedi. Kimse bilemedi ki bu da hamile.Bu da çocuklu hiç bilen olmadı. Doğunca da ağladığı duyulur, görülür diye Nil'e attı. İşte Firavun onu aldırttı. Büyütüldü. Firavun'un sakalını yoldu.
- "İşte bu çocuk beni öldürecek" dedi. Olayın sonunda Cebrail kanadını vurdu. Çocuk altın yerine ateşe uzandı öldürülmedi.
Bizim de önümüzde tepsi içerisinde bir tarafta ateş var. Bir tarafta altın var. Allah'ın emirleri var, nehiyleri var. Emirleri tuttunsa altını aldın, kurtuldun. Nehiyleri yaptınsa ateşe uzandın, yandın.
Allah'a çok şükür bizi inananlardan halketmiş. Ya ehli küfür yaratsa idi halimiz ne olurdu?
Bazılarının da nüfuslarında dini mezhebi İslâm diye yazıyor. Zannediyorlar ki bunların nüfusları onları kurtaracak. Kurtarmaz. Nüfus kağıdı insanları kurtarmaz. Cisim insanları kurtarmaz. Ancak emire

uymak insanları kurtarır. Emir de Kur'ân. Çünkü Kur'ân Allah'ın emri. Ancak sünnet insanları kurtarır. Sünnet ne? Resulullah'ın yaşantıları. Kim Resulullah'ın yaşantısını örnek alarak yaşadı ise kurtuldu. Çünkü Peygamber Efendimiz ne buyuruyor :
"Ben ümmetime iki şey bıraktım. Kitap ve sünnetimi bıraktım. Kitap ile sünnetime sarılanlar, Nuh'un gemisine binip kurtulanlar gibi kurtulurlar. Kitap ve sünnetime sarılmayanlar küfür deryalarında boğulurlar, giderler."
60 yaşında da olsa, 30 yaşında da olsa değişen ne olur ki? Değişen nedir? Eğer mükellef olmadan ölürse, o insan azap görmez. Kim olursa olsun. Hıristiyan, mecusi, taşa tapan, ne olursa olsun. Eğer mükellef olmamışlarsa Cenâb-ı Hakk'ın emri bunlara tecelli etmiyor.
Cenâb-ı Hak'k'ın emri 15 yaşında olanlara tecelli eder. 15 yaşından sonra insanları kurtaran ne olacak? Kitap, sünnet. Peki kurtulamayacak olanlar? Kitabı, sünneti yaşamıyorsa hemen ölsün. Yaşayacaksa kitabı sünneti, yaşasın ki kurtulsun. Bunların hepsi inanca bağlı. İnancı ve imanı kurtaracak olan şey nedir? Amel. Amelsiz iman kurtulmaz. Şu halde iman ile amelin birleşmesi gerekir.
İman: İnançtır, inanmaktır. Amel: İnancını yaşamaktır.
Neye inanmış? Günaha inanmış. Günahtan kaçacak.
Neye inanmış? Sevaba. Onu yapacak.
Neye inanmış? Harama. Ondan kaçmazsa sadece inanmak onu kurtarmaz.
Neye inanmış? Helâle. Helâle koşacak. Helâl lokma arayacak.
Neye inanmış? Şerre. Şerden kaçacak. Kaçamazsa kurtulamaz. Bu insanları Cenâb-ı Hakk niçin halk etmiş?
"Biz insanları, cinleri halk ettik ki bizi mabud bilsinler" buyuruyor.
Bildiren Allah. Madem ki Cenâb-ı Hakk böyle buyuruyor ; Bu müşrikler niye bilmiyorlar onu? Bu müşrikler niye Allah'ı bilmiyorlar? Ağaçlara, insanlara, taşlara tapıyorlar. Onlara Allah iman nasip etmemiş. İlmi ezelde bunlar inanmamışlar. "Elestü bi rabbiküm?" fermanına onlar "bela" dememişler. İnananların ruhu "bela" demiş. Allah'ın varlığına inanmak, Allah'a ortak koşmamak demek. Taşlara, putlara, insanlara tapanlar Allah'a ortak koşmuş oluyorlar. Ehli küfürle ehli şirk aynı şeydir, hiç değişmez.
Ehli küfür: Allah'ı inkâr eden.
Ehli şirk: Allah'a şirk koşan, ortak koşan.
Ehli iman Allah'a inanıyor ama, Allah'a isyan ediyor. Bunlar kimler? Bizleriz. Yani bu cemaat değil. Ama bu cemaatin hepsinin bir ailesi var. Kardeşi var. Evladı var. Mütemadiyen şikayetler geliyor. Babası oğlundan, hanımı kocasından, bir başkası başkasından şikayet ediyor. Tabii ki bunların bizi etkilemesi lâzım. Allah'a yalvarmamız lâzım:
"Yarabbi sen hidayet et. Yarabbi sen zamanımızın fitnesinden, şerrinden bizleri kurtar. Aile efradımızı fesat ümmetden etme."
Fesat ümmet: Azaptan kurtulamayacaklar. Şimdi fesat ümmet zamanı.
Ehli nar: Yolunu izini kaybetmiş. Yolu izi nedir? Kitap, sünnet. Fesat ümmet kim? Kitabı sünneti yaşamayan. Nasıl oluyor? Haram yiyor. İşliyor. Helâle hiç meyletmiyor.
Peygamber efendimizin bir emri var. Buyuruyorlar ki :
"Ümmetimin zamanında öyle bir an gelir ki onlardan riba yemeyen kalmaz. (Riba: Faiz) Yemeyenler varsa tek tük onların da burnuna kokusu girer."
Buradaki cemaatın şeriatı ve tarikatı var. Allah'a şükür, ibadetiniz, ameliniz de var. İnancınız, amelinizle buraya toplandınız. Buraya geldiniz. Fakat hanenizde beyiniz, oğlunuz, kızınız var. Bunlar günahtan kaçmıyorlar. Haramdan sakınmıyorlar belki. Haram nedir? Mükellef olmuş, 15 yaşına girmiş, örtünmemiş. Hatta kız çocuklarının daha da erken örtünmesi lâzım. Başını açınca hergün her saat günah işliyor. Allah yasaklamamış mı? Yasaklamış. Eee bu herkesin evinde var mı? Var. Bundan nasıl kurtulacağız? Bir taraftan Allah'a sığınacağız. Bir taraftan da onun önüne geçmeye çalışacağız. Tavsiye edeceğiz. "Yapma kızım, günahtır. Haramdır. Bak gençler de ölüyor. Ölür gidersin, ölmezsen de günah kazanacaksın" diyeceğiz. Sonunda yine öleceksin denilecek. Bir oğlumuz var meselâ: Cami tanımaz, cemaat tanımaz. Gidiyor meyhanelerde günah işliyor. Buna da mani olacağız. Bu günahtan belki bir kâr elde ediyor. O kazancı eve getiriyor. Halbuki onun kazancı helâl değil. Buna da engel

olmak lâzım. Yine de çok şükür ki Allah bizi, sizi, bu cemaatı ehli sünnet olarak halk etmiş. Fakat İslâm da cihad var: Dille cihad, kalbî cihad.
Dille cihad: Bu cihad herkes için vardır. Çünkü Allah'ın emridir. Kadında da var bu cihad, erkekte de var. Sen bir annesin. Hanım olarak kızlarının tesettürüne hakim olacaksın. "Ama ne yapalım. Bu zamanda herkes böyle" demekle sen bundan kurtundun mu sanıyorsun? 15 yaşına kadar, mükellef oluncaya kadar ne yapacaksın? Bunun tesettürünün üzerinde duracaksın. Ama 15 yaşında girdi. Mükellef oldu veya evlendi. O zaman senden çıktı. Allah senden sormaz.
Onun için Salih Baba'nın divanında bir kelâm vardır :
Eğer simurgu ankasan gurabın yanına varma
Hakikat andelibi ol gözünü gülden ayırma
Gurab: Karganın ismi, karga pistir. En pis hayvan.
Simurgu anka: O kadar temiz bir kuş ki pisliğe yanaşmak değil, pisliği gördüğü yok.
Andelib: Bülbül
Pis şeyler nerede olur? Zeminde, karada olur. O karaya inmiyor ki, pisliği görsün. Bu hayvan havada yaşıyor. Neslini bile havada üretiyor. Yumurta yapıyor. Civcivini uçuruyor. Cenâb-ı Hakk onu öyle yaratmış. Aşağıya inmiyor.
İşte bu kelâmda nakşilerin ruhu, nakşi müritlerinin ruhu simurgu ankaya benzetiliyor.
Gurab kim? Şeriatı, tarikatı olmayan. Şimdi gurab evlerimizde değil mi? Sen namazı kılarsan beyin kılmazsa, senin dersin var, beyinin yoksa sen simurgu anka'sın. Beyin gurab. İşte o zaman ne yapmak lâzım? Allah'a sığınmak lâzım. Bir taraftan da cihad. Yani onlara neme lâzım değil de ikaz yapmak lâzım. Tavsiyede bulunmak lâzım. Bir taraftan da üzülmek lâzım. Bir taraftan Allah'tan hidayet isteyeceğiz. Dua edeceğiz. Bunu yapacağız.
Yani şeriatı, tarikatı olan bir kimsenin cismi de ruhu da temizdir. Şeriatı, tarikatı olmayan bir kimsenin de o kadar pistir, gurabtır.
Eskiden hacca vapurla gidiyorlarmış. Gidişleri gelişleri altı ay sürüyormuş. Hacca gidecek kimsenin vapuru buluncaya kadar yürümesi gerek. Yürümezse vapuru bulamaz. Yürüdü. Vapuru buldu. Binecek, vapuru bulduktan sonra da yürümesi gerekmez. Vapur giderse onu hacca götürecek. Yoksa vapurun içinde dolaşsın dursun. İşte burada vapuru buluncaya kadar ki kısım şeriattır. Burada vapurdan mana meşayihtir. Madem ki vapur sana deryayı geçiriyor. Menzile ulaştırıyor. Evliyaullah da seni varlığından kurtarıyor. Bir vapur oluyor. Uçak oluyor. Seni Allah'a ulaştırıyor. Herkesi gelip uçak evinden almaz. Vapur evinden almaz. Uçağa binmek için havaalanına gideceğiz. İşte şeriat ancak insana bir vasıta buldurur. Tarikat ise Allah'a giden vasıta. Tarikatı bulamamışsa bir insan, Allah'a giden vasıtayı bulamamıştır.
İnsanların ruhu Allah'tan gelmiş ama yine bir vasıta ile gelmiş. Vasıta ile gelinen yere ancak vasıta ile gidilir. Bu vasıta da şeriat, tarikat, hakikat.
Hakikat nedir? Cenâb-ı Hakk'ın varlığıdır. İnsanların ruhundadır. Ama ruhu nimetine malik edersek, ruhu nimetine ulaştırırsak, bizde bir hakikat sahibi oluyoruz.
Şeriat, kitap, sünnet. Tarikat ta kitap, sünnettir. Ama biz kitabı, sünneti bilemiyoruz. Kitabı sünneti kim biliyor? Âlimler biliyor. Ama bu zamanda âlim bozulmuş.
Âlim bozulmazsa alem bozulmaz. Ama hakikat sahipleri mevcuttur. Onlar da gizleniyorlar.
Cenâb-ı Hakk'ın emri öyle. Tarihler boyunca, küfür hakim olunca ehli iman gizlenmişler. Küfrün dalgasında kalmışlar. Bazı zamanlarda iman hakim olunca bu sefer her şeylerini aşikâr etmişler. İmanlarını aşikâr etmişler. Burada iman denilince: Avamın bir imanı var. Velinin de bir imanı var. Nebilerin de imanı var. Şimdi nebilerin zamanı geçmiştir. Ama varisi enbiya var. Kıyamete kadar devam edecek. Onlar da iman sahipleri. Onlar da gizlemişler imanlarını. Biz de gizlemek mecburiyetinde kalıyoruz. Etrafımızda, çevremizde küfür varsa, gizliyoruz. Ailemizde varsa yine gizliyoruz. Küfür dolu bir ailenin içinden genç bir erkek veya kıza Allah iman nasip etmiş. Bir de idraki var. Bu genç annesinin, babasının yanında ailesi içinde cehennemde yaşıyormuş gibi yaşar. Çünkü bunun bir inancı var. İnancını yaşamak istiyor. Ailesi mani oluyor. O da gizlemek mecburiyetinde kalıyor. Hak olan tarikatı hanım almış beyinden gizliyor. Oğlu babasından gizliyor. Kardeşinden gizliyor. Akrabasından gizliyor. Ama gizlemek ona üzüntü veriyor. Azap veriyor. İnanan, inancını serbestçe yaşamak ister.

Bahrîler ummana daldı pek çoğaldı dehriler
Böyle mülhidler ile bahs-i dine dalmak da güç
Bâhrî: İlim sahipleri. Dehrî: İlim sahibi olmayanlar.
Şimdi onların ilmi de yok. Bildiklerini de yaşayamıyorlar. Niçin. Bir ülkeyi idare eden amirlerdir. Şimdiki düzen ise küfrün düzenidir. İslâmî düzen yoktur. Makamlara işyerlerine kendi adamlarını getiriyorlar. Meselâ: Hoca olan bir kimse dururken, hoca olmayan kimseleri getirip koyuyorlar. Öyle âlimler var ki söz sahibi değiller. Makam mevki sahibi değiller. Çekilmişler evlerinde oturuyorlar. Şimdiki âlim geçinenler ne yapıyor? Halkı bölüyorlar. Süleymancı, Nurcu, Işıkcı, şucu, bucu diyerek. Çok sapık düşüncede olanlar var. Meselâ Cuma namazı kılmayanlar var. Kılmayın diyenler var. "Bu hocaların peşinde namaz kılınmaz" diyenler var. Bunların İslâm'a zarardan, bölücülük ve tahribattan başka bir şeyleri yoktur. Meşâyihlerin kisvesine de yalancılar girdiler. Onları da aramak çetin. Onlar da gizlendi. Ama arayan bulur. Bir kul Allah'ına sığınsa, bir doğru yolu Allah ona buldurur. Zamanımızda işte Allah bize buldurmuş. Şimdi zamanımızda küfür veya batıl tarikatlar var.
Peygamber Efendimizin emridir :
"Tefrika yapmayın, bölünmeyin, parçalanmayın."
Tefrika zamanına ulaştınızsa Hakkı nerede gördünüzse oraya gidin. Şimdi hepsi de benim ki Hakk diyor. Biri öbürünü batıl sayıyor. İslâmda böyle birşey olur mu? Ancak birleşmek var. Ancak, şeriat, tarikat var. Evet şeriat, tarikat var. Evet şeriat zahirde birleşmeyi emrediyor. Birleşin. Tefrikaya düşmeyin, kim ki tefrikaya düşüyorsa kitaptan sünnetten ayrılmış. Bir de Peygamber Efendimizin bir emri var:
"Ümmetim 73 fırka olacak. Bunların bir tanesi fırkayı naciye 72 tanesi fırkayı nâr ." Yani 72 tanesi ateşe gider.
- "Ya Resulullah bu fırkayı naciye hangi fırka?" diye soruyorlar. Buyurmuş ki :
- "Kitaba ve sünnete sarılan. Benim ve ashabımın izini izleyen."
Öyle ise kitap da birleşmeyi emrediyor. Ayrılmayı yasaklamış. Dikkat edin. Sünnette birleşmeyi emrediyor. Demek ki tefrika yapanlar kitaptan sünnetten ayrılmışlar. Ama ne yaptıklarından haberleri yoktur. Bunlar niye bölünüyor ve bölüyorlar? Birincisi benlik. Benim demek, İkincisi menfaat. Lider olurum geçinirim.
Allah'a şükür biz ayrılmıyoruz. Şeyh Efendimizden de öyle gördük. Bizim cemaatimizde siyaset konuşulmaz. Her partiden cemaat vardır. Fazla aşırı partici olanlar da bırakıyor. Sertlikleri gidiyor. İki ayrı zıt partiden olanlar birbirlerine sevgi ile bağlanıyorlar. Kardeş oluyorlar.
Cenâb-ı Allah'da öyle istiyor. Allah için bir araya gelin. Allah için konuşun. Bir mecliste siyaset konuşulursa, Allah için konuşmuş olur mu? Demek ki çok ölçüler var. Fırkayı naciye kimdir? Çok belirtileri var. Zaten söylenmiş ve buyurulmuş :
Yetmiş üç fırkanın sertacı benem
Kangısına sorsam der "nacî benem"
Bildim ki cümlenin muhtacı benem
Yetmiş üç fırkanın başı benim ama, hangisine sorsan bizim elimizden alıyorlar. Hepsinin muhtacı biz isek. Biz Allah'a sığınalım.
Başka bir kelam da buyuruyor ki :
Hz. Şeyhimden giymişem tacı
Bu tac nedir? Şeyh Efendi hangi müridin başına tac koymuştur? Hangi bir müslüman gitmişde bir yetkili meşayihten ders almışsa, işte onun başına tac konulmuş.
Hazreti Şeyhimden giymişem tâcı
"Ved-Duha" yüzüdür "vel-Leyli" saçı
Olmak isteyenler fırka-i nacî
Ziyaret eylesin pîrlerimizi
Bunu söyleyen ehli dil. Ehli kelam. Madem ki bu nimeti Cenâb-ı Hak bize ihsan etmişse bunun kadrini bileceğiz. Bir defa inancımızı, şeriatımızı, tarikatımızı yaşayacağız. Şeriat nedir? Allah'ın emirlerine uymak. Bildiğin kadar günahlardan şerlerden haramdan kaçınmak.
Tarikat: Meşayihin hizmetinde bulunmak.
Bunların büyük nimeti var. Bunlarla hakikate ulaşacaksın. Bir kelâm var ki:

Kabiliyet bizde olmazsa meşayih neylesin
İster ise mürşidi olsun Muhammed Hazreti
Ne kadar benim şeyhim büyüktür. Ben onun müridi oldum desen de zahirde bir eksikliğin varsa sen ondan istifade edemezsin. Asla sana sahip olmaz. Ama bir de batın vardır. Zahirde suyu üfürerek içerler ama meşayihleri yoktur.
İnsanların nimeti nedir? Nerden geldiğini bilsin. İnsanlar Allah'tan gelmiş. Allah'a nasıl ulaşırlar? Şeriat, tarikat, hakikat, marifet. Hakikate geçince insanlar ruhlarını gelmiş olduğu makama ulaştırmışlardır.
Gönlüme nakşoldu hubb-u cemali
Terk eyledim cümle hep kîl ü kâli
Dünya-perestlerin çok ise mali
Bizim de İmam-ı zamanımız var
Hakikate ulaşan bir kimse artık dünyayı da atmış. Ahireti de atmış. Başkaları yer, içer, köşklerde oturur. Uçaklarla gezer. Bunlara hiç meyletmez o kişi. Bir eski çul veya hasırda oturur da en yüksek en lüks yalı da oturuyormuş gibi. Çünkü onun ruhu Allah'a ulaşmak istiyordu. O'na dünyada iken ulaşanlar olur. Ruyetullah haktır. Çok büyük âlimler batıl oldular. Niçin? Ruyetullahı inkâr ettiler. Tarikatı olmadan insan hakikate ulaşamaz. Hakikate ulaşamazsa Ruyetullah'a mazhar olamaz. Ruyetullah demek, Cenâb-ı Hakk'ın cemalini görmektir. Ama bunu ruh görüyor. Cisim görmez. Ama cismin de iki gözü vardır. Bir de kalbin gözü vardır. Kalbinin gözünü ancak tarikat açar. Ancak meşayih açar. Tarikatta hizmet görecek, himmet alacak ki meşayih onun gözünü açsın.
Aç basiret aynimiz ferdâya salma bizi
Kime diyor? Meşayihine. Kalb gözümüzü aç da ayrılıkta bırakma bizi. Sıfat aynı mıdır? Değil. Gayrı mıdır? Değil.
Sıfattan mana: Hz. Allah. Sıfattan mana: Hz. Resulullah.
Ama Resulullah Allah mı? Değil. Allah'tan ayrı mı? Değil. Evliyaullah da böyle. Evliyaullah'ın ruhu, Allah'ın zatının ruhudur. Evliyaullah'ın cesedi de Ravzayı Mutahhara'dır. Zattan mana insanların ruhu. Sıfattan mânâ insanların cesedi. İnsanların sıfatı yok mu? Sıfatı subutiye var mı insanlar da? Allah'ın da sıfatı subutiyesi var mı? Yani 8 sıfatı var mı Cenâb-ı Hakk'ın? İnsanlara da vermiş bu 8 sıfatı. İnsanlar bu 8 sıfatı Allah yolunda harcarsa, bu mecazi olan 8 sıfatını hakikate tebdil ederse ne olur? Nereye varır? Neye mâlik olur? Vahdet-i vücut diye dillerde söylüyorlar. Ama özünden haberleri yok. Bilinmeyen kelâmları söylemekte de bir fayda olmaz. Niçin?
Ehli aşkın sözlerin alıp satan aşık mıdır
İçini görmez sarayın vasfeder divarını
Bir de şu vardır. Bir insan söylemiş olduğu sözden haberdar olmazsa, yalancı oluyor. Onun için tasavvufun bazı kelâmları var ki bunu ancak yetkilisi söyler. Yetkili olmayan söyleyemez. Yetkili olmayan söylerse halkı tefrikaya düşürür. Halkı inkâra götürür. Ama yetkili olan bir kimse onun izahını yapar ve insanı şüpheye düşürmez.
Çok kulak verme bu halkın ekseri deccâlidir
Hak Teâlâ'nın kelamı Hazret-i Kur'ân'a bak
Sordular ruhtan Resulullah cevâbın vermedi
Ol Ebul-Ervah iken setr ettiği hemyâna bak
Bir takım dehri oturmuş aklı rûhtan bahseder
Halkı idlâl eyleyip söyleşdiği yalana bak
Herkes ruhtan bahsedemez. Peygamber Efendimiz bildiği halde bahsetmedi. Peygamber Efendimiz ruhların babası. Sizler kaç tane evladınız varsa onların özelliklerini iyi bilirsiniz. Bir annenin, babanın evladını bildiği gibi, hatta daha net olarak, ruhları bildiği halde sormuşlar da cevap vermemiş. Yalnız Cenâb-ı Hakk ayeti kerimeyle bildiriyor:
"O ruhtan soranlara de ki :"Ruh Rabbimin emrindedir"
Onun için ruh burada masum. Mesul olan cesettir. Ama ruhu da mesul ediyor. Ceset mesul olunca ruh ta mesul oluyor. Niçin? Bir insan cesedini düzeltmezse, temizlemezse, pis olursa, bu ruh pis cesette yaşıyor ya, ceset ruhun kalıbı yahutta Cenâb-ı Hakk o pis ceseti çirkin bir cisimle kaldıracak. O ruh yine onun azabını görecek. Onun için ruh masum. Mesul olan cisimdir. Cisim ise nefistir. Ruha

zulmeden nefistir. Evet bu cismini insanlar temizlerse, pak ederse, Cenâb-ı Hakk bu sefer ona pak bir cisim halk edecek. O cesedi ile ruh cennete gidecek. Bakınız ne yaptı? Ruhunu kurtardı. Ama öbürü ruhuna zulmetti.

Bir takım dehrî oturmuş aklı ruhtan bahseder

Dehrî: Bilmeyenler.

Oturmuş ruhtan konuşuyorlar. Onların gördükleri ruh değildir. Onların gördükleri cinlerdir. Bunlar söyledikleri yalanla halkı doğru yoldan sapıttırırlar.

Allah'a çok şükür. Cenâb-ı Hakk bize öyle bir ihsan vermiş ki... Şimdi öyle tarikatlar var ki Allah korusun. Çok günah işliyorlar. Günahı da mübah sayıyorlar. Haramlara helaldir diye itikat ediyorlar. Bizim tarikatımızda çok ihsanlar var. Onun için Salih Baba:

Çok ihsan var bu ihsandan içerü

demiştir. Çok şükür. Cenâb-ı Hakk bizi, zamanımızda batıl bir tarikata, yalancı bir meşayihe rast getirmemiş.

Bunların hepsinin başı: Allah bizi müslüman halk etmiş. Bunlar hep ondan kaynaklanıyor.

En büyük nimetimiz: Cenâb-ı Hakk bizi müslüman halk etmiş. Yeme maddelerinin içerisinde en büyük madde ekmektir. Bunu şöyle izah edelim. Ne kadar yeme maddesi olursa olsun e kmeksiz yenmiyor. Her şeysiz olur. Ekmeksiz olmaz. Ekmek olunca diğerleri olsa da olur, olmasa da olur. Cenâb-ı Hakk ekmeği nimet olarak halk etmiş ama insanlar ona katık istiyor. Bu neye benziyor? Cenâb-ı Hakk bizi müslüman halk etmiş. Ekmeğimiz budur. Katığı nedir? Biz İslâmı yaşıyoruz. Ama ibadetimiz amelimiz ne kadar olursa olsun. Allah'tan gelen hastalığa razı olmak ibadetlerin en makbulüdür. İnsan ne kadar ibadet yaparsa yapsın hastalıktan dolayı aldığı eciri hiç bir ibadetten alamaz. Ama razı olacak. Razı olmazsa o kadar ecrini alamaz.

"Hasta olmayan vücutta, hayır yoktur" diye hadis-i şerif vardır. "Eşeddül bela" fermanı var.

Allah'tan gelen belâ ne ile geliyor? Hastalıkla geliyor. Fakirlikle geliyor. Maişet darlığı. Bir de zillet. Yürek oynatması. Zaten dünyanın azapları da bunlardır. Bir ayeti kerime var, namazda okunur: "Rabbena atina fid dünya haseneten ve fi'l-âhireti haseneten ve gına azabennâr" Bunu bilenler salavatlardan sonra okuyorlar. Namazı selamlarken son tahiyyatta okunur. Meali, manası :

"Yarabbi, dünyada, ahirette bizi nârdan, azaptan koru. Dünyada, ahirette hayır hasenât işleyenlerden eyle."

Bu ayetin rumuzlu tarafı da var. Hayır hasenatı kim işler? Sağ olanlar işler. Ölüler işleyemezler. İnsan kendi isteği ile vücudunun herhangi bir yerine ateşi tutsa da yaksa haramdır. Günahı kebairdir. Dünyada ahiretteki azaptan alı kor diye isteniliyor. Dünyanın azapları: Fakirlik, hastalık ve zillettir. Üç kimsenin öldükten sonra da defteri kapanmıyor. Defterine sevap yazılıyor. Kim bunlar? Sadakay ı cariye işleyenler. Neler bunlar? Çeşme, cami, köprü yaptırmış. Medrese yaptırmış, okul, hastane yaptırmış. Onlar çalıştığı müddetçe amel defteri kapanmıyor. Bir başka sadakayı cariye hangisi? Salih evlat yetiştirmek. Salih evlat hangisi? Oğlunu okutmuş alim yetiştirmiş. O da açmış medreseyi, hocaları yetiştiriyor. Âlim yetiştirmiş oğlunu, o da hafızları yetiştiriyor. O hafızlar da hafız yetiştiriyor. O da sadakayı cariye oluyor. Oğlunu meşayih yetiştirmiş. O da meşayihler yetiştiriyor. İşte insanlar böyle eserler bırakıyorsa defterleri yine kapanmıyor.

Halka hizmet gören müesseseler yaptırılınca veya katkıda bulununca da defterler kapanmıyor. Bir insanın tahammül edemeyeceği bir hastalık azaptır. Tahammül edemeyeceği fakirlik, bu da azaptır. Dayanamıyacağı bir zillet, bu da azaptır. Bunlardan kurtuluş var mı? Yok, olamaz.

Hadis var.

"Dünyada müslümanlara rahatlık olmaz" Rahatlık olmayacaksa işte, bizim hastalığımız olur, geçim darlığı olur, yürek oynatması olur, olur, olur... Bunlardan maksat Rabbimizi tanıyalım. Rabbimize sığınalım. Bir de burada Cenâb-ı Hakk bizi mecbur tutuyor. Bize bu gibi şeyleri vermiş ki biz ona sığınalım. Çünkü bu nefis öyle bir şey ki rahatlıkta Rabbini unutur. Rahat ve safahat içerisinde olunca Rabbini unutur. Sığınamaz Rabbisine.

Fakirlik, zenginlik, hastalık, sağlık, varlık, yokluk, müntehiler için değişmez. Aynıdır. Ama irade sahipleri için böyle değil. Biz de madem ki irade sahibiyiz. Ne yapacağız? Hastalıktan kurtulamıyorsak, dünyada ahirette nârdan azaptan koruması isteniliyorsa, Allah seni hastalıktan korur.

Nasıl korur? Sana tahammül verir. Sabır verir. O zaman o hastalıktan sen şikayetçi olmazsın. Acısını ağrısını duymazsın. Duyarsın ama fazla acı ve ağrı duyurmaz Cenâb-ı Hakk. Amennâ ve saddaknâ. Haşa öğünmek için değil de örnek olarak anlatıyorum :
1983 de büyük bir ameliyat geçirdim. Apandist patlamış. Doktorlar Erzurum'a havale ettiler. Şeker de var. Gittik Erzurum'a. Apandist ameliyatı gibi değil. Büyük açtılar, içeriyi temizlemek için. On bir tane dikiş. 3 saat 45 dakika sürdü. Çıkardılar. Getirdiler. Kırksekiz saat geçti. Açtılar yarayı. Apseli yara. İki yumruk girer içeri. Başlangıçta akşam sabah günde iki defa pansuman yaptılar. Bir kaç gün sonra günde bir defa yapmaya başladılar. Fakat her pansumanı bir ameliyat sayıyorlar onlar. Çürümüş, kararmış ya... Hep temizliyorlar. Aletlerle çekiyorlar. Sururi bey vardı doktor. Asistanlar var. Mete Bey var Doçent. Bana özel ilgi gösteriyorlardı. Her gelen pansuman için yaklaşınca:
- "Hacı dede canını yakacağız ama kurtuluş için gerekiyor" diyorlardı. On gün yara açık kaldı. Beş gün burnumdan hortumu almadılar. Sekiz gün ağzımdan birşey vermediler. Serum verdiler. Sonra hortumu aldılar. Serumu aldılar. Her gelen üzülüyordu. O hortum öyle acı veren bir şeymiş ki... Fakat itimat edin ben onun da acısını duymadım. Hatta doktora bu horutumu alın diyenler olmuş. O da alamayız demiş. Bağırsaklarda hiç hareket yok. Fitil koyuyorlar, ilâç veriyorlar. Hiç hareket yok. Bir ara gidip geliyorlar.
- "Gaz yaptın mı?"
-"Yok yapamadım." Ama karnıma sanki taş doldurmuşlar. Beton gibi semsert. Doktorlar gidip geliyorlar, hepsi ilgileniyorlar. On günden sonra yarayı dikiyorlar, kermelerini tamamen kazıyorlar. Taze et çıkarıyorlar ki kaynasın diye. Mete Bey başlarında. Şaban Bey ve diğeri iki tarafta. Kazıdıktan sonra dikmeye başladılar. O alet ne ise zorla geçiriyorlar ipliği biri bir taraftan biri bir taraftan geçiriyorlar. Tabi bizi bayıltmadılar. Mete Bey sordu:
- "Hacım acıyor mu?"
Ben hiç ses etmedim. Üç defa sordu. Acıyor da demedim. Acımıyor da demedim. Mete Bey hoca, Şaban Bey asistan ona tekdir etti.
- "Ne sorup duruyorsun, bu soru sorulur mu? Hacıya Allah acısını göstermez."
Cenâb-ı Hakk ne kadar ömür verirse o kadar yaşayacaksın. Genç, ihtiyar her ne ise, her hastalığa ilâç buluyorlar, kansere ilâç bulamıyorlar. Ecel ne ise o olacak. Ama yine de Cenâb-ı Hakk şifa verdikten sonra verir.
Velilerde yetki vardır. Kullanırlar veya kullanmazlar. O da emirle oluyor. Bu zamanda bu gibi yetkiler velilerden alınmış. Ancak müridinin imanını ve amelini muhafaza etmek ve onu terakki ettirmek, onu Ruyetullah'a mazhar etmek için yetkisi vardır. Diğer yetkiler alınmış.
Müttakiler kisvetine müddeîler girdiler
Muhtefî oldu erenler arayıp bulmak da güç
Bahrîler ummana daldı pek çoğaldı dehrîler
Böyle mülhîdler ile bahs-ı dine dalmak da güç
Müttekî: Takva sahibi. Onların suretine takva olmayanlar girdiler.
Dehrî: Yalancı. Âlim değil. Olsa da ilmini yaşamıyor.
Bahrî: Âlim, ulema, erenler, yetişmiş kişiler.
Onları arayıp bulmak güç. Bizim tarikatımızın büyükleri harikuladelikler göstermişler. Çok yakın zamanımıza kadar. Şimdi bunlar yok işte, olmuyor.
Nizamettin Hâmuş isminde bir zat Nakşi Halifelerinden. Bir müridi varmış. O müridin de babası Padişahın köşesinde oturur. Ona fetva çıkarırmış. Nizamettin Hâmuş biraz zayıf cisimli ve ihtiyarca imiş. Padişahın kadısı hastalanmış. Kurtulacağı da yok. Oğlu da telaşla çarşıya çıkıyor. Kefen filan almak için. Şeyh Hazretlerine rastlayınca:
- "Nedir oğlum senin bu telaşın?" diyor.
- "Babam ölüyor, can veriyor. Hazırlık yapıyorum" diyor. O da rabıta yapıyor. Gözünü kapatıp açıyor.
- "Git, haydi. Onu aldım zımmıma. Ona hayat verip yaşatacağım" diyor.
Kendi hayatından hayat veriyor ona. 20 sene yaşıyor. 20 seneden sonra bu mübareğin oğullarına iftira ediyorlar. Tutuklamak istiyorlar. Oğulları kaçıyorlar. Babasını götürüyorlar padişahın makamına. Huzura oturuyor. Rabıtada imiş. Padişah gelip geçince hiç bakmamış. Padişah daha da sinirlenmiş gitmiş yerine.

-"Getirin şu dervişi" demiş. Getirmişler. Kadı karşısında. Padişah buna kötü kötü laflar söylemiş. Bu da dinlemiş. Beklemiş ki suçlu olmadığını kadı müdafaa etsin. Kadı müdafaa etmeyince:
- "Padişahım müsaade eder misin sana bir çift söz söyleyeceğim" diyor.
Padişah da söyle manasına parmağını kaldırıyor.
- "Ben müslümana inandınsa hoş. İnanmadınsa elinden ne gelirse yap."diyor.
Öyle demesi ile bundan bir azamet görünüyor. Saray sallanıyor. Onun celâlinden Padişahın dudağı patlıyor.
- "Bırakın, bu dervişin suçu yok" diyor.
Oradan çıkıp giderken yine o müridi rast geliyor ona. Padişahın kadısının oğlu. Diyor ki :
- "Ben senin hatırın için kendi hayatımdan hayat verdim. Babanı zimmetime aldım yaşıyordu. O beni padişahtan korumadı. Ben de onu zimmetimden bırakıyorum." diyor.
Mürit hiç tereddüt etmiyor. Dört tane adam alıp gidiyor padişahın yanına. Bakıyorlar ki makamında ölmüş. Alıp getiriyorlar.
Meşayihler İsevî meşrep, Musevî meşrepli oluyorlarmış. Hz. Ömer meşrebinde, Hz. Ebubekir meşrebinde oluyorlarmış. Hz. İsa hiç kimseye kızmazmış. Hz. Musa kızarmış. Hz. Ebubekir kızmazmış. Hz. Ömer celâllenirmiş. Bunların birbirinden farkı var mıdır? Yoktur. Burada bizim anlıyacağımız meşahiyte celâl sıfatı da vardır, cemâl sıfatı da vardır. Eğer meşayihte cemâl sıfatı varsa, o affedici olur. Dünyada olsun, ahirette olsun, affedici olur. Bazı yatırlar da çok büyük bir zat olur. Giderler orada günah işlerler. Bir şey olmaz. Daha küçük bir meşayihin türbesinde günah işleseler, ona hakaret etseler, söz söyleseler çarpar onu. Muhakkak onlara bir ceza verir. İsevî meşrepli, Ebubekir meşrepli olanlar affediyor.
Bir de göl meşrepli, derya meşrepli buyuruluyor. Derya meşrepli olan her şeyi hazmediyor. Derya hiç bir şeyi bulandırmadığı gibi, göl meşrepli olanlar bulandırıyor. Derya meşrepli olan meşayih, her ne kadar onun aleyhinde konuşulsa, zahirine zarar verilse onu affediyor. Göl meşrepli olursa, birisi ona dokunan söz söylese, tarafına, etrafına, akrabasına bir söz söylense affetmiyor. Muhakkak bir tokat yer. Canını da malını da, imanını da götürür. Muhakkak bir tokat yer. Onların takatı öyledir. Bunlar Cenâb-ı Hakk'ın cilveleri. Bunlara akıl ermez.
Evliyayı Kebîr isminde Mekke'de kalan bir meşayih varmış. O abdallar sınıfındaymış. Evliyalar sınıf, sınıf olur. Kabiliyetlerine göre sınıflar olur. Bu şahıs nefis yoluyla terakki etmiş. Fazla ibadet yap makla, riyazet yapmakla terakki etmiş. Yıllar boyu oruç tutuyormuş. Senede beş gün, yani haram olan günlerden başka hepsini tutuyormuş. Beş günün birisi Ramazan Bayramı'nda, dördü de Kurban Bayramı'nda tutmayı yasaklamış Cenâb-ı Hakk. Haram oluyor. Bunların haricinde hep oruç tutuyor. Dağarcığında arpa kırmasını koyuyormuş. Bir defaya mahsus olmak üzere koyuyormuş. Bir defaya mahsus. Dördüncü parmağını da asla kullanmıyormuş. İftar edeceği zaman çanağın içerisinde bulunan zemzem ile karıştırıp içiyormuş. Başka hiç bir şey yemiyormuş. Ekmeği, gıdası beslenmesi hepsi de bu imiş.
Meğer hab-ı gafletteydim uyandım
Cümle esmalardan renge boyandım
Bab-ı müsemmada kaldım dayandım
Azalarım ah u figan eyledi
İnsan esmâ nurundan geçiyor da sıfat nurundan geçemiyor kolay kolay. Sıfat nurundan geçiyorsa kurtardı kendini. Tarikatın son makamına ulaştı. Sıfat nurunda Allah göstermesin enaniyet oluyor. Kendisinde bir büyüklük görüyor. Eğer oradan geçiyorsa zat nuruna geçiyor ki tarikatın son makamı. Geçemiyorsa Allah korusun düşmesi oluyormuş. Mürşitsiz olursa orada kalıyor veya düşüyor. Mansur gibi ipe asılıyor. Düşme de böyle oluyor. Allah korusun. Mürşit olursa gidiyor, geçiyor. Geçemeyecek olursa, şeriatta başı gidecek ki (zahirde) günahı kurtulsun.
Kıyamazsan başa cana ırak dur girme meydana
Bu meydanda nice başlar kesilir hiç soran olmaz
Bak şu Mansur'un işine halkı toplamış başına
Ene'l-Hakk'ın feraşına düşenlere hamir olmaz
Şems'in şeyhi ta Tebriz'den Mevlânâ'ya irşad memuru yolluyor. Şems gibi kaç tane irşad memuru varmış. Çok varmış.

- "Mevlânâ'nın ilmi onu perdeliyor. Kim gidip onu ilminden geçirecek. Kim gidip ilmini elinden alacak da onu irşad edecek?"
Şems :
- "Ben giderim" diyor.
- "Git! Başlı gide, başsız gelesin" demiş Şeyhi.
Bu tarikatta, tasavvufta BEN kelimesi yok. Ben kelimesi varsa o daha yetişmemiş olgunlaşmamış.
Ben var Yâr yok
Yâr var sen yok
Yâr: Allah. Ben: İnsan varlığı
İnsanın varlığı kalkmadıktan sonra Yâr'ı bulamaz. Yâr var ise kendi varlığı yok. Demek ki Ben kelimesi yok. Aşkın sonu mahviyettir. Eğer orada sükut etseymiş, onu gönderecekmiş. Sağlam gidip, sağlam gelecekmiş. Şems'in vücudu, kesilen başını almış gitmiştir. Orada kan damlaları görülmüş. Olabilir, bu olmuştur.
Cafer-i Tayyar, Hz. Ali Efendimizin büyük kardeşi. Tebük savaşında Allah ona yeşil nurdan kanat verdi. Cesedi ile uçtu. Herkes gördü. Kafir, mü'min herkes gördüler. Onun için Cafer-i Tayyar ismi verildi. Peygamber Efendimiz ona dua etti. Onun için onda da o hâl tecelli etti. Peygamber Efendimiz namazını kılarken Hz. Ali Efendimiz küçük bir çocukmuş. Hz. Ali Efendimizi küçükken Peygamber Efendimiz aldı, büyüttü. Namazda sağ yanında iken peygamberimizin amcası Ebu Talip deve ile bir yere gidiyormuş. Cafer de terkisinde imiş. Bakıyor ki Peygamber Efendimiz namazda. Yanında Hz. Ali.
-"Oğlum sende dur namaza, gitme" diyor. Sol tarafına da o duruyor. Devenin üzerinde kalıyor. Peygamber Efendimiz selam verince bakıyor ki sağ tarafında Hz. Ali, ondan haberi var. Sol tarafına bakıyor ki Cafer yanında. Daha başını Cafer'den çevirmeden diyor ki :
- "Ya Cafer! Allah sana şahadet rütbesi versin. Nurdan iki kanat versin. Göklere tayyar edesin. Şehit olasın." diyor.
Tebük muharebesinde Peygamber Efendimiz önce dört kumandan gönderdi. Dört bin kişi ile dört kumandan gönderdi. Onlar orada şehit oldular. Gönderirken şöyle buyurdu :
- "Zeyd kumandanınız olsun. Zeyd şehit olursa, Abdullah kumandan olsun. Abdullah şehit olursa, Cafer kumandan olsun. Cafer şehit olursa, Halid bin Velid kumandan olsun."
Herkes anladı ki bu üç kişi orada şehit olacak. Halid bin Velid olmayacak. Gerçekten orada bu üç kişi şehit oldu. O sırada Halid bin Velid düşündü. Resulullah bu kişilere işaret verdi. Bize işaret vermedi. O halde muharebeyi üstlendi. Savunma ile değil de gerileme ile ne kurtardı ise kurtardı.
İşte Tebük muharebesinde, yeşil nurdan kanatları ile, cesedi ile herkes Cafer'in uçup gittiğini gördüler. Hatta şöyle: Muharebede sağ eli düşüyor. Sancağı sol eline alıyor. Çünkü sancakta "La ilahe illallah Muhammedün Resulullah" yazılı. Sol elini de düşürüyorlar. İki dizinin arasına alıyor, yere düşmesin diye. Şehit olunca kendisi uçup gidiyor. Sancak yere düşüyor.
Evet. Tasavvufun bazı kelâmlarını zahir ehli bilmiyor. Bu kelâmları bilmeyenler izah etmesin. Bazıları vahdet-i vücuttan bahsediyorlarmış. Vahdet-i vücut büyük kelâmdır. Söz ederseniz boğulursunuz. Vahdet-i vücudu ancak yaşayanlar bilir. Yaşamayan ondan bahsedemez. Beyazıd-ı Bestami olmuşta... Hz. Ali Efendimiz vahdet-i vücut olmuşta:
-"Ben görmediğim Allah'a secde etmem" demiş. Mahsur vahdet-i vücut olmuş ta "Enel Hak" demiş. Onlarda aşikâr olmuş. Her velî oradan geçiyor. Zaten ordan geçmezse velî olamaz. Fakat onu oradan ustası geçirir. Nakşibendi Efendimiz buyuruyor ki :
- "Abdulhalik evlatlarından bir tanesi olsaydı, manevi evlatlarından, yetiştirdiklerinde n bir tanesi olsaydı, Mansur'u ipe vermezlerdi. Geçirirlerdi." Nakşibendi Efendimiz'in zuhurundan sonra nakşilerin hepsi geçmişler, oradan. Onun için :
Mansur değil can söyledi
Cân içre cânân söyledi
O ruh-u sultan söyledi
Keşf eyleyip esrârını
O esrârını keşfetti. Onu muhafaza edemedi, aşikâr etti. Aşikâr ettiği için başı gitti. Ama imanından birşey gitti mi? Yok. Onu zahirde darağacına astılar ama, asıldığı şey Peygamber Efendimizin sakalının teli idi. Ya Muhiddin-i Arabî Hazretleri?

Gör n'eyledi Muhyiddîni
Boğazlanıp aktı kanı
Dosta feda kıldı canı
Hiç bozmadı ikrârını
Muhyiddîni Arabî Hazretleri ayağını vurup demiş ki :
- "Sizin taptığınız Tanrı, benim ayağımın altındadır." Öyle deyince bu Allah'a şirk koşuyor diye asmaya götürüyorlar.
Demiyor ki :
- Benim ayağımı vurduğum yerin altında hazine var. Çıkmazsa beni o zaman asın.
O aşikar etmedi. Çünkü yasak. Hadisi Şerifte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki :
"Siz gönlünüzde neyi besliyorsanız sizin mabudunuz odur."
O insanlar da parayı çok seviyorlarmış. Parayı çok sevdikleri için, onlara karşı "siz parayı çok seviyorsunuz o da benim ayağımın altında" demek istemiş. Hazine varmış. İçinde külliyetli altın varmış. Son anda demiş ki :
- "Beni asıyorsunuz ama bir yazı yazacağım ona ilişmeyin" demiş.
"Sin Şın'a dahil olunca Muhyiddîn'in sırrı aşikâr olur." diye yazmış.
Dosta fedâ etti cânı
Hiç bozmadı ikrârını
Yavuz Sultan Selim Şam'ı fethedince bu yazıyı görüyor. Padişah tabii ki akıllı. Düşünüyor:
-"Sin ben, Şın bu şehir, işte geldim. Bunu araştırın" diyor.
- "Şeyhi bilen var mı? Şeyhi bilen var mı?"
Araştırılıyor. Şam'ın kenar mahallesinde, yıkık dökük gecekondu gibi bir evde fakir, düşkün 85 yaşlarında bir ihtiyar biliyor bu olayı. Ama Yavuz'un Padişah olduğunu bilmiyor. O'na çıkışıyor :
- "Sen niçin o zındığı soruyorsun?" diyor.
Parayı duyunca ihtiyar :
- "Biliyorum" diyor. Gösteriyor.
- "İşte buraya vurdu ayağını" diyor.
- "Açın şurayı" diyor. Açıyorlar ki altın çıkıyor. Külliyetli miktarda altın.
Mevlânâ Alaaddin'in şeyh efendisi Saaddeddin-i Kaşgari Hazretleri, Evladı Resûlden ve 32 tane halife irşat etmiş. Mevlana Alaaddin hacca gitmeden evvel aralarındaki maceraları şöyle :
Çok âlim olduğu için dinî mecmualar yazıyormuş. 32 halifesinin hepsinden daha üstün. İlminden dolayı. Bir bahar mevsiminde kitabını tamamlamış. Şöyle bir gezmeye çıkıyor. Giderken şeyh efendisinin tekkesinden geçiyor. "Şeyh Efendimin bir elinden öpeyim" diyor. Zahirde şeyh efendisine mecmua yazdığından hiç söz etmemiş. Ama o kerameti ile O'nun gönlündekini bilmiş.
Demiş ki :
- "Mevlânâ Alaaddin mecmua mı yazıyorsun?" demiş.
O da :
- "Evet" demiş.
- "Amel işlemek istiyorsan Allah ile meşgul ol. O sana yeter" demiş.
Ama bu ona ait. Bu kadar âlimler var. Onlar için değil. İslâm'a hizmet vermişler. Onlara değil. Mevlânâ Alaaddin böyle bir makama gelmiş ki kitap yazmak ona mani oluyormuş. Sonra tekrar sormuş :
- "Mevlânâ Alaaddin köyü gezmeye mi gidiyorsun?" demiş. O da :
- "Evet" deyince :
- "Sen eğer köyü gezmeye gidiyorsan Allah'tan gafilsin. Eğer Allah'tan gafil değilsen niçin gezmeye gidiyorsun?"
Bir gün de Mevlânâ Alaaddin mesnevi okuyor. Mesnevi dört kitaba tercümedir.
- "Nedir o elindeki?" diyor.
- "Mesnevi" diyor.
- "Mevlânâ Alaaddin o mesneviyi okumakla birşey anlayamazsın sen" diyor.
Âlim olan bir kişi niye anlayamasın? Mesnevi de Arabi, Farisi hepsi karışık. Buna rağmen diyor ki :
- "Sen mesneviden birşey anlayamazsın. Öyle çalış ki o mesnevideki mânâlar senin kalbinden doğsun" buyuruyor.

Bir gün buyurmuş ki :
- "Mevlânâ Alaaddin şüphe yok ki Cenâb-ı Hz. Allah eşyayı "ve hüve bi külli şey'in muhit." Mevlânâ alim. Mevlânâ korkmuş.
- "Yok, yok" demiş Şeyhi.
- "Ben seni sınadım. Cenâb-ı Hz. Allah "ve huve bi külli şey'in âlim."
"Ve hüve bi külli şey'in muhit" demek, azameti ile eşyayı halk ve ihata etmiş oluyor. "Ve hüve bi külli şey'in alim" demek. Eşyayı ilmiyle halk etmiş oluyor.
Cenâb-ı Hakk eşyayı ihata etmiş olduğu zaman, insan eşyayı kullanamaz. Ama insan kendi varlığından kurtulunca eşya da yok oluyor. Kendisinin bulunmadığı yerde hiç bir şey olmaz ki zaten.
- "Varlığı olmayan bir insan eşyayı nasıl kullanabilecek?" Bunu yine hazmedememiş. Bunu üç defa tekrar etmiş. İşte bu arada hacca göndermiş. Hacca gönderirken demiş ki :
- "Hacda Abdülkerim isminde bir evliyaullah vardır. Abdallar sınıfından. O hiç et yemez. Hep oruç tutar. Ondan çok faydalanırsın. Tavaf, say, hac farizalarından kalan boş zamanlarında onun sohbetini kaçırma. O'nun sohbetinde bulun" demiş.
Bu gitmiş hacca. Tavafını say'ını yaptıktan sonra, haccın zamanını bekliyor. Ertesi sene, tekrar başlasın diye. Boş zamanlarında Abdülkerim Efendi'nin sohbetine devam ediyor. İlk görüşmede elini öpüyor. Diyor ki :
- "Ben Buhara'dan geliyorum. Şeyh Efendimin sana selâmı var."
- "Ha siz Acemsiniz" diyor. Hangi tarikattansınız diye sorup, öğrenince :
- "Ha siz Azîzlerdensiniz" diyor.
(Bizim tarikatın bir ismi de Azîzan Tarikatı. Azîzler tariki. Bir ismi de Nazenin tarikatı. Kibar demek.)
- "Be efendi, Sizin şeyhiniz hayatta mı?"
- "Hayatta efendim. Selâmı var."
Selâmı alıyor:
- "Siz şeyhinizin huzuruna geldiğiniz zaman ne ifade eder, ne emreder?" diyor.
- "Biz şeyh efendimizin her huzuruna gittiğimizde bize şu emri buyururdu :
- "Bizim huzurumuza geldiğiniz zaman gönlünüzden bütün her arzuyu, bütün düşünceleri, hepsini çıkarın. Sadece Allah'ı kalbinize alın. Allah'ı anaraktan gelin."
- "Eee, siz ne dersiniz?"
- "Biz sûkut ederiz."
- "Siz ne dun-u himmet insanlarmışsınız" diyor. Yani himmet alamamışsınız. "Himmetten mahrum kalmışsınız" diyor.
- "Peki efendim ne dememiz lâzımdı?"diye soruyor.
- "Şeyhinize niye diyemediniz ki "Biz Allah'ı bilemeyiz. Biz Allah'ı fehmedemeyiz. Biz sizi biliriz."
Ayetler var, hadisler var, açıklanıyor. Evliyaullahın eli kudret elidir. Kelam-ı kibarda ne geçiyor ?
Elinde var iken fırsat geçirme ede gör gayret
Tuta gör bir yed-i kudret olunsun menzilin bâlâ
Bâlâ: Yüksek.
Ruh ile yükselinir. Ruh yüksek bir yerden gelmiş. Bir kudret eli tut. Allah'ın zahirde bir eli var mı? Nasıl biz onun elinden tutalım? Ama Evliyaullah'ın elinden tutan, kudret elinden tutmuş olur. Sıdk-ı sadakatla tutmalı.
Dest-i kudretiyle tuttu elimden
Masivalar ref' olundu dilimden
Halâs oldum ayrılıktan ölümden
Katre iken bahr u umman eyledi
İşte böyle. "Siz ne himmetten mahrum kalmış insanlarsınız? Biz Allah'ı bilemeyiz biz seni biliriz." demediniz. Ondan sonra, orada kaldığı müddetçe sohbetlere devam ediyor. Birçok maceralar oluyor aralarında. Birisi de şu :
Büyük bir cemaat var. Şeyh onlara sohbet ediyormuş. Zahir ülemadan bir kişi sohbete karışıyor. Soru açıyor. Soru açınca sohbet kesiliyor. Sorularını cevaplandırıyor. Sükut geçtikten sonra sohbete başlıyor. O kişi yine soru soruyor. Neticede :

- "Soru sordum ama vermiş olduğunuz cevaplar beni tatmin etmedi" diyor. Ama bu arada soru sordukça sohbet kesiliyor. Cemaat da bundan mütazarrır oluyor.
- "Benim şüphem var, tatmin olmadım" diyor.
Bu sefer şeyh efendi dizlerinin üzerinde doğrularak :
- "Nedir şüphen?"
Demesi ile adam ölüyor. Celâllenerek söylemiş. Sohbet dağılıyor. Cemaat dağılıyor. Bizim büyüklerimizden Mevlânâ Alaaddin Hazretleri bu durumu görüyor. Gönlüne geliyor ki :
- "Bu hocayı affetseydi de bu hoca ölmeseydi."
Burada sohbetimizin konusu : Celâl meşrep, Cemâl meşrep, Hz. Ebubekir meşrepli, Hz. Ömer meşrepli, İsevî meşrep, Musevi meşrep, derya meşrepli, göl meşrepli. Bu olayları anlatıyoruz ki, iyi anlaşılsın. Muallakta kalmasın. Nakşibendi Efendimiz de buyurmuştur. Tasavvufta şüpheye düşülecek kelâmları iyice biliyorsanız, anlatın. Açıklansın. Ama bilmiyorsanız anlatmayın. Ağzınıza çok büyük lokmayı almayın, boğulursunuz.
Şimdi burada Mevlânâ Alaaddin Hazretlerinin gönlüne geliyor. "Meşayihtir affetseydi" diye. Büyüklüğe o yakışırdı, diye düşünüyor. O sırada meşayih onun gönlünden geçeni biliyor:
- "Be Acem, benim de sana bir sualim var. Cevabını ver."
O da toparlanıyor.
- "Buyurun efendim" diyor.
Şeyh Efendi buyuruyor :
- "Kabzası yere gömülmüş, iki tarafı keskin sivri bir süngü. Deli bir insan bağır açık, gelip o süngünün üzerine düşerse, süngü onu deler. Süngünün ne kabahati var burada?" diyor.
- "Efendim tabii ki süngünün kabahati yok."
- "O halde bizim ne kabahatimiz var? Biz Hak ile meşgulüz burada. O geldi bize çattı. Çarptı ve parçalandı." diyor.
Demek ki şimdi burada Cemâl vardır. Celâl vardır. Cenâb-ı Hak'kın cemâli ve celâli vardır. Amenna. Cemâlinden ne doğuyor? Hayır doğuyor "ve bil kaderi hayrihi ve şerri hi" hayır ve şerri Allah halk ediyor. Ama Allah'ın şerre rızası yoktur. Halk ettiği için, inanıyoruz. Şer işleyene rızası yok. Cezası var. Hayır işleyene mükâfatı var. Bunu da bildirmiş Cenab-ı Hakk. Allah'a itiaat edenler Allah'ın cemal sıfatına sahip oluyorlar. Cemal sıfatının tecellisi ile hayırı da işliyor. Ameli de işliyor. Her nimete malik oluyor. İsyan edenler Allah'ın celal sıfatına sahip oluyorlar. Her bir günahı ve isyanı işliyorlar. Cezaya da çarpılıyorlar.
Bir de bir gün mübarekler Beytullah'ı tavaf ederken, Mevlânâ Alaaddin bakıyor ki bir rüzgar esiyor. Beytullah'ın örtüsü bir taraftan havalanıyor. Oradan bir nur görünüyor. Ama öyle bir nur ki, gönlünü alıyor.
Mevlânâ Alaaddin şeyhin sohbeti ile Beytullah arasında bocalayıp kalıyor. Hayal ettiği nuru Beytullah'ın örtüsünden göreceğini zannediyor. Bir gün yine şeyhin sohbetini dinlerken beytullah'ın örtüsünden tecelli eden nuru hayal ediyor. Ama gidiyor göremiyor. Geliyor sohbet dinleyemiyor. O gönlünde iken sohbeti dinleyemiyor. O zaman şeyh efendi diyor ki :
- "Her zaman, her yerde tecelli eden bir nur-u hakikati, insanlar sadece Beytullah'ın örtüsünden mi görürler?" diyor.
Elini ne tarafa uzatırsa o taraftan görünüyor. Duvar mı var? Duvardan. Direk mi var? Direkten. Adam mı var? Adamdan. Bina mı var? Binadan. Taş mı var? Taştan. Her şeyden görüyor nuru. Bakıyor ki, hiç eşya yok. Kendi de yok. Bu nurun içinde kendisi de yok oluyor. O zaman şeyh efendi :
- "Mevlânâ Alaaddin. Şüphe yok ki, Cenâb-ı Hakk eşyayı, azameti ile ihata etmiştir. Bunlar kimler için? Şeyh Abdülkerim Efendi için."
Lâ mabuda illallah
Lâ maksuda illallah
Lâ mevcuda illallah
Hatta bu zikirdir. Ama bize göre değildir.
Lâ mabuda illlallah makamdır. Müritte bir sıfattır. Bize göre, burada iken lâ maksuda illallah makamını düşünmek küfürdür. Küfürden mânâ yalan söylemek. Yalan söylemek günah değil midir? Kâzib

oluyor. Allah'a yöneliyor. İbadet yapıyor. Namaz kıldığı zaman bir insan, onun gönlüne Allah'tan başka birşey gelmiyorsa, maksudum Allah demekle kazib değildir.
Ama herhangi bir ibadeti yaparken gönlüne başka bir şeyler gelirse, benim maksudum Allah demekle yalancı oluyor. Maksudu Allah ise gönlüne Allah'tan başka birşey gelmeyecek. Allah'tan başka birşey düşünmeyecek.
Lâ mevcuda illallah makamı : Lâ maksuda illallah, makamında Lâ mevcuda illallah derse küfürdür. Yani mevcudata Allah derse küfürdür. Ama o makam onda tecelli edince, kendi cismi yok oluyor. Eşyanın cismi yok oluyor. Kim var? Allah'ın azameti var.
Allah'ın tecelli zatı var. Zat'ının nuru tecelli eder. İnsanlar esmâ nurunu isimlerden görür. Sıfat nurunu cisimlerden görür. Zatının nurunu isimsiz, cisimsiz görür. Bir insanın kendi cismi ortadan kalkmazsa, kendi varlığında kurtulmazsa, eşyanın varlığı ortadan kalkmazsa, o varlık görünmez.
Zengi Ata'ya rastlayan üç mürit meşayih aramak üzere yola çıkıyorlar. Medrese ilmini bitirmişlermiş. Zengi Ata ikamet ettiği köyün sığırlarının çobanı imiş. Çıplak ayakları ile dikenlerin üzerinde otları yoluyor. Bu durumu görüyorlar. Selâm veriyorlar. Selâmı alınca :
- "Siz hoca mısınız?" diyor.
- "Evet" diyorlar.
- "Peki nereye gidiyorsunuz?"
Onlar da diyorlar ki :
- "Buhara'da zahir ilmini bitirdik. Bir meşayih arıyoruz ki kalp ilmini okuyalım."
Zengi Ata :
- "Siz beş dakika durun. Nereden bir mürşit kokusu alırsam size haber vereyim" diyor.
- "Ne yapıyor?" Bir doğuya doğru derin bir nefes alıyor. Batıya, kuzeye, güneye dört bir tarafı kokladıktan sonra bir de kendi vücudunu kokluyor.
Diyor ki onlara :
- "Dünyanın her tarafını kokladım. Ancak sizi irşad edecek mürşidi bu siyah gövdede buldum" demiş. Birincisi olan Seyyid Ata'ya hemen inanmış.
- "Amennâ ve saddaknâ. Nurunu bu siyah gövdede gizlemiş olabilir" diye düşünmüş. Diğer ikisi Uzun Hasan Ata ve Bedir Ata :
- "Şu dudağı uzun araba bak" diye kalblerinden geçiriyorlar.
Tabii ki yüzüne karşı söylemiyorlar. İlk defa inanıp teslim olan Seyyid Ata irşad oluyor. Diğerleri yedi sene geçtiği halde bir türlü irşad olamıyorlar. O kadar hizmetini görüyorlar. Çalışıyorlar. Zengi Ata'dan şefaat istiyorlar. Sonra irşad oluyorlar.
Ubeydullah Hazretlerinin de maceraları var. Hadiseleri var. Çok meşayihler tanımış. Çok meşayihlere hizmet etmiş. Onlara teslim olamamış. Onlar tasarruf edememişler. Güçleri yetmemiş. Peygamber Efendimiz Hazretlerini rüyasında görmüş. Dağın dibinde bütün ervah toplanmış.
-"Gel Ubeydullah. Beni sırtında şu dağın tepesine çıkar" diye sesleniyor. Çıkarırken de diyor ki :
- "Ben sende bu kuvvetin olduğunu biliyordum. Ama ervahın görmesi için böyle yaptırdım" diyor.
Bir gece de rüyasındada Şahı Nakşibendi Hazretlerini görüyor. Ona çok sevgi bağları ile bağlanıyor. Zahirde görmemiş. Ona rüyasında, tasarruf etmesinde, nazar etmesinde, keyfiyab oluyor. Nakşibendi Efendimize gönül vermiş. Ubeydullah Hazretlerine, Alaaddin Attar Hazretleri ve Nizamettin Hamuş Hazretleri bir türlü tasarruf edemeyince, o artık Taşkent, Semerkant, Azerbaycan, Maveraünnehir, bütün oraları geziyor. Hiç birisine kendisini teslim edemiyor. Ama bunlara da hizmetleri olmuş. Nihayet Nakşibendi Efendimizin halifelerinden olan Yakub-u Çerhi Hazretlerinin müritlerinden birisi ile bir yerde karşılaşıyorlar. Onu seviyor.
- "Sen kimsin, neredesin?" diye soruyor.
O da :
- "Ben Yakub-u Çerhi Hazretlerinin evladıyım" diyor.
- "Ben zaten onu arıyorum. Nakşibend Efendimizin elinden tutanı arıyorum" diyor.
- "Müridini bu kadar sevdimse meşayihini göreceğim" diyor. Gidiyor. Fakat biraz fakirmiş. Geç gidiyor.
Yakub-u Çerhi Hazretleri :
- "Niye bu zamana kaldın?" diyor.

Bir süre geçince Celâl sıfatı gidiyor. Cemâl sıfatı geliyor. İyi karşılamaya başlıyor. Sohbet arasında diyor ki :
- "Tut bu elden. Nakşibendi Efendimizin eli."
Nakşibendi Efendimiz buyurmuş ki :
"Senin elinden tutan benim elimden tutar. Sana biat eden bana biat eder. Senin kabulün benim kabulüm. Senin reddin benim reddimdir."
- "Tut bu elden" diyor. Tutmuyor.
Çok bir arzu ile sevinerek gitti. Tutmuyor. Niye tutmuyor? Yakub-u Çerhi Hazretlerinin yüzünü sevmemiş. Zahirdeki yüzünü sevmemiş. Aşikar etmiyor ama çekiyor elini tutmuyor.
İçinden diyor ki :
- "Ben bu yüzü sevmedim. Ben bu yüze rabıta yapamam."
O zaman Çerhi Hazretleri :
- "Bu yüzü sevmedinse, rabıta yapamazsan, şu yüze rabıta yap." diye işaret yapıyor.
Yüzünden perde kaldırıyor. Manevi yüzünü gösterince kendisinden geçiyor. O kadar hal görmüş. O kadar tasarruf güçleri ile karşılaşmış. Fakat o yüze dayanamamış. Bayılmış, düşmüş.
Ayılınca :
- "Tut "demiş. Tutmuş o zaman elini. O anda irşad etmiş.
Demiş ki :
- "Sen müritleri üç yönden Allah'a götürürsün.
1. Cezbe yolu, 2. Nef'i isbat yolu, 3. Şuğulu batın yolu"
Şimdi başka tarikatlar şuğulu bâtını kabulleşmiyorlar. Küfür sayıyorlar. Ama bizim tarikamızda şuğulu batınla da irşâd ediyorlar. Ama şuğulu bâtın onların anladığı gibi değil. Bakınız Salih Baba nasıl ifade ediyor :
Bilmezem kimden kime şekva edem bu gönlümü
"Lâ"yı gördüm firkat-i Mevlâ'ya düştüm gel yetiş
Bir de şu var:
Tevbe kıldım sıdk ile sen Şah'a biat eyledim
Olmuşum her bir kusurun nadimi Allah için
Şuğulu Batın: Mürit birşeyi düşünmek istemiyor. O geliyor. Gelince atmak için çalışıyor. Bazan atamıyor. Orada bir işkenceye düşüyor mürit. Bir meşakkat, bir ezilme. Orada terakki ediyor işte. Bazı tarikatlar da cezbeyi hoş görmezler. Bizim tarikatımızda cezbe çok süratli bir vasıtadır. 75.000 ders çekenle beraber cezbe sahibi terakki eder. 1000 ders verirler. 5000 ders verirler, sen çekme derler. Çünkü onda cezbe var, aşk var. Muhabbet var. O aşk, o muhabbet onu terakki ettiriyor. Cezbe nef'i isbattan daha süratli gidiyor. O kadar ders çekiyor.
Demek ki şuğulu bâtın: Müridin istemediği düşünceler. O ona üzüntü, azap veriyor. Bunlar için Allah'a sığınıyor. Rabıtasına sığınıyor. Mühim olan sığınmaktır. Onunla da terakki ediyor. İşte Ubeydullah Hazretleri o kadar selâhiyetli irşâd etmiş oluyor. Fakat bunun bu derece çabuk ve bu kadar selâhiyetli irşad edişini diğerleri tenkit etmişler.
- "Niçin bu Türk gencini bu şekilde irşad ettiniz?"diye.
Yakub-u Çerhi Hazretleri de buyurmuş :
- "Her gelen Ubeydullah gibi gelsin. İrşad olup gitsin. O bize tam geldi. Fitilini çarşıdan almış. Gazını doldurmuş, Fitilini takmış. Camını takmış. Ancak bir ateşleneceği kalmış" diye cevap vermiş.

(Sohbet 17) **"Işık bağışlamak için,
önce ışık alan olmalısın"
16 Mayıs 1990**

Cüz'î irade küllî iradeye bağlıdır. Mü'minlerinki, müslümanlarınki de, inananlarınki de öyledir. Hayırlısı, herşeyin hayırlısını isteyelim. Gitmemiz mi hayırlı? Durmamız mı hayırlı? Bir şey istediğimiz zaman olması mı hayırlı? Olmaması mı hayırlı? Biz onu bilemeyiz. Sonra insanları dolandıran rızkı. Gideceği yerden rızkı vardır. Ayrılacağı yerden rızkı kesilmiştir. Alacağı, elde edeceği rızkın zamanı gelecek.
Meşâyihin bir tanesi müridini testi ile suya yollamış. Çeşmeden su getir demiş. O da gelmemiş. Gecikmiş... Meşâyihinin hiç canı sıkılmamış. "Bu gitti, niye gelmedi." dememiş. Oradaki cemaatin canı sıkılmış.
- "Bu kadar gitmek olur mu?" diye söylenmişler.
Meşâyihleri demiş ki :
- "Gidin bakın. Eğer o derviş suyu testiye doldurmuş olarak bekliyorsa, o onun tembelliğinden. Suyu doldurmadan bekliyorsa bizim rızkımız gelmemiştir. Bize nasip olacak su gelmemiştir. Onu bekliyordur."
Hakikaten gidiyorlar ki içi boş testi ile bekliyor. O zaman diyorlar ki :
-" Sen buraya niçin geldin, niçin bekliyorsun?"
Hemen testiyi dolduruyorlar.
- "İşte bize nasip olan su geldi. Bundan evvelki su bizim rızkımız değilmiş." demişler.
Rızık ezelîdir. Zamanı geldikçe Cenâb-ı Hakk halkeder. Ezelde takdir etmiştir. İnsan nerede bir bardak su içecek? Nerede bir lokma ekmek yiyecek? Zamanı geldikçe halkediyor. Zuhura getiriyor.
Şimdi bunu nereye getireceğiz. Bu akşam buraya geldiniz. Meselâ yiyeceğiniz bir lokma veya içeceğiniz bir su olabilir. Bu rızık sadece içecek veya yiyecek de olmayabilir. Bu günkü sohbette ve hatmede nasibiniz var. Ruhun gıdaları vardır. Onlar da ibadettir. Ameldir. Bu ibadeti nerede kazanacak ? Bu ameli nerede yapacak? Bunlar da takdirdir. Allah in anmışlardan etsin. Hamdolsun, şükrolsun. İnandık, kabul ettik ki râbıta sahibi aldanmaz. Râbıta sahibi meşâyihini unutmaz. Daima hayali gözünde, sevgisi kalbindedir. Râbıta sahibi budur. Cenâb-ı Hakk, evliyaullaha vermiştir o yetkiyi. "Unutma beni, unutmam seni, unutursan beni, unuturum seni". Mürit meşâyihi unutmazsa eğer, meşâyih onu unutmuyor.
Nimetimizin şükründen aciziz. Cenâb-ı Hakk nimetimizi büyük vermiş. Salih Baba da :
Seni Hak bilmeyen ol geçrevîler
Buluğa ermez anların imanı
Geçrevî: Eğri gören, sapık.
Meşâyihi tanımıyanların imanları buluğa ermez. Buluğdan mânâ "kemâl". Kemâle ulaşmaz.
O kim âmâdurur ceşm-i basîri
Göremez Pir-i Sâmi gibi cânı
Piri Sami gibi bir piri tanımıyanların basiret gözü kör. Ayet-i kerimede geçer:
"Biz onların gözlerini kör, kulaklarını sağır, dillerini lal halkettik." buyuruyor Cenâb-ı Hakk.
Kim bunlar? Hakkı batılı seçmeyen göz kör, sohbet nasihat dinlemeyen kulak sağır. Hak kelâm konuşmayan, sohbet nasihat konuşmayan dil lal. Onun için Peygamber Efendimiz de buyuruyor ki:
"Allah'a, âhirete iman eden hayır konuşsun. Hayır konuşmazsa sussun. Allah'a, âhirete iman eden; vaaz, nasihat, hak kelam dinlesin. Dinliyemiyorsa kulaklarını tıkasın. Allah'a âhirete iman eden Hakk'ı, batılı seçsin. Gözlerini yasaklardan korusun. Koruyamıyorsa gözlerini kapasın."
Kelâm-ı kibâr var :
Gökde uçar iken indirdin beni
Vadi-yi virâna kondurdun beni
Vahşî hayvanlara döndürdün beni
Eyledin dilimi lâl kara bahtım
Gökte uçandan mânâ : Rûhumuz arşı âlâdan geldi. Yüksek bir âlemden geldi.
Vâdi-yi virândan mânâ : Yıkılacak, yok olacak dünya. Yok olacak, çürüyecek ceset.

"Vahşi hayvanlara döndürdün beni." Eğer inancı olmazsa, inancını yaşamazsa hayvanî sıfatta kalıyorlar. İşte hayvanî sıfatta kalanların gözü de kör, kulağı da sağır. Dili de lâl. Onun için Cenâb-ı Hakk, Habibi hürmetine manevi elimizi, manevi gözümüzü, manevi kulağımızı açada, körlükten, sağırlıktan, dilsizlikten kurtulalım.
Cenâb-ı Hakk buyuruyor ki :
"İnsanlar uykudadır. Ölünce dirilirler."
İşte bu manevî organlarını açmayan insanlar uykudadır. Çünkü el, ayak ve diğer organlar da emanettir. Âlettir. Ruhun terakkisine ulaşması için âlettir, emanettir.
İmam-ı Azam'ın ismi Nûman. Babası çok âlim bir kişi imiş. O kadar âlim, o kadar takva, o kadar yasaktan sakınıyormuş ki, bir gün bir akarsu ile gelen bir elma görmüş. Elmayı almış, ısırmış. O anda hatırına gelmiş. Çiğnememiş. Koparmamış ama suyu gitmiş ağzına.
-"Ben bunun sahibini bulayım da ondan helallık alayım." demiş. Irmağın geldiği yolu tutmuş. Bir bahçenin kenarına varmış. Bahçenin sahibini bulmuş. Anlatmış :
- "Abdest alırken ırmağın üzerinde elma geldi. Ben de aldım ısırdım. suyu boğazıma gitti. Kimindir diye aradım seni buldum. Bana hakkını helâl et."
Adam demiş ki :
- "Eğer bana yedi sene hizmet yaparsan hakkımı helâl ederim."
Yedi sene hizmet etmiş. Emrinde olmuş, sonra varmış.
- "Tamam, helâl et" demiş.
O da :
- "Hayır. Benim bir kızım var. Gözleri kör, kulakları sağır, dili lâl. Elleri yok, ayakları yok. Bir et parçası. Bunu alırsan hakkımı helâl ederim" demiş.
O da rıza göstermiş. Neyse nikâhlarını kıymışlar. Gerdeğe girmişler. Bakmış ki, o kadar güzel ki... Dünyada onun gibi başka bir güzel yok. Herhalde bu yanlış oldu, diye düşünmüş. Bir türlü kıza yaklaşmamış.
- "Hayır bu bir dilber. Böyle olmayacaktı."
Sabaha kadar bekliyorlar. Sabah oluyor. Kız babasına anlatmış durumu. Babası gelmiş. Bu defa kendisi ona anlatmış :
- "Sen kızını bana sağır, kör, dilsiz, elsiz, ayaksız olarak tanıtmıştın. Bunların hiç birisi bunda yok. Ben de onun için yaklaşmadım." demiş.
O da demiş ki :
- "Oğlum benim bir tek kızım var. Senin gibi birini arıyordum, vermek için. Gözü kör demem şudur ki, harama bakmamış. Dili lâl dedim. Çünkü yalan, gıybet konuşmamış. Kulağı sağır dedim. Gıybet dinlememiş. Eli yok dedim. Harama uzanmamış. Ayakları yok dedim. Herhangi bir yasak olan yere gitmemiş. Bu senin hakkındır. Helâlindir. Yedi yıldır da seni burada tutmaktan maksadım seni iyice tanımak. İnandıktan sonra da kızı sana verdim" demiş.
İşte İmam-ı Azam ondan dünyaya geliyor. Üç günde Kur'ân-ı Kerîmi hatmediyor. Annesi diyor ki :
- "Eğer senin babanın o ısırdığı elmanın suyu boğazına gitmeseydi sen bir günde Kur'ân-ı Kerim'i hatmederdin."
Şimdi burada bize çok ümitsizlik düşüyor. Bu kadar noksanlarımız var. Helâl haram demiyoruz. Desek te bilmiyoruz. Bilsek te kurtaramıyoruz. Ne olacak bizim hâlimiz? Hayır böyle düşünmeyelim. Takva zamanı var, siyaset zamanı var. Bir zaman takva zamanı imiş. Sonra fetvâ zamanı başlamış. Şimdi siyaset zamanı. İnsanların müslümanlıklarında siyaset vardır. Siyaset nedir?
İnsan küçük bir şer işlediği zaman biliyorsa ki ondan hayır doğacak iyilik gelecek, onu işler. Niyet halis ya. Halis niyetle onu işler. İslam dini müsaade etmiştir. Nasıl müsaade etmiştir? İnsan öleceği zaman, ölüm tehlikesi olursa haram bir şey yiyebilir. Bir mazlumu bir zâlimin elinden kurtarmak için yalan söylemek caiz.
Üç yerde yalan söylenebiliyor :
1- Mazlumu zâlimden kurtarmak için,
2- İki küs olan kimseyi barıştırmak için,
3- Düşmana savaşta müslümanların sırrını vermemek için.

Bir de aç kalmışlar. Yemese, ya çocukları ölecek veya kendisi ölecek. Haram olduğunu bildikleri halde ölmeyecek kadar yiyebilir. Müsade edilmiş.
Yazıcıoğulları Muhammed ve Ahmet evliyaullahdan. Bunlar Çanakkale'nin Gelibolu'dan. Orada doğmuş, büyümüşler. Muhammed büyük kardeş. Ahmet de küçük kardeş. İkisi de yetişmiş insanlardan. Fakat her ne hikmetse birinin diğerinden bir farkı varmış. Farkı ne imiş? Ahmet küçük kardeşi. Vaaz edermiş bir camide. Büyük bir cemaata. Yine bir gün vaaz ederken, büyük ağabeysi Muhammed camiye girmiş. Şöyle bir etrafına bakmış. Gülerek dışarı çıkmış. Bunu gören küçük kardeşinin dikkatini çekmiş.
- "Ağabeyim niçin baktı da güldü? Acep benim konuşmamda bir noksanlık mı gördü." diye düşünmüş. Müteessir olmuş. Eve gitmiş annesine sormuş. Ağabeysine soramıyor. Annesinden rica ediyor. Bir öğren bakalım diyor. Annesi de Muhammed'e soruyor.
- "Oğlum niçin böyle yaptın?" diyor.
Muhammed cevap veriyor.
- "Sakın ola anne ben onun vaazında bir noksanlık görmedim. Güldüğümün sebebi şu ki: "Camiye çok sayıda melekler dolmuştu. O kadar cemaatten sonra melekler üst üste oturmuştu. Bir melek öbür meleğin üstüne çıkarken düştü yuvarlandı. Ona güldüm ben." diyor.
Annesi Ahmet'e :
- "Oğlum gülmesinin sebebi budur." deyince.
Bu defa Ahmet:
- "Pekala anne ağabeyime sor bakalım. O melekleri görüyor da ben niye göremiyorum?"
Tekrar bu soruyu sorunca, Muhammed :
- "Anne o sendedir. Ara bul" demiş.
Annesi düşünmüş:
- "Buldum ben sana hiç abdestsiz süt emzirmedim. Ama bir defa Ahmet çok ağladı. Abdest almama fırsat vermedi. Bir defa abdestsiz meme verdim."
Bu durumda şimdi bizim hâlimiz ne olacak? Ümitsiz mi olalım? Hayır. Olmayalım. Müjdeler var. Allah'a şükür. Bizlere Peygamber Efendimizin emri var:
"Fesat ümmet zamanında bir sünnetimi işleyene yüz şehit sevabı var" diyor. Hadisi şerifi var. Fesat ümmet kim? Amelden, ibadetten uzaklaşmış. Şer, günah, vebâl işliyorlar. Helâl lokmaları yok. Günâh-ı kebâirler işliyorlar. Fesat ümmet bunlar.
Halbuki itaat ümmet zamanında yüz tane sünnetini işleyene bir şehit sevabı bile verilmemiş. Peygamber Efendimizin Hadisi Şerifi var. Buyuruyor ki :
"Ey eshabım siz öyle bir zamanda geldiniz ki! Allah'ın emirlerinin onda dokuzunu işleseniz, birisini işlemeseniz helâk olursunuz. Ama öyle bir zaman gelecek ki, o zamanın inananları, Allah'ın emirlerinden onda dokuzunu işlemeyip birini işlerlerse onlar kurtulurlar."
Bu müjdeler var bizlere. Ama biz şimdi tamamıyle şeriatı da yaşayamıyoruz. Tarîkatı da yaşayamıyoruz. Ama hiç şeriatı, tarîkatı olmayanlara karşı şükretmemiz gerekir. Fakat eksikliğimizden dolayı da havf duymamız icabetmez mi? Eder. Havf duyacağız.
Allah'tan çok korkacağız. Allah'a sığınacağız. Allah'tan ümit kesmek, Allah'ın rahmetini küçük görmektir. Ümitsizlik küfürdür. Sağlam müslüman Allah'tan ümit kesmez. Emin de olamaz, çünkü kulluk Allah'ın keremidir, ihsanıdır. Kendi say'ı ile kendi bilgisi ile kulluğunu yapamaz.
Peygamber Efendimiz:
"Yarabbi nefsim ile beni bir saat başbaşa bırakma." Buyuruyor.
Bütün peygamberlerin şeytanı vardır. Peygamber Efendimizin şeytanı da müslüman olmuştur. Şeytan denilince: İki türlü şeytan vardır. Manevi şeytan insanların içinde olur. Surî şeytan insanların dışında olur. İnsanın içindeki şeytanla dışındaki şeytan bir olursa insanı yanıltıyor. Yoksa yanıltamıyor. İçerdeki şeytan nedir? Nefsi emmaresidir. Küfür sıfatında olan nefsi emmaresi. Bundan yararlanıyor şeytan. Vesvese vererek herşey yaptırıyor şeytan. Bütün kaleler içten feth edilir. Eskiden insanlar hisarlar, surlar çeviriyorlarmış.Onlarla kendilerini düşmandan koruyorlarmış. Dışardan gelen bir düşman içerden irtibat sağlamadıktan sonra asla bir kaleyi feth edemiyormuş. İçerden bir yardımcı, bir destek bulmadıktan sonra o kaleyi feth edemiyorlarmış. Surî şeytan Adem Babamıza düşmanlık edip cennetten attıran iblis.

Müslüman bir tanesi gitmiş, bir meşâyihten ders almış. Şeytan bu ders alan müridin peşinde dolanıyor. Elinde bir ip, yular. Meşâyih bunu görünce :
- "Mel'un, ne istiyorsun bu müslümandan. Şu kahvelerde, parklarda, çarşılardakilere gitsene" demiş.
Şeytan demiş ki :
- "Onlar zaten benim askerim. Ben bunu onlara katmak istiyorum"demiş.
Emmâre nefsin sözleri dönderdi Hak'tan yüzleri
Div-i recimden bizleri kurtar ki meydan sendedir
Div-i recim: İnsanın, nefsi emmaresi.
İnsanı öldürüyor. Neyini öldürüyor, insanın? Maneviyatını öldürüyor. İnsanın mane viyatı nasıl ölür? Zayıflar, zayıflar, imansız kalırsa ölür.
Ne yaptı bunu nefsi emmaresi?
Peygamber Efendimizin bu zamanda iki emri bizde tecelli etmiş. Allah'a çok şükür. Bin şükür.
Fesat ümmet zamanında hiç işlemesek de bir sünnetini işleriz. Keşke daha çok sünnetini işleyebilsek.
Sünnetlerin yerini bid'atlar almış. Bir de bizdeki en büyük noksanlık: Şimdi helal lokma çok azalmıştır. Çok kimsede yoktur. Olmayanda da yine haram bulaşığı var. Onun da zamanı gelmiştir. Çünkü:
"Öyle bir zaman gelir ki, riba yemeyen kalmaz. Yemeyenin de kokusu gider burnuna" buyurmuş Peygamber Efendimiz. Allah'ın peygamberinin sözlerinde hilaf olmaz.
Bu zaman gelmiş midir? Gelmiştir. Niçin? Bu zamanımızda müslümanlar o kadar grup grup ayrılmışlar ki....
Çok kulak verme bu kavmin ekserî deccâlîdir
Hak Teâlâ'nın kelâmı Hazret-i Kur'ân'a bak
Bir de :
Bir takım dehrî oturmuş aklı rûhdan bahseder
Nası idlâl eyleyip söyleşdiği yalana bak
Bir cemaat kitaptan, sünnetten ayrılırsa, dalâlete düşüyor. Kitaptan, sünnetten nasıl ayrılıyorlar? Tefrika yaparak. Nasıl oluyor bu ?
- "Cuma namazı yok". Diyenler var. Bunlar halkı dalâlete düşürüyorlar. Halbuki hadis-i şerif var: "Özürsüz üç cumayı üst üste terk eden münafıktır." Bu emir var iken nasıl cuma namazı yok diyorlar ? Cuma namazı kılınmaz diyorlar, saf müslümanlara, bilmeyenlere. Onların ümmiliklerinden yararlanıyorlar, onları bölüyorlar.
Bir de "Bu zaman Dar-ül harb olduğu için faiz helâldir" diyenler de var.
Halbuki ne demek? Faizi kesinlikle haram kılmış Cenâb-ı Hakk. Niçin dar-ul harb olsun? Fert olarak İslâmı yaşıyorsun.
Bundan başka: "Bu imamlar devlet memurudur. Bu küfür devletinin memurlarının maaşları helâl değildir." diyorlar.
Halbuki İslâmda kitap, sünnet müslümanların birleşmesini emrediyor. Tefrikayı yasaklamış. Biz şimdi bir taraftan şükredeceğiz. Hiç olmazsa bildiğimiz kadar yaşıyoruz. Günahı, sevabı, hayrı, şerri, tefrik ediyoruz. Edebildiğimiz kadar. Gücümüzün ölçüsünde. İlmimizin dahilinde. Bazı da var ki bilmiyoruz. Bazı da var ki gücümüzün dışına çıkıyor. Nasıl oluyor ? Bir devlet memurunun, herhangi bir sünnete aykırı olan yaşantısı varsa. Onu yapacak mecbur.
Peki inancını yaşayamıyor diye ordan ayrılırsa kimin eline geçer bu görevler ? Büsbütün inanmayanların eline geçer. O zaman da tüm idareye el koyarlar. Ezan da okutmazlar. Caminin kapısını da kilitlerler. Müslümanlar camiyi cemaati çoğaltmak istiyorlar. İnanmayanlar da yok etmek istiyorlar. Böyle bir mücadele de var.
İnancımızı yaşamazsak Cenâb-ı Hakk bizi hidayetten dalâlete düşürür. Dalâlet: Allah korusun helâk olmaktır.Yok olmaktır. Hidâyet kurtuluştur. Dalâlete düşenlerin öldükten sonra ruhları azap görecek. Kurtuluş yok.
Amme Suresinin son ayetinde bakın ne buyuruyor Cenâb-ı Hakk:
"O azabı görenler kafirler" Yalnız burda ehli küfür, ehli azap vardır. Ehli küfür ebedi kalır. Ehli azap yanar, çıkar. O azabı görenler :

- "Yarabbi! Sen bizi dünya aleminde toprak halketseydin, insan halk etmeseydin. Bu azabı da görmeyeydik derler?"Demek ki dünya alemindeki zevki, safası, yemesi içmesi ona ne oluyor ? Azap oluyor.
Bunun için Allah'a şükür. Tasavvufa inanmak, tarîkata inanmak haktır. Bir insan tarîkata tasavvufa girmezse gafil sayılıyor. Cahil sayılıyor.
Çünkü bakınız :
Bu denli ilme sahip iken iblis
Senin ilmini bilmedi o telbis
Çok âlimler var ki tarîkata girmişler. Tarîkatta kemâl sahibi olmuşlar. Giremeyen âlimler de kemal sahibi olamamışlar. Yetişkin olamamışlar. Girmekten maksat yaşamaktır.
Hak Tâlibi için üç şey lazım :
1. Zaman, 2. Mekân, 3. İhvan.
Hak Tâlibi: Allah'tan gelen ruhu Allah'a ulaştıran demektir.
Arz üzerinde en çok duyulan ve bilinen tarîkat Nakşibendidir. Niçin? Elhamdülillah, "Evliyalar serfirazı Nakşibendi Hazreti." Nakşibendi Efendimiz evliyaların başıdır. Serfirazdan maksat evliyaların en yükseği. Daha ileri gitmiş, yükselmiş, reisi evliya seçilmiş. Evliyaların başıdır.
Pirlerimiz giydiler tâcı abâyı hil'ati
Yani Nakşibendi tarîkatında yetişenler tâc, abâ, hilat giyerler. Bu hilat manevî. Tac manevî tâc. Manevî aba. Tac'dan manâ, manevî bir padişahlıktır. Fakat bu tac öyle bir tac ki maddi padişahların tâcına benzemez. O zikir tacıdır. O Cenâb-ı Hakk'ın nurundan, feyzinden elde etmiş olduğu bir tâcdır. Çünkü bir talip tarîkata girip ders alınca, onun başına tâc koyuyorlar. Bu zikir tâcıdır.
Onun için :
Hazreti şeyhimden giymişem tâcı
Buyuruyor.
Kelamımızın başına dönelim :
Evliyâlar serfirâzı Nakşibendi Hazreti
Pîrlerimiz giydiler tâcı abâyı hil'ati
Âlemi kılmış ihâta himmetiyle nisbeti
Biz gulâm-ı Nakşibendiz râhı erkân bizdedir
Tac: Zikir tacı. Hil'at: Halifelik. Âbâ: Ehli beyte yaklaşmaktır.
Hz. Resulullah'a yaklaşmaktır. Çünkü âl-i abâ, Peygamber Efendimizin cübbesi, O dört kimseyi aldı cübbesinin altına. O dört kişi Ehli Beyt oldular. Evlâd-ı Resul oldular. Evlâd-ı Resul'a da, Ehli Beyt'e de ne ile yaklaşıyor insan? Onları sevmekle. Onlarla muhabbet etmekle. Tarîkatla yaklaşıyor insan onlara. Onlara yaklaşan kimler olmuş? Veliler olmuş. Biz de velilere yaklaşırsak velilerle beraber, velilerin yaklaştıklarına bizde yaklaşacağız. Velilerin mazhar olduğu nimete biz de mazhar olacağız.

(Sohbet 18) **"Nasıl ki bağrı yanar gün kızınca sahranın,**
Benim de ruhumu yaktıkça yaktı hicrânın."
17 Mayıs 1990

Allah bu günlerimizi aratmasın. Allah'a şükür. Çok şükür. Bin şükür. Sonsuz şükürler olsun. Kelâm-ı kibar vardır :
Günden güne derdim artar, varsam Lokmâna Lokmâna.
Bu kelâm zâhirde hiç sevilecek istenilecek bir kelâm değil. Hiç kimse doktora derdinin artması için gitmez. Derdinden, hastalığından kurtulmak için gider doktora.
Burada Lokman'dan mana meşâyihtir. Manevî doktordur. Dertten mana da bizim noksanlığımız. Bizim gafletimiz. Bizim ayrılığımız. Allah' tan ayrılmamız. Kulun derdi budur. Ceset çürüdükten sonra hepsi bitiyor. Öldükten sonra hepsi bitiyor. Ruhun derdi bitmez tükenmez. Ruhun de rdi nedir? Allah'tan gelmiş, Allah'a gitmek istiyor. Cenâb-ı Hakk ondan dolayı :
"Allah için biraraya gelin. Allah için birbirinizi sevin. Allah için konuşun" buyuruyor. Manevî derdimiz ayrılığımız. Bu amelleri işledikçe o dert artar. Artar, artar, artar. Sonunda dermanı elde eder. İnsanlar Allah'ı zikretmekle Allah'tan ayrı kalmaktan kurtuluyorlar. İbadet ederek Allah'a yaklaşıyorlar. Kabir azabından kurtulmak için cehennem azabından kurtulmak için. Ahiretin dehşetlerinden kurtulmak için. Dert bunlar inananlar için. Şükür, fikir, zikir var insanlar için. Cenâb-ı Hakk:
"Biz insanı büyük halk ettik. Biz insanı kıymetli halk ettik. Biz insanı güzel halk ettik." buyuruyor. Güzellerin güzeli. Bu güzelliği ne ile elde ederler? Şeriat, tarîkat, hakikat.
Şeriat ve tarîkat kitap sünnettir. Kitabı sünneti de yaşamamız için şükür, fikir, zikir vardır. Şükür nimetimizi artırır. Allah bizi müslüman halk etmiş. Esas nimetimiz budur. Eğer Cenâb -ı Hakk müslüman yaratmış olmasaydı hiç bir nimetin şükrünü edâ etmiş olamazdık. Cenâb-ı Hakk insanlar için birçok nimetler halk etmiş. Fakat bu nimetlerden insanlar mesul da oluyorlar, mesut da oluyorlar. Ahirette bu nimetlerden sorumlu olacaklar. Yediklerinden içtiklerinden sorumlu olacaklar. Eğer dünyada bu nimetleri tatmışlarsa mesutturlar. Yani kulluğunu yapmışsa, onun için hep nimetler şefaatçi olurlar. Eğer Allah'a kulluğunu yapmamışsa onun için hep nimetler şikayetçidirler. Öyleyse şükredeceğiz ki maddi ve manevî nimetimizi artırsın Cenâb-ı Hakk:
"Vermiş olduğum nimetin kıymetini bilirse kulum, biz onun nimetini artırırız. Bilmezse elinden alırız". Buyuruyor.
Bizi müslüman yaratmış. Eğer kıymetini bilirsek, Cenâb-ı Hakk bize cennetini ihsan edecek. Cemâlini ihsan edecek. Ama bu inancımızı yaşamazsak? İnancımızı muhafaza ettiren ameldir. İnancımızı yaşayamazsak eğer, Allah korusun imanı elinden gider. Gitmezse bile azabını çeker. İnsanları kurtaran ancak inancı yaşamaktır. İtikat amel birleşmezse insanlar kurtulmaz.
İtikat: İnanmak. Amel: İnandığını işlemektir.
En büyük nimetimiz : İnananlardan yaratmış. Bunun da kıymetini bileceğiz.
Onun için buyuruluyor ki :
Gider bu "Ahsen-i takvim" bozulur
Varıp hep yerli yerine dizilir
Sen zaten kıymetlisin. Cenâb-ı Hakk seni kıymetli yarattı. İnandığın için kıymetlisin. Ama kıymetini, inancını yaşayarak bulacaksın. Cenâb-ı Hakk öyle buyurmuyor mu:
"Kulum bana hizmet ederse, biz ona dünyayı hizmetçi yaparız. Kulum dünyaya hizmet ederse biz dünyayı onun sırtına yükleriz" Şükür etmek bizim nimetimizi artırır.
Fikir ne yapar? Bizi tarik-i müstakimden ayırmaz. Daima hocalar dua ederler: "Tarik-i müstakime getirsin. Tarik-i müstakimden ayırmasın." diye.
Tarik-i müstakim nedir ?
Allah'a giden yol. Zaten Allah'tan geldik, Allah'a gideceğiz. Ruh Allah'tan geldi, Allah'a gidecek. Ceset topraktan geldi, toprağa gidecek.
Tarik-i müstakim: Kitap, sünnettir. İnancını ne ile yaşayacak? Kitaba inanacak. Peygambere inanancak. Cenâb-ı Hakk öyle buyurmuyor mu:
"Habibim bana itaat eden, sana tâbi olsun. Sana tâbi olmayan, bana itaat etmiş değildir."

Amentünün şartlarından birisi de Resulullah'a inanmak, Resullere inanmak, onlara tâbi olmak. Tâbi olmazsa Allah'a inanmış değil. Allah'a itaat etmiş değil.
Fakat bu zamanda insanlar kitaptan, sünnetten uzaklaşmışlar veya da uymuyorlar.Uyanlar var mı? Var. Tâbi olanlar kurtulacak. Tarik-i müstakimden mânâ Allah'a giden yoldur. Allah'a ne gider? Rûh gider. Rûh ne ile gider Allah'a? Şeriat, tarîkat, hakikat, marifetle gider. Peki bu şeriatı, tarîkatı, hakikatı, marifeti ne ile elde eder? Tarik-i müstakimden ayrımazsa. O da kitap ve sünnete uymaktır. Bunun için de fikir lâzımdır. İnsanlar her sözünü düşünerekten konuşsun. Elbette bu müslümanlar için. Bir defa konuşmadan önce o sözünü şeriata, tarîkata tatbik etsin. Öyle birden konuşmasın. Tarîkatı varsa tarîkata tatbik etsin. Şeriat, tarîkat birbirinden ayrı değil ki.
Tarikat: İlim, amel, ihlastan ibaret.Şeriat: Kitap, sünnet, icmâ, kıyastır.
Biz bu zamanda bunları tam bilemiyoruz. Bizim kitabımız, sünnetimiz, bizim meşâyihimizdir. Biz meşâyihimize uyduksa tamam. Kitaba, sünnete uyduk. Tarik-i müstakimden kaymadık. Niçin ?
Bırak bu mâsivâ ile hevâyı
Pîri Sami gibi bul rehnümayı
Delil eyle O zat-ı evliyayı
Bu berzah âlemin geçmek istersen
Beka gülşânına göçmek dilersen
Piri Sami: Meşâyihtir. Rehnüma: Yol gösteren.
Berzah alemin geçmek: Dünyadan kurtulmak. Dünyayı sevmemek. Dünyayı kim sevmişse amel işletmemiş ona. Ahiretini kazanamamış. Hem kabir azabını görecek. Hem de kabirden sonra cehenneme gidecek. Kurtulamıyacak. Ahireti kazanmak istersen ne lâzım?
Delil eyle O zât-ı evliyâyı
Demek ki Allah'a şükür, Allah bizi müslüman halk etmiş. Büyük nimet budur. Eğer inancımızı yaşamışsak, Cenâb-ı Hakk nimetimizi yükseltecek. Ne yapacak? Cennetini bize nasip edecek. Cemâlini nasip edecek. Ta ki Rûyetullah'a mazhar olacağız. Ama bu ne ile? Bir delilimiz var. Meşâyihimiz var. Onun eteğini bırakmazsak o nereye giderse biz de onunla beraber gideceğiz.
Bu da Cenâb-ı Hakk'ın emri değil mi:
"Bu dünyada sâdıklarla olun"
Peygamber (S.A.V.) Efendimiz:
"Herkes sevdiği ile beraber olur"buyuruyor.
Şükür nimetimizi artırır. Müslüman olduğumuza şükredeceğiz. Ümmeti Muhammed'den olduğumuza şükredeceğiz. Meşâyihlerimizi tanıdığımıza şükredeceğiz. Çünkü en büyük nimete meşâyihimizle malik oluyoruz. Meşâyihi olmazsa bir insanın Cenâb-ı Hakk'ın belki birçok nimetine mazhar olabilir. Cennetini de kazanabilir. Fakat Cemâlullah'ı kazanamaz. Ruyetullahı insan ne ile kazanır? Bir evliyaullahla. Yunus Emre onun için buyurmuş :
Yunus der ki ey hoca
İstersen var bin hacca
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir
Hacca ne ile gider insanlar? Bir defa bir müslümana hac farz olmuş. Gitmezse Allah'a isyan etmiş oluyor. Ama bir defa gitmekle itaat etmiş oluyor. Hac farizasını yerine getirmiş oluyor. Ömür boyunca kılmış olduğu namazın karşılığı, ömür boyunca tutmuş olduğu orucun karşılığı, bir defa hac yapmaktır. Niçin? Savm, salât, hac, zekât İslamın şartları. Ondan sonraki gittiği haclar nafiledir.
"Kulum bana nafile ibadetle yaklaşır."
İmâm-ı Azam 53 hac yapmış. Ey hocalar, ey âbidler! Hacca gitmekle insanlar büyük sevaplar kazanıyor. Ama :
Hepisinden iyice bir gönüle girmektir
Bin defa hacca varan bir kimse Allah'ı orada görebilir mi? Göremez. Allah'ı orada bulabilir mi? Bulamaz. Ama bir evliyaullahın gönlüne giren Allah'ı bulur. Allah'ı orada görür. Hakikatte Beytullah insanların kalbi. Çünkü orada Evliyaullahın azameti var. Cenâb-ı Hakk'ın emri var:
"Yere göğe sığmam ama mü'min kulumun kalbine sığarım."

Bu hadis-i kudsîdir. Bütün ulemâ biliyor. Ama bilmekle olmuyor sade. Duymakla işitmekle olmuyor. Yetmiyor bu. Yaşayan bilir. Allah'ı insanlar ilme'l yakîn bilirler. Ayne'l-yakîn bilirler. Hakke'l-yakîn bilirler.
Alaaddin Attar Hazretleri çok âlim. Bir müridine demiş ki :
Mevlânâ demiş:
-"Allah eşyayı "ve hüve bi kulli şey'in muhit"
O derece âlim. O kadar hizmet görmüş. O kadar da meşayihinin hizmetinde, sohbetinde bulunmuş. Nazarında olmuş. Buna rağmen bu sözü anlayamamış. Anlayamadığı için hazmedememiş. Bunu korku almış. Zıngır, zıngır titremiş.
-"Hayır, korkma."Ve huve bi külli şey'in âlim" demiş. O korku ondan gitmiş, Tekrar aradan zaman geçmiş.
-"Şüphe yok ki Cenâb-ı Allah bu eşyayı azameti ile küllü şey'in muhit" demiş. İnsanlar Allah'ı zikrede zikrede himmet alaraktan, hizmet görerekten, verilen hizmetin büyümesi ile sıfat nuruna ulaşıyor. Gerçi bu esmâ nûruna, sıfat nûruna mürşitsiz olanlar da ulaşıyorlarmış. Ama Allah'ın zât nûruna, mürşitsiz ulaşılamıyor.
Evet Cenâb-ı Hakk'ın esma nûru isimlerden tecellî eder. Cenâb-ı Hakk:
"Kulum bana nafile ibadetle yaklaşır" buyuruyor. Bu tecelliyi, insanlar görür. Sohbetimizin konusu da şükür, fikir, zikir. İşte insanlar Allah'ı çok zikretmekle Allah'a yaklaşıyor. Fikir de insanları Allah yolundan kaydırmıyor. Fikir yapmazsa, yani söylemiş olduğu sözünü şeriatına tarîkatına tatbik etmezse, Allah'a yaklaşamaz. Çünkü Allah'a giden bir yol var. O yolu sapıtırsa, sağa sola kayarsa nasıl gidecek ? Ama o yolda kaymaması için fikir lâzım. Sözünü ve işini şeriata tatbik etmesi lâzım. Kitaba, sünnete uyması lâzım ki kaymaya. Allah'a yaklaşıyorlar fazla ibâdet yaparak.
Evet insanlar fazla ibadet yaparak Allah'a yaklaşır. Ama zâtına ulaşamazlar. Cenâb-ı Hakk'ın sekiz sıfatı var. Ama zatı birdir. Binbir ismi var. Zatına ne ile ulaşır insanlar? Bir evliyaullaha bağlanmakla ulaşırlar. Bir evliyaullaha teslim olmakla. Bir evliyaullahın gönlüne girecek değil. Onu sevecek. Sevecek ve sevilecek. Sevdi ise gönlüne girdi. Sevildi. Gönlüne girdi ise ne yaptı ?
Kâ'be inşa-i Halil'dir sendedir beyt-i Celil
Bin defa hacca gitsen Allah'ı bulamazsın. Çünkü Allah mekandan münezzehtir. Sadece Beytullah'ta bulacağız diye düşünmeyelim? Mekandan münezzeh ama:
"Hiç bir yere sığmam. Mü'min kulumun kalbine sığarım" buyuruyor.
İnsanlar esmâ nurunu isimlerden görürler. Zat ise evliyaullahın ruhudur. Evliyaullahın ruhu Allah'ın zatına ulaştığı için. Evliyaullahın velayetini bilip, velayetine inanarak, velâyetine dahil olan olur mu? Olur. Amennâ. Mecnun "Leyla" diye diye aşkı mecazdan, aşkı hakikate ulaştı. Leyla'nın suretinde eşyayı gördü. Bu Cenâb-ı Hakk'ın sıfat nurudur. Ama Mecnun'un Leyla'ya olan sevgisi bir meşâyihe olsaydı. Allah'ın zat nuruna ulaşacaktı. Onun için Yunus Emre:
"Hepsinden iyice bir gönüle girmektir" diyor.
İnsan bir evliyaullahı tanırsa, onu severse, ona hizmet ederse, ona kendini sevdirirse, onun himmetini alırsa, gönlüne girerse, Allah'ın zatına ulaşıyor. Allah'ın zatını buluyor. Allah'ın zatını görüyor. Çünkü :
"Allah'u nûrun" nûru
Sende kılmış zuhûru
Cismin tecelli Tûr'u
Gönlün me'vâde sâkî
Bu kelâm böyle buyurulmuştur. Haktır.
Şükür, bizim nimetimizi artırır. Neye şükür? Müslüman olduğumuza şükür. Gece gündüz şükür. Şükür acziyettir. Her zaman için kalpten yüzümüzü yere koyup secde yapacağız. Allah'a yalvaracağız:
"Sen bizi müslüman halk etmişsin. Sen bizi küfürde bırakmamışsın. Ya Rabbi sen bizi Habibine ümmet etmişsin. Ya Rabbi sen bize sevdiklerini velilerini sevdirmişsin. Sevdiklerini tanıtmışsın bize."
İşte o zaman nimetimiz artar. Evliyaullahın velâyetine inanmamız da Allah'ın bir lütfu ihsanıdır. Bu nimetin sonu nedir? Peygamber Efendimizin nur-u nübüvvetine ulaşmaktır. Oluyor bunlar...
Fenafişşeyh olunca evliyaullahın velayetini hakke'l-yakîn buluyor. O zaman evliyaullahı hakke'l-yakîn biliyor. O da bir veli oluyor. Kendisi şeyhinin varlığında yok oluyor. Şeyhinin varlığı varlığında var oluyor. Tarîkatın ilk nimeti budur. Ondan sonra fenafirresul olması. Ondan sonra Allah'a vasıl olmak.

Ama fenâfirresul olmadan Allah'a vasıl olamıyor insan. Demek ki ilk defa evliyaullaha halis muhlis bir evlat olacak ve onun ötesine geçecek. Onun ötesine geçmezse ümmetlikte makbul olamıyor. Ümmetlikte makbul olmak nasıl olacak?
"Habibim bana itaat eden sana tâbi olsun. Habibim seni seven beni sever. Seni sevmeyen beni sevemez." buyuruyor Cenâb-ı Hakk. Demek ki şükür bizim nimetimizi artıracak. Sonra fikir: Her sözümüzü düşünerek söyliyeceğiz. Acaba bu sözü söylemekten meşâyihimize, tarîkatımıza bir zarar gelir mi? Gelmez mi? Niçin? Düşün de söyle. Düşün de yap. Senin söylediğin söz halkın nefretini doğuruyorsa, halkın hoşuna gitmiyorsa o zaman nedir bu hal?
- "Şuna bak, gitmiş bu efendiden ders almış da hele şunun söylediği söze bak. Hiç şeriata, tarîkata uyan bir söz mü? Eğer bunun şeyh efendisi iyi olsaydı bu sözü söylemezdi bu. Hani değişen bir şey olmamış. Ne ahlâkı değişmiş, ne sözü değişmiş, sözünü bilmiyor. İşini bilmiyor" dedirtmek sana yakışmazdı.
Delîl eyle O zât-ı evliyâyı
Nerden delil edeceksin? Sen ona uymadın. Uymayınca ondan ayrıldın. Koptun. Yolu da kaybettin. Delili de kaybettin. Demek ki burada fikir: Her sözümüzü düşünerek konuşacağız. Tarîkatımıza uyuyor mu bakalım. Hareketlerimizi de düşünerek yapacağız.
Bir de zikir vardır. Kulu Allah'a yaklaştırır. Eğer kul Allah'ı zikretmezse yaklaşamaz. Fakat bu zikiri de laklakayı lisanda bırakmayalım. Zikri kalbimize sindirelim. Çünkü Cenâb-ı Hakk:
"Ben insanların boyuna, yüzüne güzelliğine bakmam. Ben insanların kalbine bakarım. Kalblerine nazar ederim" buyuruyor.
İşte zikiri de kalpten yapmak lazım. Bu da nedir ? Sen lisanla zikir yaparken, kalbinde başka şeyler oluyorsa, bu zikir zikir değildir. Bu zikir hakkında Cenâb-ı Hakk buyuruyor ki :
"Onların zikirleri zikir değildir. Onların zikirleri onların kalplerini karartır."
Onların zikirleri kalplerini sertleştirir. Taşlaştırır, kesafet getirir. Ama eğer bu zikiri yaparken bir evliyaullaha bağlılığın varsa, evliyaullaha sevgin varsa o zikir senin kalbini yener. Çünkü niçin? Evliyaullaha olan sevgin sana Allah'ı sevdirir. Evliyaullahı sevmeyen Allah'ı sevemez. Bir veliyi sevmeden Peygamber Efendimizi sevemezsin. Peygamber Efendimizi sevmeden de Allah'ı sevemezsin. Allah'ın emri böyle.
"Habibim seni seven beni sever."buyuruyor. Sonra :
"Kulum beni sev, sevdiklerimi sev, kullarıma sevdir."
Öyle ise zikir kalben yapılan zikirdir. Lisanla yapılan zikirde kalbinde başka şeyler yaşa. Başka şeyler düşünürsün. Bu zikir Allah'a yaklaştırmaz ki... Ama evliyaullahın sevgisi var ya, kalbindeki o sevgi Allah'ı unutturmaz. Niçin? Evliyaullahı kim için sevdin? Allah için sevdin. Evliyaullahı unuttunsa Allah'ı da unuttun. Üstelik senin râbıtan Hak aynası. Hak aynasıdır râbıta.
Ben Hazreti Şeyhim gibi mir'âtımı buldum
Mir'âtı musaffâyı görüp zatımı buldum
Hem sure-i İhlâs ile isbatımı buldum
Surey-i ihlas nedir? Hakk'a karışmış. Ona karışmış. Onunla birleşmiş. Evliyaullaha insanlar hakke'l-yakîn inanırsa. Yani evliyaullahı Hak için sevdiğinden. İşte bundan dolayı evliyaullah mir'attır. Evliyaullahı unutuyorsan, demektir ki aynanın karşısına geçtinse aynada kendini görüyorsun. Burada çok marifetler var. Çok manalar var. Bir taraftan hak aynası diyorsan Hakk'ı batılı orada seçiyorsun. Bir taraftan da sen kendini orada tanıyorsun. Kendini o aynada görüyorsun.
Kapısına gelenler olur irşâd
Bilir nefs ile Rabbini olur şâd
Allah'a şükür. Nimetlerimiz büyüktür. Allah'a inancımız Cenâb-ı Hakk'ın lütfu ihsanıdır. Ümmeti Muhammed'den olmamız yine lütfu ihsanıdır. En büyük ihsan da bu zamanda meşâyihi olmak. Tarîkata girmek. Tarîkata inanmak. Bir meşâyihe teslim olmak.
Kim şeyhini Hak bilmedi Hakk'ı dahi bilmez
Yok eylemeyen varını maksûduna ermez
Bir böyle kelam vardır.
Bir de buyuruyor :
Bulam dersen eğer ayn-ı imânı

Çalış ki şeyhinde olasın fani
Sana senden yakın olanı tanı
Evet,
"Kün fekân" emriyle döner bir dolab
Öğütür âlemi misl-i âsiyab
İnceden incedir olunmaz hisab
Çok hikmet var "Kün fekân"dan içerü
Abd i Hak beyninde yüzbin hicab var
Her hicâbda yüzbin suâl cevâb var
Burada inceden ince hesap var
Aslımdan bir haber veren yok bana
Hicap: Perde.
Cenâb-ı Hakk:
"Kulum ben sana şah damarından daha yakınım." buyuruyor.
Peygamber Efendimiz de:
"Sen Allah'tan çok ıraksın." buyuruyor.
Bu yakınlığı insan ne ile elde ediyor. Allah'ı kalbinde hiç unutmuyorsa, Allah'a yakın. Eğer Allah'ı unutuyorsa Allah'tan uzak. Bu uzaklık Allah'tan gafil olmak. Yakınlık Allah'ı unutmamak. Bizim Allah'a gıyabî imanımız var. Biz beşeriz şaşırıyoruz. Cüz'i aklımız var. Cüz'i irademiz var. Cüz'i aklımız bizi aldatıyor. Birşeyi düşündüğümüz zaman ikinci bir şeyi düşünemiyoruz. Yani iki düşünceyi birden yapamıyoruz. Ama maddi düşünceler çoktur. Biri gider, biri gelir. Birini düşünürken başka düşünce gelir. O çıkar. Ama bir de Allah'ı düşünmek var. İşte bütün bu düşünceler tam onu perdeliyor. Sana Allah'ı unutturuyor.
Ama ne kadar düşüncen olursa olsun, sen râbıta sahibisin. Râbıtanı hatırlayınca bütün bu düşünceler gider. Râbıtam önümde, ben peşinden gidiyorum, dediğin zaman Allah'ı unutmadın sen. Allah Allah diye gidiyorsun. Her nefes alıp verdiğinde Allah Allah diye gidiyorsun. Niçin? Râbıtan sayesinde. Yediğin zaman râbıta ile yersen Allah'ı unutmazsın. Aldığını, koyduğunu, her hareketini râbıtanla yaparsan Allah'ı unutmazsın. Onun için râbıtadan uzak kalmak, Allah'tan gafil olmaktır.
Allah'a yaklaşmak ise Allah'ı zikirle olur. Allah'ı anmakla insanlar Allah'a yaklaşıyor. Bu zikrin hulasası nedir? Evet Allah'ın binbir ismi var. Fakat lisanen yapılan zikir, kalbe inmezse; o zikir, Allah'a yaklaştırmaz insanı. O zikir Allah'tan ayık etmez insanı.
Muhakkak ki insanlardaki ayıklık kalp iledir. Makbul olan zikir kalb ile yapılan zikirdir. Ama cehri zikirler de haktır. Lisanı ile zikir yaptığı zaman kalbi ile de Allah'ı düşünüyorsa o da haktır. Ama cehri zikir de olsa bir yetkilisinden alacak insan. Allah'tan o meşâyih ayık edecek insanı. Onun O'ndan almış olduğu zikir kalbine tesir eder. Sirayet eder.
Allah'a şükür. Şükrümüzü yapalım. Fikrimizi yapalım. Zikrimizi yapalım. Yerken, içerken, yatarken, kalkarken gâfil olmayalım. Allah'ı analım. Bizim bir cüz'i aklımız var.
Birşeyi düşünürken ikinci bir şeyi düşünemiyoruz. Ama cüz'i irademizle, cüz'i aklımızla birşey düşünüp yaptığımız zaman daima râbıtamız bizim karşımızda olursa eğer, o zaman Allah'ı unutmayız.
Yerken, içerken, yatarken, kalkarken Allah'ı unutmayız.
Bir ilahi :
Metaımdan alan gelsin
Derin deryadan almışam
Bugün aşkın pazarıdır
Veren Mevlâdan almışam

Dilim söyler doğru lisan
Demesinler buna noksan
Benim dersim tamam doksan
Dokuz esmadan almışam

Celali cemâlin Cimdir

Okuduğum elif mimdir
Sorsalar mürşidin kimdir
Beşir Efemden almışam
Allah, ibadet amel aşkı versin. Allah tarîkatımızı yaşamak nasip etsin. Anlamak nasip etsin.
Tarîkımız Tarîk-i Nakşibendi
Kamu ehl-i tarîkin serbülendi
Girenler hâb-ı gafletten uyandı
Hab-ı Gaflet: Gaflet uykusu. Nedir? Allah'ı unutanlar, Allah'ı zikretmeyenler uykudalar. Gaflet uykusundalar. Allah'ı zikredenler ayıktır. Biz Nakşibendi tarîkatının Halidi kolundanız. İstiğfar ettik, el tuttuk. Bununla tamam olmadı. Bu ancak Allah'ın emridir. Cenâb-ı Hakk bize tövbe ayeti göndermiş. Her zaman istiğfar yapacağız. İstiğfarı dilimizden bırakmayacağız. İstiğfar: "Estağfirullah"tır. Peygamber Efendimiz günde 70 defa istiğfar yapıyormuş. Haşaa o kusur mu işlemiş? Hayır o bizim için istiğfar yaparmış.
"Ümmetim siz de her zaman istiğfar yapın."
Çünkü Cenâb-ı Hakk bizi noksan halketmiş. Daima her hâlimiz noksanlık. Yememiz noksanlık, içmemiz noksanlık, oturmamız noksanlık, kalkmamız noksanlık, hepsi noksanlık.
Noksanlık denilince: İnsanlar günah işliyorlar. Noksanlık bunu sayıyorlar. Hayır! Sadece bu değil noksanlık, İnsan arif olmadıktan sonra her türlü noksanlığı işler. Noksandır. Arif kim? Arif Allah'ı hiç unutmayandır. Yerken unutmaz, içerken unutmaz, alır unutmaz, verir unutmaz. Yatar, kalkar, oturur, hiç unutmaz. Zaten Cenâb-ı Hakk da öyle buyuruyor :
"Beni ayakta zikredin, otururken zikredin, yatarken zikredin, gezerken zikredin. Beni çok zikredin" .
Onun için arif kim? Arif bunlar? Arif olmayınca insanlar noksanlık yapar. Allah'ı unutaraktan almış olduğumuz o nefesler de bizim için noksanlıktır. Allah'ı unutaraktan atmış olduğumuz adımlar da bizim için noksanlıktır. Noksanlığımız çok. Cenâb-ı Hakk noksanlarımızı ikmal edenlerden etsin.
Demek ki bizim tarîkatımız Nakşibendi tarîkatının Halidî kolu. Her tarîkatın bir usulü vardır. Bizim tarîkatımızın usulün de önce bir boy abdesti alınarak tarîkata giriliyor.
Cenâb-ı Hakk Kulun amellerini niyetine göre kabul eder.
Halis niyet nedir? Bir insan işlemiş olduğu amelini inanaraktan yapıyorsa halis niyet bu oluyor.
Bizim tarîkatımızda altın zincir var. Bu nedir? Silsiledir. Nereden başlıyor? Peygamber Efendimizden başlıyor, Sıddık-ı Ekber Efendimiz, Selman-ı Fârisi Efendimiz, Hz. Kasım, Hz. Cafer, Caferi Sadık, Hz. Tayfur, Beyazıd-ı Bestamî Hazretleri ve zamanımıza kadar geliyor. İşte bunlara sevgi, muhabbet Allah'a muhabbettir. Bu sevgi öyle bir sevgi olacak ki... Öyle bir seveceğiz ki Peygamber Efendimizi. Sıddık-ı Ekber Efendimizin sevdiği gibi seveceğiz. Mübarek Sıddık-ı Ekber Efendimiz Resulullahı o kadar çok sevmişti ki, malını Resulullah uğruna harcadıktan sonra, cismini de feda etmişti. Malını, cismini bahşetmişti ona. Çünkü tebliğde beraber geziyorlardı. Peygamber Efendimizi müşrikler taşa tutuyordu. Sıddık-ı Ekber Efendimiz O'nun etrafında, pervane gibi dönüyordu. Taşlar bana değsin de Resulullah'a değmesin diye. Peygamber Efendimize bir taş değse, ona yüz taş değiyordu.
Onun için burada :
Mâsivanın illetinden pâk edip bu gönlümü
Kıl tarîk-i Nakşibend'in hadimi Allah için
Bütün tarîkatlar haktır. Ama hepsinin üstünü Nakşibendi tarîkatı. Niçin? Nakşibendi tarîkatı hakkında ayetler hadisler var? Cenâb-ı Hakk:
"Beni gizli zikredin" buyuruyor.
"Kalbinizden zikredin" buyuruyor.
Peygamber Efendimiz: "Zikirlerin en eftali gizli yapılanıdır" buyuruyor.
Peygamber Efendimiz: "Tarîkatların hepsi hakdır." buyuruyor.
Fakat Peygamber Efendimiz bir de buyuruyor ki:
"Bütün kapılar kapanacak Yar-ı garım Ebubekir'in kapısı kapanmayacak."
Kapı ne demektir? Kapı demek tarîkatlardır. Tarîkatlarda evliyaullah hak kapısıdır. Bir insan Allah'ı bulmak için varır. Tasavvuf kitaplarında diyor ki : Cenâb-ı Hakk her maksada bir kapı tayin etmiştir. Her maksadın bir kapısı vardır. Her maksadı kapısından istemek lâzım. Maksat insanların arzusu, isteği. İnsanlar ne ister? Yiyecek ister. Giyecek ister. Kullanacak eşya ister. Bunların hepsinin bir

maddesi var. Yeri var. Onların herbirinin kapısı var. Meselâ sen bir elbise alacaksın. Bunu manavda, bakkalda bulabilir misin? Manavda, bakkalda yenecek şeyleri bulursun. Muhakkak bir mağazaya gideceksin. Orada da yiyecek maddelerini bulamazsın. Alet makine almak istersen onların da ayrı mağazası vardır. Öyleyse Cenâb-ı Hakk her maksada bir kapı tayin etmiştir. O maksadı o kapıdan almak lâzım. Cenâb-ı Hakk da kendisini tanıtmak için, kulların Allah'a ulaşması için bir kapı tayin etmiş. Bir yol tayin etmiş. Bu yol nedir ? Tarîkattır. Bu yolu bilen evliyaullahtır, meşâyihtir. Evliyaullah Hak kapısıdır.
"Bulmak istersen bul kapısını"
Evliyaullah mir'attır. Allah aynasıdır. Evliyaullahı bulamıyan Allah'ı bulamaz. Cenâb-ı Hakk onun için buyuruyor ki :
"Sadıklarla olun. Allah için sevin. Allah için bir araya gelin."
Bunlar Allah'ın emirleri. Tarîkata girmek demek oradan bir hizmet almaktır.
Cumhuriyetten evvel tarîkatlar varmış. Tekkeler açıkmış. Herkes gidiyormuş. Mevlana: "Ne olursan ol, gel!" Diye seslenmiş. Oraya içkicisi de gitmiş. Kumarcısı da gitmiş. Çalgıcısı da gitmiş. Ama gidince kötü alışkanlıklarını terk etmişler. Bir daha aynı şeyi yapmamışlar. Gidince terk etmişler kötülükleri...
Masivanın illetinden pak edip bu gönlümü
Kıl tarik-i Nakşibend'in hadimi Allah için
Allah rızası için beni Nakşibendi Tarîkatına hizmetçi olarak kabul et ki diyor. Masiva gönlümden çıksın. Paklansın gönlüm. Eğer masiva gönlümüzden çıkmazsa, Allah korusun helâk oluruz. Kurtulacağımız yoktur. Çünkü Cenâb-ı Hakk, ehli dünyayı ehli nar halk etti. Ehli dünyaya necat yoktur. Kurtuluş yoktur.

(Sohbet 19) **"HAK'la oturanı ara, onunla otur"**
18 Mayıs 1990
(Hanımlara)

Allah hayırlı mübarek günler geçirmek kısmet etsin. Allah hayırlı ibadetler nasip etsin. Cemiyeti, Hak hayırlı mübarek etsin.
Bir kimsenin kalbindeki muhabbetten cezbe olur. Muhabbet kalbine sığmıyor, taşıyor. O kalbi büyütmek lâzım. Taşırmamak lazım ki büyüsün... Taşırırsa büyümez. Geç büyür. Ağır ağır büyür. Eğer muhabbetini muhafaza ederse bir insan kalbi selim büyür. Büyüyünce muhabbeti daha çoğalır.
Her marızın derdine göre verirler şerbeti
...
Bir kimseye kim yâr ola tevfik-i hidâyet
İrfan ile derya oluben kalbi coşar da
Gönlünde tulû' eyler anun aşk u muhabbet
Görün nice mahbûb-u Hudâ var bu beşerde
Sevdim seni seydâ-yı cihân hayır ve şerde
...
Âşık olanın ciğeri yanar da pişer de
Bu kelâm çok anlamlı. Allah bu kelâmı anlamak yaşamak nasip etsin. Diyor ki: Bir kula Cenâb-ı Hakk'ın hidayeti olursa, onun kalbinde zatının sevgisini, velilerin sevgisini, habibinin sevgisini doğdurur. Doğunca onun kalbi çoşar, taşar. Nasıl ki güneş doğması ile dünyanın karanlığı gidiyorsa, insanların kalbinde de Allah aşkı, Resulullah aşkı, meşâyih aşkı tecelli ederse, onun da kalbini nurlandırır, aydınlatır.
Görün nice mahbub-u Hudâ var bu beşerde
Mahbub-u Hudâ: Allah'ın güzelleri manasına. Hudâ: Allah.
Allah'ın güzelleri var. Bu beşeriyetteki insanların içerisinde. Kim bu güzeller? Allah aşkı ile yananlar. Allah aşkı ile kavrulanlar. Allah sevgisi ile kalbini doldurmuş. Kalbinden her şeyi atmış. Çıkarmış. İşte güzeller bunlar.
Sevdim seni seydây-ı cihân hayır ve şerde
Seyday-ı cihan: Ne kadar Allah aşkına ulaşanlar varsa, ne kadar tarîkat varsa onlardaki talipler, müridler tasavvuf ehli olanlar. Bunların hepsinin meşâyihleri.
Cihan: Dünya, bu alem demek.
Seyda: Bu alemde seçkin insan. Seydanın manası seyyid.
Seyyidse insanların ulusudur. İnsanların kıymetlisi oluyor.
Demek ki mürit, ne gelirse Râbıtasından bilecek. Bir mürit şer işleyemez. Şer işlerse eğer zaten tarîkattan çıkar. Çünkü neden? Tarîkat şeriatın takva yönüdür. Şeriatta mekruh olan bir şey tarîkatta haram oluyor. Onun için :
İnceden incedir olunmaz hisap
ve yahutta;
Her bir kimse ehl-i irfân olamaz
Kırk yerden yarılmış kıl olmayınca
...
El çek masivadan bırak bu cahı
Masiva: Dünya.
Dünyayı seven dünyaya uyan, karanlığa girmiş. Kuyuya girmiş. Dünya sevgilerini gönlünden çıkar at. Dünya sevgisini çıkarmazsan sen karanlıktasın.
El çek mâsivâdan bırak bu câhı
Râz-ı derûnunda eylegil ahı
Cânân illerinin açılmaz râhı
Varıp bir kâmile kul olmayınca

Râz-ı derûnundan ah eyle. Niye eylemeyelim. Hz. Ademin evlatları değil miyiz? Hz. Adem babamız. Ne kadar ah etti! 200 sene ağladı. Niye ağladı? Çok yüksekten, çok aydınlık, çok sefalı bir yerden zemine indi.
Zemine indi me'vadan nice yıllar döküp kan yaş
Yalınız ağlayan Âdem değil Havva'da yangın var
Me'va: Yüksek yer. Zemin: Aşağı yer.
Hz. Adem'de yangın varsa, ağlamışsa, Havva anamız da ağlamış. Çünkü o da cennetten atıldı. O da kusur işledi. Esas kusura sebebiyeti o verdi. Hz. Adem Babamıza buğdayı o yedirdi.
Cânân illerinin açılmaz râhı
Canandan mana Hz. Allah'tır. Ruhların hepsi ondan geldi. Yine ona gidecekler ya.
Ama: Bir kamile kul olmayınca, canan illerinin yolu açılmaz.
Herkesin meşâyihi kendisinin mürşididir. Meşâyihlere "PİR" denilmiş. "Hz. Pir", "Pirlerimiz" diye isim verilmiş.
Pir-i Sami gibi sahib-irşâdı
Pirler irşad sahipleri. Onlar insanı şâd ederler. Sana bir daire mi verip sevindirecek? Hayır. Sana bir araba mı alıp sevindirecek? Hayır. Ve yahutta başka bir şey mi alacak? Hayır, hayır... Senin kalbini açacak. O zaman sevineceksin.
Kalbin açılmazsa sen şâd olamazsın. Çünkü insanların bütün meşakkatlerini kim duyuyor? Kalp duyuyor. Sefâyı, zevki hep insanların kalbi duyar. Fakat bu maddiyette böyle. Maneviyatta kalbi açılırsa bir insanın, ne ile açılır kalbi? Evliyaullahın himmeti ile. İşte o kalbi açınca hiç bir mekana sığmayan Allah o kalbe sığıyor. O kalbe Allah girince daha o kalbe hiçbir şey giremez ki. Senin vücudunu parça parça etse dahi acısını duymazsın. Bu acıyı kalp duyuyor. Kalbi sahibine teslim ettinse hiç bir şey girmez. Bunlar haktır. Hakikattır.
Pir-i Sâmi gibi sâhib- irşâdı
Bulup kapısında kılak feryadı
Hiç birimiz bulamazık necâtı
Bizim delîlimiz Ol olmayınca
Necattan mana ateşten kurtulmak. Azaptan kurtulmaktır. Hiçbirimiz kurtaramayız. Bizim delilimiz O olunca amenna O kurtarır.
Kırk yerden yarılıp kıl olmayınca
Kıl kırk yerden yarılır mı? Yarılır. Bu nedir? Tasavvuftur. Takvalıktır. Kim tasavvuf ehli ise takva olacak. Takva olmazsa tarîkatı anlamış, yaşamış olamaz. Tarîkatta terakki etmiş değildir. Şeriatın fetva yönü var, takva yönü var.
Fetva yönü kolaylaştırıyor. Fakat takva ise, bir kılın üzerinden geçeceksin. Mümkün mü o kılın üzerinden geçilsin?
Bir de vardır ki bir büyük nehir üzerinde geniş bir köprü var. Oradan herkes geçer. Bir de var ki kıl gibi ince bir köprü, onun üzerinden geçebilir mi insan ? İşte tarîkat böyle.
Mesela sol elinle bir şey yemen mekruhtur. Şeriata göre mekruh. Ama tarîkata göre haram oluyor. Mesela sen helal lokman var yiyorsun. Bunu Allah'ı unutarak yersen mekruh olur şeriata göre. Tarîkata geçince haram olur. Tarîkatta riyazet haktır. Ama riyazet ikidir:
1. Nefsini, gıda vermeyip aç koymak.
2. Nefsini râbıtanın karşısında eritmek. Terbiye etmektir. Mürit yediğini içtiğini râbıta ile yiyorsa ruhuna yediriyor onu. Çünkü râbıta sahibinin ruhu mürşididir.
Efendim sultanım ruh-u revânım
İnsanlarda ruhun üç makamı var.
1. Ruh-u revânî makamı,
2. Ruh-u sultânî makamı,
3. Ruh-u nurânî makamı.
Öyle ise ruhu revânî makamı tarîkatta birinci makamdır. Yani meşâyihe tamamen gönlünü vermişse, sevmiş, inanmış, ona hizmet etmiş sevilmişse râbıta sahibidir. Râbıta sahibi şudur ki, hiç unutmaz. Her işinde, her anında hayali gözünde. Nereye giderse sanki karşısındaymış gibidir. İşte bu böyle. Yerken

kime yediriyor? Ruhuna yediriyor. Daha da doğrusu mürşidine yediriyor. Mürşidinden gafil yerse kendi nefsine yedirmiş olur.
Hz. Âdem babamız cennetten atılınca zemine indi. Onunla beraber kim indi? Havva anamız indi. Başka kim indi? Şeytan indi. Sonra yılan, bir de tavus kuşu indi. Şeytan cennette yaşamıyordu. Ama onları kandırdı indirtti. Âdem, Havva, yılan ve tavus kuşu. Bu dördü cennette yaşıyormuş. Tavus kuşu çok güzelmiş. Yılan da Hz. Âdem babamızla, Havva anamıza hizmet ediyormuş. Onlara nasihat ediyormuş. Çok âlimmiş. Cennette iken yılanın dört ayağı varmış. Deve suretinde imiş. Fakat o da Allah'a isyan etti. İblisi o soktu cennete. Allah'ın gadabına uğradı. Allah onun ayaklarını yok etti. Ona sürünmeyi bir azap olarak verdi. İşte Âdem babamız ve Havva anamız cennetten atıldıkları zaman tam 200 sene (rivayete göre 300 sene diyenler de oluyor) ağladılar. Günahlarını Allah affetti. Birbirleri ile buluştular. Hac zamanı Arefe günü Arafat dağında buluşmuşlardır. Günahları orada bağışlandı. Ama Adem babamız 200 sene ağladı, sızladı. Sade günahı değil, üç şey onu ağlatıyordu :
1. Noksanlık işledi cennetten atıldı.
2. Cennet çok zevkli bir yerdi. Allah'ın cemâlini cennette müşahade etmişti.
Cemâlini görüyordu. Ondan çok haz duyuyordu. Allah ile konuşuyordu. Cennetten atılınca ondan uzaklaştı. Onunla görüşemiyor da, buluşamıyor da.
3. Çok yüksek, aydınlık bir yerden bir karanlığa indi. Onun için işte 200 sene ağladı.
O cennette kalsaydı biz hep cennette olurduk. Kâfir müslüman olmazdı. Kâfir olmasaydı, cehennem olmazdı zaten. Hepimizi cennette halk ederdi. Bunlar Allah'ın hikmetleri. Hikmetlerden sual edilmez. İnanan inanmayan bu dünyada ayıklanıyor. Çünkü cennete imansız girilemiyor. Oraya amelsiz girilemiyor. Demek ki orada olsa insanlar, hep imanlı amelli olacaklar. Öyle ise bu dünyaya insanlar kâfirmü'min seçilmesi için gelmişler. Adem babamızın dünyaya inmesindeki tek sebep de budur.
Hz. Adem 200 seneden sonra cennette bir yazı hatırladı. Bu yazı:
"La ilahe illallah, Muhammedün Resulullah."
Bunu cennetin en yüksek yerlerinde görmüştü. Ama bu yazıyı unutmuştu. 200 seneden sonra aklına geldi. Gördüğü yazıyı hayal etti:
"Yarabbi ben cennette iken gördüm ki bu isimle senin ismin birlikte yazılı idi. Anladım ki sana bundan daha kıymetli isim olamaz."
İşte o zaman Cenâb-ı Hakk affediyor. Tabii günahları bağışlanıyor. Âdem babamıza Cenâb-ı Hakk suhuf indiriyor. Suhuf semavî kitap. İşte onun ameli, ticareti... Öyle ibadet yapacaksın, şöyle kazanacaksın diye emrediyor. İblis de dünyaya indi. Cenâb-ı Hakk'tan mühlet istedi.
- "Ya Rabbi, Ben Hz. Adem'in yüzünden bu felâkete uğradım. Senin gadabına uğradım. Beni dergâhından uzaklaştırdın. Beni kulluktan reddettin. Benim bir dileğim vardır senden."
- "Nedir senin dileğin?"
- "Bana kıyamete kadar ömür ver. Bana fırsat ver. Yetki ver. Âdem'den ve Âdem'in evlatlarından intikamımı alayım. Onların yüzünden ben kovuldum."
Verdi Cenâb-ı Hakk o yetkiyi ona.
Hz. Âdem babamız bunu görünce çok mahsun oldu. O da Allah'a sığındı.
- "Ya Rabbi cennet gibi emniyetli mülkünde ben kendimi bundan kurtaramadım. Geldi orda beni kandırdı. Cennetten attırdı. Sana isyan ettirdi. Buna bu yetkiyi verdinse, benim evlatlarım nasıl bundan kurtulacak?"
O zaman Cenâb-ı Hakk ne buyuruyor:
- Tevhidim ile kurtulasın. Resulümdür Muhammed Hak bilesin. Sen ve senin evlatların "Lâilahe illallah Muhammedün Resulullah" derlerse iblisten kurtulurlar. O onlara birşey yapamaz."
İnsanların şeytana karşı en büyük silahı bu. Şeytan bunu duyunca kaçıyor. Ama bir şeytanımız var ki yüz bin defa "Lâ ilahe illallah" desek kaçıramayız. Nefs-i emmaremiz. Nefsimiz. Bunu neyle kaçıracağız? Bunu ancak bir evliyaullahın yumruğunun altına vermek lazım. O onu terbiye etsin. Ondan ancak böyle kurtulabiliriz.
Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor: İskender Zülkarneyn Hazretleri Çin seddini bağlamış. Çekmiş. Herkesin Yecüc Mecüc'ü vardır.
Bunlar nefsin sıfatları. Nefsin aveneleri.
Pirim İskender olup Yecüc seddim bağladı

Görmedim böyle cihangir Sami-i Mevlâ gibi
Demek Evliyaullah ne yapıyor? Ama bu ruha muhafazadır. Zâhirde birşey yoktur. Cesedimiz zâhirde. Bize bir emir var. O emiri tutarsak, ona teslim olursak eğer, ne oluyor? Ruhumuzu muhafaza ediyor. Dört büyük düşmandan muhafaza ediyor bizi. Meşâyih yapıyor bunu.
Pirim İskender olup Yecüc seddim bağladı
Görmedim böyle cihangir Sami-i Mevlâ gibi
Bir de buyuruyor ki :
Nefsim bana râm ol düşme teşvişe
Hep fasittir bu kurduğun endişe
Sürüsün yedirmez kurt ile kuşa
Pir-i Sâmi gibi sultanımız var
Hz. Âdem babamız da Cenâb-ı Hakk'tan böyle dilekte bulununca Cenâb-ı Hakk buyurdu ki :
- "Sen ve senin evlatların, Ben ve Habibimin ismini anarsanız, şeytan size bir şey yapamaz."
Hz. Âdem'e suhuf indi. Bu da cennetten geldi. Orada nasıl ekeceğini, nasıl dikeceğini, yemesini, ibadetini bildirdi Cenâb-ı Hakk. Bunun üzerine şeytan :
- "Yarabbi ben ne yiyeceğim?"
Cenâb-ı Hakk buyurdu :
- "Ya mel'un! Senin yediğin de, Benim ve Habibimin ismini anmadan yiyenlerin de yediği senin olsun ."
Demek ki bir insan gâfil yiyorsa şeytana yediriyor. Nefsi emmaresine yediriyor. Eğer râbıtayla yiyorsa, tefekkürle yiyorsa, huzurla yiyorsa onu nefis yiyemez? Nefis gıda alamaz. Nefsin gıdası zulmettir. Ruhun gıdası nurdur. Demek ki râbıta ile yenilip içilirse bu nimetin zulmetini gideriyor. Nurunu bırakıyor. Nuru ise ruh alıyor.
Hak olan riyazet tarîkatları var. Ne buyurmuş Peygamber Efendimiz:
- "Az yiyin, az uyuyun, az konuşun" buyuruyor.
Ama bizde bu yoktur. Fakat bize de buyurulmuş ki:
"24 saat içerisinde 8 saat çalışın, 8 saat ibadetinizi yapın, 8 saat de istirahatinizi yapın"
Bir de buyurulmuş ki:
"Midenizin boşluğunu üçe bölün. Bir payını yemekle doldurun. Bir payını su ile doldurun. Bir payınını da hava yeri olarak bırakın."
Bize emir böyle. Ama her insanın midesi aynı olmaz ki... Bir payını su ile doldurun. Bir payını da hava yeri olarak bırakın. Bize emir öyle. İşte bu da hadistir. Hiç birinin boşluğunu diğerine geçirmemek lazım.
Öyleyse şu unutulmamalı: Her şeyi râbıtayla yemeliyiz. Eğer bir insan sol eli ile bir şey yer içerse bu insan gâfil. Sol eli ile bir şey yemek içmek yasaktır. Şeriatın fetva yönü bu oluyor. Takva yönüne geçince haram oluyor. Niçin haram oluyor? Gafletinden dolayı.
Bizim tarîkatımız râbıta tarîkatıdır.
1. Tarîk-i şeriat.
2. Tarîk-i hatme.
3. Tarîk-i sohbet.
4. Tarîk-i râbıta.
Ne demek oluyor? Yani şeriatımızda hiçbir eksiklik olmayacak. Bakın hak olan zikirler var. Cehri zikirler de yapıyorlar. Bu bizde yasak.
Biz de şu vardır. Eğer mürşidimiz varsa, o mahrem değildir. Ama ondan başkası mahremdir. Meşâyih bir müridin babasıdır. Nasıl zâhirde babası mahrem değilse, tarîkatta da babası mahrem değildir. Onun için meşâyihinizden ve kendi mahreminizden başka bütün erkekler yasaktır. Ama başka tarîkatlarda beraber zikir yapabiliyorlar, bir arada yemek yiyebiliyorlar. Fakat dikkat edelim. Bir insan nefisini öldürmüş, şehvet kalmamış, karşısındakine anne, bacı, kardeş gözü ile bakıyor. Böyle bakan gözlere olmaz yasak. Fakat bu bizde yine yasak. Niçin ? Sen öylesin ama öteki seni öyle bilmez ki. Fitneye yer bırakmayacağız. Bizim tarîkatımız şeriat tarîkatıdır. Şeriatta asla ve asla eksiklik bırakmayacağız.
Muhabbetü'l-mevlâ, Muhâlefetü'l-hevâ var.

Bazı tarîkatlar muhabbetü'l-mevlâ'da başlar, muhâlefetü'l-hevâ'da biter. Bazıları da muhâlefetü'l-hevâ'da başlar, muhabbetü'l-mevlâ'da biter. Sair tarîkatlar tamamen nefsin arzularını terk etmedikten sonra, meşru değil. Nefsi arınmış değil. Onda muhabbetullah tecelli etmiyor. Nefsini arındırmışsa bir insan, büyük olana anne nazarı ile bakar. Yaş emsali ise kardeş nazarı ile bakar. Küçük ise evlat nazarı ile bakar.
Onun için :
Her neye bakarsan Hak gözüyle bak
Böyle bakan gözlere olmaz yasak
Muhâlefetü'l-heva ile başlayanlar böyledir. Bir de muhabbetü'l-mevlâ'dan başlıyor ki, O'na bir aşk veriliyor. O aşk arzusundan bütün muhâlif hallerini terkediyor. Ta ki terk edinceye kadar, bu muhabbeti muhafaza etmesi gerek. Tamam muhabbetini muhafaza etti. Bütün muhalif hallerini de terketti. Yine de zâhir şeriata göre yasak olan bir şeyleri yapmayacak. Halbuki sana göre yasak değil. Ama karşıdaki senin kalbini bilir mi? Gerçi sende şehvet kalmamış. Sen gördüğünü kardeş nazarı ile görüyorsun. Baba nazarı ile görüyorsun. Yasak olur mu? Olmaz. Diğer tarîkatlar da nefisi ölmeden bir arada bulunuyorlarsa günah işliyorlar. Günah-ı kebair işliyorlar. Zaten bizde, öyle olsak da olmasak da, müsaade etmiyorlar.
Molla Abdurrahman daha evvelce riyazet tarîkatında hizmet görmüş. Yıllar boyu her istediğini yememiş. Nefsinin her istediğini almamış, vermemiş. Çok az yemiş. Etlisini, tatlısını yememiş. Riyazet yapmış yani. Neticede Gavs-ı Azam Seyyid Sıbgatullah Arvasi Hazretlerini bulmuş. Buna yeniden ikinci meşâyih olarak sarılmış. Evvelki tarîkatının meşâyihini bırakmış. Yenisine öyle bir şekilde sarılmış ki, O'nu ilk gördüğünde gönlü akmış. Daha ayrılmak istememiş. Kış mevsiminde. O yörede de çok kış oluyormuş. Gece gündüz muhabbeti gelince çıkıp geliyormuş. Şeyh Efendisini görmek için. Veya akşam geldiği zaman bakıyormuş ki sohbet bitmiş. Hatme dağılmış. Tekkenin kapısının önünde bekliyormuş. Huzur yapıyormuş. Kar yağıyormuş, karın altında kalıyormuş. Kar onun üzerini kapatıyormuş. Sabahleyin tekkenin dervişleri karları temizleyerek yol açmak isterlermiş. Seyyid Sıbgatullahi Arvasi onları ikaz edermiş:
-"Aman dikkat edin. Şu kar tümseğinin altında Molla Abdurrahman var. Onu incitmeyesiniz" dermiş. Meşâyih için tebliğ sünnettir. Gavs ile beraber 40 gün tebliğ de gezmiş. Kim Peygamberimizin varisi ise tebliği yapar.
Biz kendimizi meşâyih olarak görmeyelim. Fakat bize bir emir vermişler. Biz emir kuluyuz. Meselâ bu akşam burada çok izdiham vardı. Herkes bunalmıştı. Bütün insanlar ayakta idi. Bir abdest için ayrıldım buradan. Sonra meyva getirdiler yemedim. Dedim ki Ramazan beye:
- "Bu cemaat bu kadar sıkıntı içerisinde. Ben bu meyvayı nasıl yiyeyim?"
Çünkü vicdan azabı duydum. Bana gerek Hacı Hanım, gerekse başkaları işte şöyle yoruluyorsun, böyle yoruluyorsun diyorlar. Ben aldırış etmiyorum. Çünkü bu vazife bize verilmişse bundan iki türlü korkumuz var. Birincisi vazifemizde noksanlık yaparsak, Allah korusun bize büyüklerimiz kahır yaparlar. İkincisi de vebal var. Ben gitmesem. Bir yerde otursam. Maddî durumu müsait olanlar gelir. Sıhhati mani olmayanlar. Bir de zamanı müsait olanlar gelir. Biz gelemiyenlerin vebalinden korkuyoruz. Ders alacak ihtiyar bir kişi gelebilir mi? Gelemez. Onun için tebliğ vardır. Gezmemizin sebebi budur. Ve de sünnettir.
İşte Gavs Sıbgatullah Hazretleri de 40 gün doğuda dolaşıyor. Molla Abdurrahman da yanında. Her köyde bir gün kalmışlar. Doğuda büryan denilen bir yemek vardır. Kuzuyu keserler, gövdesini parçalamadan bir kuyu vardır. Orada ateşi yakarlar. Küpün etrafını sıvıyorlar. Hiç hava almadan orada o pişiyor. Altında pilav yapıyorlar. Çok lezzetli bir yemek oluyor. Buna büryan derler. İşte her gittikleri köyde büryan yapmışlar. Getirmişler. Piri Tagi Hazretleri müritleri ile beraber yiyorlar.
O sırada:
-"Gel Abdurrahman, yemeğin yumuşak ve lezzetli yerlerinden ye Abdurrahman, ye Abdurrahman. Sen yıllar boyu hiç et yemedin. Sen ye bu etleri" diyor.
40 günden son teveccüh yaparken Abdurrahman Taği'ye de el vurmuş. Sırtına vurunca kalp gözleri açılmış. O zaman elini dizlerine vurmuş. Hayıflanmış:

-"Eyvah. Boşuna yıllardır açlık çektim. Boşuna susuzluk çektim. Boşunaymış. 40 gündür Gavs ile beraber geziyorum. 40 gündür Gavs bana kuzu döşünü yediriyor. Bir saklamda beni maksadıma ulaştırdı."
Demek ki ifademiz şu: Bizde riyazet yok. "Yiyin, için israf etmeyin." Yalnız midenizin haklarına tecavüz etmeyin. Midenizin boşluğunu üçte birini yemekle dolduracaksınız. Gâfil yemeyeceksiniz. İşte biz böyle yapıyorsak riyazet yapıyoruz. Nefsimize yedirmiyoruz. Niçin?
Efendim sultanım ruh-u revânım
Yani râbıtaya teslim olmuşuz.
Cenâb-ı Hakk râbıtada öyle bir ihsan halk etmiş ki, hayalî râbıtayı yapa yapa nakşe geçiyor insanlar. Hayâlî nedir? Suyu almış içiyor râbıtası ile. Yiyor râbıtası ile. Geziyor râbıtası ile. Her bir işini gördüğü zaman râbıtası ile. Bunu böyle yapa yapa nakşe geçiyor.
Nakşe geçince ne oluyor? Kendisi oluyor râbıtası. Bakıyor ki kendisi yapmıyor. Râbıtası yapıyor. O zaman ruh-u revân makamına ulaşıyor bir mürit. O zaman fenafişşeyh oluyor. Ancak ne ile olur? Meşâyihini çok sevecek. Nefsinden çok sevecek. Meşâyihini büyük görecek. Meşâyihi ne kadar uzaklarda olursa olsun. Onu uzaklarda değil yakında görecek. "Beni görüyor. Her sözümü işitiyor. Her hareketimi görüyor" diye düşünecek. Ne kadar uzakda olursa olsun.
Saadettin Kaşgarî Hazretleri Nakşi Halifelerinden. O'nun bir müridi çok ırak yerden gelmiş. Ondan ders almış. Şimdiki gibi değil ki otobüslerlerle, uçaklarla, gitsinler.
Demiş ki :
- "Şeyh Efendimi çok sevdim. Çok mübarek. Ben gideceğim. Bir daha şeyh efendimi göremem. Başıma bir hal gelirse ben ona hâlimi arz edemem. O benden nasıl haberdâr olur?" diye gönlüne gelmiş. Lisana getirmemiş.
O zaman ne buyuruyor şeyh efendisi :
- "Ne tereddüt ediyorsun. Benim şimdi bir müridim var. Çok uzakta. Kendisi Kaşgar da, dükkanında tezgahının başında. Ben şimdi onu kendisinden daha iyi görüyorum" diyor. İşte o anda o tereddüt çıkmış o müritten.
Gala eski Erzincan'dadır. Pîr-i Sâmi Hazretlerinin müritlerinden Molla Bilal isminde bir hoca varmış. Âlim. O da askermiş orada. Üç tane asker varmış. Birisi Ahmet, birisi Mahmut, birisi de Muhammed. Hikmete bakınız. Ahmet, Muhammed, Mahmut isimleri ile seçkin olan bunlar demişler ki :
-"Erzincan, Erzincan derler ama, böyle bir büyüklerden kimseleri göremedik" demişler. O sırada bu demiş ki :
-"Siz subaylarınızdan, komutanlarınızdan izin alın. Ben sizi bir yere götüreyim bu akşam."
İzin almışlar. Pîr-i Sâmi Hazretlerinin sohbetine götürmüş bunları. Sohbeti dinleyince tabii bunların gönüllerine bir sevgi doğmuş. Çok sevmişler. Demişler ki çok mübarek adam. Ama biz burdan ders alırsak bir daha birbirimizi göremeyiz. Biz taa Zile'deyiz. Mübarek Ercincan'da. İki tanesinin gönlüne böyle gelmiş. Bir tanesinin gönlüne hiç gelmiyor. Piri Sami Hazretleri sohbet esnasında şöyle buyurmuş, demiş ki :
-"Bir meşâyihin dört tane müridi olsa. Birisi şarkta, birisi garpta, birisi şimalde diğeri de cenupta olsa. Dördü de aynı saatta aynı dakikada can veriyor olsalar. Şeytan Aleyhillâne bunların imanlarına musallat olsa, o anda o dördünü de o şeytanının elinden kurtaramayan o şeyhin başına topraklar insin. Nerde kaldı ki, Ahmet, Muhammed." O zaman ayıkmışlar. İkisi de ders almışlar. Mahmut ders almamış.
Bizim büyüğümüz sohbetinde buyurdu ki :
-"Bizim meşâyihlerimizin bir milyon müridi olsa. Bir milyonu da arz üzerine serpilmiş olsa, Vallahi de billâhi de hepsinden haberdâr olur." Hepsinden haberdârdır. Hepsini görüp gözetmektedir. Bu böyle ama kime bu? Görene, bilene. Yani inanana ve teslim olana.
Sermaye bu yolda heman
Teslim ol şeyhine inan
Sıdk ile Allah'a dayan
Gör olmaz mı ihsân sana

Sen bir yerde isen her yerdesin. Bir meşâyih Allah'ın varlığına ulaşamazsa zaten meşâyih olamaz. Allah'ın birliğine ulaştı ise onun görüşü Allah ile, bilişi Allah ile. Cenâb-ı Hakk kudsî hadisinde buyuruyor :
"Veli kulumun gören gözü bizim gözümüz. O veli kulumun işiten kulağı bizim kulağımız. O veli kulumun konuşan dili bizim dilimiz. O veli kulumun uzanan eli bizim elimiz."
Ancak inanmak lâzım. Şeyh efendilerimiz böyle imiş. İtimat ediniz. Bizim şeyh efendimizin zamanında, Erzincan'da. Erzincan'ın etrafı dağlık, ortasında düz ovalar uzanıyor. Çok güzel bir tabii güzelliği var. Yumurta şeklinde düz bir arazi uzanıyor. Ortasında Fırat nehri akıyor. Uyumuyorum, ayık da değilim. Hâl içerisindeyim. O Fırat nehri baharda coşar. Geçmek mümkün değil. İnsan geçit yerlerini bilmezse geçemez. O nehir daha da büyümüş. Fakat çok çirkin siyahımsı bir su. Batak gibi pıhtılaşmış. Oraya giden nereye gittiğini bilmiyor. Halk toplanmış onun başına. O su doğudan batıya uzanır. Kuzey tarafta halk. Mübarek Paşam da orada. Benim nefsimde orada. Bu toplanan halkın hepsi geçecekmiş. Geçmek mecburiyeti varmış. Ama halkı bir korku almış. Zangır zangır titriyorlar. Ben halkın ne olduğunu bilmiyorum. Ama suya giren kayboluyor. Giren kayboluyor. O sırada beni de bir korku aldı. Mübarek Paşam bana şöyle buyurdu :
-"Bak oğlum Abdurrahim. Ben gidiyorum, sen de tam izlerime basacaksın. Eğer izimden ayağını kaypıtırsan sen de kayarsın, batarsın. Eğer tam izlerime basarsan batmazsın."
Böylece tam izlerine basaraktan geçerken korkuyorum ki tam izine basamazsam, yine batacağım, boğulacağım, diye. İzine basa basa geçtik. Vefatına yakın zamanların da idi. Bu nedir ?
-"Oğlum ben gidiyorum. Dünyayı değişiyorum. Sen tamamen benim izimden yürü. İzimden yürümezsen batarsın, yok olursun."
İşte bunun korkusundayız. Bunun havfindeyiz. Bundan dolayı ben de sizin duanıza, himmetinize sığınıyorum.
Onun için diyorum ki :
-"Ya Rabbi Pirimize lâyık bir hâlimiz yoktur. Hâlimizi arz etmeye de yüzümüz yoktur. İhvanlarımızı sen Pirimize bağışla. Bu günahkâr kulunu da ihvanlarına bağışla" diye dua ediyorum. Çünkü niçin:
Küllî boş değildir aşka düşenler
Katre düşmeyince sel uyanır mı
Bu çırpınmalar, bu bağırmalar boşuna değil.
Kınamayın bizi Hakk'ı sevenler
Allah'ı seven kul kınanır mı
Bu cemaat buraya niçin geldi? Bu kadar parklarda gezmelerde zevkinde sefâsında olanlar var. Burada ter dökerek bu sıkıntıya katlanıyorlar.
Demek ki bu cemaatte bir arzu var. Boş değil. Öyle ise Yarabbi ihvanların muhabbetine bağışla bizleri. Allah arzunuza ulaştırsın. Allah iki cihanda korktuklarınızdan emin etsin. Allah iki cihanda umduklarınıza nail etsin. Dünyada birbirimizi sevdik tanıdık. Allah âhirette de bizi birbirimizden ayırmasın. Allah bizi velâyet dairesinin altından ayırmasın.
Allah'ın üç emri var :
1. Sâdıklarla olun.
2. Allah için birbirinizi sevin.
3. Allah için konuşun.
İşte Allah'ın üç emri burada birleşmiş.
Sâdık kim? Meşâyihimiz. O'nun kanadının altında toplandık.
Kibrit-i ahmerdir şeyhin nefesi
Yakar dil şehrinde bırakmaz pası
Beraberdir Pir-i Tagi Mevlâsı
Burada ise :
Beraberdir Dede Paşa Mevlâsı
Daim cezbederler buraya bizi
Bunların muhabbeti bizi buraya topluyor. Herbirimiz bir memleketteniz. Kim topladı buraya bizi? Eğer Şeyh Efendimizi biz tanımasaydık, o vasıta olmasaydı, acaba devlet kuvveti bu cemaati buraya toplayabilir miydi? Bunlar aşikâr olan şeylerdir. İdrak edelim.

Allah'a çok şükür geliyoruz. Bir araya toplanıyoruz. Siyaset konuşmuyoruz, ticaret konuşmuyoruz. Allah için konuşuyoruz. Yeter ki birbirimizi unutmayalım. Sürüden ayrılmayalım. Sürüden ayrılanı kurt yer. Bizim sürümüz ihvan topluluğudur.
Sürüden ayrılan da râbıta hafifliği olur. Amel azlığı olur.

(Sohbet 20) **"Mü'minin hayırlısı,**
mü'minin kalbine sürur verendir."
18 Mayıs 1990

Cenab-ı Hakk :
"Biz velilerimizi yeşil kubbemizin altında gizledik." buyuruyor.
Hevâyı hûya tebdil ettik
Kötüleri iyi görüyor. Bütün kelamları güzel işitiyor. Çirkin kelamları güzel işitiyor. İnsan öyle bir hale geldiği zaman aletlerin seslerini, çalgıların seslerini, meyhanenin seslerini zikir gibi duyar. Başka bir şey duymaz. Çünkü bunda tecelli eden binbir esmanın nuru zikir gibi duyulur. Aslında bütün bu sesler cisimden çıkıyor. Onlarda da cisim var.
Mevlevi tarîkatında olanların musikisi öyle mi oluyormuş? Tabii. Zikir sesi duyulur. Her kademesinde oluyor mu? Her kademesinde olmaz. Emirle olduğu için. Çalışa çalışa. İleri kademesinde. Say ede ede. Terakki edince o seviyeye geliyor. O safhaya geliyor.
Salih Baba divanında ne buyuruyor:
Daireyiz hem kudûmüz cismimiz neydir bizim
Daire diye hatmeyi temsil ediyor. Hatmeye oturduğumuz zaman bizim cismimiz neydir. Azalarımız Mevlevilerin zikir aletleri gibidir.
Daireyiz hem kudûmüz cismimiz neydir bizim
Aşk u sevdadır gıdamız bağrımız meydir bizim
Virdimiz İsm-i celâl'dir kalbimiz "Hay"dır bizim
Zikrimiz ihva-durur esrar-ı Kur'ân bizdedir
Nakşibendiler daireyi çevirip de hatmeye oturdukları zaman onların azaları zikir aleti olur. Daha neye, kudüme hacet kalmaz. Niçin? Bizim bütün gıdamız da aşk, sevdadır. Bu Allah aşkı, Resulullah aşkı, meşayih aşkı. Zikirimiz de lafza-i Celâldir. Allah zikri yapa yapa kalbimiz dirilir. Bütün azalarındaki damarlar kalbe bağlı. İnsanların kalbi dirilince kalbindeki hareket azalara aksediyor. Azalar zikir yapıyor. Bütün azalar zikir yapıyor.
Ney Mevlevilerin zikir aleti. Kudüm de Safavilerin veya Kadirilerin zikir aleti. Haktır. İnkar edilmez de yalnız bid'at karışmıştır. Alındığı gibi değil. Mevlevî tarîkatını Mevlana Celaleddin Rumi kendisi kurmuş. Gerçi Şems gelmiş onu irşad etmiş ama, tarîkatı kendisi kurmuş. Fakat o sema yaptığı zaman, ihvanlar da beraber dönüyormuş. O sırada yerden havalanıyormuş. Semaya yükseliyormuş. Bu şöhret olmasın diye emretmiş. Demiş ki :
- "Benim ayaklarımın yerden kesildiğini gördüğümüz zaman, bir tabak alın vurun. Ses çıkarsın ki şuğul olsun. Ben kendimi toparlayayım. Semaya yükselmeyeyim". Emir vermiş. Böyle yapmışlar. Fakat ondan sonra onu tebdil etmişler. Değiştirmişler. Daha başka ilâveler yapmışlar. Onun vermiş olduğu emir gibi kalsaydı, def girmeyecekti. Ama Nakşibendi tarîkatında, Peygamber Efendimizin Sıddık-ı Ekber Efendimize vermiş olduğu zikir talimi hiç değişmemiş. Zamanımıza kadar böyle gelmiş.
Büyüklerimiz zikiri anlatırken ne diyorlar? Ağzınızı yumun, dişinizi dişinizin üzerine koyun. Dilinizi üst damağa yapıştırın. Kalbinizle Allah, Allah zikri yapın. Cenab-ı Hakk Kur'an-ı Kerimde nasıl buyuruyor? Beni gizli, kalbinizden zikredin buyuruyor. Bu böyle. Peygamber Efendimiz, Sıddık-ı Ekber Efendimize de aynen böyle tarif ediyor mağarada :
- "Ya yar-i garım Ebu Bekir ! Ağzını yum. Dişini dişinin üzerine koy. Dilini üst damağına yapıştır. Sessiz zikir yap. Kalbine Lâ ilahe illallah dedirt."
İşte Nakşî tarîkatında bu zikir değişmemiş. Ama diğer tarîkatlarda değişmiştir. Nakşînin diğer kollarında da bazıları cehrî zikir yapıyorlarmış. Nakşi demek hafî demek gizli demek. Azîzan Hazretleri büyüklerimizden. Cehrî ile hafîyi birleştirmiş. O da emirle olabilir. Emirsiz olmaz.
Mevlânâ'dan önce onların silsilesi nereden geliyor? Mevlânâ kendisi kurdu. Şemsi Tebrizi onu irşad etmiş. Ona yetki vermiş. Yetkiyi alınca o da tarîkat kurmuş. Meselâ Nakşibendi Efendimiz de Emir Külal Hazretlerinden emir almıştır. Tarîkatta zahir önemlidir. Zahir şeriattır. Bir delil lâzım. Nakşibendi Efendimizi Emir Külâl'den müsaade alması hüccet olmuş ona. Şems'in Mevlana'ya izin vermesi bir hüccet olmuş ona.

Şems'in kendisi hangi tarîkattanmış? Bilinmiyor. Cehri mi, hafi mi? Bilinmiyor. Hangi tarîkattan olursa olsun. Mevlânâ tarîkat kurmuş. Mevlevi tarîkatını kurmuş. Seyyid Ahmet Rufai Efendi, Rufai tarîkatını kurmuş.
Nakşibendi Efendimizin ismi Muhammed idi. Niçin Nakşi ismi verildi? Tarîkatına ve kendisine niçin Nakşibendi denilmiş?
Bunda harikuladelikler var. Görülmüş de onun için verilmiş, bu emir ona. Emir Külal Hazretlerine hizmet görüyor. Hizmetinde hiç eksiklik bırakmıyor. Bedenî ve malî hizmetini görüyor. Bedeni ile tekkede çalışıyor. Sadık bir şekilde çalışıyor. Emir Külal Hazretleri Evlad-ı Resulullah.
Emir'in annesi diyor ki:
- "Emir benim karnımda iken şüpheli birşey yediğim zaman o karnımda beni rahatsız ederdi. Ondan sonra anladım ki bu sıradan bir insan değil. Büyük bir insan olacak".
Sonra genç iken güreş maydanında yine kerametini göstermiş. Nakşibendi Efendimiz, Emir Külal Hazretlerinin elinden tutup ders almamış. Her zaman onun sohbetine gidiyor. Sohbetini dinliyor. Hizmetini görüyor. Tekkenin iç işlerini dış işlerini görüyor. Sohbetlerini dinliyor. Zikir yapılacağı zaman kaçıp gidiyor.
Emir Külal Hazretleri ona emir vermeseydi, tarîkatı kuramazdı. Zahirde bir hücceti, bir delili olacak. O zamanın meşayihi ve uleması, yine de itiraz etmişler. Kurmuş olduğu zikir usulüne itiraz etmişler:
-"Şeyhimiz Emir Külal Hazretleri bunu böyle yaptırmıyordu. Nereden alıyorsun böyle" demişler.
Tarîkat reislerine Peygamber Efendimiz emrediyor. "Zikri şöyle yap" diyor. Ama Nakşibendi Efendimiz doğmadan önce onun büyük bir âlim olacağını tasavvuf alimleri haber vermişler.
Muhammed Baba varmış. Emir Külal Hazretleri onun müridi. Emir Hazretlerini Muhammed Baba güreş meydanına çekmiş getirmiş. O da güreşçi. Herkes çok görüyor, uygun bulmuyor güreş yapmasını. Çünkü Fatıma evlatlarından geliyormuş. Bir tanesi vurgulamış. "Neden bid'at işliyor" demiş. "Ne lüzumu var" demiş. Güreşi seyrederken o anda gaflet gelmiş. Uyur uyanıklık arasında bir hâl oluyor. Kendisi çamura batmış. Sıçradıkça batıyor. Sıçradıkça batıyor. Güreşteki Emir Külâl Hazretleri geliyor. Elinden tutup, çamurdan çıkarıyor. O anda gözünü açıyor. Açıyor ki Emir yakınına gelmiş onun yüzüne bakıyor ve diyor ki :
- "Fatıma evlatlarının gücünü bu yönde de kullanıyorlar ki, çamura düşenleri kurtarsınlar."
Peygamber Efendimiz de güreş tutmuş. Ebu Cehil ile güreş tuttu. İbni Mesud ufak tefek biriymiş. Bir deve çobanının oğlu. Müslüman olmuş. Ebu Cehil güçlü kuvvetli. Buna kızıyor. Kulaklarını koparıp eline vermiş. O da ağlayarak Peygamber Efendimize gelmiş. Herkes üzülüp ağlarken Peygamber Efendimiz gülmüş. Hikmetini açıklamış.
Demiş ki:
- "Ya İbni Mesud üzülme. O senin kulağını koparttı. Ama sen onun başını keseceksin. Hem de yakın zamanda başını keseceksin."
Bedir muharebesinde Ebu Cehil düşmüş inliyor. İbni Mesud buna rastlıyor.
- "Ya Eba Cehil, nedir senin bu iniltin ?"
Bakıyor ki İbni Mesud:
- "Ya İbni Mesud, ölmem bir şey değil. Ama senin gibilerin elinden ölmem bana ar geliyor. Senin baban benim deve çobanımdı" diyor.
İbni Mesud :
- "Sen yine mi konuşuyorsun?"diyor. Kesmeye başlıyor.
Ebu Cehil :
- "Boğazımdan kesme. Ensemden kes ve bir ricam var. Beni boynumdan kaldır. Bu Ömer İbni Zişan Vaht yolunda ölmüş gitmiş. Bunu da bildir" diyor.
- "O benim bileceğim iş" diyor ve İbni Mesud başı kesiyor. Kesiyor ama götüremiyor. Gücü yetmiyor. Yuvarlaya yuvarlaya götürüyor. Diyor ki :
- "Ya Resulallah işte Ebu Cehil'in başı." Baş yuvarlanmış şeklini kaybetmiş, tanınmıyor.
Peygamber Efendimiz diyor ki :
- "Ben oğlan iken güreştim, arkası yaralandı. O yaranın izi vardır muhakkak. Cesedini göreyim de iz varsa odur. Her nebinin bir firavunu vardır. Benim firavunum da Ebu Cehildi."

Peygamber Efendimiz geliyor. Cesede bakıyor. Çocukken güreştikleri yerde taş varmış. Taşla arkası yarılmışmış. Orada yara izini görünce:
- "Tamam, bu Ebu Cehil" diyor.
Ebu Cehil'in ismi Ömer Bin Haddam. İki Ömer vardı. Gavur oğlu Ömer. Hattab'ın oğlu Ömer.
Peygamber Efendimiz, şöyle dua etti :
- "Bu iki Ömer'in biri ile dini yücelt."
Hattab'ın oğlu Ömer'e nasip etti Cenab-ı Hakk. Fakat ikisi de güçlüler. Kuvvetliler. Ama Ebu Cehil zenginlikte daha güçlü. Ülkenin en zengini o imiş. Ondan sonra Sıddık-ı Ekber Efendimiz. Babası Zişa, Ebu Cehil'e diyor ki :
- "Oğlum bunlara, gençlere, sen yedir, giydir. Bunlara kendini ağa olarak tanıt. Büyüdükleri zaman sana hizmet etsinler hizmetinden çıkmasınlar."
O zaman Mekke'de kim güçlü, kuvvetli ise o bey oluyormuş. İlim, tahsil vesaire yok. Böylece Ebu Cehil gençlere yediriyor, içiriyor. Onlara kendisini o kadar sevdiyor ki 366 tane genç tâbi oluyor ona. "Yat" derse yatıyorlar. "Kalk" derse kalkıyorlarmış. Bir gün Peygamber Efendimiz'e diyor ki :
- "Ya Muhammed senin elbiselerin eskimiş, sen de gel, benim oğlanlarıma karış, sana elbise alayım." diyor.
Peygamber Efendimiz gitmedi.
- "Senin zenginliğin var, ama nesepte ben senden üstünüm. Ben sana tâbi olamam. Senin elbiseni de istemiyorum." dedi. Ebu Cehil ona :
- "Sen akıldanesin. Benden üstün isen niye sana tâbi olan yok."
Peygamber Efendimiz:
- "Beni sevenler varsa gelsinler yanıma." dedi.
Bu söz üzerine ilk defa Sıddık Efendimiz ayrıldı. Peygamberimizin yanına gitti. Ona bakarak 40 kişi daha ayrıldı. Peygamber Efendimizin yanına geldiler. Peygamber Efendimizin kabilesi geniş. Benî Haşim kabilesinden geldiler. Peygamber Efendimizin taraftarları artınca Ebu Cehil bunlara haset etti. Gitti hurma getirdi. Bu 360 oğlana dağıttı. Yetmedi. Hurmayı saçtılar. Bu sefer de kimisi aldı, kimisi alamadı. Sonrada dedi ki :
- "Ben bana tabi olanlara hurma getirdim, yedirdim. Sen de sana tabi olanlara getir, yedir."
Peygamber Efendimiz yıllardır hurma vermeyen kurumuş bir hurma ağacının dibine gitti.
- "Ya Rabbi bana bu ağaçtan hurma ver. Ben de dağıtayım. Onlara karşı mahçup olmayayım." diye yalvardı.
Ellerini sürünce (bu konuda rivayetler var. Mucize hurması diye bir hurma. Kilosu 70 riyalden satılıyor.) Cenab-ı Hakk o kuru ağacı yeşertmiş. Ağaçtan taze hurmalar oluşmuş. Hurma mevsimi olmadığı halde o hurmaları toplamış. Sıddık Efendimize demiş ki :
- "Sen benim vezirimsin. Al bu hurmaları dağıt."
O da almış. Onları sıraya geçirmiş. Saçmadan güzelce bunları taksim etmiş, öbür tarafın karşısında. Onlar hurmayı saçmıştı, birbirlerini çığnemişti. Alan oldu, alamayan oldu. Sıddık-ı Ekber Efendimiz güzelce dağıtınca buna daha çok hasetleniyor kafir:
- "Muhammed'e uyan çocukları döveceksiniz" diyor.
Diğerleri hemen hücum ediyor. Bunlar 40 tane. Onlar ise 320 kişi. Peygamber Efendimize uyan çocuklar çok dayak yemişler.
İşte Peygamber Efendimizin eline o zaman mübarek bir hurma dalı geçiyor. Peşine sarıpta o çocukları nasıl çelmişse 320 tane oğlanı evlere sokturuyor. Hep kaçıyorlar. Evlere giriyorlar. Bunu görünce Mekke halkında bir şaşırma oluyor. Gencinde kocasında. Bu ne kuvvet! Bu ne azamet!
Ebu Cehil bu durumu görünce:
- "Niçin şaşırıyorsunuz. Gelsin güreşelim." diyor.
O zaman Ebu Cehil'e itibar eden çok. Diğer tarafta Benî Haşim kavimlerinden, Peygamber Efendimizin amcaları :
- "Ya Muhammed böyle bir teklif var. Ne dersin ?"
- "Bizi mahçup eder misin?" diye soruyorlar.
O da :
- "İnşaallah mahcup etmem amca." diyor.

Bunlar şimdi güreşe karar veriyorlar. Ama öyle rastgele değil. Gün tayin ediyorlar. Şart koşuyorlar. Şartları da şu. Hangi taraf yenilirse Mekke halkının tümüne ziyafet verecek. Mekke halkı buna seviniyorlar. Kararlaştıkları gün geliyor. Ebu Cehil soyunmuş. Güreş elbiselerini giyinmiş. Peygamber Efendimiz normal elbisesi ile geliyor. Hiç değiştirmiyor. Amcaları diyorlar ki :
- "Oğlum bak, Ebu Cehil giyinmiş hazırlanmış. Eğer korkuyorsan vazgeçelim."
Peygamber Efendimiz :
- "Hayır korkmuyorum. Ben böyle gideceğim." diyor.
Ebu Cehil soruyor :
- "Sen güreşmeye gelmedin mi ? Eğer korkuyorsan güreşmeyelim."
- "Hayır korkmuyorum. Yalnız ben senin dediğin gibi güreşmeyeceğim." diyor.
Beline bir kemer bağlıyor.
- "Sen de bağla." diyor.
- "Evvela sen benim kemerimden tut. Sen beni ileri, geri, sağa, sola yerimden kaydırırsan, sen beni basmış olacaksın. Ben de senin kemerinden tutacağım. Seni yerinden kaydırıp yere vurursam ben seni basmış olacağım." diyor.
Bu karar da aralarında fark var.
Herkes şaşırıyor. Ebu Cehil Peygamber Efendimizin kemerinden tutuyor. Sanki orada kurşunlanmış gibi. Bir türlü kımıldatamıyor. Zorluyor, zorluyor... Kuvveti kesiliyor.
- "Otur! Bir saat dinlen." diyor Peygamber Efendimiz.
Bir daha zorluyor. Yine:
- "Bir saat daha dinlen" diyor. Sonra burnundan kan geliyor Ebu Cehil'in. Peygamber Efendimizi yerinden oynatamıyor. Sıra Peygamber Efendimize gelince babası ve tarafları kılıçla yürüyorlar. Peygamber Efendimize tutturmak istemiyorlar. Hamza hemen kılıcının çekip yürüyor.
- "Ölme olacaksa hepinizden önce ben öleceğim. Durun burası er meydanı, güreş meydanı. Benim yeğenim onun hırkasını bir tutsun. Kılıç mı vuracağız yoksa sulh mu olacağız."
Hz. Hamza'dan çok yılmışlar, çok korkmuşlar. Hepsi geri duruyorlarmış.
- "Ya Muhammed tut. Sen de tut hasmından" diyor.
Peygamber Efendimiz, onu tutunca kaldırıyor. Başını çeviriyor, çeviriyor. Arkasını yere vuruyor. Bu kafirin ondan sonra küfürü artıyor. Peygamber Efendimize karşı düşmanlığı artıyor.

(Sohbet 21) **"Sabrın evveli acı, sonu tatlıdır."**
19 Mayıs 1990

Bazı mezhepler var ki Ruyetullah'ı inkâr ediyor.
Hayır işleyen de, şer işleyen de Cenab-ı Hakk zaman vermese, fırsat vermese işleyemez. Tarikattan hakikate geçince bir insan bilinip de görünmeyeni görür. Bilinip de bulunmayanı bulur. Alaaddin Attar Hazretleri Nakşibendi Efendimizin ilk halifesi. Çok hizmetlerini görmüş.
Buyuruyor ki :
- "Alaaddin bizim hizmetimizin yükünü hayli yüklendi."
Bir zamanlar Mutezilelerle Ehli Sünnetler bahse girmişler. Ruyetullah konusunda. Mutezileler inkâr ediyorlar. Ehli sünnetler de delil getiriyorlar. Ayet var. Hadis var. Şeriat, kitap, sünnet, icma, kıyas var.
İcma: Çoğunluk.
Kıyas: Açıklama. Ayetleri, hadisleri herkesin anlayacağı şekilde izah etmek.
İlim de dörde ayrılıyor :
1. Fıkıh ilmi, 2. Hadis ilmi, 3. Kelam ilmi, 4. Tefsir ilmi.
Bir ayet-i kerime var. Burada :
"Ya Musa sen beni göremezsin" diyor.
Allah-ü Teala cemâli dağa tecelli ediyor. Hz. Musa dağın ne tarafına baksa param parça gidiyor. Hz. Musa böyle görüyor. Bu olayın tefsiri böyle ama, tevil bunu şöyle açıklıyor: Dağdan mânâ Hz. Musa'nın vücudu idi. Hz. Musa varlığından geçince Cenab-ı Hakk varlığını gösterdi. Cenab-ı Hakk: "İnsanlarda dört tane göz halk ettik" buyuruyor.
İkisi başının gözü. İkisi kalbinin gözü.
"Baş gözü ile sen beni göremezsin." buyuruyor.
İşit Niyazi'nin sözün bir nesne örtmez Hak yüzün
Salih Baba'nın divanından :
Salih ne yatarsın uyan dediler
Sıdk ile Allah'a dayan dediler
Hak gizli değildir ayan dediler
Çok ihsan var bu ihsandan içerü
İhsan nedir? Allah'a iman, inanç. Ona zatını tanıtmasıdır. Sonra ona zatını sevdirmesidir. Bir de zatını ona buldurmasıdır. Bir de kudsî hadis var.
"Biz bir gizli hazine idik. Aşikâr olmamız için insanları, cinleri halk ettik."
Ayet-i kerime de :
"Biz insanları, cinleri halk ettik ki bizi mabut bilsinler."
İşte mutezileler ile ehli sünnet alimleri çatışıyorlar. Onlar Ruyetullahı inkâr ediyorlar. Ehli sünnet olanlar da var diyorlar. Alaaddin Attar Hazretleri:
- "Getirin onları, ben göstereyim" diyor.
İnsanlar Beytullah'ı bir ilme'l-yakin bilirler. Beytullah için sadece Cenâb-ı Hakk'ın bir emri var.
- "Gelin buraya, tavaf edin" diye.
Hakikatte Beytullah insanların kalbidir. Çünkü Beytullah Halil'in evi. O yapmıştır. Allah'ın emri ile. Ama insanların kalbi Allah'ın evidir. O kalbi Allah yapmıştır. Hangi insanın kalbi? Evliyaullah'ın kalbi. Çünkü evliyaullahın kalbi açılmış. Bir insanın kalbi açılmazsa velî olamaz. Bir insanın kalbi açılırsa velî olur. Bir velî bir aleme mukabildir. Bir velînin maneviyattaki vücudu dünyadan büyüktür.
Vaktin padişahı Muhyiddini Arabi Hazretlerinin türbesine gitmiş, ziyaret etmiş. Tekkenin dervişlerinden birisine denemek için demiş ki :
- "Derviş şeyhini nasıl biliyorsun?"
Derviş derin bir Ah !.. Çekmiş.
- "Şevketlim ben şeyhimden nasıl bahsedeyim, haddim mi?" demiş.
Kelâm-ı kibarda :
Bir Yusuf-u cemal server-i hûban
Hazret-i Sami'den gösterir nişan
Kabil mi vasfını şerh etsin zeban

Yandırır büsbütün dünyayı zülfün
Evliyaullah'ın yüzünde bir perde var. O perdeyi her kim açarsa o yüzü görür. O perdeyi herkes açamaz.
Hadis-i Kutsi :
"Biz velilerimizi yeşil kubbenin altında gizledik. Onları bizden başka kimse bilemez."
Kul nasıl bilebilir? Ancak bir büyük insandır diye biliyoruz. Büyüklüğünü bilemeyiz. Onun büyüklüğü ölçülemez. Cenab-ı Hakk hiç bir mekâna sığmaz. Bir velîsinin gönlüne sığarsa onun büyüklüğü ölçülür mü?
İşte derviş padişaha onun için Ah !... Çekerek :
- "Mümkün mü ki ben size şeyhimi anlatayım Yalnız şöyle söyleyebilirim. Benim şeyhimin yüzünü gören cehenneme girmeyecek. Cehennem haramdır. Cehennem yakmayacak onu." deyince padişah :
- "Derviş sen ne büyük dâvâ ettin. Senin şeyhin Hz. Peygamberden de büyük mü? Hz. Peygamberi Ebu Cehil, Ebu Lehep gördüler. Bunlar ateşe ihtar edilenler."
Şevketlim demiş :
- "Onlar Peygamber Efendimizin nübüvvetini görmediler. Ebu Talip'in yetimini hakir gördüler de onun için" diyor.
Sonra Aşere-i mübeşşereyi sayıyor. Cennetle müjdelenen on kişiyi.
Derviş devam ediyor :
- "Benim şeyhimin de velâyetini görenlere cehennem haramdır."
- "Senin şeyhin Peygamber Efendimizden büyük mü?" diyor padişah.
- "Haşa Estağfurullah Peygamber Efendimiz Onsekizbin aleme mukabil. Benim şeyhim bir aleme mukabil. Peygamber Efendimiz'in nübüvvetini görenler cennetle müjdelendi. Benim şeyhimin velâyetini görenlere cehennem haramdır" diyor.
İşte Alaaddin Attar Hazretleri:
- "Ben size Ruyetullah'ı göstereceğim" diyor. Çünkü bütün bu dönem ehli sünnet alimleri ile mutezileler tartışmışlar.
Cenâb-ı Hakk:
"O veli kulumun gören gözü bizim gözümüz" buyuruyor.
Peygamber Efendimiz de buyuruyor ki :
"Benim öyle zamanım olur ki arş, kürs, levh, kalem benim karşımda bir zerre kalır. Çok küçük kalır. Hep seyrederim. Öyle zamanım da olur ki yanımda Ayşe'den başka birşey görmem, bilmem."
Bu da ne? Peygamber Efendimiz'in nübüvveti. Cebrail nübüvvetine vasıta oldu. Allah'tan vahiyleri getirdi. Kur'an-ı getirdi. Bir de Cebrail'in olmadığı yerde doksan bin kelâm konuştu. Allah ile miraçta Cebrail onu bu makama kadar götürdü.
Sonra :
- "Ben gelemiyorum artık ya Resulullah" dedi. Oradan sonra 7 vasıta daha değişti rdi. Ondan sonra Allah ile Peygamber Efendimiz arasında birşey kalmadı. "Gâbe Kavseyn" kelimesi onun için inzal oluyor. "Gâbe Kavseyn el etna" İşte o zaman konuşuyor. Doksan bin kelamı. Bu kelâmların otuz binini eshaba bildiriyor. Otuz binini Sıddık-ı Ekber Efendimize bildiriyor. Otuz binini kimseye bildirmiyor. Kendisinde kalıyor.
Hadis-i Kudsîleri Peygamber Efendimiz söylememiş. Lafzı Peygamber Efendimiz'in, mânâları Cenâb-ı Hak'kın. Yani Hz. Allah Peygamberin ağzından konuşmuş.
Velilerde bu özellikler vardır. Madem ki veliler, Peygamber Efendimiz'in velâyetinin varisleri. Alimler de nübüvvetinin varisleri.
Tarikat: Velâyet, bâtın demek. Nübüvvet: Şeriat, zâhir demek.
İşte Alaaddin Attar Hazretleri Mutezilelere üç gün batın gözüyle bakıyor. Onlar da gusullü ve taharetli idi. Hepsi patır, patır dökülüyor. İradeden çıkıyorlar Sonra mübarek onları yine kendisi ayıltıyor. Hepsi ayaklarına kapanıyorlar. Ehli sünnet oluyorlar. Ve Attar Hazretleri'nin müridi oluyorlar. Allah hepimizi tembellikten korusun Peygamber Efendimiz öyle dua edermiş.
"Yarabbi tembellikten sana sığınırım."

Haşa o tembel olur mu hiç. İnsanların, meleklerin, cinlerin de gayretlisi var. İnsanlardan gayret var. Akıl var. Tembellik var. Görme var. İşitme var. Cenâb-ı Hakk'ın sekiz sıfatı insanlarda vardır. Fakat Cenab-ı Hakk onlara cüz'i vermiş. Mesela görme vermiş. Cüz'i vermiş. Az vermiş.
Ama bütün mükevvanatın ilmi toplandığı zaman sadece insanların değil, cinler ve melekler de dahil, Peygamber Efendimizin ilminin yanında zerre kalıyor. Bir denize karşı bir damla kalıyor. Ne bu? Peygamber Efendimiz'e verilen ilim. Peygamber Efendimize verilen görüş. İnsanlarda sekiz sıfat var. Cenab-ı Hakk insanlara adalet vermiş. Merhamet vermiş. Şefkat vermiş. Ama bütün bunlar Peygamber Efendimizin ilminin yanında zerre kalıyor. Aklı da, gücü de, kuvveti de, merhameti de... Hepsi onun yanında zerre kalıyor. Onun için Peygamber Efendimiz :
"Yarabbi tembellikten de sana sığınırım."
"Yarabbi korkaklıktan da sana sığınırım."
"Yarabbi nefsim ile beni bir saat bile baş başa bırakma." buyurmuş.
"Ey ümmetim tembellikten korkun. Korkaklıktan korkun."
Bir ata sözü var :
"Korkak bezirgân, kâr yapamaz."
Tembeller battaldır. Kur'an-ı Kerim'de tembellere "battaldır"diye Cenab-ı Hakk'ın emri geçiyor. Allah:
"Battalları sevmem." Diye emrediyor.
Allah tembelleri sevmiyor.
Allah halk etmiş olduğu kulunu sevmezse kulun hali ne olur? Bir de Allah halk etmiş olduğu kulunu everse o kulun hali ne olur? Onun sonsuz mutluluğu var Allah indinde. Allah sevdiği kuluna cenneti, cemalini nasip edecek.
Allah'ı ne ile seveceğiz?
Emirlerini tutmakla, yasaklarından kaçınmakla seveceğiz. Emirler ibadetler... Tembeller bunu da yapmıyorlar. Onun için battal deniliyor onlara. Allah tembellikten, ihmallikten korusun bizleri. Allah bu günlerimizi aratmasın. Nimetimizi artırsın. Nimet demek sayısız ihsanlardır. Yeme, giyinme maddeleri hep nimettir. Bu nimetleri Allah kendisini tanımamız için verdi.

(Sohbet 22) **"Senden utanmadım heman**
Ettim günah gizli ayan
Vurma yüzüme el aman
Cürmüm ile geldim sana"
19 Mayıs 1990

"Sen kendi aybını bil de bana sığın. Bana gel."
Setreder hem aybımız halk içre rüsvay eylemez
Der hemen af eylerem ben kaçma gel divânıma
Cenâbı Hakk bizi noksan sıfat halk eylemiş. Ne mutlu noksanını bilene, mutludurlar. Allah bizi müslüman halk etmiş. İnananlardan halk etmiş. Allah'ın yasakları noksanlıklarımız oluyor. Günahı kebairler veya günahı segairler. Yasak olan şeyler. Cenab-ı Hakk neleri yasaklamışsa bunları işleyen noksanlık işliyor. Noksanlık denilince sadece bu değil. İbrahim Aleyhisselam seçkin, farklı. Cenâb-ı Hakk Peygamber oldukları için onları farklı halk etmiş. Onları hâşâ noksan sıfatla halk etmemiş. Evet bir cisimle gelmişler ama onların ancak Cenâb-ı Hakk'ın zatına karşı noksanları olur. Noksan sıfatlı insanlara karşı noksanlıkları olmaz. Cenâb-ı Hakk onları insanlardan farklı yaratmış. Altı sıfat var onlarda, insanlarda olmayan. Bu sıfatlarla insanlardan çok farklıdırlar. Çok seçkindirler. Fakat onların da Allah'a karşı bir noksanlıkları olmuş. Hepsinin. Ama Allah'a karşı. Bütün noksan sıfatlardan münezzeh Cenâb-ı Hz. Allah'tır. Nebilerin noksan sıfatları bizim anladığımız gibi değil. Onların da yemeleri, içmeleri, uyumaları olur. Beşerdirler. Beşer demek şaşar demek. Ama onlar şaşmaz. Onlar şaşmaz hâşâ. İbrahim Aleyhisselâm :
- "Beni Rabbim yedirir. Beni Rabbim giydirir. Beni Rabbim kaldırır. Rabbim konuşturur. Rabbim yürütür. Hasta olurum. Rabbim şifamı verir" demiş.
Burada "Hasta olurum" demesi noksanlık olmuş. Allah'a karşı noksanlık olmuş. "Hasta olurum" demekle, sonra anlamış ki bir noksanlık yaptı.
- "Beni Allah hasta eder. Rabbım hastalandırıyor. Ben bu kelamı niye sarfettim." diye üzülmüş, öyle ağlamış ki, o kadar Allah'a yalvarmış ki...
Yunus Aleyhisselam'ın ateş bölgesinden izinsiz çıkması... Cenab-ı Hakk bir bölgeye ateş yağdıracak. Bildirdi ona. Çünkü o insanlar Allah'a isyan ediyorlar. Yunus Aleyhisselamı da Cenâbı Hakk onlarla Peygamber olarak göndermiş. Daima tebliğ ediyor. Kabul etmiyorlar. Sözlerini tutmuyorlar. İnanmıyorlar. Hürmet etmedikleri bir tarafa, eziyet de ediyorlar. İşkence yapıyorlar. Cenab-ı Hakk en sonunda diyor ki :
- "Ya Yunus söyle onlara bir haftaya kadar inansınlar. İnanmazlarsa ateş yağdırıp yıkacağım" diyor.
Bunu da söyleyince Yunus Aleyhisselam'a daha çok kızıyorlar :
- "Sen deli olmuşsun çık git içimizden" diyorlar. Kim görmüş şimdiye kadar? Gökten hiç ateş yağar mı? Yağmur yağar. Diye inanmamışlar.
Yunus Aleyhisselam'ı yine tenkid etmişler. Neticede Cenâbı Hakk gökyüzünde kırmızı bulutları halk etmiş. Bu bulutlar büyümüş. Kalınlaşmış. Aşağıya doğru sarkmış. Taki ateş gibi, nar gibi bulutlar. O zaman anlamışlar ki bu bulutlardan ateş yağacak. O sırada Yunus Aleyhisselam bu insanların içinden çıkıp kaçıyor.
Cenâb-ı Hakk, Salih Peygamberin kavmini rüzgârla helak etti. Belli bir bölgeyi sınırladı. Ona da çık dedi. O da çıktı. Nuh kavmini de tufânla helâk etti. Yunus Aleyhisselam'a da ateş vererek yaptı. Fakat Yunus Aleyhisselam kendisi yanmasın diye emirsiz çıktı o beldeden. Bu hikmetlere akıl sır ermiyor. Hepsi onun kuludur. Kâfirlere de Allah acıyor ama, kul kendisine acımıyor.
Hiç kuluna zulmeder mi Mevlâsı
Kulun çektiği kendi cezası
Bir de buyuruyor ki :
Eğer hâlikimiz olmasa razı
Yaratmazdı cihanda birimizi
Onları da Cenâb-ı Hakk yaratmış. Kafir de onun kuludur. Onlara acımazsa, onlara buğz etse, dünyada bol rızık vermezdi onlara. Bol hayat vermezde onlara. Orayı biz anlayamayız. Yunus Aleyhisselam

izinsiz çıktığı için o ateş beldesinden, onu deryaya attırdı. Balığa yutturdu. O ateş yağmurunu görünce kavmi onu arıyor.
- "Ya Yunus biz sana inandık bu ateşi bizim üzerimizden def et" diye.
Ama bulamıyorlar. Çıkmış gitmiş. Bulamayınca bunlar diyorlar ki:
- "Gelin inanalım, yalvaralım. Yunus'un Allah'ına ağlayalım. Bizi bu ateşle yakmasın."
Hem de hayvanların körpelerini ayırıyorlar. Sığırların, develerin. Bu sefer de anneleri bir tarafta ağlıyor, yavruları bir tarafta bağırıyor. Süt çoçukları bir tarafta ağlıyor, anneleri bir tarafta ağlıyor. Cenâb-ı Hakk'ın merhametini celbediyorlar.
Cenâb-ı Hakk görünen bir gadabı geri çeviriyor. O ateş yüklü bulutları dağıtıyor. Artık inanıyorlar. Yunus Aleyhisselam da ateşten kaçarken bir deryaya dalıyor. Bir gemiye biniyor. Bir balık geliyor. Arkadan, önden, sağdan, soldan vuruyor. Gemiyi batırmak istiyor. Her vuruşta gemiyi y atırıp kaldırıyor. Geminin içindekiler yiyecek veriyorlar balığa. Ama o hiç birine bakmıyor. Gemi ile çarpışıyor. Diyorlar ki :
- "Bu balık bir adam istiyor. Hepimiz batacağız. Bir kişi kendini feda etsin."
- "Kim eder?" Bu araştırırken Yunus Aleyhisselam diyor ki :
- "Ben atlayayım da siz kurtulun." Yunus Aleyhisselam'ı da çok nurlu olarak görüyorlar. Belki de Peygamber olarak görüyorlar.
- "Tek hepimiz dökülelim, boğulalım sen boğulma. Sen seçkin nurlu bir insansın."
O da diyor ki :
- "Siz hepiniz dökülürseniz bu gemiyi bu balık bırakmayacak. O beni istiyor. Ben kusurumu biliyorum" diyor. Onlara kim olduğunu demiyor. Sadece :
- "Bu balık beni istiyor" diyor. Atıyor kendisini. Balık onu yutuyor. Yutunca balık gidiyor deryanın dibine. Gemi kurtuluyor. 40 gün balığın karnında kalıyor. Gecenin karanlığı, balığın karnı, deryanın dibi...
- "Ya Rabbi ! Bütün melekler, insanlar, cinler güçlerini sarfetseler beni burada koruyamazlar ama sen beni korursun" diyor. Zikri de şöyle :
"Lâ ilahe illâ ente sübhaneke inni küntü minez zalimin"
Zikre devam ediyor balığın karnında. Balığın karnı çok büyükmüş. Yutarken hiçbir yerini incitmiyor. Hap yutar gibi yutmuş. Cenâb-ı Allah da balığa emrediyor :
- Ey balık, Yunus karnında olduğu müddetçe, sakın birşey yemiyeceksin. Çünkü onun yeri daralır. Yerini dar etme."
Yunus karnında olduğu müddetçe hiçbir şey yemiyor balık. Midesi de onu eritmiyor. Yunus'u muhafaza ediyor. Sanki bir odada oturur gibi oturuyor. Yunus zikrine devam ediyor. 39 gün olunca bakıyor ki Yunus Aleyhisselam balığın o kara vücudu cam oluyor. Her tarafı seyrediyor. Şimdi şu oturduğumuz salon cam olsa, ne tarafa baksak o tarafı gösterir. Zikre devam edince deryanın dibini de seyrediyor. 39 gün olduktan sonra balık Ninova denilen sahile Yunus'u çıkarıyor. Balığın k arnından çıkarken de hiçbir yeri incinmiyor. Zaten kavmi de iman etti. Yunus Aleyhisselam'ı arıyorlar. O da geliyor tekrar kavminin içerisine.
Salih Baba ne diyor :
Mekânım batn-ı hût oldu mematım lâ-yemut oldu
Muhafız ankebut oldu ben oldum gâr-ı dervişân
Batn-ı hût: Balık karnı Ankebut: Örümcek
Burada Yunus'tan mânâ bir insanın ruhudur. Balıktan mânâ nefsi emmâresi. Yutmuş onu. Ancak bir Evliyaullah'tan almış olduğu zikirle o evvela nefsi emmâresini tebdil eder. Nefis ölmez. Nefsi emmareden, nefsi levvameye geçiyor insan. Mülhimeden mutmainliğe geçiyor. Mutmainden raziyeye geçiyor. Raziyeden marziyeye geçiyor. Marziyeden safiyeye geçiyor nefis. Yedi makamı var. Nefis bu yedi makama ulaşıyor. Ama üç makamda muhalif halleri var. Üç makamda iken yine ru ha muhalefet ediyor. Anasır-ı zıddiyeti kolay değişemiyor. Bu üç makamda iken, bakınız. Yunus'u yutmuş olan balık cam oldu. İnsanlar nefs-i levvameden, nefsi mutmainliğe geçince anasırı ziddiyeti değişiyor. Müslümanın anasırı zıddıyeti değişince onun da vü cudu oluyor cam. Onu daha perdelemiyor. Ruhunu karanlıkta koymuyor. O zaman noksan sıfatından kemal sıfata geçiyor. Bu haktır.

Tarikat, şeriatın takvâ yönüdür. Eksikliklerinizi tamamlayın. Namazı bilerekten kılın. Abdesti bilerekten alın. Orucu bilerekten tutun. Madem bu amelleri işliyorsunuz. Öyle gelişi güzel yapmayın. Bunlar için ders kitabımızı okuyun. Tatbik edin.
Mürşit gerektir sana Hakk'ı bildire Hakke'l-yakın
...
Herkim ki şeyhini Hak bilmedi Hak'kı dahi bilmez
Yok eylemeyen varını maksuduna ermez
...
Bulam dersen eğer aynî imanı,
Çalış ki şeyhinde olasın fani.
...
Bir kaç esma bilmek ile Hakk'ı bildim sanma sen.
Doğumdan ölüme kadar ilim tahsil etsen, bilmiş olduğun bilgilerle Hakk'ı bilmiş değilsin sen. Bunları ne kadar okursan oku. Hakk'ı ilme'l-yakîn bilirsin, ayne'l-yakîn bilirsin. Hakke'l-yakîn bilemezsin. Bunun için sohbet-i pire devam etmek lazım. Bir ehl-i dil biliyorsan, gece gündüz O'nun sohbetine devam et.
Zat-ı Hakk'ı anlamaktır bu muammadan garaz
Ne kadar kitap okursan oku, Allah'ı ilme'l-yakın bilirsin. Allah'ın ancak sıfat nuruna esmâ nuruna ulaşırsın. Allah'ın Zat nuruna ulaşamazsın. Allah'ın zatını anlayamazsın.
Gâh ahdine vefâsını gösterir
Gâh Salih'e sefasını gösterir
Gâh şiddetle cefâsını gösterir
Yaklaştıkça yarin köyü muhabbet
Yardan mânâ rabıtadır. Ateşe yaklaştıkça hararet çoğalır. Fakat yaklaştıkça yanar. İş yanıncaya kadar. Cefâ da bitti. Mihnet de bitti. Her şey yok oldu.
Kabız hali tamamen gafletten olur. Peki kimlerde kabız hali olmaz? Tamamen gafletten kurtulanlarda olmaz. Az da olsa kişilerde kabız hali olur. Büyür de küçülür de. Büyüdükçe kalbi mülevves eder. Kalbi tahrip eder. "Ettebiyüsü" emri var. Allah'ın tevhidini say etmek. Bir makama kadar say çok kıymetlidir. Bu da irade sahipleri içindir. Onlar sayları ile terakki ederler. Ama iradesinden kurtulduktan sonra say'ının bir kıymeti kalmıyor. Say ile terakki etmiyor artık insanlar. Allah'ın çok nimetlerine, çok lütuflarına mazhar olurlar. Say ile dünyayı da kazanırlar. Fakat bir nimet var ki say ile kazanılmıyor. Say ile ancak o nimetin kapısına gidiliyor. Saysız da gidilmiyor.
O da şöyle: Ruhun mahbup ettiği bir şey vardır. Ruh firaktadır. Yani Allah'tan ayrılmış. Allah'a ulaşmak ister. Bu mahbup azamettedir.
Say ile elde edilmez, say'sız da olmaz. Tasavvuf kelamı, Evliyâullah kelamı. Sen dünyada zengin olmak istiyorsun. Bunlarda değil mahbup. Bunlar nefsin isteğidir. Onun tek bir isteği var. Allah'tan ayrılmış. Allah'a ulaşmak ister. Ama bu da say'sız olmaz. Say' ile de elde edilmez.
Ancak say' ile o nimetin kapısına gidiliyor. Ama say' ile, gücü ile o kapıyı açamıyor. Orada say'ını bırakması gerekiyor ki, o kapı açılsın. İnsanlar maddî manevî nefsin arzusunu terk etmedikten sonra ruhun arzusuna ulaşamıyorlar.
Eğer âşık isen yara
Sakın aldanma ağyara
Eğer Allah'ı seviyorsan gönlünde başka bir sevgi olmasın.
Yar var sen yok
Sen var yar yok
Sen benliğinden kurtulamazsan yarı bulamazsın. Ama bu, çarşıda satılmıyor ki alsınlar. Babasından miras da kalmıyor. Ne var ki çalışıyorlar. Ta ki o safhaya geliyorlar. O safhaya gelince, o zaman himmet gerekiyor. O kapıya kadar çalışır varırsın, fakat o kapı himmetsiz açılmaz.

(Sohbet 23) **"SEV..."**
20 Mayıs 1990
(Teveccüh)

Hepiniz hoş geldiniz, sefa geldiniz, feyiz getirdiniz, nur getirdiniz.
Biz büyüklerimizi taklit edeceğiz. Onlar yapmış. Biz de yapmaya çalışacağız.
Ateş-i aşkınla yandır Salih'i
Şarâb-ı lebinle kandır Salih'i
Leb: Dudak. Allah aşkına düşenler sarhoş olurlar. Mest olurlar.
Şarâb-ı lâ-yezâlîden içenlere hımar olmaz
Hımar: İnsanları sarhoş eden her şeye denir.
Birde, Allah aşkı da insanları sarhoş ediyor. Bu da, aşk şarabı oluyor. Aşk badesi oluyor.
Senin sevgin bende öyle çoğalsın ki, tamamen bu sevgi beni ihata etsin. Her şeyimi yok etsin. Bu yok olma cesedin yok oluşu değil. Manevî cismimi yok etsin. İnsanların derununda, gönlünde neler varsa, Allah aşkı hepsini yok eder. Yanmak budur işte.
Senin dudaklarından çıkan kelamlar da insanı sarhoş eder. Mest eder.
Taklid'den tahkike dönder Salih'i
Afv eyle hizmette noksanımız var
Taklit denilince Evliyaullah'a karşı müridin her şeyi taklit oluyor. Niçin? Mürit irade sahibi. Müptedi aleminde olduğu için taklit oluyor. Ama Evliyaullah iradesinden kurtulmuş. Evliyaullah külli iradeye geçmiş. Herşeyi ona Cenâb-ı Allah'ın kuvveti yaptırıyor. Azameti yaptırıyor. Onun için müridin ki taklit oluyor. Bir say'ı, bir gayreti var.
Bir mecaz kelâmda şöyle geçer. Mecaz kelâmların da hakikatı var.
Oy desinler desinler
Dilin dişin yesinler
Kolordunun önünde
Kız oynatmış desinler
Burada kolordudan mana meşayihtir. Meşayihin velâyeti müride irade dışı hareketler yaptırıyor. Müritteki irade dışı yapılan hareketlere muhalif olanlar hicvediyorlar. Ama desinler, diyor. Dudaklarını kemirsinler. Onlar ne yaparlarsa yapsınlar. Çünkü onlar anlayamıyorlar. İçyüzünü bilemiyorlar. Ne söylerlerse söylesinler, biz yine kendi amelimizi yapalım.
Ârifin Hak iledir haktır sözü
Arif kim? Ayık. Daima kalbi Allah ile. Hiç bir zaman malâyanî konuşmaz.
Ârifin Hak iledir Hak'tır özü
Anların kıblesidir şeyhin yüzü
Kavm-i Nemrudîler istemez bizi
Ben hâfid-i Pir-i Tâğî olmuşam
Pîr-i Sâmi'nin çırâğı olmuşam
Yani Dedemiz Piri Tagi Hazretleridir. Piri Sami Hazretlerinin üstadıdır. Onlar her zaman ibadetlerinde Allah'ın zatına yönelmişlerdir. Allah'ın zatı ise Evliyaullah'ta mevcut. Evliyaullah'ın ruhu, Evliyaullah'ın zatı, Allah'ın zatına ulaşmış. Onun için böyle.
Yunus Emre cenneti istemezmiş. Niçin? O âşık olmuş. Allah'a âşık olmuş. Allah'ı nasıl göreceğini, nasıl bulacağını aramış. Cennet arzusu çıkmış ondan. Çünkü cennet de bir arzudur. Onu arzu ederse oraya gider insan. Ama cennet arzusu olmaz da sırf Allah rızası için, Allah aşkı için kulluğunu yaparsa aşkı kazanır. Burada ehl-i dünya, ehl-i ahiret, ehl-i huzur var.
Kullar üç şey için ibadet yapar :
1. Cennete girmek için,
2. Cehennemden kurtulmak için.
3. Allah'a ulaşmak için.
Bunların üçü de haktır. Aşık olanların yüreği yanar, ciğeri pişer.
Hadis-i Şerif:
Cenâbı Hz. Allah cehenneme diyor ki :

- "Sen isyan edersen sana azap ederim."
Cehennem de diyor ki :
- "Yarabbi sen bana ne ile azap edersin."
- "Ehl-i aşkın ateşi ile sana azap ederim." buyuruyor.
Onun için kelam-ı kibarlar boşuna söylenmemiş.
Gâh olur ehl-i cehennem yakarım bu alemi
...
Bir sayha eylersen tutuşur eflâk
Sayha: Aşkla beraber gelen nârâ, seda. Hey! Hu! Hay ! Allah!
Eflâk: Gökler, ay, yıldız. Bütün varlıklar.
Buradaki esrar şudur ki: İnsan herşeyin büyüğüdür. Feleklerin, herşeyin büyüğü. Allah'ın zatından sonra büyük olan insandır. Allah'ın zatından sonra güzel olan insandır.
"Biz insanı kendi suretimizen halk ettik" buyuruyor Cenâbı Hakk.
Onun suretinden bahsedilmez. Bahis yok. Ama Cenâb-ı Hakk öyle buyuruyor. Bu büyük varlık ne ile oluyor? Şeriat, tarikat, hakikat, marifet.
Marifete ulaşan bir insan Allah'ın zatından sonra en büyük varlık. Cenâb-ı Hakk öyle büyük varlıklar halk etmiş ki... Dünyaya sığamayacak melekler halk etmiş. Onlarda insanların aklı alamayacak güçler halk etmiş.
Cebrail Aleyhisselamın rivayetlere göre 600 kanadı varmış. Lût kavmine Cenab-ı Hakk deprem felâketi verdi. Cebrail Aleyhisselam kanadını yerin altından sokuverdi. O beldeyi havada ters çeviriyor. O zamanlarda insanların sayısı az olduğu için geniş bir alana serpilmiş durumdalar. Yetmiş bin kişiyi üzerinde taşıyan bir belde.
Nuh tufanı var. Ve yahut rüzgârlar var. Halbuki rüzgârlara melek halketmiş. Büyük varlıkları halk etmiş. Meleklerin peygamberleri. Meleklerin büyükleri. Kim bunlar? Cebrail, Azrail, İsrafil, Mikail. Meleklere inanıyoruz.
İsrafil'in gücü nedir? Kıyamet gününde üfleyecek. Nefes edecek. Ta ki bu dünya yıkılacak. Ta ki gezegenler eriyecek. Yok olacak.
Bir de Cenab-ı Hakk emredecek. Yine üfleyecek. Sadece insanlar ile cinler kalacak. Diğer varlıklar yok olacak.
İnsanlar büyük varlık olunca İsrafil'den de büyük oluyor. Ayetlerde buyuruluyor. Hadisi Kutsî de buyuruluyor. Biz hadisin müslümanlarıyız.
Geçmeyenler bilmez çarh-ı çenberi
İçmeyenler bilmez ab-ı kevseri
Tasavvufu bilmeyen, mürşidin hakikatını bilmeyen bir insana bu kelam küfür gelir.
Anların kıblesidir şeyhin yüzü
Bunlar şeyhe mi tapıyorlar? Haşa estağfirullah. Şeyhe tapmıyorlar. Allah'a tapıyorlar. Yalnız Cenâb-ı Hakk'ın "kıbleye yönelin" diye bir emri var. Bu cesedin kıblesi. Ama kıbleye yönelen bir kimse Allah'ı görse kıbleye mi yönelir? Allah'a mı?
Peygamber Efendimiz, Mescid-i Kıbleteyn'de Kudüse döndü namaz kılıyordu. Dört rekatlı namazı kılarken ikisini Kudüs'e doğru kılmış. İkisini de Harem-i Şerife dönerek kılmış. İki rekatını kılınca Cebrail geliyor ona:
- "Habibim dön Mescid-i Harama" emrini getiriyor. Dönüyor. Tam doksan derece dönüyor.
Tasavvuf ehlinin iki kıblesi vardır. Birisi cesedinin kıblesi, diğeri ruhunun kıblesi. Ama bilenler için bu böyle. Bilmeyenlere böyle değil. Biz şimdi Allah'a secde ediyoruz. Beytullah'a etmiyoruz. Allah'ı kim görür? Ruh görür. Ama ceset değişmezse ruh Allah'ı göremez. Çünkü bu kalıp gölgeliyor. Ceset Beytullah'a yönelmezse ibadet olmaz. Gönül kâbesi de Evliyaullah.
Bütün ayetlerin hadislerin sebebi vardır. Ebu Cehil Peygamber Efendimizin karşısına geçiyor. Bütün kötü sıfatları sayıyor. Yaramaz sıfatları sayıyor. Peygamber Efendimiz de buyuruyor ki :
- "Ebu Cehil geçti karşımıza. Bütün kendi sıfatlarını söyledi. Biz de doğru söylüyorsun dedik. Yarigarım da karşımızda. O da kendi sıfatlarını gördü söyledi. Ona da doğru söylüyorsun, dedik."
Evliyaullah'da mir'attır.
Ben Hazret-i Şeyhim gibi mir'atımı buldum

Mir'at-ı musaffayı görüp zatımı buldum
Hem sure-i İhlas ile isbatımı buldum
Rabıta bizim için bir aynadır. Eğer inanarak onun karşısına geçersek neyi görürüz? Kendimizi görürüz. İyi de görsek kendimizi görürüz. Kötü de görsek kendimizi görürüz. O halde iyi görürsek şükretmemiz lâzım. Kötü gördüğümüz zaman da "Estağfirullah" dememiz lâzım. "Aman Yarabbi beni bu rabıtadan kurtar" diye yalvarmak lazım. Bunlar olmuştur. Zamanında bir mürit meşayihine şikayetçi oluyor. Diyor ki :
- "Efendim ben rabıta yaptığım zaman merkep başı geliyor karşıma. Uzun kulaklarını da böyle sallıyor hareket yaptırıyor."
- "Oğlum eline bir bıçak al. O merkep karşısına geldiği zaman kes onun kulağını düşür."
Yine rabıta yapmış. Karşısına merkebin başı geliyor. Kulağını keseyim derken kendi kulağını kesiyor. Meşayih Hak aynasıdır. Bizim için ne var? Hayal var. Zahirini hayal ediyor. Evliyaullah'ın nefesi ölü kalpleri diriltir.
Nakşibendi Efendimiz buyurmuş ki :
- İbadet on cüzdür. Dokuzu helal lokma. Ne kadar ibadet yapıyorsa, diyelim ki on bölüm, dokuzu helal lokma olacak.
Bir de hıfz-ı nisbet var. Gördüğün bir şeyi söylemiyeceksin. Veyahut başkaları sende görse "seni şöyle gördüm. Sen şöylesin" dememelidir. Niye? Varlık gelir. Veya başkaları duysa şöhret olur. Şöhretten kaçınmışlar. Varlıktan korkmuşlar. Bizim tarikatımız böyle. Hepsi de böyle tarikatların ama, en fazla bizim tarikatımız böyle. En fazla bizim tarikatımız nazenin, azizan, kibar tarikat. Bizim tarikatta şöhrete hiç kapılmazlar. Makam, mevki, rütbeye yer vermemişler. Çünkü bütün bunlar gayedir. Arzudur bunlar. Yardan, Allah'tan ayrı koyar. Eğer kalbinde başka birşey varsa Allah yoktur.
İbadetimizi yaparken tedbir alacağız. Allah'ı azabından korkulacak. Dünyada Allah'ın azabı vardır. Ne ile gelir?
1. İlletle gelir. Tabii kendi sıhhatimizi koruyacağız. Her türlü hastalıktan kaçınacağız. Kendimizi koruyacağız.
2. Sonra fakirlikten gelir Allah'ın azabı.
Cenab-ı Hakk çalışmayı emretmiş. Fakirlikten de korunacağız. Çalışacağız. Fakirlikten korunmak için gayret edip helal lokma arıyacağız.
3. Bir de zıllet vardır. Tehlikelerden kaçınacağız.
Peygamber Efendimiz bir gün duvarın altından ashabı ile geçerken koşmuş:
-"Ya Resulullah! Bu duvarın yıkılıp yıkılmayacağını biliyordun niye koştun oradan. Allah sana bildirmiştir" demişler.
Demiş ki :
- "Tedbirimi aldım. Takdirini de ona bıraktım." Tedbir şarttır. Her türlü zararlardan tehlikelerden kendimizi koruyacağız.
Celali Baba buyurmuş ki :
Metaımdan alan gelsin derin deryadan almışam
Bugün aşkın pazarıdır veren Mevlâ'dan almışam
Rabıta: Meşayihini düşünmek. O'nu karşısına almak.
Tefekkür: Peygamber Efendimizi düşünmek. Onu hatırlamak.Ona sevgi duymak.
Huzur: Allah'ı düşünmek. Allah'ın zatına mekan sıfatı tayin edilemez. Ondan bahis olunmaz.
Meta: Satılacak mal. Herkesin pazara çıkardığı mal. Yeme, giyme maddesi. "Benim metahımın müşterisi var ? Alacak olan gelsin" diyor.
Derin derya: Kalp ilmi. Allah aşkı.
Kimin kalbinde Allah aşkı var ? Onun da bir satıcısı var. Meşayihtir. Meşayihin kalbinden alınır. Allah görünür, bilinir de bahis olunmaz. Niçin ?
Kendini yoklar kendini bulamaz
Gördüğü nedir bilemez
Bir insan Allah'ın zat nurunu görüyorsa, kendisi bir kere cisminden geçiyor. İsminden de geçiyor. Ondan sonra zat nuruna ulaşıyor. Gören kim? Görünen kim? Gören de o. Görünen de o. O zaman

bundan bahis olunur mu? Tarikatın en büyük nimeti budur. Buna ulaşamayan nimetine ulaşmış olamaz. Bu ne ile olacak?
Bilmem kangı dağdan aşar
O Leyla'nın yolu derviş
Bu bilmeyenler için. Bir de diyor ki :
İki kaşı arasından azmeder Mevlâ'ya hat.
Niye iki kaşın arasından yaptırıyorlar rabıtayı? Çünkü iki kaşın arasından gider Allah'a yol. İki kaşın birisi Resulullah, biri Allah.
Arş-ı muazzam başıdır hem "Gabe Gavseyn" kaşıdır
Evliyaullah'ın kaşları gabe gavseyndir.

(Sohbet 24) **"İdrak ve iraden maddeden yüksek ise,**
sen maddeye hâkim olursun.
Yoksa o sana hâkim olur."
22 Mayıs 1990
(Hanımlara)

İnsanlar amel işlerler ama niyetleri halis olmazsa amelleri heba olur. Niyet halis olacak. Ne niyetle geldi iseniz o niyetle ameliniz kabul olur. Allah için bir araya geldik. Pirimizi tanımakla beraber, Allah için bir araya geldik. Allah için birbirimizi sevdik. Burada gönlümüze ne doğdurulursa biz onu aktarırız. Peygamber Efendimiz'in buyurduğu gibi:
"Rabbim benim sadrıma ne doğdurursa ben onu yarigârımın sadrına aktarırım" diyor.
Biz burada bir aletiz. Cemaat cazip olacak sohbeti çekecek. Niçin ?
Bahr-i aşkın katresi ol sohbet-i Mevlâ ile
Katreler derya olur cemiyet-i kübra ile
İnsanların, cemaatin kalbindeki Allah aşkı birer katre olsa bile o katreler birleşince derya meydana getirir. Büyük bir cisim olur. O zaman sohbet zuhur eder. Bu neden olur ? Cemaatin muhabbetinden olur.
İnsanlar canlıdır. Onlarda bir hareket vardır. Ama bu hareketlerini nereye harcıyorlar? Bilmiyorlar insanlar. Biz de onlar gibi olsaydık ne olurdu halimiz? Perişan olurduk? Allah'a bin şükür ki bize bu nimeti vermiş.
"İnsanlar uykudadır. Ölünce dirilirler."buyurmuş Cenab-ı Hakk.
Biz onlardan farklı olarak kârımızı zararımızı görüyoruz. İnanıyoruz. Ama onlar isyandan günahtan ceza çekeceklerine inanamıyorlar.
Hubb-u dünya bizi sarhoş eyledi
Dünya muhabbeti kalblerine girmiş. Daha düşünemiyorlar. İdrak edemiyorlar. Gayelerini bulamıyorlar. Görevlerini bilemiyorlar. Halbuki bizim görevimiz kulluktur.
Gayemiz nedir? Cenab-ı Hakk'tan gelen ruhumuzu Allah'a ulaştırmak.
İsyan edenlerde de hareket var. İşledikleri hareketlerle günah kazanıyorlar. Bu hareketler zarar üzerinedir. Ama bu zarar maddiyatta değil.
İnsanlar bilerek maddi zarar işlemezler. Manevî zararı bilerek işliyorlar. İnanmayanlar için bir şey yok. Onlar için sınır yok. Her yer dümdüz. Günah yok. Haram yok. Helal yok. Sevap yok. Bilmezler çünkü. İnananlar için var da niye işliyorlar? Haram olduğunu bilerek yiyor. Şer olduğunu bilerek işliyor. Bunları kim işletiyor ona? Kendisi işliyor. Dünya muhabbeti ne yapıyor? Dolmuş kalbine. Perde çekmiş. Perdenin arkasında işlemiş olduğu hatalarından dolayı büyük büyük zararlar stok olup duruyor. O perde ölünce kalkacak.
Onun için Cenab-ı Hakk:
"İnsanlar uykudadır. Ölünce dirilirler." buyuruyor.
Günahı işliyorlar. Şimdi onu göremezler insanlar. Ama onun cezasını çekecekler. O zaman nedamet duyacaklar. Ama iş işten geçmiş olacak. Ama ölmeden önce ayılıyorsa insanlar, olabilir. Gençlikte günah işlemiştir. Dünya gençleri çok seviyor. Yaşlıları sevmiyor. Eğer dünya bizi sevmezse dünya varlığını elde edemeyiz.
Cenab-ı Hakk'ın da emri öyle :
"Kulum bana hizmet ederse biz dünyayı ona hizmetçi yaparız. Kulum dünyaya hizmet ederse biz dünyayı onun sırtına yükleriz."
İnsanlar neler taşır sırtında? Çok kıymetli şeyler de taşır sırtında. Bir hamalı düşünelim. Sırtında kıymetli de olsa, kıymetsiz de olsa birşey taşır. Bir zenginin de mücevheri vardır. Onu çantaya koyar taşır. O da bir hamal. İşte onun için:
"Eğer kulum bana hizmet ederse biz ona dünyayı hizmetçi yaparız." diyor.
Ama bu yük senin mücevherin bile olsa diyelim ki 15-20 kg. Bir hamalın olacak. Onu taşıyacak. Sen taşımayacaksın. Hamalın olmazsa o mücevher 15-20 kg. da olsa sen taşıyacaksın. O zaman sen hamal oluyorsun. Eğer hamal zengin olsa hamallık yapmaz. Hamaldır. O yükün başkasının olduğunu bilmez.

Bilse zaten taşımaz.Taşırsa da ücretle taşır. Bir zengin ağa ile hizmetçisini düşünelim: Ağa nereye giderse hizmetçi onunla beraber gitse ki onun hizmetini görsün.
"Kulum dünyaya hizmetçilik ederse biz dünyayı onun sırtına yükletiriz." Kelâm-ı kibarda şöyle geçiyor :
Alır hep sahibi senden bu malı
Yeter oldun bu dünyanın hamalı
...
Gider bu ahsen-i takvim bozulur
Varır hep yerli yerine düzülür
Sahibimiz kim? Allah.
Ahseni Takvim: Allah seni çok kıymetli halk etmiş. Kıymetini kaybedersin.
İnsanlarda dört ecza vardır. Bunlar: Su, ateş, hava, toprak. İnsanlar kıymetini buluyorsa, neyle bulacak kıymetini? İbadetle, itaatla. Tarikat, hakikatle. İnsanlar bunlarla kıymetini buluyorsa bu eczalar değişiyor. Ama bir de insanlar şeriatı, tarikatı işlemezse kıymetini kaybediyor. Gözden düşüyor. İnsanlar o kadar kıymet kazanabiliyor ki, meleklerden daha kıymetli oluyor. O kadar da kıymetini kaybediyor ki, hayvanlardan daha kıymetsiz oluyor. İnsanlar niçin meleklerden daha kıymetli oluyor. Çünkü Cenab-ı Hakk'ın zatına insanlar ulaşıyorlar. Melekler ulaşamıyorlar.
Sevdim seni seydâ-yı cihan hayır ve şerde
Seyyidlere seyda denir. Seyyid insanların seçkinleri.
Bir yerde ki gül yoktur gülşane varmam
Hem sohbet-i pir olmadığı haneye varmam
Aşk ehlinin ahvâlini pervâneye sormam
...
Görün nice mahbûb-u Huda var bu beşerde
Sevdim seni seyda-yı cihan hayır ve şerde
Seyda-yı Cihan: Meşayihi her zaman sevecek. Hasta olduğu zaman da sevecek. Sağ olduğu zaman da sevecek. Çünkü her şeyi oradan bilecek. Oradan geliyor. Varlık olduğu zaman da sevecek. Yokluk olduğu zaman da sevecek.
Nereden ne geliyorsa kendisini huzursuz eden, oradan bilecek. Alıp bağrına basacak. Çünkü:
Ondan ne gelirse yahşidir
Zira ol dostun bahşidir
Bir bu kelam var.
Zira ol dostun bahşidir
Burada İbrahim Aleyhisselam'ın ateşe atılmasını ifade ediyor.
Halil: Dost demek.
Cenab-ı Hakk onu yakmadı. Nemrut onu ateşe attı. Cenab-ı Hakk ateşe emir veriyor.
-"Ey ateş İbrahim'i yakma. Fazla serin tutup da onu üşütme. Tam onun rahat edeceği şekilde ol."
Ateş de öyle oluyor. Gülistan oluyor. Ama İbrahim Aleyhisselam ne yapıyor? Her şeyi ondan biliyor. Herşeyi ile onu tesbih etmiş.
"Beni rabbim yedirir. Beni rabbim içirir. Beni rabbim yürütür. Beni rabbim kaldırır." Teslimiyeti böyle imiş. Kelam-ı kibarda :
Hazret-i Şeyhim delîlimdir hâlilimdir benim
Dil sarayı ravza-i beyt-i celilimdir benim
Ana teslim ettiğim nefs-i zelîlimdir benim
İnkıyâd ettim bıçağa uymuşam İsmail'e
Sen de onun teslim olduğu gibi meşayihe teslim ol. Seni de ateş yakmaz.
İsmail Aleyhisselam nasıl ki boynunu kendi rızası ile babasının bıçağına verdi:
- "Baba ellerimi çöz de beni rahatça kes" dedi.
Lokmanım ol gel derdime derman et
Celladım ol ya katlime ferman et
İsmailin olam götür kurban et
Şeyhim şeyhim sultan şeyhim

Sensin dertlerime derman şeyhim
Maneviyatta meşayih müridin babasıdır. İbrahim Aleyhisselam'da babası idi niye kesti? Niye bıçağa kaydı? Allah'ı çok sevmiş. Allah'ı çok sevmesine delildir.
Eğer aşık isen yâra
Sakın aldanma ağyara
Düş İbrahim gibi nara
O gülşanda yanan olmaz
İbrahim Aleyhisselam oğlu İsmail'i seviyordu. O da Allah ile arasında perde oluyordu. Bıçağı boynuna vurunca İsmail'e sevgisi kesildi. Zaten bıçak kesmedi. Taşa vurdu bıçağı. Taş ikiye ayrıldı. Fakat İsmail'e vurdu vurdu kesmedi. Tabii o zaman cellalanıyor:
- "Ben Rabbimin emrini uyguluyorum ey bıçak! Sen taşı kesiyorsun da niçin bu yumuşak eti kesmiyorsun." Bıçak o zaman lisana geliyor:
- "Ne yapayım. Halil kes diyor. Celil kesme diyor." Bunu Kur'an-ı Kerim yazıyor. Öbür tarafını yazmıyor. Çünkü orası yazılmaz. Niçin? Zahirde bir delil yok. Aslında delili vardır. Kelam-ı kibarda :
Bilinmez alemin sırr-ı nihandır
Dört şahın hükmüyle döner cihandır
Ârif olanlara özge seyrandır
Kamile her eşya olmuş evrad
Kelam-ı kibarın da delili yine bu ayeti kerimedir. Kamil insanlara bütün eşya "La ilahe illallah" demektedir.
Demek ki bıçak da bir cisim. Bıçak da tevhit olmuş. Ne demiş ibrahim'e:
-"Niçin bana kızıyorsun? Halil kes diyor. Celil kesme diyor" O zaman İbrahim Aleyhisselam Rabbinden emir bekliyor. Ne emir gelecek diye. O zaman Cebrail Aleyhisselam koç getiriyor. İbrahim Aleyhisselam da:
"La ilahe illallahu vallahu ekber" diyerek karşılıyor. Kurban Bayramında tekbir var ya... 23 vakit tekbir vardır. Onlar vaciptir. Beş güne yakın. İşte buradan geliyor. Cebrail diyor ki:
- "Allahû Ekber velillahil hamd" diyor. "O büyük Allah'a hamd ederim ki beni kurtardı."
Kamile her eşya evrat olmuşsa, bıçak da İbrahim Aleyhisselama söylemiştir.
-"Niye bana kızıyorsun ?" diye.
Bu konuda ayet te vardır. Cenab-ı Hakk buyuruyor ki:
"Sizin cansız gördüğünüz cemadatlar bizi zikrederler."
Cemadat ne: Taşlar, ağaçlar, cansız cisimler için. Kimler için bunlar? Kamiller için.
Özün bir pir'e teslim et müdavim ol kapısında
Meşayihten murad şahım mürebbi kamil olmaktır
Mürebbi: Yetiştirici.
Doğdun büyüdün okul çağına geldin. Okudun. Seni kim okuttu? Öğretmenin. Hocan var? Hocasız olmaz. Veyahut bir sanat öğreneceksin, o da ustasız olmaz. İşte onlar mürebbi. İşte ruhun da bir mürebbisi var. O mürebbisini bulacak ki ruh yetişsin. Bulamazsa yetişemez.
Mürşidi olanların gayet yolu asan imiş
Mürşidi olmayanın bildikleri güman imiş
Burada ne diyor? Biz yolcuyuz. Zaten Kur'an-ı Kerim'de bizim yolcu olduğumuz bildiriliyor. Bizim kitabımız Kur'an-ı Kerim.
"CEZBE"
Mevlana demiş ki müritlerine:
-"Cezbe gelipte benim yerden ayaklarım kesildiği zaman bir tabağa veya tepsiye vurun ki ben onunla şuğullanayım da semâya çıkmayayım."
Niye? Şöhret olmasın diye. Her sema yaptığında artık çalmaya başlamışlar. Onu da değiştirmişler. Bid'at olmuş. Teflerle tamburlarla. Şayet Mevlana'nın dediği gibi olsaydı. Bid'at olmazdı. Onun dediğini değiştirmişler.
Cezbe var! Ama biraz gözlerinizi açıp etrafa bakın. Sohbet devam etsin. Aşk nedir? Allah sevgisi, Resullah sevgisi, meşayih sevgisi. Çok tatlıdır. Buna doyum olmaz. Ama sabrını isteyin. Sabrı ile

beraber olsun.Bu aşka muhabbete tahammül ederlerse, cezbeyi tutarlarsa, daha da ilerliyorlar. Daha da süratli yol alıyorlar.
Mürşidimizi Erzincan'dan Ankara'ya yolcu ediyorduk. Ankara'ya gidince bir yıl gelmeyecek diye düşünüyorduk. Biz de köy hayatı yaşıyoruz. Dokuz ay çalışıyoruz. Annem, babam kardeşimiz var? İçimiz müteessir. Elini öpeceğimiz zaman elimi tuttu, bırakmadı:
-"Benim Efendim Niçin bu kadar üzülüyorsun? Niye bu kadar kendini yiyorsun?" dedi. Bir müritte muhabbet ile ayrılık birleşirse avını yakalayan kara kuşa benzermiş. Avını bulunca vur! diye ses çıkarırmış. Fakat bu aşkı, muhabbeti muhafaza edeceğiz. Tarikatımızın şerefini, mürşidimizin şerefini muhafaza edeceğiz. Zahirdeki hareketlerini tenkit ettirmeden Hıfz-ı nisbet etmek lazım.
Şeriat: Zahir. Tarikat: Sır. Tarikatın her hali sır. Herhali gizli.
Tarikatın her nimeti gizlidir. Sen ben, ruhumuzu bilebiliyor muyuz? Tarikat ruh ile olan bir yol. Bunu gören demez. Diyen bilmez. Bilen bilir. Bilen demez. Çünkü bakın :
Ehl-i aşkın halini sorman muhaddisten müderristen
Bizim görevimiz inancımızı yaşamak. İnanmışları inancını yaşamaya davet etmek. İnanmayanlara acımak lazım.

(Sohbet 25) **"İnsanların hatalarını görmemek,
ALLAH ahlâkı ile ahlâklanmanın
başlangıcıdır."
22 Mayıs 1990**

Meşayihsiz aşk, aşk-ı mecazdır. Aşk-ı mecaz esma nuruna, sıfat nuruna ulaştırır. Ama aşk-ı mecazın hepsi değil, aşk-ı mecaz Allah tarafından verilmişse. Bir de vardır ki: Allah korusun nefsinden, şehvetinden dolayı âşık olur. Hayır böyle değil.
Bir genç varmış. Birine gönül vermiş. Hiç sevdiğini bildirmiyor ona. Bin bir meşakkatle para kazanıyormuş. Kazanmış olduğu parayı getirip sevdiğinin yolunun üzerine bırakıyormuş. Kendisi de pusuya girip gizleniyor, parayı gözlüyor. Başkası almasın diye. Başkası alırsa müdahale edecek. Ama o alırsa müdahale yok. Böyle yapıyormuş. Arkadaşlarından bir tanesi farkına varmış.
- "Senin yaptığın da iş midir? Bunca zahmetle kazandığın parayı sevdiğinin yolunun üzerine bırakıyorsun. O da paranın nereden geldiğini bilmiyor, senden olduğunu bildir ona."
- "Hayır, benden olduğunu bildirirsem mahcup olur. Mahçup olmasını istemiyorum" demiş. Bu sevgi Allah'tan. Allah onu o kadar sevdirmiş ki... O parayı alarak sevgilisinin sevinmesini istiyor. Kendisini göstermekten de kaçınıyor ki o utanmasın mahcuplanmasın diye.
Bir kimse Hz. Adem'in ilk evladı olsa, kıyamete kadar yaşasa, yerlerde yılan gibi sürünse yine meşayihinin hakkını ödemeyemezmiş. Niçin? Çünkü bizi varlığımıza ulaştıran O. Tecelli olmazsa bizim varlığımız yok oluyor. Cenâb-ı Hakk insanı büyük halketmiş. Bu büyük varlığa ulaştıran meşayih. Bu varlıkta Allah'tır. Haşa kul Allah olmaz. Ama kul Allah'a ulaşır. Kulun ruhu Allah'tan gelmiş Allah'a gider? Çünkü Cenab-ı Hakk:
"Biz kendi ruhumuzdan ruh üfledik" buyuruyor.
Te'alallah ne hûb zibâ yaratmış kâmil insanı
"Nefatü fîhi min ruhî" deminden kılmış ihsanı
Allah-u Teala ne hoş yaratmış kâmil insanı. Cenab-ı Hakk zaten ayet-i kerimesinde:
"Biz insanı çok güzel yarattık" buyuruyor.
Kim bu kâmil insan? Kâmil insan ne ile kâmil olur? Bir ustası bilir başkası bilemez. Bu bir ilimdir. Ruhun da bir ustası var. Ruhun ustası da meşayih. Peygamber Efendimiz ümmî geldi. Mektep görmedi. Medrese görmedi. Hiç bir şey bilmiyor. Ama ne buyuruyor:
"Benim mürebbim Rabbim."
Cenab-ı Hz. Allah Peygamber Efendimizin ruhunu halk etmiş. Karşısına almış. Bin sene O'nu okutmuş. İşte bir Meşayih te müridinin ruhunu alıp okutuyor. Ona tahsil yaptırıyor. Ama bu zahirde bilinen görünen bir şey değil. Yaptırmış olduğu tahsil Allah'ı Hakke'l-yakin bildiriyor.
Zikr ü fikr ile ibadetle varılmaz bu yola
Hizmetinde dâim ol şeyhin rızâsını dile
Hubb-u lillah aşık ol gönlüne girmeklik ile
Sen seni mahveylemektir "lâ"yı "illâ"dan garaz
...
Mevla'yı fehm eylemektir bil ki nefsinden garaz
Bir de buyuruyor ki :
"Utlubul-ilme minel-mehdi ilel-lahd" durma sen
Birkaç esma bilmek ile Hakk'ı bildim sanma sen
Sohbet-i Pîre devam et ruz u şeb usanma sen
Zat-ı Hakk'ı anlamaktır binbir esmâdan garaz
Az da olsa hizmette devamlı olan makbuldur. Buyuruyor. Cenab-ı Hakk.
Allah'ın sıfatları var. Zatı var. Bin bir ismi var. Sekiz sıfatı var. Ama zatı birdir. İnsanlar aklıyla, okumakla Allah'ın isimlerini bulurlar. Sıfatlarını bilirler. Sıfat nuruna ulaşılar. Ama zat nuruna ulaşmak mümkün değil. Zikir, fikir, ibadetle de varılmaz. İşte meşayihe teslim olmaktan maksat Allah'ın zatını anlamaktır. Allah'ın zatının nuruna insanlar ne ile ulaşırlar? Aşk ile ulaşırlar. Aşk-ı muhabbeti nerden alırlar? Evliyaullahtan.
Aşk-ı muhabbet anesi

Âlem anın divânesi
Hep cümle hüsnün anesi
Bir insan zengin olur. Onun evinde çok giyecek ve yiyecek eşyası olur. Çıplaklar gelsin buradan yiyeceğini, giyeceğini götürsün. Öyle ise bu muhabbetin de bir dağılan yeri var. Neresi bu? Evliyaullahın kalbi.
Zahirde görünen: İhvanlar evliyaullahın dergahına geliyorlar. Geliyor. Ders alıyor. Hizmetini görüyor. Bir muhabbeti var. Nereden aldı? Muhabbeti sana herhangi bir cisim olarak vermedi. Nereden verdi? Kalbinden.
Bütün güzelliklerin annesi diyor. Evliyaullah Allah'ın sıfatları ile sıfatlandığı için, güzelliklerin güzelidir.
Cenab-ı Hakk :
"Biz insanı çok güzel halk ettik" buyuruyor.
Tealallah ne hûb zibâ yaratmış kâmil insanı
"Nefatü fîhi min ruhî" deminde kılmış ihsânı
Dem: Bir nefestir.
Cenab-ı Hakk:
"Biz ademi halk ettik. Kendi ruhumuzdan ruh üfledik" buyuruyor.
Demek ki insanlara ruh üflenmiş. Ama ruh ulvî bir âlemden geldi. Ulvî âleme çıkarmak lazım. Bir de bu ruhu süflî âleme düşürmek de var. Zahirde bu ruh ne ile çıkar yükseklere? Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet.
Şeriat: Görünen birşey. Şeriatı görüyoruz, yaşıyoruz, biliyoruz.
Tarikat: Görünmeyen, bilinmeyen bir şey. Zahir değil o. Tarikat ruhumuza olan bir muameledir. Bu olmazsa eğer ruhumuz terakki edemiyor.
Çok çektim ise iftirak
Kalmadı gönlümde merak
Aşkın bana oldu Burak
Görün beni aşk n'eyledi
Âhiri derviş eyledi
Aşk insanları derviş yapıyor. Dervişin anlamı nedir? Allah'tan başka düşüncesi olmayan. Dünyadaki arzulardan da geçmiş, ahiretteki arzularından da geçmiş. Her şeyden geçmiş. Sadece kalbinde Allah kalmış. Ama bunu böyle aşk yapıyor. Allah olursa... Görünmeyen şeyleri bilinmeyen şeyleri insan tarikatla elde ediyor.
Firak: Ruhlarımızın ayrılışı. Ayrılıktan kurtulursa azaptan kurtuluyor. Ayrılıktan ne ile kurtuluyoruz ?
Aşkım bana oldu burak
Burak'tan mana Miraçtır. Peygamber Efendimiz Burakla Miraç yaptı. Hak talibinin de Miraç vasıtası nedir? Miraç yapmak Allah'a vasıl olmaktır. Peki bu ne ile oluyor? Aşk ile oluyor. İnsanı Allah'a götüren, Allah'a ulaştıran en güçlü vasıta aşktır.
Al benliğimizi gitsin irade
Arz eyle cemalin irgür murâde
....
Bu günkü ihsanı koyma yarine
Düşürme Efendim ferdâya bizi
Ferda: Ayrılık.
Allah'a kim bağlar? Evliyaullah bağlar. Evliyaullah bir vasıtadır arada. Kulu Allah'a bağlar. Kendisi çıkar aradan. Onu biz anlayamayız. Bilemeyiz. Bilen bilir. İnsanlar fenafişşeyh olurlar. Fenafirresul olurlar. Allah'ta fani olunca insanlar. Şeyhi aradan çıkıyor. O makama ulaşır da şeyhine hizmet etmezse, şeyhini sevmezse ruhunu indirirler.
Bir meşayihle müridi uçuyorlarmış. Meşayih demiş ki :
- "Bak oğlum. Ben Allah!, Allah! diyeceğim. Sen şeyhim, şeyhim diyeceksin." O Allah!, Allah! demiş. Müridi de şeyhim, şeyhim demiş.
Yedinci kata kadar çıkmışlar. Orada demiş ki:
-"Artık şeyhimi bırakayım da Allah! Allah! diyeyim" demiş. Birden düşüyorlarmış. Şeyhi demiş ki :

- "Ne yapıyorsun oğlum? Burası yedinci kat arş-ı âlâ, düşersen toz olursun." demiş.
Abdülkadir Geylanî Hazretlerinin bir müridi varmış. Gitmiş katırı ile beraber odun getirmeye. Dağdan odunları kesmiş. Katırına yüklemiş. Dağ yolu tabii. Oraya takılmış. Katır uçmuş gitmiş:
- "Medet ya Abdülkadir" demiş. Rabıtasına yalvarmış. Uçan katır durmuş. Bu sefer:
- "Medet Ya Resulullah" demiş. Bir daha yuvarlanmış. Yine durmuş. Ama yine yuvarlanıyor. Bu defa:
- "Medet Yarabbi!" diyor. Katır yine yuvarlanıyor. Derenin dibini buluyor. Mahsun, mahsun halatlarını alıp ayrılıyor. Dergaha geliyor. Şeyhi diyor ki:
-"Oğlum ne yapayım. Sen bana seslendin ben manevi elimi uzattım o katırı tuttum. Ama sen orada durmadın. Hz. Resulullahı çağırınca o geldi. Ben o gelince ondan utandım. Haya ettim. Ben elimi çektim. Ben elimi çekip o uzatana kadar yine bir boşluk oldu. O katır yine yuvarlandı. Sonra sen yine durmadın Hz. Allah'ı çağırdın. Hz. Resulullah'ta Hz. Allah'ın kudret elini görünce, ondan haya etti. Utandı. Çekti elini." diyor.
Şurada bir kitap olsa, memur o kitaba uzanırken amiri de uzanırsa memuru o kitaptan elini çekmez mi? Çeker. İşte bu olaylar olmuş. Kitaplara yazılmış. Haktır. Hakikattır. Bizim anlayacağımız bileceğimiz: Rabıta müridi, tefekkür müridi, huzur müridi vardır ki, rabıta müridinin ruhu her zaman evliyaullahın nuru ile ihata ediliyorsa, o her sıkıldığı zaman Şeyh'ine sığınır. Ne isterse ondan ister. Ne alırsa ondan alır.
Eğer tefekkür müridi ise, o da Resulullah Efendimizden ister.
Eğer huzur müridi ise o da Cenab-ı Hakk'ın zatından ister. Çünkü onun ruhunu da zat nuru ihata etmiştir.
Ama bunların en iyisi Rabıtadır. Çünkü biz rabıtayı görüyoruz. Aşikârdır. Biliyoruz. Bize rüyamızda, herhangi bir zaman da; Peygamberimiz "Ben Resulullahım" dese de tanımıyoruz. Biz Resulullahı şeyhimizle tanıyoruz. Çünkü şeyhimizi biliyoruz zaten. Cenab-ı Hz. Allah için mekan sıfat tayin edilmez. Ama Allah Evliyaullah'la beraber. Allah Resulullah ile beraber. Ayrı değil ki. Ama nasıl olur? Allah hiç bir yere sığmıyor da Evliyaullah ile nasıl beraber olur? Evliyaullah yerlerden, göklerden, semalardan zeminlerden büyük, onun için onunla beraber oluyor. Velâyet demek Allah'ın varlığıdır. Öyleyse meşayihimize inanalım. Meşayihimize inanıyorsak, onu incitmeyelim? Ona bir zarar vererek değil bu incitme. Onun hoşuna gitmeyen işleri yaparsak incinir. Onu incitirsek tokat vururlar bize. O tokata da biz dayanamayız. Bir annenin bir şımarık çocuğu olur çeker, çeker onu terbiye için ne yapar? Tokatlar, ağlatır.
"Bir müridin hizmetinde eksikliği olursa, başı dururken ayağına taş değmez."
Peki taşla başın ne ilgisi var? Yani müridin eksikliği olursa, meşayihinin hoşuna gitmeyecek veya meşayihini küçük düşürecek bir iş işlerse, ona tokat vururlar. Yani hep gelen taşlar başına gelir. Dikkat etmek lazım. Ahlâk-ı hamide sahibi olalım. En çok böyle müritler seviliyor.
Ahlâk-ı hamide nedir? Hiç kimsede kusur görmüyor. Herkesi hoş görüyor. Herkes hakkında iyi düşünüyor. Herkese iyi muamele yapıyor. Meşayihler en çok böyle müritleri sever. Birde affedici olacak. Kini olmayacak. Kim onu ne kadar eliyle, diliyle incitmişse bile hiç kimseden incinmeyecek. Kimseyi incitmeyecek. İyi niyetli ve iyi muameleli olacak. Çünkü Cenab-ı Hakk'ın sıfatıdır affetmek.Buyuruyor ki :
"Ben affediciyim. Affedenleri de severim."
Af nerden geliyor? Safilikten. Buğz nerden geliyor? Kinden. Kin tutmak ise şeytanî sıfat. Af ise Allah'ın sıfatı. Bunu da nasıl bileceğiz? Böyle birşey olduğu zaman "vebil kaderi hayrihi ve şerrihi" fermanını hemen hatırımıza getirelim. Hayrı ve şerri Allah halkeder. Şer olursa yine: "Allah bizi imtihan için halk etti" diye düşüneceğiz. "Ya Rabbi sen affet beni. De mek ki sana karşı bir kusurum oldu ki bu muamele bana yapıldı." diye düşünelim. Hayırla karşılaşıldığı zaman "Yarabbi senin lüftun ihsanındır bu nimetler"diye düşünelim. Bir de :
Methe layık şeyhimiz var
Zemme layık nefsimiz var
Seni sevenlere deki :
- "Pirimi seviyorlar. Pirim sevdiriyor."
Seni zem edenlere deki :

- "Nefsimi zem ediyorlar. Nefsim zaten bunlara lâyık. Müstehak. Daha ne kadar konuşsalar nefsim yine müstehak. Zaten büyük düşmanım nefsim. Yapsınlar yaptıklarını."
Allah nefsimize uydurmasın. Allah muhabbetimizi artırsın. Dört tane düşmanımız var? Cenab-ı Hakk bunlardan bizi korusun. Ama onlardan korunmak için meşayihimize teslim olacağız. Velâyete gireceğiz. Velâyete girmek demek: Bir tavuk civcivlerini muhafaza ediyor. Ama bu civcivlerden bir tanesi ayrılsa, uzağa gitse, diğerlerini bırakıp da onun peşine gidemez. O civcivleri kedi de kapar, kuş da kapar. Onun için sizler de sürüden ayrılmayın. Kurt yer. Sürü: Tarik-i müstakim. Eğer hatmeye gitmezseniz, ihvanlardan ayrılırsanız, dersinizi yapmazsanız ne olur? Annesinden ayrılıp uzağa giden civciv gibi.
Sürüsünü yedirmez kurt ile kuşa
Zahirde kurt kuş yoktur. Nedir? Mübarek Nakşibendi Efendimiz Alaaddin Attar isminde bir müridine özel muamele yaparmış. Her an gözünden ayırmazmış. Diyormuş ki:
- "Gözümden ayırırsam sel kaldırır"
Nefsim bana ram ol düşme teşvişe
Hep fasiddir bu kurduğun endişe
Ram ol: Bağlı ol demek.
Bana tabi ol. Ben bir büyük insana sahip olmuşam. Sen de bana yardımcı ol. Onu bilmişken, ona gitmişken sen beni başka yerlere çekme. Başka yerlere götürme.
Teşviş: Şu şöyle mi? Bu böyle mi? Diye kuruntu yapmak.
Hep fasittir bu kurduğun endişe
Senin düşündüğün endişeler hep boş.
Sürüsün yedirmez kurt ile kuşa
Pir-i Sami gibi arslanımız var.
Bir çoban sürüsünü koruyor. Ama sürüden bir tanesi ayrılır giderse koruyamaz onu.
Bilal-i Habeşi Hazretleri Peygamber Efendimize en çok inanmayanlardan birisinin kölesi imiş. Ama zayıf, siyah. Habeş zencilerinden. Müslüman olmuş. Gelmiş Peygamber Efendimize. Ağası bunu duyunca:
-"Sen niye gittin Muhammed'e? Gel vazgeç" diyor. Onu "Lâilahe illallah" derken duyuyor. Bunun için de ona azap veriyor. Kuma gömüyor. Sıcak ve hararetli bir saatte çıplak olarak yatırıyor kuma. Ellerini ayaklarını bağlıyor. Taşlar koyuyor üzerine ölsün diye"
- "Muhammed'e dönme." O da diyor ki :
- "Ölsem de dönmem imanımdan. Lailahe illallah" diyor.
Peygamber Efendimiz geçerken bunları görüyor.
- "Ya Bilal devam et. O seni kurtarır." diyor.
O gittikten sonra Sıddık-ı Ekber Efendimiz geliyor. O, görüyor.
Ağasına :
- "Niye bunu böyle yaptın?" diyor. O da :
- "Muhammed'e döndü." diyor.
- "Bu zayıf köleden ne istiyorsun? Sat onu bana ver." diyor.
O da diyor ki :
- "Parayla satmam." diyor.
Ebu Bekir Sıddık Efendimizin çok akıllı güçlü kuvvetli, becerikli bir kölesi varmış. Herkesin gözü varmış o köle de.
- "Satmam ama senin kölenle değişirsen değişirim." diyor.
O da inanmamış bir köle imiş. Hz. Ebubekir :
- "Değişirim." diyor.
Sevinerek geliyor. Herkesin gözü olan köleyi veriyor. Diğerini alıyor. Çünkü niye? O müslüman olduğu için. Kendi kölesinden daha kıymetli. Sevinerek geliyor. İnanmayan köleyi verdim. Bunu aldım diye düşünerek seviniyor.
Diğer adam da diyor ki :
- "Bak Ebubekir'i çok akıllı bilirdiniz. O miskin zayıf köleyi verdim de bu güçlü köleyi aldım."
Peygamber Efendimize götürüyor. O da O'nu müezzin olarak tayin ediyor. (Bilali Habeşi)

SORUYA CEVAP
Peygamber Efendimizin zamanında hanımı müslüman olmayanlar hanımını bıraktı. Beyi müslüman olmayanlar beyini bıraktı. Ayrıldılar. Bu zamanda inanmayanlar varsa ayrılsın ondan. Ama bir de vardır. İnanmıştır da ameli yoktur. Allah onun günahını eşinden sormaz. Ama inanmamışsa o zaman müslüman ile kafirin nikâhı helal değil.
İnsan namaz kılmazsa, oruç tutmazsa kafir olmaz. Ama namaza oruca inanmıyorsa kafir olur. Gusül yapmıyorsa çok korkunç Allah korusun.
Dünyada mutluluk beyi hanımı müslüman olması. Beyi hanımı amelli olması. Beyi hamını tarikatlı olması.
Kader yazgı ne ise olur ama, irade var. İrademizi kullanıp takdire razı olacağız. İradesini kullanarak müslüman olanla evlenilmeli. Peygamber Efendimiz bir evlilikte, hanımda dört şeye önem verirmiş. Nikah olabilmesi için :
1. Müslüman olması,
2. Asaletli olması,
3. Güzelliği (vücut arızası olmaması)
4. Zenginliği.
Şimdi tam tersini işliyorlar. En sondakini en başka düşünüyorlar.
Bunlar takdirdir. Mukadderattır ama irademiz var. Biraz say edeceğiz. İradeyi zorlamadan takdire havale edersek bu da batıl itikattır. Sağlam bir itikat değildir.
Kimini eyledi mesûd kimini eyledi mesdud
"Ene'l-Hak" söyledi Nemrud olub merdûd hatasından
Kiminin dünyada her istediğini verdi. Kiminin de kalplerini mühürledi. Tuttu onları da. Tutulmanın anlamı ne? Bir insan yol yürüyecek, bağlanmış. Bir iş görecek, bağlanmış. Yürüyemez. İşte tutuldular. Nemrut'ta tanrılık davasında bulundu.
Kimini eyledi makhûr kimini eyledi mâmûr
"Ene'l-Hak" söyledi Mansûr olup mesrûr atâsından
İtaat etmek. Zahirde âlimlere karşı Mansur hata işledi. Ene'l-Hak davasında bulundu. Halbuki itaat ettiği için mesrur oldu. Onun mesrûriyeti ahirette. Onun mesuliyeti dara asılmakta. Dara asılınca Peygamber Efendimizin sakalının teline asıldı. Peygamber Efendimizin nurlu nübüvvetinde yok oluyor. Boğulup gidiyor.
Kemal-i kudretin izhâr kılıp ol Hazreti Cebbâr
Kimini kıldı ehl-i nâr celâli iktizâsından
Bütün güçlüklerden bütün cabbarlardan cabbardır. Bize düşen inancımızı yaşamak. İnanmayanlara acıyalım. Ama akrabamızda inanmayan varsa hidayet dileyelim. Onlara hidayet istenir. İmanı var da ameli yok. Bunlar nasihat kabul ederler. Bunlara acımak lazım. Bunlara dua etmek lazım ki bunlar amele başlasınlar. Cenâb-ı Hakk tembellikten menetmiş insanları. Tembelliği isyan olarak görüyor. "Doğuştan ölünceye kadar ilim öğrenin" buyuruyor Peygamber Efendimiz. Bu emir varsa, dünya işlerinde herşeyi öğrendikleri gibi ahiret için de amelleri öğrenmeli insanlar. Herkes alim olacak diye bir kaide yok. İşçi de olacak. Esnafta olacak. Ama ahiret için çalışmalı. Bilmediklerimizi öğrenmeli.
Bu dünyada eteğine sarılayım demek, bir evliyaullahı bilmektir, sevmektir. O'na sevgi ile bağlanmaktır. Cenab-ı Hakk öyle buyurmuyor mu? Bu dünyada eteğine sarılınca ahirette sorgu sual olmazmış. Eteğine sarılmaktan maksat, bir evliyaullaha manevî evlat olmaktır. Onun emirlerine tabi olup, onun boyası ile boyanmaktır. Dünyada kiminle beraber olursanız, ahirette de onunla beraber olursunuz. Dünyada kimi severseniz ahirette onunla berabersiniz. Cenab-ı Hakk velilere büyük ihsan vermiştir. Peygamberlerden sonra veliler gelir. Çok büyük yetkileri selahiyetleri var.
Peygamber Efendimiz üç defa şefaat edecekmiş.
Birinci şefaat: Kıyametin ilk başlangıcında Cenab-ı Hak'kın gadabı öyle şiddetli olacakmış ki Peygamberler bile "nefsim nefsim" deyecekler. Yetkilerini selahiyetlerini kullanamıyacaklar. Ulemanın açıklamasına göre böyle bu. Cenab-ı Hakk'ın gadabı teskin olacak Ondan sonra ümmetleri için dilemeye başlıyacaklar Peygamberler.

İkinci şefaat: Velilere yetki verilecek. Velilere yetki verilince de dünyada kim onları tanımışsa, kim onları sevmişse, onlar da kimleri evlat edinmişse ahirette onlara sorgusual olmaz. Ahirette bütün sorumlulukları velileredir.
Üçüncü şefaat: Peygamber Efendimiz günâhkar ümmetini Cenab-ı Hakk'a affettirecek.
Hayatı memâttır memâtı hayât
Yüz bin renk gösterir aslı bir nevat
Asla sözlerinden bulunmaz sebât
Memat: Ölüm Nevat: Çekirdek
Hayatımı kurtaran O olmuştur. Evliyaullah bir müridi öldürür de diriltir de. Nasıl öldürür? Onu varlığından kurtarır. Onu hayatına ulaştırır. Müridin sualini rabıtası veriyor. Hatta bir tarikat var. Nakşinin koludur. Rabıtayı mevt veriyorlarmış. Bu da bir koldur. Bir hakikat var. Nasıl ki bizde Şeyh Efendimiz kaşlarımızın hizasında bir altın kürsü üzerinde oturuyor vs Rabıtayı hayaldir. Rabıtayı nakşi hayali elde etmek müridin hazmine göredir. Onu elde etmek bizim elimizde değildir. Ancak nakşi hayal bizim vasıtamızdır. Bir noksan işlememek için bir kusur yapmamak için. Gaflette olmamak için, terakki için. Nakşi hayal kafi geliyor. Nasıl ki bizde nakşi hayal var ise onlarda rabıtayı mevt (ölüm rabıtası) veriliyor. Nasıl birşeydir bu? Ben hastayım Ölüm döşeğinde yatıyorum. Son nefeslerimi yaşıyorum. Şeyh Efendim başımda üzerime okuyor. Öldüm Şeyh Efendim kemerimi bağladı. Beni selâmet yatağına yatırdı. Beni soydu. Her bir şeyimi yaptı. Beni tabuta koydu. Cenazemi kıldırdı. Aldı kabire götürdü. Şeyh Efendim üzerimi örttü. En sonra bana talkın verdi. Ben de yaptım. Kabirde kalktım oturdum. Baktım ki ben değilim Şeyh Efendim imiş. İşte bu da rabıtayı mevt. Nakşinin bir kolunda var. Demek ki bu dünyada eteğine sarılana ahirette sorgu sual olmazmış. Amenna ve saddakna. Eteğine sarılmak: Hakiki bir mürit olmaktır. Sevgi ve hizmette ona sarılmaktır. Evliyaullah'a merhem olmaktır. Sevmektir, sevilmektir. O zaman ne oluyor? Kabirde sorguyu suali kolay veriyor. Kıyamette de ona dehşetleri hiç göstermiyor. Ve de muhafaza ederek cennete dahil ediyor onu.
Bu konuda büyüklerin bir sohbeti vardır. Mübarek Şeyh Efendimiz buyurdu: "Piri Tagi Hazretlerinin bir müridi varmış. Bir gün nasıl olmuşsa, rabıtasında bir düşünce halinde şu gelmiş aklına: Acaba demiş "Seyda Hazretlerinin bu kadar müridi var. Kıyamet gününde hepsini bir araya nasıl toparlayacak? Nasıl muhafaza edecek? Nasıl müdafaa edecek?" demiş. Uyur uyanıklık durumda iken sanki ölmüş. Kıyamet kopmuş. Bütün insanlar kalkmış mahşer yerine gidiyorlar. Öyle izdiham ki, binbir ayak üzerinde. O sırada bakıyor ki Şeyh Efendisi Seyda Hazratleri sadece bunun elinden tutmuş dolandırıyor. Hesap yerlerini dolandırmış. Mizanını, sıratı hepsini geçirmiş. Cennete dahil etmiş. Cennete girince sormuş :
- "Seyda gurban dünya aleminde senin bunca müridin vardı. Bunlar ne oldu? Bunlar cehenneme mi gittiler ?" demiş. Mübarek o zaman yapmış? Evliyaullahın sırrı velâyeti vardır. Velâyetinden bir kutu çıkarmış. O kutuyu açmış. Açınca ne kadar müridi varsa, çıkmışlar cennetin köşelerine. İşte bak demiş:
- "Cenab-ı Hak'kın bize verdiği bu selahiyeti biz bugün için saklıyorduk."
Bu dünyada eteğine sarılana sorgusual olmazmış. Bizim büyüklerimiz duaları, emirleri bunu emrediyorlar.
Yarabbi Seydanın eteğinden elimizi kaydırma
Bizim büyüklerimiz, bu duaya çok kıymet vermişlerdir. Bu duayı bize tavsiye etmişlerdir.
Bu etekten elin kaymaması: Unutmamaktır. Bizde de rabıtayı nakşi hayal vardır. Ama derste de olabilir. Dersin haricinde de olabilir. İçerde, dışarda işimizde, ibadetimizde, zikrimizde, oturmamızda, yememizde, içmemizde daima şeyh efendimizi hayal edersek işte bu rabıtayı nakşi hayaldir. Unutmayınız. Unutmayınca etekten el kaymaz. Allah göstermesin etekten el kayması ne demektir. Yedi kat arşı alâdan düşmektir. Arşı alâdan düşen vücutta birşey kalmaz. Şafilerin lisanında seyda şeyh demektir.
Hakikat şehrinde bir güzel gördüm
Bir göreni göremedim ne çare
Sevdayı aşkından yanıp kül oldum
Bir bilen yok soramadım ne çare
Allah bu kelamların hakikatini bize anlamamızı kısmet etsin. Senin her nimetin rabıtanda. Salih Baba "Sebebi necatım Hazret-i Pirim" buyuruyor. Her nimetin rabıtayla olacağını ifade ediyor. Şeyh

Efendisinin velâyet nurunu görmüş. Velâyet yüzünü görmüş. Bakıyor ki kimse bundan bihaber? Görememişler. Ama bir başka kelâmında da bizlere ikaz vardır? Ders vardır.

Salih gibi vardır çok ehl-i diller
Piri Sami bahçesinde bülbüller
Solmaz şuküfeler dikensiz güller
Hiçbir goncasında hâr bulamadım
Sami gibi sadık yar bulamadım

Bütün Salihlere ifade ediyor. Hakikat şehrinde bir güzel gördüm ama bir göreni göremedim. Ne çare? Evliyaullah'ın zahiri ile kalmayın. Mecazınızı hakikate götürün. Hayalden nakşe geçerseniz, Nakşî hayali, Nakşî Cemâl yaparsınız. O zaman hakikat şehrinde bir güzel görürsünüz. O zaman Evliyaullahın manevi yüzünü görmüş olursunuz. Demek ki evliyaullahın manevi yüzünü görememiş ki sonunda da:

Aç vuslat perdesini göster yüzünü
Çok ağladım gülemedim ne çare

Sen yüzündeki nikabı kaldır. Zahirden beni kurtar. Senin maneviyatın var. Zahirinle beni aldatma. O maneviyatını göster.

Bir zaman bekledim Leyla dağını.

Mecnun gibi bir zaman zahirde değil de derununda dağları beklemiş. Maneviyatında beklemiş.

Bir zaman bekledim gül budağını
Bülbül olmuşta beklemiş.
Bir zaman bekledim yâr otağını
Vasıl-ı yâr olamadım ne çare

Yar otağı: Dergah. Dergahta da bekledim. Bunu böyle demiş. Ama rumuzlu söylemiş. O rabıtayı Nakşi Cemâl olmuş. Bu sözleri ondan söyleyebiliyor. İlk anda Salih Babanın varlığını Piri Sami Hazretleri almış. Söyleyen tamamen Sami Hazretleri olmuş. Kelamda nasıl geçiyor ?

Bedensiz bir güzel gördüm efendim
İlikten damardan kandan içeru

Bedensiz güzel kimdir? Noksan sıfattan kurtulmuş, arınmış olan Cenab-ı Hakk'ın zatıdır. Cemâlidir. Zatına mahsus olan sıfatıdır. Bu bedensiz güzeli nerede görüyor? İlikten, damardan, kandan içerü. İlik, damar nerede var? Yine bir vücutta var. Senin benim vücudumda var. Ama Evliyaullahın vücudu farklı. Vücudu Hakk olmuş. Yani vücudu değişmiş. Anasır-ı zıddiyeti değişmiş. Değişince noksan sıfatları kemal sıfatlara dönmüş. Kemal sıfatlara dönünce Cenab-ı Hak'kın sıfatları onda tecelli etmiş.